

„SAMORZĄD MIEJSKI”

ORGAN ZWIĄZKU MIAST POLSKICH

POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU MIAST I SPRAWOM GOSPODARSTWA KRAJOWEGO.

Wydawca: Związek Miast Polskich.

Redaktor: Henryk Grotowski.

Redakcja i Administracja, Warszawa Miodowa 7. — Tel. 107-11.

Treść zeszytu Październik — Grudzień 1924 r.

	Str.
1) Cz. Szczepański: „Ustawa o gminie miejskiej”	1
2) J. Turczynowicz: „O ordynacji wyborczej dla gmin miejskich”	8
3) St. Zbrożyna: „Uwagi z powodu projektu rządowego ustawy o gminie miejskiej i ordynacji wyborczej do gmin miejskich”	11
4) Inż. T. Tillinger: „Kanał węglowy”	21
5) Inż. Cz. Świerczewski: „O Zakładach Gazowych Warszawskich w związku z organizacją przemysłu chemicznego na tle obrony Państwa”	35
6) Kronika. Z życia miast	42
7) Kongres międzynarodowy miast w Amsterdamie (R. Śląski)	81
8) Skorowidz ustaw i rozporządzeń za czas od 1/VII—1/XII—24 r.	97
9) Skorowidz rzeczowy druków Sejmu za czas od 1/VII—15/XI—24 r.	154
10) Przegląd czasopism krajowych	177
11) Od Redakcji	185
12) Wystawa książek	187

Cena Zeszytu Złotych 4.

Ceny ogłoszeń:

1 strona za tekstem	Zł. 30
1/2 strony	„ 15
1 wiersz	„ 0,50
Zewnętrzna strona okładki	„ 100
Wewnętrzna	„ 80
Ustępstwo dla miast 10%.	

Biuro Związku Miast Polskich

Warszawa, Miodowa 7,

tel. 107-11

udziela miastom wszelkich informacji w sprawach zakupów
urządzeń i materiałów do budowy i prowadzenia przedsię-
biorstw miejskich i zakładów użyteczności publicznej, biur
miejskich i t. p;

załatwia zamówienia miast na wszelkie zakupy;
pośredniczy w zawieraniu umów z przedsiębiorstwami i firma-
mi, podejmującymi się wykonania urządzeń miejskich;
przyjmuje zgłoszenia wakujących stanowisk w administracji
miejskiej i zgłoszenia kandydatów na te stanowiska—pośred-
niczy w zebraniu referencji i opinii o kandydatach.

Skorowidz Tomu IV „Samorządu Miejskiego“
za rok 1924.

W. 615/56/278.

czas. 3099/4/10-12.

1) Rozprawy:

Kwartał	Strona
II	106
III	12
I	36
I	62
III	76
II	26
II	1
II	39
III	39
III	1
IV	1
IV	35
II	51
IV	21
IV	8
I	21
IV	11
I	1

- Kroński Al.: „Krytyka projektowanego ustroju władz komunalnych miejskich”
 Nowak St. dr.: „Uwagi nad projektem ustawy o gminie miejskiej”
 Piekalkiewicz J.: „Nasza nowa waluta”
 „Waloryzacja danin komunalnych”
 Polak J. dr.: „Stan higieniczny miast polskich”
 Porowski M.: „O stanie naszych miast i gospodarce miejskiej”
 Przeorski T. dr.: „Organizacja gminy miejskiej według projektu rządowego”
 Przeorski T. dr.: „Projekty samorządu powiatowego i wojewódzkiego”
 Rzepkiewicz St.: „Zamknięcia rachunkowe związków komunalnych a wymagania statystyki”
 Suligowski A. prof. dr.: „O reformie prawa wyborczego do ciał ustawodawczych a także samorządowych, a w szczególności miejskich”
 Szczepański Cz.: „Ustawa o gminie miejskiej”
 Świerczewski Cz. inż.: „O Zakładach Gazowych Warszawskich w związku z organizacją przemysłu chemicznego na tle obrony państwa”
 Taubenschlag G. dr.: „Wywłaszczenie ziemi dla miast”
 Tillinger T. inż.: „Kanał węglowy”
 Turczynowicz J.: „O ordynacji wyborczej dla gmin miejskich”
 Wielgus P. dr.: „Ustawa o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych w praktycznem zastosowaniu”
 Zbrożyna St.: „Uwagi nad projektem rządowym ustawy o gminie miejskiej”
 Zieliński L. dr.: „Ustawa o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych”

2) *Teksty ustaw i rozporządzeń dotyczących samorządu
miejskiego:*

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 17/VI — 24 r. o obowiązku pokrywania wydatków przez związki komunalne	III	94
Z obcego ustawodawstwa (Czechosłowacja). Ustawa z dn. 12 sierpnia 1921 roku o tymczasowem uregulowaniu go- spodarki finansowej gmin i miast z prawem municy- palnem	III	98

3) Zjazdy:

Sprawozdanie z III Zjazdu lekarzy i działaczy sanitarnych miejskich	II	113
Kongres międzynarodowy miast w Amsterdamie (R. Śląski) .	IV	42

4) *Skorowidze:*

Skorowidz ustaw i rozporządzeń za czas od	1/I—15/III—24 r.	I	74
„ „ „ „	16/III—1/V „	II	65
„ „ „ „	1/V—1/VII „	III	122
„ „ „ „	1/VII—1/XII „	IV	97
Skorowidz rzeczowy druków Sejmu za okres od	1/I—15/III—24 r.	I	106
„ „ „ „	16/III—15/IV „	II	90
„ „ „ „	15/IV—1/VII „	III	148
„ „ „ „	1/VII—1/XII „	IV	154

5) *Kronika. Z życia miast.*

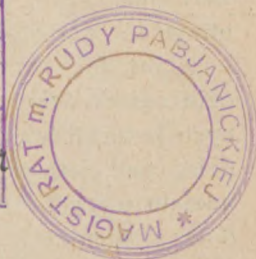
Szkolnictwo	III	167
"	IV	42
Kultura i Sztuka	III	169
"	IV	44
Skarbowość miast (budżety)	III	170
" " (stawki podatków i opłat)	IV	56
Sprawy Sanitarne i higiena	III	179
"	IV	45
Opieka Społeczna	III	181
"	IV	46
Rozbudowa miast i kwestja mieszkaniowa	III	183
" " " "	IV	49
Inwestycje miejskie	III	185
"	IV	53
Komunikacja	III	187
"	IV	56

	Kwartal	Strona
Polityka aprowizacyjna	III	187
" " " " " " " " " " " "	IV	56
Rozszerzenie granic miast	III	188
Stan finansów i gospodarka m. st. Warszawy	III	188
Różne	III	188
" " " " " " " " " " " "	IV	79
Plany i zamierzenia Zarządów Miast na rok 1925	III	173
" " " " " " " " " " " "	IV	77
Plan zamierzeń inwestycyjnych m. Łomży na okres dwudzie- stoletni	III	171
<i>6) Sprawozdanie:</i>		
Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Apropowizacji Miast Polski	II	120
Sprawozdanie z działalności Zarządu Z. M. P. i biura Z. M. P. za rok 1923	II	124
<i>7) Przegląd czasopism krajowych</i>		
" " " " " " " " " " " "	III	190
" " " " " " " " " " " "	IV	177
<i>8) Komunikaty Zarządu Związku Miast Polskich:</i>		
"Zakład leczniczy dla dzieci gruźliczych w Zakopanem" . . .	III	196
"Tydzień Akademika"	III	199
<i>9) Komunikaty nadesłane:</i>		
"W obronie gospodarki miejskiej w Ciechanowie"	III	200
<i>10) Komunikaty Redakcji „Samorządu Miejskiego“:</i>		
"Tablettes Documentaires Municipales"	IV	185
<i>11) Różne:</i>		
Wystawa książek	IV	187
<i>12) Nekrologja:</i>		
Ś. p. Jan Kanty Federowicz. (Wspomnienie pośmiertne) . . .	III	189

Ustawa o gminie miejskiej

1

N A B Y T O	
od	<i>Magistratu</i>
	<i>m. Rudy P.</i>
dla Miejskiej wypożyczalni książek	
w Rudzie-Pab. 304	
Nr	<i>1180-1280</i> <i>I-30</i>

Cz. SZCZEPAŃSKI.

Ustawa o gminie miejskiej ¹⁾.

Obecny system samorządu Rzplitej, jak również ustrój państwowych władz administracyjnych, ma charakter tymczasowości. Na terytorjum państwa spotykamy się z kilkoma systemami samorządu, z których jedne zdążyły już przez swe dłuższe zastosowanie wejść niejako w krew społeczeństwa danej dzielnicy, wtedy, kiedy inne, jak np. ustrój samorządowy b. Kongresówki, datuje swą przyszłość od lat zaledwie kilku. Taki stan był, oczywista, bardzo niepořadany i przed rządem Rzplitej, po ustaleniu zasadniczych podstaw konstytucyjnych, stanęło zadanie pierwszorzędnej wagi — unifikacja administracji samorządowej na terenie całego państwa. Po szeregu wysiłków i pracy, z kilku gotowych projektów został wniesiony projekt ustaw, obejmujący całokształt ustroju samorządów, a więc gminy wiejskiej, miast, powiatów i województwa, wraz z odnośnymi ustawami o ordynacji wyborczej i ten projekt jest obecnie przedmiotem naszych rozważań, o ile dotyczy sprawy miast. Zasadniczym punktem wyjścia i podstawą obowiązującą dla powyższego projektu jest Konstytucja marcowa, która odnośnie do samorządu i jego roli w administracji państwowej, w kilku artykułach zawiera następujące zasady:

Art. 3. Rzplita Polska, opierając swój ustrój na zasadzie szerokiego samorządu terytorjalnego, przekaze przedstawicielstwu tegoż samorządu właściwy zakres ustawodawstwa, zwłaszcza z dziedziny administracji, kultury i gospodarstwa, który zostanie bliżej określony ustawami państwowymi.

Art. 65 Dla celów administracyjnych państwo polskie podzielone będzie w drodze ustawodawczej na województwa, powiaty i gminy wiejskie i miejskie, które będą jednocześnie jednostkami samorządu terytorjalnego. Jednostki samorządowe mogą się łączyć w związki dla przepro-

¹⁾ Referat wygłoszony na zjeździe miast w Lublinie.

wadzenia zadań, wchodzących do zakresu samorządu. Związki takie mogą otrzymać charakter publiczno - prawny tylko na podstawie osobnej ustawy.

Art. 66. W organizacji administracji państwowej przeprowadzona będzie zasada dekoncentracji. Organy administracji państwowej w poszczególnych jednostkach terytorjalnych mają być przytem zespolone w jednym urzędzie, pod jednym zwierzchnikiem. Zarazem uwzględniona będzie zasada udziału obywateli, powołanych drogą wyboru do wykonania zadań tych urzędów, w granicach określonych ustawami.

Art. 67. Prawo stanowienia, w sprawach należących do zakresu działania samorządu, przysługuje radom obieralnym. Czynności wykonawcze samorządu wojewódzkiego i powiatowego należą do organów utworzonych na zasadzie zespolenia kolegów, obieranych przez ciała reprezentacyjne, z przedstawicielami państwowych władz administracyjnych i pod ich przewodnictwem.

Art. 69. Źródła dochodowe państwa i samorządów będą ustawami ściśle rozgraniczone.

Art. 70. Państwo będzie sprawowało nadzór nad działalnością samorządu przez wydziały samorządu wyższego stopnia. Nadzór ten mogą jednak ustawy przekazać częściowo sądownictwu administracyjnemu. Wypadki, w których uchwały organów samorządu wymagać będą wyjątkowo zatwierdzenia przez organy samorządu wyższego stopnia, lub przez ministerstwo, będą określone ustawami.

Art. 71. Odwołanie się od orzeczeń organów zarówno rządowych, jak i samorządowych, dopuszczone będzie do jednej wyższej instancji, o ile ustawy nie przewidują w tym względzie wyjątków.

Art. 73. Do orzekania o legalności aktów administracyjnych w zakresie administracji, tak rządowej, jak i samorządowej, powoła osobna ustawa sądownictwo administracyjne, oparte w swej organizacji na współdziałaniu czynnika obywatelskiego i sędziowskiego z Najwyższym Trybunałem Administracyjnym na czele. Z powyższych zasad, z naczelnem założeniem, że ostatecznym celem administracji państwowej, zarówno jak i samorządowej jest utrzymanie i umocnienie Rzplitej, wynika, że: 1) samorząd jest systemem administracji publicznej i nie jest celem sam dla siebie; 2) że władza uchwalająca samorządu ma być ściśle oddzielona od władzy zarządzającej wykonawczej i 3) że związki samorządowe mają mieć przekazane działy administracji państwowej, przytem charakter władz administracyjnych otrzymają województwa, powiaty wiejskie i miejskie i gminy wiejskie i miejskie. Powyższe tezy prowadzą do konsekwencji, które nakreśla ustawa konstytucji marcowej. W całą organiczną budowę państwa przenika zasada samorządu, począwszy od najniższej jej komórki, gminy,

i kończąc na udziale ludności w zarządzie Rzplitej, Sejmie i Senacie. W praktycznym rozwinięciu tego założenia wysuwa się sprawa podporządkowania, wzajemnego ustosunkowania i uzgodnienia zakresu działania tych poszczególnych ogniw administracji państwowej i samorządowej, drogą wzajemnego, jednego organu wyższej kategorii nad drugim, niższej kategorii, nadzoru i kontroli. Rdzeniem tej funkcji państwowej jest czynnik obywatelski, który wypełnia konstrukcję samorządu wszystkich stopni, rady gminne i miejskie, sejmiki powiatowe i wojewódzkie. Z zasadniczych funkcji samorządu wyodrębniają się w sposób właściwy związkom prawnopublicznym: 1) uchwalanie i wydawanie, z mocą sankcji egzekucyjnej, statutów miejscowych w granicach terytorjum danego związku, 2) zlecanie czynności wykonawczych i zarządu czynnikom wybranym przez właściwe reprezentacje samorządowe, a nadto załatwianie agend administracji państwowej przez organa samorządowe w drodze t. zw. zleconego zakresu działania. By jednak osiągnąć powszechnie uznany postulat podziału władz, jest koniecznem ściśle oddzielenie w drodze przepisów władzy uchwalającej i kontrolującej od wykonawczej, a wobec poruczenia tej władzy wykonawczej wykonywania agend administracji państwowej, koniecznem jest posiadanie przez wykonawców pewnych kwalifikacji i wykształcenia zawodowego (przygotowania zawodowego), co w dalszej konsekwencji prowadzi do zatwierdzenia wyborów czynników wykonawczych przez władze państwowe, względnie przyjęcia do wiadomości wyboru danego kandydata, oraz ograniczonego do najistotniejszych potrzeb nadzoru nad działalnością organu wykonawczego przez jednostki wyższego stopnia samorządowego, względnie przez państwo.

Oczywista, że zmiana ustawy o samorządzie, głęboko sięgająca w życie narodowe, społeczne i gospodarcze wywołała dyskusję zasadniczą, poza szeregiem żądań i wniosków, ku uzupełnieniu tego projektu na zjazdach dzielnicowych, zgłoszonych ze strony centrali reprezentacji gmin miejskich, a więc Związku Miast, wywołała konieczność gruntownego i szczegółowego przejrzenia, zwłaszcza, że w niektórych postanowieniach swych odbiega od tez, opracowanych przez zjazdy Związku Miast w Poznaniu, Lwowie i Katowicach. Różnice te, częściowo już w pracach komisji uzgodnione, dotyczą głównie przeprowadzonej przez projekt: 1) zasady zespolenia organizacji samorządowej z organizacją administracji państwa, 2) zatwierdzania wyborów członków magistratu przez władze nadzorcze, 3) utraty mandatu radzieckiego przez radnego, wybranego na członka magistratu, 4) podziału ławników na zawodowych i niezawodowych, 5) możliwości mianowania członków magistratu z urzędu przez władze nadzorcze, aż do mianowania członków magistratu, którzy będą zatwierdzani

przez władze nadzorcze, 6) czasu kadencji rady miejskiej, proponowanej przez projekt rządowy na cztery lata, przez Związek Miast na lat sześć, 7) badania nie tylko legalności, ale i celowości gospodarki przez władze nadzorcze, i kontroli jej przez wyższe jednostki samorządowe, 8) zawieszania uchwał rady miejskiej (według projektu przewodniczy prezes rady, burmistrz, względnie członek magistratu) — Związek Miast żąda wyboru przewodniczącego z łona komisji, 10) przeprowadzenia wyborów przez prezydenta, względnie burmistrza (projekt rządowy), zamiast sędziego (projekt Związku Miast).

To są zasadnicze różnice projektów — rządowego i Związku Miast. Mam przekonanie, że te różnice, po szeregu opinii, wypowiedzianych przez strony zainteresowane, ulegną zniwelowaniu, i w ustawie, skoro uzyska moc prawa, słuszne i celowe życzenia samorządów, poparte opinią jego działaczy, znajdą należyte ustawowe ujęcie.

Projekt ustawy o gminie miejskiej ujęty jest w formę ustawy dla wszystkich miast Rzplitej i w 122 artykułach, podzielonych na 11 tytułów, zawiera może zbyt szczegółowe — czego jednak za wadę poczytywać nie można — kodyfikacyjne zestawienie przepisów o gminie miejskiej. Zasadniczym punktem tytułu 1-go jest podział miast, o których mówi art. 3-ci, i członkostwo gminy.

Na podstawie art. 3-go rozróżnia się gminy niewydzielone z powiatu, wydzielone z powiatu i miasto stołeczne Warszawę. Miasta wydzielone z powiatu stanowią samodzielne okręgi powiatowe, tak dla administracji samorządowej, jak i państwowej, przyczem z wyjątkiem Lwowa, Krakowa, Poznania, Wilna i Łodzi (w myśl poprawki komisji statutowej Związku Miast do tej kategorii zaliczone zostały miasta: Lublin i Bydgoszcz) mają prawo, w ramach ustawy zasadniczej, uzyskać wspólną dla wszystkich ustawę. Postanowienie powyższe projektów, wreszcie zgodne z intencjami życzeń działaczy samorządowych, przyjąć należy z uznaniem, o ile chodzi o wyzwolenie miast wydzielonych z pod wszelkiego wpływu i nieuzasadnionej ustawowo ingerencji starostów, jako przedstawicieli władzy administracyjnej I-ej instancji. Utworzenie z tych miast oddzielnych okręgów powiatowych, tak dla administracji samorządowej, jak i państwowej, wniesie niewątpliwie polepszenie w stosunkach obecnie panujących i przyczyni się w znacznym stopniu do spotęgowania sprawności administracji. Jeżeli chodzi jednak o podział miast, to za więcej słuszny i zgodny z interesami samorządów uznać należy podział, ustalony ostatecznie przez komisję statutową Związku Miast, który rozróżnia:

I. Miasta niewydzielone z powiatu i to: 1) miasta, których władzą nadzorczą jest wydział powiatowy, 2) miasta, których władzą nadzorczą jest

wydział wojewódzki. Do ostatniej kategorii zalicza się miasta: a) liczące ponad 10.000 mieszkańców, b) będące siedzibą starostwa, c) stojące dotychczas pod nadzorem wydziału wojewódzkiego, d) będące uzdrowiskami o charakterze użyteczności publicznej. Spis miast ad 2-do oznaczy rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

II. Miasta wydzielone z powiatu, tworzące samodzielne okręgi powiatowe, tak dla administracji państwowej, jak i samorządowej, uznane jako takie na mocy uchwały Rady Ministrów, powziętej na wniosek Ministra Spraw Wewnętrznych, i to: 1) miasta, których władzą nadzorczą jest wydział wojewódzki, 2) miasta, których władzą nadzorczą jest Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Do ostatniej kategorii zalicza się miasta: Kraków, Lwów, Łódź, Poznań, Wilno, Lublin i Bydgoszcz.

III. Miasta, wydzielone z województwa, tworzące samodzielne okręgi wojewódzkie dla administracji państwowej i samorządowej. Miastem tej kategorii jest Warszawa.

Inne miasta mogą być uznane za samodzielne okręgi wojewódzkie, tylko drogą ustawy państwowej. Miasta, stojące pod nadzorem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych mają prawo do uzyskania osobnej ustawy miejskiej, oraz ordynacji wyborczej na podstawie własnego projektu, opracowanego w granicach przepisów niniejszej ustawy.

Wszystkie inne miasta, wydzielone z powiatu, mają prawo do uzyskania osobnej, wspólnej dla nich wszystkich, ustawy miejskiej, na podstawie projektu, opracowanego przez nie w granicach przepisów niniejszej ustawy.

Niewątpliwie, wydzielenie z powiatów miast, będących siedzibą starostw, lub liczących ponad 10 000 mieszkańców, ułatwi rozwój tych miast i stworzy z nich ośrodki kulturalne, czemu obecnie staje nieraz na przeszkodzie już to małe zainteresowanie sprawami takiego miasta, względnie podporządkowanie jego interesów interesom wyższej jednostki, reprezentującej czynniki niezainteresowane w rozwoju takiego miasta. Odnosnie tak zwanego członkostwa gminy, wysuwany jest zarzut niedostatecznej jasności tej definicji, jednak nie jest ona rzeczą istotną i nad tą zastanawiać się nie będę.

Co do czynnego i biernego prawa wyborczego, to art. 18 projektu określa prawo czynne, przy ukończeniu 21 lat życia, zaś art. 20 prawo bierne przy ukończeniu 25 lat. Skład rady, ilość radnych określa ustawa od 12 do 100, w zależności od liczby mieszkańców, poza tem ustawa zawiera szereg przepisów, dotyczących sprawy, kto nie może być wybrany na radnego miasta, sposobu i czasu zwoływania obrad, warunków ich prawomocności, uzupełnienia składu rady, przewodnictwa w radzie i komisjach.

Z postanowień tego tytułu, poważniejszą różnicę zdań wywołuje wiek,

konieczny do posiadania czynnego i biernego prawa wyborczego, przyczem proponowanem jest podniesienie wieku dla czynnego prawa wyborczego do 25 lat, biernego—do lat 30. Argumenty, które wytaczane są w obronie tych ostatnich wysokości wieku mają wszelką słuszość ze stanowiska podniesienia gospodarczej powagi rad miejskich, nie stanowią jednak, mojem zdaniem, istotnego znaczenia dla projektowanej ustawy.

Tytuł trzeci w art. 41 -- 60 omawia urząd Magistratu. Problem ustroju Magistratu był przedmiotem najbardziej gorących sporów na wszystkich zjazdach, i niewątpliwie nastrocza największe trudności do ustawowego sprecyzowania. Walczą bowiem u nas dwie zasady: zasada kolegialności, posuwania nieraz do kolegialności w załatwianiu konkretnych zjawisk, lub postanowień ciał uchwalających, i zasada jednoosobowości zarządu.

To też wychodząc z założenia, że decydującym czynnikiem winien być w gospodarce samorządowej organ wykonawczy, kwestję ustroju Magistratu należy specjalnie uwydatnić. Jak zaznaczyłem poprzednio, projekt ustawy wyłącza członków magistratu ze składu rady miejskiej i, z uwagi na konieczność rozdziału władzy uchwalającej, jaką jest rada, od wykonawczej, jaką jest magistrat—jest to rzeczą słuszną.

Co się tyczy art. 43, który mówi o zawodowych i niezawodowych członkach magistratu, to pomimo zdecydowanego stanowiska większości przedstawicieli samorządu na zjazdach, stanowiska komisji statutowej Związku Miast, która podział ten przesądziła i odrzuciła, sprawa takiej czy innej koncepcji magistratu, nie jest, w mojem przekonaniu, dostatecznie omówioną i do dyskusji pozostaje otwartą.

Przejęcie szeregu agend administracji państwowej, stworzy konieczność posiadania sił zawodowych, wyszkolonych i rutynowanych; wprowadzie siły te znajdują się wśród personelu urzędniczego, jednak czy nie lepiej, aby za tak poważny dział pracy z zakresu przekazanego dany wykonawca był odpowiedzialny nie tylko jako urzędnik, lecz jako mandatarjusz i zaufany społeczeństwa. Równie kwestją poważną jest przepis, nakazujący wybór członków zawodowych na podwójną ilość kadencji rady, kwalifikacje wymagane dla członków magistratu, oraz stosunek rady do magistratu, jako istotne zagadnienia dobrego, stojącego na wysokości zadania, przygotowanego do pracy, sprawnego organu wykonawczego.

Te kwestje w każdym gronie działaczy samorządowych wywoływać będą szeroką i wprost sprzeczną nieraz dyskusję. Z tych jednak wywodów wylania się jeden wniosek, że jak każda władza, tak i każdy urząd wymaga, aby ktoś nim kierował i był odpowiedzialny za jego czynności i działalność. Rozwagać, naradzać się i postanawiać może wiele jednostek, wykonywać, rządzić i za rządy swe ponosić odpowiedzialność — jedna.

Ta sprawa winna być również ściśle ujęta i sprecyzowana, aby nie pozostawiała wątpliwości, szkodliwych dla rozwoju samorządu i ugruntowania powagi kolegialnej władzy wykonawczej w społeczeństwie i u czynników państwowych.

Streszczając się do minimum, muszę poruszyć sprawę nadzoru nad samorządem. Ingerencja władzy nadzorczej, na podstawie projektów ustawy o gminie miejskiej, uregulowana jest w sposób następujący. Nadzór nad samorządami sprawuje: 1) wydział powiatowy nad działalnością miast niewydzielonych z powiatu, 2) wydział wojewódzki nad działalnością miast wydzielonych z powiatu, oraz specjalnie zaznaczonych w ustawie, miast niewydzielonych, oraz 3) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nad działalnością miast wydzielonych z województw. Forma ingerencji władzy nadzorczej jest uzależniona od art. 70 konstytucji, który postanawia: Państwo będzie sprawowało nadzór nad działalnością samorządu przez wydziały samorządu wyższego stopnia. Otóż forma tego nadzoru usuwa bezpośrednio od wpływów na czynności związków samorządowych czynniki rządowe i przekazuje nadzór jednemu samorządowi nad drugim. Mieści się w tym ta zła strona, że o działaniu związków samorządowych decyduje organ związków samorządowych wyższego stopnia, lecz posiadający odmienny charakter, i mogący niedoceniać działalności podporządkowanych sobie gmin miejskich. Co się tyczy zakresu ingerencji władzy nadzorczej, to jest ona bardzo szeroka w projekcie ustawy, tyczy się rozpatrywania poszczególnych zarządzeń gminy miejskiej z punktu widzenia legalności, dobrej administracji, a nawet i celowości. Oprócz tego, władza nadzorcza ma szeroką ingerencję przy zatwierdzaniu członków zarządu miasta. Można kwestjonować, czy dla rozwoju miasta tak zakreślona ingerencja władzy nadzorczej jest wskazana i należałoby domagać się zmniejszenia ingerencji władzy nadzorczej, szczególnie do spraw gospodarczych i do analizy celowości kredytów budżetowych.

Wszystkie te, poruszone bardzo ogólnikowo i tylko podkreślone kwestje i zagadnienia, de lege ferenda, posiadają znaczenie zasadnicze.

J. TURCZYNOWICZ.

O ordynacji wyborczej dla gmin miejskich ¹⁾.

Odnośne ustępy konstytucji naszej z dnia 17-go marca 1921 roku świadczą niezbicie, że demokratyczne Państwo Polskie cały swój byt i rozkwit pragnie oprzeć na własnem społeczeństwie, ujętem w formy samorządu.

Jest to pogląd słuszny i prawdziwie nowoczesny. Nikt lepiej nie zapewni państwu potęgi, jak uświadomiony obywatel, nikt lepiej nie wyzyska najżywoźniejszych sił społeczeństwa, jak samorząd pomyślany racjonalnie, a konsekwentnie przeprowadzony.

Państwo żyje dla społeczeństwa, samorząd winien być dla państwa. Praktyka państw i narodów wykazała, że tylko ustawy żywe, czyniące zadość warunkom życia, przechodzą w dalsze pokolenia i kładą swe piętno na ich obliczu. Lecz ustawy są stosowane przez ludzi do tego powołanych i ludzie decydują o ich żywotności. Jeżeli przeszczepimy najidealniejszą ustawę z innych warunków, jeżeli ludzie nie potrafią czy nie zechcą jej w krąg swych interesów i potrzeb włączyć — umrze śmiercią naturalną nawet bez choroby i walki. I o żywotności projektowanej ustawy o gminie miejskiej będą decydowali ludzie, którzy ją w życiu stosować będą, dlatego też i dla losów ustawy o gminie miejskiej i dla losów państwa, najważniejszym jest zagadnienie, kto będą ci ludzie? Na to pytanie ma nam odpowiedzieć ustawa o ordynacji wyborczej dla gmin miejskich, uchwalona przez Radę Ministrów i wniesiona obecnie do ciał ustawodawczych.

Projekt ustawy tej przewiduje przede wszystkim, że wybory w całym państwie, a więc i na kresach, z wyjątkiem jedynie województwa śląskiego, mają być według systemu jednolitego, a nie jak projektował Zjazd Związku Miast we Lwowie w roku 1922, aby ustawa była ramową i by tak zwane

¹⁾ Referat wygłoszony na zjeździe miast w Lublinie.

wydziały (dlaczego nie rady, dlaczego używać germanizmu?) wojewódzkie mogły, w zależności od miejscowych warunków, wprowadzać zmiany i uzupełnienia, przez życie nieraz narzucane. Projekt ustawy rządowej wprowadza powszechne, tajne, bezpośrednie i proporcjonalne, lecz nie równe prawo głosowania, przewiduje bowiem pluralność, t. j. prawo do oddania dodatkowego, lub dodatkowych głosów, w zależności od pewnych warunków.

Czy proporcjonalność, czy stosunkowy rozdział mandatów jest rzeczą w głosowaniu do rad miejskich słuszną, mam wielkie wątpliwości. Wprawdzie przy wyborach proporcjonalnych, idealnie rzeczy biorąc, rada miejska powinna być odzwierciedleniem kierunków myśli i dążeń całego społeczeństwa i nawet mniej licznych jego grup, lecz zasada ta wychodzi z błędnego założenia, że całe społeczeństwo jest tak silnie zróżniczkowane, że pomieści się wewnątrz zorganizowanych obozów, gdy tymczasem życie założeniu temu kłam zadaje. Przeciwnie, jest odwrotnie: silniejsze indywidualności często chodzą poza grupami zorganizowanymi, a ta zasada pcha je w objęcia grup, w których pomieścić się nie mogą. Odwrotnie—zasada proporcjonalności oddaje wyborców w ręce partii politycznych, zamiast skupić całą ich uwagę na zagadnienia gospodarcze, do rozwiązywania których rady miejskie w pierwszym rzędzie są powołane.

Proporcjonalność jednak tak się u nas przyjęła bez walki i krytycyzmu, że nie mam nadziei, by uwagi powyższe znalazły oddźwięk szerszy. Pluralność jest u nas nowością, w dodatku pluralność nie podatkowa, nie stopnia zamożności, lecz przewagi zasług dla państwa. Rada Ministrów ustaliła 4 warunki dodatkowych głosów:

- a) stan małżeński lub wdowi, i nie mniej, niż czworo dzieci;
- b) służba państwowa lub samorządowa, z wyboru lub nominacji;
- c) bezpośredni udział w kampanii wojennej, w szeregach armii polskiej, lub strata małżonka, lub dziecka w tychże szeregach;
- d) władanie językiem polskim w słowie i piśmie.

Jak widzimy, pluralność jest tu projektowaną, jako korektywa proporcjonalności. Ma ona dać przewagę elementom zrównoważonym i osłabić wpływy niezrównoważonej młodzieży.

Osobiście mam wrażenie, skoro stajemy na stanowisku pluralności, powinniśmy dać większą przewagę inteligencji pracującej i skreślenia, poczynione z pierwotnego projektu, nie należą do najszcześniejszych. Tę sprawę mogłaby załatwić jedynie ustawa ramowa, nawet z możliwością stosowania pluralności, lecz nie ogólnopañstwowa ustawa, bez możliwości czynienia odchyień, w związku z miejscowymi warunkami.

Jedną z najważniejszych zasad projektowanej ustawy są okręgi wy-

borcze w art. 72 i następnych proponowane. Okręgi wyborcze mogą w wielu miastach decydująco wpłynąć na oblicze przyszłych rad miejskich, lecz pod jednym warunkiem, jeżeli o okręgach wyborczych nie będą decydowały same rady miejskie. Każda rada miejska niewątpliwie będzie broniła do upadłego swego stanu posiadania. Ta geografia wyborcza wciągnie rady w wir walk partyjnych, a nawet osobistych, a tego powinniśmy unikać i strzec się ich. Jedynie władza nadzorcza, władza nie okupacyjna, a nasza własna, do której możemy mieć zaufanie, może być powołaną do tworzenia okręgów wyborczych. A jednak i ta zasada—zasada okręgów wyborczych—może być całkowicie sparaliżowaną, o ile w każdym poszczególnym wypadku nie będziemy bacznej uwagi zwracali na niewłączone do miast przedmieścia i sąsiednie gminy, które mogą być zarówno środkiem obrony polskości naszych miast, jak i źródłem wszelkich niebezpieczeństw, zarówno źródłem bogactwa miasta, jak i przyczyną smutnych powikłań gospodarczych. Tę ostrożność dyktują nam szczególniejsze względy państwowe. W referacie swoim całkowicie pomijam milczeniem szereg postanowień natury formalnej, jak kalendarz wyborczy, sposób zgłaszania list, głosowanie, a nawet kto ma być komisarzem wyborczym, są to bowiem szczegóły, o których i pisano tylokrotnie, a Zarząd Związku Miast szczegółowej poddał je ocenie. Zatrzymam jeszcze uwagę nad sprawą wyboru zarządu miejskiego. Projekt ordynacji, idąc za przykładem miast pruskich, pragnie, aby każda rada miejska, po ukonstytuowaniu się, ogłosiła konkurs na stanowiska przełożonych magistratu, a ostatni—konkurs na stanowiska poszczególnych ławników zawodowych. Nie należy mieć nic przeciwko temu, jeżeli któraś z rad miejskich, nie mając upatrzonego kandydata lub kandydatów, ogłosi taki konkurs, ale wprowadzać do ustawy w tym względzie przymus, wydaje mi się rzeczą co najmniej zbędną. Prawda, że na stanowiska te trzeba dobierać ludzi starannie, że nie można ograniczać się do swego partykularza, ale mam wrażenie, że nie prędko nadejdą u nas te czasy, by kandydat, przywdziałwszy, jak w starożytnym Rzymie, białe szaty, chciał spacerować po forum Romanum i publicznie głosić o swojej kandydaturze na to, aby być wybranym. To nie jest w naszym stylu. U nas zbyt często osoby, stawiające same swe kandydatury, ośmieszają się, a prawdziwie wartościowi ludzie nie zgłoszą się wcale. To nie jest droga do zdobycia kierowników magistratu, obdarzonych powagą i zaufaniem ogółu. Od kandydatów winniśmy żądać cenzurów naukowych nawet bardzo wysokich, ale zwolnijmy ich od zabiegania o posady.

STEFAN ZBROŻYNA.

Uwagi z powodu projektu rządowego „Ustawy o gminie miejskiej i ordynacji wyborczej do gmin miejskich“ ¹⁾.

I. Ustawa o gminie miejskiej.

Sprawa podziału miast nie nasuwa żadnych poważniejszych zastrzeżeń. Byłoby może lepiej, gdyby ustawa od razu wskazywała w załączniku, które miasta podlegają nadzorowi wydziału wojewódzkiego (art. 3. 1 b) oraz miasta wydzielone z powiatu (art. 3 p. 2). Również wydaje mi się nie celowe zamykanie możliwości uzyskania dla miast większych, będących stolicami prowincji lub posiadających specyficzne cechy, większych atrybucji administracyjnych i samorządowych (art. 3 p. 3 B.) na podstawie oddzielnego statutu, przez wymienienie tylko pięciu miast. Należałoby może dodać: To samo prawo przysługuje miastom: Lwów, Łódź, Kraków, Poznań i Wilno oraz tym, które w drodze ustawodawczej do miast tej kategorii zaliczone zostaną. Wszystkie uwagi, dotyczące art. 3 projektu ustawy, podzieli każdy, kto pracy samorządowej się dotykał i widział te szalone trudności wynikające z dwoistości władzy na terenie miast wydzielonych. Dziwić się wypada, że organa administracji państwowej, jak Min. Spraw Wewnętrznych, wcześniej w te sprawy nie wejrzały, pomimo opinii wyrażonej Zjazdów miast i przy uchwalaniu ustaw, jak np. „Zasadnicza ustawa sanitarna“ i t. p., wyraźnie nie wskazały, że pierwszą instancją w tych sprawach w miastach wydzielonych są magistraty. To samo dotyczy wymiaru i poboru danin państwowych, które to zadania przy odpowiednim instruo-

Podział
miast.

¹⁾ Referat wygłoszony na zjeździe miast w Piotrkowie.

waniu i kontroli urzędów skarbowych mogłyby być przez miasta wypełnione z korzyścią i dla państwa i dla gmin.

członkostwo
gminy
miejskiej.

Wraz z członkostwem gminy musi być ostatecznie uregulowana sprawa stałych i niestałych mieszkańców gminy. Prowadzenie dotychczas, w byłej Kongresówce, przez gminy ksiąg stałej i niestałej ludności jednocześnie z obowiązującą ustawą o samorządzie miejskim (dekret) wywołuje dużo nieporozumień. Ustawa o gminie miejskiej i wiejskiej musi jasno określać, kto jest członkiem gminy, oraz zobowiązywać gminy do prowadzenia urzędowych rejestrów członków gminy, jak i zamieszkałych w gminie obywateli państwa. Projekt ustawy zdaje się odróżniać pojęcia „członków gminy” i „obywateli miejskich”, (art. 4 i art. 10), uważam, że pojęcia te winny się wzajemnie pokrywać — są jednoznaczne. Widoczne jest, że projektodawcy chcieli pominąć wyraźne określenie terminu, od którego mieszkańca miasta uważać należy za członka gminy miejskiej, wskazując jedynie warunki, przy których obywatel państwa może zostać członkiem gminy. Pozostawienie tej sprawy w stadium niejasności, lub pozostawienie gminom swobody decyzji w tych sprawach niewątpliwie tworzy b. poważny moment walki na terenie samych gmin ze szkodą dla innych zadań gminy. Zresztą różnorodność co do pojmowania członkostwa gminy przez zarządy gmin dałaby jaknajfatalniejsze rezultaty. Sprzeciwiam się jednak wnioskowi p. Dr. Nowaka ¹⁾, który uważa, że członkiem gminy może pozostać tylko ten, kto co najmniej rok zamieszkuje w granicach danej gminy, a nawet termin ten skłonnyby był jeszcze przedłużyć. Uważam, że obawy p. Dr. Nowaka i innych, iż w sprawach zarządu miasta mogliby decydować ludzie nie znający jego potrzeb, są płonne. Wypowiadam się za półrocznym terminem zamieszkiwania w granicach gminy, jako wystarczającym dla uzyskania członkostwa gminy. Obywatel państwa opartego o współpracę samorządów, jak konstytucja nasza przewiduje, nie może dłuższy okres czasu być pozbawiony opieki gminy i praw ustawowo zagwarantowanych. Zwłaszcza obecnie, kiedy stosunki gospodarcze dopiero się kształtują, kiedy wędrowniki w poszukiwaniu pracy są częstsze niż w warunkach normalnych, ustalonych, kiedy wykonanie reformy rolnej, komasacji spowoduje większe przegrupowania w rozmieszczeniu ludności,—postawienie zbyt odległego terminu zamieszkiwania dla uzyskania członkostwa gminy pozbawiłoby tysiące ludzi pracy zasadniczych praw społecznych i politycznych.

Art. 11 projektu ustawy uważam za zbyteczny. Gminy mają b. wiele

¹⁾ w artykule „Uwagi nad projektem ustawy o gminie miejskiej” („Samorząd Miejski” Nr. 7—9 1924 r.).

sposobów pociągnięcia do współpracy szerszych mas obywateli miasta (członków gminy) poza przymusem ustawowym

Ze sprawą członkostwa gminy organicznie wiąże się sprawa czynnego i biernego prawa wyborczego. P. Dr. Rudolf Sikorski w artykule „Projekty ustaw samorządowych” przytacza główne motywy, które kierowały twórcami projektu ustawy o gminie miejskiej (str. 2 „Samorz. Miejski” 1923 r.), oraz powołuje się na zdanie barona Steina reformatora i budowniczego życia samorządowego w Niemczech (str. 3 tamże). Wydaje mi się jednak, że zasady te niezupełnie dostatecznie i konsekwentnie zostały w projektach przeprowadzone. Osobiście uważam, że konsekwentne przeprowadzenie zasad tych wymaga przyznania członkom gminy prawa wybieralności i wybierania bez jakichkolwiek specjalnych ograniczeń ani co do wieku, ani co do czasu zamieszkiwania w gminie. Ustawą konstytucyjną zostało określone, iż obywatele państwa, którzy ukończyli lat 21, posiadają prawo czynne wyborcze do sejmu, a przy 25 latach bierne.

Jeżeli chodzi o wybory do izb ustawodawczych, zwolennicy cenzusu wieku mogą mieć pewne złudne racje. Natomiast, jeżeli chodzi o bierne i czynne prawo wyborcze do zarządów gmin, te racje całkowicie odpaść muszą. Gdzie, jeżeli nie w zarządzaniu miastem, jeżeli nie przy rozpatrywaniu spraw gminnych, tak blizkich każdemu obywatelowi, wyrobić się może poczucie odpowiedzialności, znajomość zagadnień poważniejszej i ogólniejszej natury. P. Dr. Nowak uważa, że projekt rządowy idzie zbyt daleko, dając młokosom czynne i bierne prawo wyborcze, ze specjalnym naciskiem podkreślając, że wiek należałoby przesunąć conajmniej o lat 5 (25 czynne i 30 bierne), a okres zamieszkiwania jeszcze o jeden rok. Jak p. Dr. Nowak zaznacza, jest to sprawa sporna bardzo i jest sprawą sumienia. Ustawodawstwo nasze samorządowe musi cechować nieco większa ufność w rozum stanu obywateli. Nie przypuszczam, ażeby się zdarzył wypadek w którymkolwiek mieście, by o losach jego decydować mieli ludzie posiadający wyłącznie lat 21 albo 25. W mniejszych miastach znają się prawie wszyscy i to b. dobrze. Jeżeli więc będzie wypadek, że wysunięty zostanie do rady miejskiej kandydat posiadający 21 lat życia, znaczy to, że posiada do tego pełne kwalifikacje umysłowe. Mówiąc słowami barona Steina, cytowanemi przez dr. R. Sikorskiego należy „Formalistykę i mechanizm służbowy w kolegjach rozbić przez dobór ludzi, znawców praktycznego życia, a w jego miejsce wprowadzić żywotnego twórczego i czynnego ducha, oraz bogactwo poglądów i uczuć, zaczerpniętych z niezmiierzonych zasobów przyrody”. Nie należy więc zwężać ram dla doboru ludzi, zwłaszcza obecnie, kiedy rozpoczynamy budowę, kiedy nieza-

Prawo czynne i bierne wyborcze.

długo wystąpi nowe pokolenie nieokaleczone w niewoli, wychowane w polskiej racji stanu i w polskiej szkole,—niech jaknajprędzej stanie do pracy ze świeżym zasobem wiedzy i umiłowań. My, wchodząc w bujne życie społeczne i polityczne, nie umieliśmy często nawet obradować, czuliśmy i do dziś dnia czujemy na sobie więzy niewoli, sfera naszych uczuć i pragnień zwężona,—nie bójmy się młodszych i dajmy im ustawową możliwość korzystania z pełni praw obywatelskich w wolnej ojczyźnie. Dlatego też wypowiadam się za przyznaniem prawa czynnego i biernego głosu *członkom gminy*, którzy ukończyli 21 lat życia.

W art. 22 proj. ustawy, uważam, należy skreślić słowa w ust. a) „członka magistratu“. Nie można członka magistratu, wybranego przez radę i posiadającego jej zaufanie, obarczonego większą odpowiedzialnością za bieg spraw miejskich, pozbawiać prawa głosu decydującego na plenum rady, t. j. nie uznawać go jednocześnie za członka rady.

Kadencja
Rady
Miejskiej.

Wnosząc z dotychczasowej praktyki, uważam, że kadencja rady miejskiej nie powinna być dłuższa niż lat 3. Do powyższego zdania skłaniają mnie następujące motywy: 1) Po trzyletniej pracy radni miejscy robią się opieszali, praca w radzie staje się dla nich ciężarem. Ludzie, pragnący dalej pracować jako radni i interesujący się sprawami miasta, którzy wykazali pewną żywotność w poprzedniej radzie, niewątpliwie przez poszczególne ugrupowania społeczne zostaną wprowadzeni do nowej rady. 2) Dłuższa kadencja sprzyja szerzeniu się korupcji i protekcjonizmu. 3) Rada o silnej indywidualności przekaże cały szereg spraw następnej radzie w sposób statutowo przewidziany, niema więc obawy o ciągłość pracy. Zresztą chodzi o kapitalne zagadnienia gospodarki miejskiej (jak wodociąg, elektryfikacja, opieka społeczna), które, o ile są w świadomości obywateli miasta, niejednokrotnie przez zmianę rady szybciej mogą być rozwiązane i przeprowadzone. 4) Jesteśmy początkującymi na polu pracy samorządowej, przez częstsze wybory prędzej dokona się selekcji sił i osób do pracy tej uzdolnionych i zamiłowanych, również przyczyni się znacznie do szybszego zaznajomienia się obywateli z kapitalnymi zadaniami gospodarki komunalnej, a zatem szybciej obudzi się krytycyzm rzeczowy w stosunku do zarządzeń miejskich.

W art. 26—ustęp drugi należy skreślić i wstawić następujący: „Jeżeli po wyczerpaniu listy zastępców okaże się brak więcej niż 10% ustawowej liczby radnych, wówczas burmistrz względnie prezydent zarządza wybory uzupełniające na zasadzie ostatnich list wyborczych“.

W art. 29, w ustępie drugim należy dodać „prezydenta względnie burmistrza lub magistratu“, skreślić „lub przewodniczącego magistratu“.

W art. 34 ostatni ustęp sformułować należałoby jak następuje: „Wstrzymujących się od głosowania uważa się za głosujących za wnioskiem”. Uważam, że należy tę kwestję jasno rozstrzygnąć, gdyż w praktyce powstać mogą z tego powodu duże nieporozumienia; sprzyja to rozwojowi ciągłego lawirowania, a radny musi wiedzieć czego chce i do czego dąży. Jeżeli wnioski zgłoszone nie odpowiadają mu, musi sformułować swój.

W art. 38 możnaby skreślić dodatek, że protokół, oprócz przewodniczącego i sekretarza, podpisuje jeszcze dwóch radnych.

Sprawa ustroju magistratu jest kwestją pierwszorzędnej wagi, ale zdaniem moim nie można w tym wypadku tworzyć jednolitego szablonu. Magistrat musi być organizmem żywym, czułym, posiadającym ciągły kontakt z obywatelami gminy. Magistrat winien mieć możność kierowania sprawami gminy w ciągłym kontakcie z jej obywatelami, i to nie tylko przez prasę, ale przez współpracę w komisjach obywatelskich. Gdyby praca członków magistratu opierała się jedynie na nich samych, gdyby nie mieli personelu urzędniczego fachowego i biurowego, możnaby uznać tezy projektu ustawy za słuszne i jedynie racjonalne. Według mnie kwestja fachowości lub niefachowości ławników nie da się rozstrzygnąć tak prosto jak projekt przewiduje. Zgórą już cztery lata pracuję w zarządzie miasta i obserwuję życie samorządu, jego pracę zbliżoną. Jedyną przyczyną niefachowości członków magistratu są rady miejskie. Poziom naszych rad miejskich z przyczyn od nas niezależnych nie jest dostatecznie wysoki, a zatem i ocena fachowa ludzi powoływanych na członków magistratu jest b. niedostateczna. Nasi małomiasteczkowi obywatele są b. zarozumiali, zasiedzieli, że tak powiem, o małym horyzoncie myślenia i mało uspołecznieni—zbyt zaściankowi. W tych warunkach radny miejski, chociaż ustawa mówić będzie o fachowości, wybierze na radzie miejskiej fachowca, który poziomem swym nie wiele odbiegać będzie od jego pojęć. Sam znam wypadki, kiedy wcale inteligentne w swym składzie rady lub magistraty powoływały na kierowników np. elektrowni zwykłych monterów, bo to taniej miało kosztować, albo na kierowników biura powoływano b. burmistrzów z czasów rosyjskich, którzy nie mają najmniejszego zrozumienia dla dzisiejszych zadań samorządu. Sedno zagadnienia leży więc głębiej nieco i zwykłą formułką ustawy rozwiązać się nie da. Z powyższego p. Dr. Nowak mógłby wyciągnąć wniosek, że należy ordynację wyborczą do rad miejskich zmienić, ja wyciągam wnioski zgoła inne. Wierzę w ludzi, wierzę w tę masę ludzkiego materiału, który kryje w sobie bogactwa intelektualne b. poważne. Jeszcze zbyt krótki okres, aby wydać można było sąd o zdolnościach obywateli do samorządzenia się. Mielśmy dopiero jeden raz wybory do rady

Ustrój
Magistratu.

miejskiej i to w warunkach, kiedy nie było czasu na zastanawianie się nad doborem ludzi, kiedyśmy się sami nie znali, bo w życiu publicznem nie wolno nam było brać udziału. Jestem głęboko przekonany, że podwójnych wyborach do rad miejskich pogląd obywateli na gospodarkę gruntownej i korzystnej ulegnie zmianie. Praca w samorządzie jest zbyt ciekawą, dającą dużo horoskopów na przyszłość, aby nie pociągnęła ku sobie lepszych elementów. Wprawdzie zasłużyć sobie na uznanie obywateli miasta jest jednak dość trudno, ale może to i całe szczęście, że obywatele sądzą pracę rad i magistratów nie według słów a czynów. Obywatele nasi — to realiści, patrzą na efekt pracy i prowadzić się za nos lata całe nie dadzą. Sądzę więc, że droga selekcji powolnej i pozostawienie doboru ławników fachowych roztropności rad miejskich przy krótszej ich kadencji będzie najlepsza i najrozumniejsza. Wiele jeszcze elementarnych pojęć dojrzeć musi drogą naturalną — ale za to skuteczną. Na ziemiach Polski są różne systemy powoływania członków magistratów, osobiście byłbym przeciwny forsowaniu jakiejś formuły, byłbym raczej za pozostawieniem ram ogólniejszych, któreby uwzględniały przyzwyczajenia dzielnicowe i pomnażały bogactwo form zbiorowego życia samorządowego. Jeżeli powoływać byśmy się chcieli na inne kraje, to każdy z systemów rozwiązuje tę sprawę mniej lub więcej dobrze, ale tam, gdzie życie samo kształtowało ustrój samorządu, jak w Anglii, tam tych sztucznych tworów, jakimi są ławnicy fachowi — niema. Ażeby jednak dać możliwość pracy w samorządzie ludziom, których jedynym bogactwem jest wiedza, wypowiedziałbym się za ustawowym określeniem minimum wynagrodzenia dla członków magistratu według kategorii miast i płac urzędników państwowych, oraz przyznania członkom magistratów po kilkuletniej pracy w samorządzie prawa do emerytury. Rady miejskie, zwłaszcza w małych miastach, na tym punkcie są zbyt drażliwe, zbyt może skąpe, co w połączeniu ze skromnym stosunkowo stanowiskiem, odcięciem od szerszego świata nie pociąga ludzi zdolniejszych do tak wdzięcznej mimo wszystko pracy.

Przy zastosowaniu projektu ustawy w wielu miastach Kongresówki zostałyby zmarnowane dotychczasowy dorobek, bowiem wielu zdolnych ławników, wybranych do magistratu w proporcjonalnych wyborach, większość rady niezangażowałaby i ci z konieczności szukaliby innego pola pracy i zarobkowania. Honorowi ławnicy rekrutowaliby się z żywiołów więcej niezależnych materialnie, bo przy naszej zbyt małej tolerancji dla cudzych przekonań, obywatele żyjący z pracy rąk własnych i głowy nie mogliby zbyt długo na stanowiskach wytrwać. Znam częste wypadki wymawiania pracy radnym miejskim, nie należącym do ugrupowań zachowawczych, aby w ten sposób zmusić ich do wyjazdu i do złożenia mandatu radzieckiego,

zwłaszcza, jeżeli zdradzali wybitniejsze zdolności bronienia też przeciwnych pogładowi pracobiorców. Położenie honorowych ławników byłoby trudniejsze, zwłaszcza, że wchodzi często w grę interesy przedsiębiorstw sprzeczne z interesami miasta.

Wypowiadam się za dotychczasowym systemem wyboru ławników stosowanym w Kongresówce, z pozostawieniem możności uwzględnienia różnic dzielnicowych, oraz za określeniem ustawowem minimum wynagrodzenia dla członków magistratu i prawa do emerytury.

Z powyższych przesłanek wynika również, że jestem przeciwny podwójnej kadencji członków magistratu, gdyż ciągłość pracy dostatecznie gwarantuje aparat urzędniczy, a zarządzenia celowe i dobre niewątpliwie znajdą aprobatę nowego magistratu.

Żeby jednak możliwie szybko podnieść poziom naszych rad miejskich i magistratów, należy podjąć pracę uświadamiającą obywateli co do zadań gospodarki gminnej oraz stosować bliższą współpracę obywateli, podnosząc dyskusje publiczne w prasie i zgromadzeniach na tematy z dziedziny gospodarki miast w danym mieście aktualne.

Członkowie magistratu nie powinni zajmować żadnych innych stanowisk płatnych, bez zgody rady miejskiej.

Należy w ustawie zaznaczyć, że odpowiedzialność za pracę komisji miejskiej ponosi magistrat, z wyjątkiem komisji radzieckich, które mają charakter opiniodawczy dla rady, i wyłącznie przez radę powołanych.

Należałoby uwzględnić również kompetencję prezydenta w stosunku do członków magistratu i do jego uchwał, aby stworzyć podstawę do regulaminu wewnętrznego dla magistratu.

6. Z projektu ustawy o gminie miejskiej, w artykułach dotyczących uprawnień władz nadzorczych, wieje dziwna i daleko idąca nieufność do organów samorządu miejskiego. Władze nadzorcze usiłują niemal przy każdej sposobności podkreślić prawa do ingerencji, nawet w sprawach stosunkowo małoważnych. Władza nadzorcza zastrzega sobie prawo zatwierdzania wszystkich członków magistratu, prawo zatwierdzania poszczególnych uchwał rady oraz budżetu. Zdawałoby się, że dosyć tych uprawnień władz nadzorczych, tymczasem projekt wylicza — prawo zawieszania członków magistratu, wstawiania pozycji do budżetu wbrew woli rady, wyznaczania komisarza i t. d. Wszędzie musi być pewna miara i pewna celowość — system. Daleki jestem od tego, aby pozbawiać władzę nadzorczą prawą wszelkiej ingerencji do spraw miejskich, ale jeżeli chodzi o system, to wybrałbym raczej system represyjnego nadzoru, niż prewencyjny. Wystarczy jeżeli władza nadzorcza będzie miała prawo zawieszania w czyn-

nościach członków magistratu, rozwiązania rady, złożenia z urzędu prezydenta, bo do tego muszą być podstawy. Jest to jakby kara za postępowanie wbrew ustawie, za działanie na szkodę państwa lub gminy. Nie mogę zgodzić się z p. dr. Nowakiem, który stawia sprawy w ten sposób: za prawo egzekutywy dla magistratu — zatwierdzanie członków magistratu przez władzę nadzorczą. Poszlibyśmy parę kroków dalej i cienia z samorządu by nie pozostało. Wszak ci sami obywatele wybierają sejm, naczelną władzę ustawodawczą państwa, źródło władzy wykonawczej. Do obywateli trzeba mieć choć trochę zaufania, tymbardziej, że chodzi tu o sprawy przedewszystkiem lokalne, zarządu miejskim majątkiem, i administracyjne, również nie wybierające poza ramy administracji lokalnej. Władza nadzorcza posiada tysiące środków reagowania na sprzeczne z ustawą postępowanie gminy. Przy tak skonstruowanym nadzorze gros odpowiedzialności za gospodarkę miejską i administrację spada na władze nadzorcze, skutkiem czego jest zmniejszenie poczucia odpowiedzialności, ciężącej na członkach gminy i jej zarządzie. Rozumiem, że twórcy projektu rządowego w praktyce zetknęli się z całym szeregiem b. poważnych wykroczeń samorządów przeciwko zasadniczym ustawom i stąd płynie ich nadzwyczajna troskliwość o zabezpieczenie praw nadzoru nad samorządem władzom zwierzchnim, ale poszczególnych wypadków nie można generalizować, tymbardziej, że żyliśmy dotychczas w okresie wielkiego chaosu prawnego i stan taki z dnia na dzień usunąć się nie da. Pozwolę sobie zwrócić uwagę na inną stronę nadzoru, która dotychczas była bardzo źle postawiona. Chodzi mi o szybkość i właściwe tempo usuwania i likwidowania wykroczeń zarządów gmin przeciw prawu. Znam wypadki, bardzo liczne niestety, gdzie władza nadzorcza skonstatowała bardzo poważne uchybienia zarządów gmin, ale konsekwencji właściwych nie wyciągnęła. Sprawy wloką się latami całymi bez widomego rezultatu, co niesłychanie demoralizująco wpływa na opinię publiczną, no i wpływ moralny władzy nadzorczej maleje, decyzje władzy są lekceważone.

Jest rzeczą zrozumiałą, że władze państwowe, przekazując część lokalnej władzy administracyjnej zarządom miast, pragną mieć głos w sprawie zagwarantowania sobie odpowiednich kwalifikacji członków zarządu gminy, chodzi o wybór środków, które dadzą najlepsze rezultaty. Jestem zdania, że większą gwarancję daje kolegium rady, wybierające zarząd, zwłaszcza jeżeli chodzi o miasta większe (wydzielone), że kandydat posiada pełnię kwalifikacji, niż jednoosobowa decyzja p. referentów wojewódzkich czy ministerjalnych. Kolegia radzieckie znacznie poważniej będą badać kwalifikacje kandydata, gdyż będzie to miało pierwszorzędne znaczenie dla obywateli miasta. Zresztą, gdyby istotnie nie było możliwości uzyskania dla

zarządów miast większych praw władz administracyjnych, możnaby się zgodzić i zastrzec dla władzy nadzorczej prawo umotywowanego sprzeciwu, a nie zatwierdzania wyboru członków zarządu miasta, jak to jest przewidziane w projekcie. Gdyby rada miejska po zapoznaniu się ze sprzeciwem władzy trwała na swoim poprzednim stanowisku, t. j. nie podzieliła stanowiska władzy nadzorczej i wybór swój ponownie potwierdziła, wówczas uważałoby należało członka zarządu miasta za wybranego. Mówiąc o członkach zarządu miasta, mam na myśli prezydentów wzgl. wiceprezydentów, gdyż na wybór ławników władza nadzorcza wpływu mieć nie powinna.

Przeciwny jestem zatwierdzaniu budżetu przez władzę nadzorczą, wystarczy jeżeli budżet będzie podawany do wiadomości, z ustawowo zagwarantowanym prawem dla władz nadzorczych wstawiania pozycji do budżetu, podyktowanych racją państwa. Prawo nadzoru powinno dotyczyć legalności zarządzeń władz miejskich, sprawa nadzoru nad celowością zarządzeń winna być ograniczona do paru poważniejszych wypadków, wymienionych w ustawie (np. sprawa długoterminowych pożyczek, przewyższających normalny budżet).

II. Ordynacja wyborcza.

Art. 2-gi ordynacji wyborczej przyznaje obywatelom pewnych kategorii dodatkowe głosy przy głosowaniu. Trudno mi jest zrozumieć motywy twórców projektu. Kiedy się mówi o dodatkowych głosach dla niektórych obywateli, trzeba brać pod uwagę pewne kryteria, ustalające rzeczywiście większą wartość moralną poszczególnych członków gminy. Obawiam się, że dyskusja na temat tych kryteriów łatwo może zaprowadzić na drogę humorystyki, dlatego wolałbym sprawy tej nie poruszać. Wypowiadam się za skreśleniem art. 2-go ordynacji wyborczej.

Ze względu na to, że prezydenci miast (przełożeni magistratu) mogą być osobiście zainteresowani w wyborach, że zazwyczaj reprezentują pewien kierunek polityczny, że pod ich nadzorem są spisywane listy wyborców, że zatem mogą i będą powstawać zarzuty, co do tendencyjności sporządzania list i powoływania członków komisji wyborczych, wypowiadam się za komisarzem wyborczym, sędzią, a nie przełożonym magistratu. Zresztą stało się to do pewnego stopnia przyzwyczajeniem na terenie Kongresówki, nie uważam za konieczne ten zwyczaj zmieniać.

Rozpisywanie konkursu na stanowisko prezydenta względnie wiceprezydenta stało się już prawie powszechnym zwyczajem. Ustawa dzisiejsza tego nie zabrania. Projekt ustawy nie wskazuje, kto ma obowiązek rozpisywania konkursu na stanowisko przełożonego magistratu, względnie jego za-

Zasady
wyborcze.

Komisarz
wyborczy.

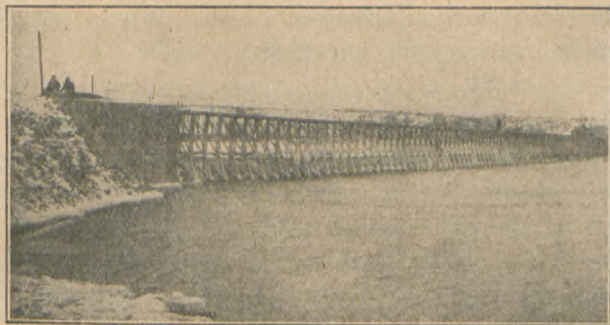
Wybory
do
Zarządu
Miejskiego.

stępców: czy komisja wyborcza, czy świeżo ukonstytuowana rada, czy wreszcie magistrat, należałoby tę wątpliwość wyjaśnić. Wydaje mi się, że czynność tę winno spełnić prezydium rady. Należałoby również dodać, że zastępcą przełożonego magistratu wybierany jest również z konkursu i większością więcej niż połowy ustawowej liczby radnych.

Co się tyczy rozpisywania konkursu na stanowisko ławników zawodowych, to zgodnie z tem, co wyżej powiedziałem, ocenę kwalifikacji pozo- stawilibym radzie, bez rozpisywania konkursu. Każde z ugrupowań radzie- ckich, przypuszczam, zabiegać będzie o najlepsze siły na kandydatów na ławników, gdyż od tego zależy jest jej wpływ na bieg spraw miejskich.

Zresztą równie dobrze prezydium rady rozpiścić może konkurs i na stanowiska ławników jednocześnie z konkursem na przełożonego magistratu i jego zastępców. Z pośród zgłoszonych ofert ugrupowania radzieckie mogą wybrać siły najlepsze i umieścić na swych listach kandydatów. Zdarza się bowiem, iż na miejscu rzeczywiście trudno jest pozyskać ludzi, pragnących cały swój czas poświęcić pracom w zarządzie miasta.

Te luźne uwagi na temat poszczególnych artykułów i zasad projektu ustawy o samorządzie miejskim i ordynacji wyborczej dla gmin miejskich nie mogą mieć pretensji do naukowego traktowania tych skomplikowanych zagadnień. Chodzi o dyskusje na temat aktualny, do którego, niestety, nie rozporządzamy ani dłuższem doświadczeniem, ani dostateczną statystyką, ani wreszcie poważniejszymi rozprawami w języku ojczystym. Jest to więc garść spostrzeżeń, ujęta w formę może nie dość jasną, związana pewną myślą przewodnią, jaką jest chęć powołania do pracy twórczej w samo- rządzie gminnym tego bogactwa sił drzemiących, często destrukcyjnych, bo lekceważonych, pomijanych lub krzywdzonych, do budowy lepszego życia w granicach ustawą zakreślonych.

Jaz kozłowy.

Inż. TADEUSZ TILLINGER.

K a n a ł w ę g ł o w y .

Rozpatrując tu sprawę kanału węglowego, nie będę mówił rzeczy powszechnie znanych zarówno o drogach wodnych w ogóle, jak i o projektowanych w Polsce kanałach w szczególności. Poruszę tu tylko kwestje aktualne:

1) Czy projekt ten jest racjonalny, t. j. czy i dla czego możemy wierzyć, że zamierzony wysiłek osiągnie swój cel, którym jest podniesienie dobrobytu Państwa?

2) Czy wysiłek ten jest współmierny z korzyściami, które ma przynieść?

3) Czy wysiłek nasz dla rozbudowy naszej sieci komunikacyjnej nie powinien być skierowany raczej w innym kierunku?

4) Jak się zapowiada rentowność projektowanych kanałów?

5) Czy wysiłek ten nie jest dla nas ponad siły?

Postaram się odpowiedzieć w krótkości na te pięć pytań.

1) Czy projekt jest racjonalny?

Za racjonalnością projektu przemawiają:

a) Ogólne warunki rozwoju w Polsce dróg wodnych.

Polska jest krajem, który ma w Europie najlepsze warunki rozwoju sztucznych dróg wodnych, dzięki temu, że:

1) Kraj nasz jest stosunkowo bardziej równinny niż inne.

2) W granicach Polski leży najniższy punkt głównego wododziału europejskiego, a mianowicie: wododział pomiędzy Bugiem i Prypecią, na wysokości 140 mtr. nad poziomem morza, gdy naprz. wododział na pro-

jektowanym kanale pomiędzy Dunajem i Renem leży na wysokości 569 mtr., a na proj. kanale między Łabą i Dunajem na 372 mtr.

Dodajmy, że w Polsce wododział pomiędzy Bugiem i Prypecią leży w miejscowości kompletnie równinnej, obfitującej w wodę i jest już przekopany przez kanał Królewski, wymagający tylko pewnych przeróbek, gdy przeprowadzenie kanałów przez inne punkty głównego wododziału europejskiego wymaga ogromnych robót.

3) Polska sieć dróg wodnych, po jej należytych rozbudowaniu, oprócz ładunków krajowych, będzie miała jeszcze ładunki tranzytowe z Rosji, co wzmoże znacznie rentowność naszych kanałów. Tego korzystnego warunku nie mają drogi wodne w większości państw zachodnioeuropejskich.

4) Znaczna odległość przewozów w Polsce, która w drogach wodnych będzie przewyższała 300 km. Korzyści przewozu drogą wodną, w porównaniu z przewozem kolejami, uwydatniają się głównie przy przewozach powyżej 200 km. Pod tym względem drogi wodne w Polsce będą miały korzystniejsze warunki rozwoju, niż w Anglii i nawet w ojczyźnie kanałów — Holandji i Belgji.

b) Szczególne właściwości projektu.

Jako właściwości projektu, przemawiające za jego racjonalnością, należy wskazać: w pierwszym rzędzie nowoczesne zasady, przyjęte przy projektowaniu, tak co do ustalenia wymiarów kanału, jak i co do ułożenia kierunku trasy kanału i jego profilu podłużnego.

1) Jako wymiary poprzeczne kanału przyjęto profil, pozwalający na kursowanie statków o udźwigu do 1000 tonn. Doświadczenie Europy Zachodniej wskazuje, że kanały mniejsze, które budowano dawniej (100—300 t.), mają zbyt ograniczoną w stosunku do potrzeb nowoczesnego życia sprawność przewozową, i wszędzie widzimy tendencję zwiększenia wymiarów poprzecznych kanałów.

2) Przy wyborze trasy przyjęto zasadę prowadzenia drogi wodnej tamtędy, którędy życie ekonomiczne wymaga, nie krępując się zbyt naturalnym biegiem drobniejszych rzeczek.

W odległej przeszłości rzeki żeglowne, stanowiąc jedyne dla przewozów znaczniejszych drogi wewnętrzne, skupiały koło siebie ośrodki przemysłu i handlu. Z biegiem jednak czasu rozwój życia ekonomicznego zaczął wymagać stworzenia dróg komunikacyjnych w innych kierunkach niż te, które były stworzone przez odległe procesy geologiczne, nic wspólnego nie mające ze współczesnym życiem ekonomicznym, dla którego byłoby dogodniej, ażeby na przykład Dunaj wpadał do Adryatyku, a Wołga do morza Czarnego.

Zaczęły powstawać kanały żeglugi, następnie koleje żelazne. Te

ostatnie latwiej mogąc pokonywać trudności terenowe, wysunęły się w końcu XIX wieku na plan pierwszy. Jednakże w końcu tegoż wieku technika budowy kanałów postąpiła znacznie naprzód i pozwoliła w wielu wypadkach zwałchować dotąd nieprzezwyciężone przeszkody. *26.4*

Nowe kanały nie boją się ani wysokich nasypów, ani znacznych spadków i narówni z kolejami przekraczają inne arterje komunikacyjne, jak rzeki i koleje, mostami. Pozwoliło to na większe stosowanie się trasy kanałowej do kierunku wymaganego rzeczywistymi potrzebami ekonomicznymi. Zaczęto przede wszystkim budować kanały w miejscach, gdzie odczuwać się dało zapotrzebowanie przewozu najcięższych towarów: węgla i rudy. Najważniejsze sztuczne drogi wodne, które zaczęto budować w ostatnich czasach we Francji, Belgii, Niemczech, a nawet w Rosji (kanalizowanie Dońca) — były przeznaczone dla wywozu węgla.

Dlatego też i u nas przede wszystkim powstał projekt kanału z Zagłębia w kierunku największego zapotrzebowania przewozu węgla.

Jeżeli weźmiemy kąt zamknięty liniami Poznań — Katowice i Katowice — Warszawa, to ziemie zamknięte w tym kącie spożywały przed wojną 12 milionów tonn węgla; pozostałe ziemie — nie więcej 4 milionów.

Dlatego też przede wszystkim wysuwa się naprzód kanał węglowy, obsługujący wraz z odnogami do Warszawy i Poznania wskazany kąt Poznań — Katowice — Warszawa, z odnogą na południe do Krakowa, przy ogólnej długości drogi wodnej 800 klm.

W ten sposób nad kanałem znajdzie się cały przemysł węglowy, 90% przemysłu metalurgicznego i włókienniczego i 40 miast z ludnością ponad 10.000 mieszkańców, przekraczającą ogółem 3.000.000, czyli 75% ludności miejskiej całej Polski. Trudno było przy stosunkowo nieznacznej długości całej sieci kanałów (800 klm.) połączyć ze sobą drogą wodną więcej punktów przemysłowych. Projektowane kanały stworzą rzeczywiście oś pacierzową naszej sieci komunikacyjnej i będziemy mogli śmiało twierdzić, że żadne państwo nie posiada tak dogodnej i racjonalnej sieci dróg wodnych, jaką będzie posiadała Polska po zrealizowaniu projektu kanału węglowego z odnogami ¹⁾.

1) UWAGA 1. Odchylenie trasy kanału czy to do Warty czy do Pilicy, jak to proponowało wielu znanych inżynierów (inż. Sadkowski, inż. Ingarden), lub do Prosy (prof. Ehlers) nie może być uważane za racjonalne z powodów następujących:

Regulacja rzeki tak małej jak Warta powyżej Koła, nie da dostatecznych dla większej żeglugi rezultatów.

Kanalizacja zaś jej z powodu niskich brzegów wymagałaby znacznej ilości śluz i jazów.

Przybliżony kosztorys wykonany we wszystkich kierunkach przez Biuro Projektów M. R. P. wykazuje, że różnica kosztów budowy obydwóch wariantów nie przekracza 7—8%.

2. Profil podłużny.

A teraz zwrócę uwagę na pewne dodatnie cechy techniczne projektu, mianowicie charakter profilu podłużnego. W profilu tym udało się, przez doprowadzenie najwyższego stanowiska aż do Huty Królewskiej i Laury, umieścić główne porty załadownicze na stanowisku działowym.

Wobec tego zmniejsza się w dwójnasób ilość niezbędnej dla służowania wody w porównaniu, gdyby ładunki musiały wchodzić na stanowisko działowe i schodzić z niego na całą długość kanału.

Spadek jest od Śląska do Torunia ciągły w jedną stronę. Przy projektowaniu uwzględnia się zasadę ześrodkowania spadków i utrzymania jak najdłuższych stanowisk w jednym poziomie.

Na kanale mamy stosunkowo niewiele śluz (ok. 40 na 700 km.) i kilka bardzo długich stanowisk.

Górne stanowisko od Herbów począwszy dochodzi w kocie + 278 do Huty Laury, H. Królewskiej (ok. 70 km.) i może być w przyszłości przedłużone jeszcze 20 km. na południe aż do Mikołajowa i Orzesza. A więc na Śląsku mielibyśmy ogromnie długie 90 do 100 km. stanowisko bez śluz, wiążące wszystkie przemysłowe punkty Śląska.

Różnica ta jest zbyt małą, by pozbawiać przez to dostępu do kanału tak ważne ośrodki przemysłu jak Częstochowa i Łódź. Jednocześnie przy kierunku na Wartę odległość dla towarów idących do Warszawy zarówno liniowa jak i taryfowa silnie wzrasta wskutek większej ilości śluz do przebycia, rentowność zaś kanału wskutek oddalenia od środowisk przemysłu — będzie mniejsza.

To samo stosuje się do innych kierunków (przez Pilicę lub Prosnę).

UWAGA 2. Co do trasy kanału pomiędzy jeziorem Gopłem i dolną Wisłą istnieją dwa warjanty:

a) na Toruń, z ujściem do Wisły koło Cierpic.

b) na Bydgoszcz, z wyzyskaniem istniejącej sztucznej drogi wodnej: skanalizowanej Noteci mniej więcej aż do Łabiszyna i ze sprostowaniem stamtąd drogi nowym kanałem w kierunku Brdyujścia. Ten ostatni warjant przez jezioro Jezuickie, był brany pod uwagę w roku 1922, lecz następne studia szczegółowe były zrobione tylko w kierunku warjantu pierwszego.

Z uwagi, że rozbudowa dróg wodnych musi iść stopniowo i że winno się liczyć z drogami, portami i t. p. urządzeniami istniejącymi, być może, że przynajmniej na początek będzie racjonalniej zadowolnić się stopniowym ulepszeniem istniejącej drogi wodnej Gopło—Bydgoszcz, a rozwój życia ekonomicznego i porównania szczegółowo opracowanych projektów najlepiej pokażą, w jakim kierunku ma być podjęte przeprowadzenie definitywnego kanału dla statków 1000-tonnowych.

UWAGA 3. Dające się słyszeć zdania, że przeprowadzenie kanału przez Gopło odbierze wodę z jeziora i pogorszy warunki żeglugi w kanale Bydgoskim zasilanym przez Górną Notec, są oparte na nieporozumieniu.

Drugie stanowisko o znacznej (około 80 km.) długości widzimy w środkowej części kanału powyżej Pabjanic.

Nareszcie 3-cie na kocie + 98 mamy od Łęczycy do Warszawy (135 klm.) i w stronę Koła 20 klm. ogółem przeszło 150 klm. w jednym poziomie.

Jeżeli teraz uprzytomnimy sobie, że na francuskich kanałach śluzy spotykają się co 2—5 klm., że na nowobudującym się kanale węglowym z Charleroi do Brukseli na sekcji Bruksela — Tubize mamy 6 śluz na 20 klm. — widzimy, jak dogodnie pod względem technicznym warunki przedstawia nam kanał węglowy mający śluzy średnio co 18 klm.

Przyjawszy pod uwagę, że każda śluza pod względem straty czasu i taryfy jest równoznaczna do przedłużenia drogi o 4 klm. widzimy, że gdy na kanałach francuskich i belgijskich śluzy zwiększają odległość taryfową przeszło 2 razy, co utrudnia im konkurencję z kolejami, na projektowanych w Polsce kanałach śluzy zwiększają tę odległość nie więcej jak o 20 %.

Widzimy więc, że pod względem profilu podłużnego nasze kanały mają ogromną przewagę nad kanałami Zach. Europy. A więc pod względem techniki budowy kanałów, projektowane kanały będą się odznaczały zastosowaniem współczesnych zasad budowy i będą

Poziom jezior Gosławickich, które będą połączone z Gopłem leży o 6 m. wyżej od poziomu Gopla i między jeziorami ma być wybudowana śluza i zakład wodny. Przez tą śluzę i turbiny będzie wpływała do jeziora pewna określona ilość wody, która dotąd do jeziora Gopla nie dochodziła. Dla nowo powstającego kanału będzie używana tylko ta ilość wody, jaka dodatkowo do jeziora Gopla będzie doprowadzona. Ilość ta w pierwszej śluzie będzie mogła być dokładniej skontrolowaną i wobec tego niema zupełnie obawy o jakiegokolwiek pogorszenie warunków odpływu Górnej Noteci.

UWAGA 4. Oczywiście sieć kanałowa o tak ważnym znaczeniu państwowym będzie musiała mieć u wyjścia do Bałtyku swój port. Portem tym nie może być Gdynia, oddzielona od kanału zatoką, co utrudnia wejście statków kanałowych, ani Gdańsk ze swoją wrogą dla Polski polityką.

Port taki winien powstać koło Tczewa, na terytorjum polskim i może być połączony kanałem morskim przez nizinę Gdańską z morzem. Przykładem tego rodzaju kanałów są kanały, łączące z morzem porty w Brużes, Amsterdamie, Gandawie i Brukseli. Mamy dostateczne podstawy prawne, aby wymóc zgodę Wolnego Miasta na przeprowadzenie tego kanału przez jego terytorjum. Zresztą Gdańszczanom wcale to zbyt wielkiej krzywdy nie przyniesie. Jeden z dyrektorów niemieckiej firmy w Gdańsku mówił mi, że firma ta będzie mogła zarabiać dobrze bez względu na to, czy okręty wyladowuje się o 10 klm. na północ od Gdańska w Nowym Porcie, czy będą się wyladowywały o 25 klm. na południe w Tczewie. Oczywiście mowa tylko o uczciwym zarobku. Z hakatystycznych szykan i szantażu trzeba będzie skwitować.

miały pod tym względem, jako aparat przewozowy, znaczną wyższość nad kanałami wielu innych państw ¹⁾.

2. Czy proponowany wysiłek jest współmierny z oczekiwaniami korzyściami?

Budowa kanału węglowego wraz z odnogami do Krakowa, Poznania i Warszawy wyniesie do 400.000.000 zł., a wraz z przedłużeniem drogi wodnej na wschód aż do Prypeci około 500.000.000 zł.

Jakie korzyści otrzyma Kraj za to?

Główną korzyść otrzyma Kraj z potanienia przewozu kanałami w porównaniu z przewozem kolejami. Oczywiście trudno jest ściśle obliczyć tę korzyść.

Taniość przewozu wzmoże silnie ruch towarów masowych ciężkich, jak węgiel, kamień (granity Wołyńskie), rudy, torf, drzewo opałowe — dla których nawet najniższe taryfy kolejowe były za wysokie. Zapotrzebowanie przewozu w naszym Kraju wynosiło przed wojną około 16 miliardów tonno-klm. Musimy się liczyć z zapotrzebowaniem za lat 15—20 nie mniej 24 miliardów t.-k. Z tej liczby $\frac{1}{3}$ czyli około 8 miliardów mogłoby być przewiezione projektowanymi drogami wodnymi ²⁾. Ponieważ najniższa taryfa kolejowa wynosi 3 grosze za t.-k., a wodna statkami 1000 t. cztery razy mniej, więc przewóz kolejami tych 8 miliardów t.-k. kosztowałby 240 milionów złotych, a statkami tylko 60.000.000 zł. Dodając do tego opłatę kanałową dla oprocentowania kapitału w wysokości również 60.000.000 zł., całkowity koszt przewozu drogą wodną wyniesie 120.000.000 złotych, czyli o 120.000.000 mniej niż koleją. O tę sumę mniej więcej zmniejszy się koszt różnych przewozów, czyli potanieją koszty produkcji. Oczywiście powyższe cyfry nie są ścisłe, dają jednak pewne przybliżenie dla oceny korzyści ekonomicznych kanałów. Z powyższych cyfr możemy wnioskować, że korzyść, jaką Kraj odniesie z potanienia przewozów, pokrywa w kilka lat koszty budowy kanałów. Szczególniej dla naszej produkcji węglowej, kanały będą miały decydujące znaczenie. Przewóz jednej tonny węgla z Katowic do Gdańska wyniesie kanałem o 12 zło-

¹⁾ Do tego dodamy pomyślne wyjątkowo warunki wywłaszczenia, szczególnie na Górnym Śląsku, gdzie kanał, idąc niezabudowanym pasem byłej 500-letniej granicy, wchodzi w sam środek rejonu przemysłowego nie waląc ani jednego budynku! Te wyjątkowo dogodne warunki wywłaszczenia nie będą jednak trwałe długo i wskazany pas może się zabudować, jeżeli budowa kanału pójdzie w odwłokę.

²⁾ W Niemczech w r. 1911 (przed ukończeniem kanału śródlądowego) drogami wodnymi przewożono 27%, w Rosji 43% ładunków, obliczonych w tonno-kilometrach.

tych taniej niż koleją. Pozwoli mu to konkutować z węglem angielskim na Bałtyku, gdy dziś już w Bydgoszczy tej konkurencji nie wytrzymuje. Zarówno i nasz przemysł drzewny otrzyma w kanałach gwarancję swego rozwoju. Koszt przewozu jednej tonny węgla do Warszawy, Łodzi i Poznania, zmniejszy się o 4 do 5 złotych, do Torunia i Bydgoszczy o 6 do 7 złotych. Wielkie miasta, jak Warszawa i Łódź, konsumujące rocznie przeszło 1.000.000 tonn węgla, zaoszczędzą rocznie na przewozie opału kilka milionów złotych, to samo da się powiedzieć o materiałach budowlanych i t. p.

Pozatem przebudowa kanału Królewskiego (Bug—Prypeć) ułatwi odwodnienie paruset tysięcy hektarów ziemi, dotąd nieużytecznej. Powinna ona, po zmeljorowaniu stać się terenem dla naszego osadnictwa, które szczególnie wzdłuż ważnej strategicznie drogi wodnej ma wielkie znaczenie.

Poza korzyściami ekonomicznymi, jakie dadzą kanały, należy również wspomnieć o korzyściach politycznych i strategicznych.

Uniezależnienie przewozu w Kraju od faktycznego monopolu kolejowego, czyni Kraj bardziej odpornym na wszelkie wstrząśnienia wewnętrzne i zewnętrzne. Zabezpieczenie stolicy Państwa energii elektrycznej, w ilości dostatecznej dla podtrzymania działania stacji miejskich (oświetlenie, tramwaje, pompy), niezależnie od dowozu węgla, ma również na wypadek wojny ogromne znaczenie. Pozatem kanały ułatwią przerzucanie całych korpusów wojska z jednego końca Państwa na drugi.

W niektórych wypadkach kanały stwarzają dość ważną zaporę dla celów obrony. Względy powyższe winnyby przemawiać za większym zainteresowaniem się tą sprawą Ministerstwa Spraw Wojskowych.

Tworząc nową kość pacierzową całej naszej sieci komunikacyjnej, kanały przyczynią się do organicznego ostatecznego zjednoczenia ziem polskich.

Podane wyżej względy wskazują, że korzyści, których się można spodziewać, są bardzo znaczne i w zupełności okupują niezbędną wysiłek.

3. Czy nie lepiej byłoby jednakże skierować ten wysiłek w innym kierunku: na rozbudowę kolei i regulację rzek?

a) Co do uzgodnienia projektu budowy kanałów i projektów kolejowych należy zwrócić uwagę na następujące:

Państwo powinno mieć jeden program, a mianowicie: program komunikacyjny.

Mylnem jest przekonanie, że kanały są znacznie droższe od kolei. Jeżeli chodzi o budowę samej linii, to rzeczywiście koszt budowy kanału

1.000-tonnowego w naszych warunkach jest 2 razy większy, niż koszt budowy linii kolejowej. Lecz należy pamiętać, że tabor kanałowy jest tańszy od kolejowego.

Każdy tabor jest w pewnym stosunku do ilości dokonywanych przewozów. Mniej więcej na 1 milion tonno-kilogramów przewiezionych rocznie kosztuje tabor kolejowy 68.000 zł., a kanałowy 22.500 zł.; wobec tego, przy napięciu ruchu około 5.000.000 t-k. koszty budowy linii kolejowej i kanału wraz z taborami są równe, a przy większym napięciu kanał wraz z taborami okazuje się tańszym¹⁾ od kolei z odpowiednim taborami. A więc dla przewozu 8 miliardów t-k. rocznie musielibyśmy na zwiększenie swego taboru kolejowego wydać około $8.000 \times 68.000 = 544.000.000$ zł., gdy tabor kanałowy, potrzebny dla tej pracy przewozowej będzie kosztował tylko $8.000 \times 22.500 = 180.000.000$ zł.

A więc Kraj zaoszczędzi 364.000.000 na taborze kolejowym, a Skarb Państwa więcej, gdyż tabor kanałowy całkowicie należy zwykle do przedsiębiorstw prywatnych. Jeżeli nie wydamy 400—500 milionów złotych na kanały — rzecz trwałą — będziemy zmuszeni wydać o 360 milionów złotych w tymże czasie więcej na tabor kolejowy — rzecz nietrwałą.

Widzimy z tego, że przy znacznej pracy przewozowej sieci kanałowej Państwo będzie miało ogromną oszczędność na taborze kolejowym, oszczędność, która prawie pokrywa koszty budowy kanałów.

b) Budowa kanałów a regulacja rzek.

Przechodzę teraz do kwestji, która nieraz bywa podnoszona, kwestji pogodzenia budowy nowych sztucznych dróg wodnych z kwestją uszlusowania istniejących rzek.

Słyszeć się daje nieraz zdanie: uregulujmy z początku Wisłę, a później dopiero budujmy nowe drogi wodne.

Zastrzegam się na wstępie, że nie kwestjonuję potrzeby regulacji Wisły.

Jest to bezsprzecznie wydatek niezbędny.

Ale nie należy jednak uważać, że ten wydatek winien być kryty z funduszy przeznaczonych na cele rozbudowy państwowej sieci komunikacyjnej.

Duże rzeki tylko wtedy przedstawiają dogodne drogi komunikacyjne i nadają się łatwo do pogłębienia za pomocą regulacji i bagrowania — jeżeli spadek ich nie przekracza przy ruchomym dnie 8—10 cm. na kilometr. Do takich rzek należą: Wołga, Dniepr, Dolna Łaba i Dolna Odra

¹⁾ Patrz broszurę T. Tillingera „Koleje i Kanały“.

i t. p. Przy spadku większym, nawet od 200 lat regulowana Łaba i Odra w czasie posuchy wykazują na przemiałach nie więcej 1,20 m. głębokości i żegluga nieraz spotyka się z trudnościami.

Wisła posiada spadek w części środkowej i dolnej 18—25 cm. na km., a górnej (powyżej Sandomierza) 35 cm., jest więc rzeką, na której dobre rezultaty regulacji są trudniejsze do uzyskania, niż na innych rzekach, — i w każdym razie wymagają wielu dziesięcioleci.

Jednakże rzeka ta przedstawia w czasie wezbrania niebezpieczny żywioł, który wymaga unieszkodliwienia.

Dolna Wisła w granicach b. zaboru pruskiego została uregulowana na średnią wodę kosztem około 400.000 złotych za 1 km. Koszt roczny utrzymania budowli regulacyjnych wynosił około 12.000 złotych.

Głębokości na tej Wiśle przy stanach niskich są tylko o 10 cm. większe niż na Wiśle nieuregulowanej od Modlina do Torunia i w czasie posuchy wynoszą zaledwie 1 mtr.

Gdyby między Toruniem i Gdańskiem nie było Wisły tylko łąka, koszt budowy kanału, głębokiego na 3 mtr., wyniósłby nie więcej 400.000 zł. za kilometr, czyli tyleż co koszty regulacji, koszty zaś rocznego utrzymania kanału nie wyniosłyby ponad 3000 zł., czyli $\frac{1}{4}$ kosztów utrzymania regulacji.

Żegluga zaś w kanale mogłaby się odbywać statkami 1000 tonnowymi przy stałym zanurzeniu do 2 m., gdy po Wiśle statki podnoszą nie więcej 300 tonn i często muszą stać z braku wody!

Czy więc, z punktu widzenia komunikacyjnego, wydatek na regulację Wisły jest racjonalny?

Uważam, że wydatek ten jest wydatkiem na walkę z żywiołem. Powinien być uważany za meljorację, przy której, jako produkt poboczny, otrzymuje się pewna drugorzędna droga wodna. Jeżeli sadząc przy szosie wiśnie, nie uważamy jednak budowy szosy za przedsiębiorstwo ogrodowe, tak samo regulacji Wisły nie możemy uważać za przedsiębiorstwo komunikacyjne. Wydatek na regulację Wisły jest również potrzebny, jak wydatek na obronę Państwa, jak wydatek na walkę z epidemjami i t. p., ale to niema nic wspólnego z kredytami na komunikację, i regulacja takiej rzeki jak Wisła nie może być uważana za przedsiębiorstwo komunikacyjne.

4. Jak się zapowiada rentowność projektowanych kanałów?

Omawiając celowość wydatku na kanały, musimy zwrócić uwagę na sprawę rentowności włożonego kapitału.

Eksploatacja kanałów tych różni się od eksploatacji kolei, bo gdy właściciel kolei jest jednocześnie właścicielem taboru i przedsiębiorcą

przewozowym, na kanałach przewóz towarów odbywa się przez różne przedsiębiorstwa prywatne, które wnoszą opłatę właścicielowi kanału od tonno-kilometra ładunku. Utrzymanie kanału kosztuje stosunkowo niedrogo, około 5000 zł. rocznie na kilometr. Wobec tego deficytu kanały dawać nie mogą (chyba tylko przy ruchu słabszym od 1.000 000 tonn), dochód zaś wzrasta stale przy wzroście ruchu. Gdy zapewniony jest ruch o natężeniu około 5.000.000 tonn, jak na kolei Wiedeńskiej, dochód z eksploatacji—przy przyjętych w Niemczech normach opłaty—jest zapewniony w wysokości 6%. Ze wzrostem ruchu dochód netto będzie wzrastał, przy 10 milionach tonn wyniesie 13 — 14%. Koszty całorocznego utrzymania całej sieci kanałowej wyniosą do 6.000.000 zł., które zawsze znajdą pokrycie, choćby tylko z eksploatacji energii, gdy deficyt kolei za rok 1923 wyniósł 320 milionów złotych, czyli prawie tyle co budowa kanału węglowego z odnogami. Czyż wobec tego nie jest racjonalnym lokowanie kapitału w przedsiębiorstwo, które deficytu dać nie może?

Z powyższego widzimy, że kwestja rentowności sprowadza się do kwestji intensywności ruchu: Jeżeli ruch będzie intensywny — rentowność jest pewna.

Są jednak jeszcze inne źródła rentowności, a mianowicie:

- a) przyrost wartości nadbrzeżnych terenów i
- b) eksploatacja energii wodnej.

Budowa nowych portów, zarówno wewnętrznych — Frankfurt n. M., — jak i morskich (nowy port w Antwerpii) — opiera się na wykupie dużego terytorjum, przylegającego do portu, i dzierżawieniem lub sprzedażą następnie terenów, wartość których wzrosła dzięki wykonanym budowlom.

Brzegi kanałów morskich Gandawa—Terneuzen i Bruksela—Antwerpja przekształcają się szybko w miasto fabryczne. Zarząd kanału Bruksela — Antwerpja sprzedaje w tym roku place po cenie 15 razy przekraczającej tę, która była zapłacona 10 lat temu.

Nad brzegami naszych kanałów znajdują się wielkie przestrzenie, które, jak naprz. nad kanałem Bug — Prypeć, z nieużytecznych błot staną się gruntami żyznymi: oczywiście, że przyrost wartości tych gruntów nie powinien pozostać całkowicie w ręku tych, którzy się do tego nie przyczynili.

Nad kanałem węglowym mamy olbrzymie przestrzenie, których wartość wzrośnie ogromnie. Właściciele tych terenów winni być pociągnięci do udziału w realizacji budowy, a część terenów tych winna być wykupiona dla zapewnienia rentowności przedsiębiorstwa.

Wyzyskanie energii wodnej. Spotykało się nieraz zarzuty, że kanały żeglugi nie powinny być jednocześnie używane jako kanały robo-

cze. Jednakże pogląd ten upadł i projekt kanału Ren — Dunaj opiera swą dochodowość na eksploatacji energii wodnej.

Nasze projektowane kanały przewidują możliwość wyzyskania znaczniejszych ilości energii:

- a) pomiędzy jez. Gopłem i Wisłą (ok. 10.000 HP).
- b) koło Poznania (ok. 2000 HP),
- c) koło Warszawy w kanale Małkinia — Praga (ok. 10.000 HP).

Dochód z eksploatacji siły wodnej niewątpliwie zwiększy ogólną rentowność kanałów ¹⁾.

¹⁾ UWAGA 6. Słyszeć się nieraz daje zdanie, że jednak kanały francuskie i angielskie słabo się rentują?

Jest to skutkiem okoliczności, które na kanałach projektowanych w Polsce nie będą miały miejsca, a mianowicie: Kanały śródlądowe we Francji i Anglii są przeważnie typu przestarzałego, gdyż były budowane jeszcze przed powstaniem kolei. Mają one przeważnie wielką ilość śluz i wymiary niewielkie, dla statków o pojemności 100 do 300 tonn. Wobec tego przewóz na nich jest stosunkowo drogi, konkurencja z kolejami, szczególnie wobec małych odległości, jest trudna i ruch jest nieznaczny — na kanałach francuskich gęstość ruchu przeważnie nie przekracza 1 do 2 milionów tonn. Jest to zamało na oprocentowanie kapitału. Nowoczesne kanały budują się dla statków o pojemności 1000 do 2000 tonn. Na nowowytbudowanej w roku 1910 — 1914 zachodniej części kanału tego typu Ren — Hanower, ruch odrazu osiągnął natężenie 9 milionów tonn, mimo, że kanał nie jest jeszcze doprowadzony do końca, to jest do Łaby.

Nasze kanały będą w lepszych warunkach od kanałów francuskich i angielskich, zarówno co do wielkości i jednolitości wymiarów, jak i co do większej stosunkowo odległości przewozów, co zapewnia drodze wodnej przewagę nad koleją. Jednocześnie ruch ten będzie wzmożony przez ładunki tranzytowe ze wschodu na zachód, czego kanały Zachodnio-Europejskie nie mają.

Możemy, według szczegółowych obliczeń, w kilka lat po otwarciu ruchu liczyć na natężenie 8—10 milionów tonn na linii północno-południowej i 4—5 milionów na linii zachodnio-wschodniej. Jest to zupełnie dostateczne dla zapewnienia wysokiego oprocentowania kapitału.

UWAGA 7. Musimy rozpatrzyć jeszcze, jak się przedstawia sprawa ewentualnej gwarancji Państwowej dla ew. przedsiębiorstwa budowy kanałów?

Nie jest ona *conditio sine qua non* dla kapitałów zagranicznych.

Jednakże należy zaznaczyć, iż rząd boi się tej gwarancji więcej niżby należało, gdyż mając smutne doświadczenie deficytu kolejowego (320.000.000 zł. za jeden rok 1923), myśli sobie: tyle się płaciło za koleje — kanały dopiero pokażą.

Tymczasem obawa ta jest zupełnie nieuzasadniona, gwarancja nie może się dotyczyć przedsiębiorstw przewozowych na kanale, lecz tylko samej eksploatacji kanału; otóż utrzymanie całej projektowanej sieci kanałowej nie przewyższy rocznie 6 milionów złotych, a 6% do kapitału budowy, licząc takowy na 600 milionów złotych, wyniesie 36.000.000 złotych.

Tyle należałoby płacić, gdyby po wybudowaniu kanałów, absolutnie nikt po nich nie pływał, prąd z elektrowni kanałowych byłby oddawany darmo i dzierżawy za place

5. Czy projekt sieci kanałów nie jest dla nas ponad siły?

Oczywiście trudno jest dać na to pytanie odpowiedź kategoryczną. Wskażę jednak na kilka przykładów, dowodzących, że jesteśmy w stanie nawet obecnie wykonywać wysiłki znacznie większe.

A więc:

1) W r. 1923 zapłaciliśmy deficyt kolejowy, który wyniósł 320 milionów złotych, a więc tyle, ile wymaga budowa całego kanału węglowego z odnogami do Poznania i Warszawy w ciągu 10 lat.

2) Odbudowaliśmy 1.000.000 budynków, co przedstawia wartość najmniej paru miliardów złotych, czyli kilka razy więcej, niż kanał węglowy.

wyładunkowe niktyby nie płacił. Oczywiście, że takich warunków nie można przyjmować pod uwagę i przyjmując gwarancję, rząd ryzykowałby w najgorszym razie kilka milionów złotych rocznie, od chwili uruchomienia żeglugi na kanałach.

Co jednak zyskuje?

1. Rozpoczęcie robót i intensywne ich tempo w ciągu co najmniej 10 lat. Roboty te dadzą zatrudnienie kilkunasto tysiącom ludzi, pobudzą przemysł i zlikwidują bezrobocie.

W rezultacie Państwo więcej zyska dziś na zmniejszeniu zapomóg dla bezrobotnych niż ryzykuje za dziesięć lat.

2. Potaniecie przewozów i wyzyskanie taniej siły wodnej dadzą Państwu po otwarciu ruchu na kanałach daleko większe korzyści, niż wynosi największa kwota gwarancyjna, którą realnie można brać pod uwagę.

Wobec powyższego uważam, że gdyby żądano gwarancji, należałoby ją dać, zastrzegłszy jednak warunek, że gwarancja będzie miała miejsce, o ile będzie wybudowana cała projektowana sieć w określonym terminie. Gwarantowanie dochodowości oddzielnej, krótkiej linii kanałowej, byłoby ryzykiem.

W każdym razie gwarancja państwowa dochodowości kanałów nie jest bynajmniej rzeczą tak straszną, jak się to niektórym Ministrom Skarbu zdawało, i smutnego doświadczenia z eksploatacji kolei nie należy rozciągać na kanały.

UWAGA 8. Rozważmy jeszcze, jakie części projektowanej sieci kanałowej mogłyby być najrychlej wykonane?

Oczywiście winny być wzięte w rachubę najpierw te części, które przy minimum kosztów dadzą maximum efektu i które pod względem opracowania technicznego projektu są dostatecznie posunięte.

Po pierwsze. Połączenie Warty z Gopłem, skąd istnieje droga wodna do kanału Bydgoskiego (skanalizowana Górna Noteć). Dzięki istniejącym tu jeziorom (Gopło i jezioro Gosławickie), wykonanie 20 km. kanałów z dwiema służami stworzy tu drogę wodną długości 57 klm. z Konina do Kruszwicy. Droga ta umożliwi statkom z Warty przejścia do Wisły, unikając terytorjum pruskiego (przez Kistrzyń), ma więc z tego powodu duże znaczenie strategiczne. Szczegółowe zdjęcia i projekt części kanału są wykonane. Kosztorys wynosi 6.000.000 zł. przy służach dla statków 250 — 300 tonnowych (jakie kursują na Warcie i Górnej Noteci), lub 7.000.000 zł. przy służach definitywnych dla statków 1000 tonnowych.

A więc wysiłek nasz na odbudowę kraju wynosił rocznie tyle co całkowity koszt budowy projektowanej sieci kanałowej!..

A przecież i deficyty kolejowe i odbudowa zniszczeń wojennych kiedyś się skończą i siły nasze będą mogły być zwrócone na tworzenie rzeczy nowych i pożytecznych.

Być może, że dla urzeczywistnienia całkowitej sieci własnymi siłami będziemy potrzebowali zbyt długiego czasu.

Należy jednak uprzytomnić sobie, że zrealizowanie tych projektów, a zwłaszcza drogi wodnej Zachodnio-Wschodniej, nie tylko dla nas ma znaczenie. Droga ta jest niezbędną dla odrodzenia ekonomicznego całej Europy i dla jej pacyfikacji. To też zainteresowanie dla tej sprawy zagranicą istnieje.

Po drugie. Droga wodna Brześć, Pińsk. Faktycznie już ona istnieje. Stanowią ją skanalizowane rzeki Muchawiec, Pina i kanał Królewski. Wybudowany był on za Stanisława Augusta jako rów otwarty dla spławu tratw. W roku 1840—1846 został przez rząd rosyjski rozszerzony i zaopatrzony w jazy iglicowe i zbiorniki. Obecnie droga ta znajduje się w stanie opłakanym, mimo to spław odbywa się na wielką skalę i większe parostatki mogą przechodzić przez kanał w ciągu okresu wiosennego i latem, póki wody jest pod dostatkiem.

System jazów iglicowych, które muszą być rozbierane przy każdorazowym przejściu tratw, wymaga wielkiej ilości wody—przynajmniej 20 razy więcej niż byłoby potrzebne przy zwykłych szluzach komorowych.

W roku bież. Ministerstwo Rob. Publ. prowadzi studia dla opracowania projektu gruntownej przebudowy kanału z zamianą 20 jazów przez 5 do 6 szluz komorowych. Koszta tej przebudowy wraz z rozszerzeniem i sprostowaniem kanału nie przeniosą 25—30 milionów złotych przy długości całej drogi wodnej Brześć — Pińsk 200 klm.

Jako dalsza część tej drogi musiałaby być przeprowadzona kanalizacja Bugu za pomocą piętrzących wodę jazów i znajdujących się obok szluz komorowych (na wzór załączonego na fotografii jednego z jazów, zbudowanych w roku 1911, 1914 na rzece Dońcu. Takie jazy jednocześnie były budowane na Weltawie i Łabie). Poniżej Małkini, z powodu trudności piętrzenia wody, wobec niskich brzegów należałoby uciec się do kanału lateralnego, skierowanego od Małkini wzdłuż kolei, wprost na Warszawę z ujściem do Wisły pod Żeraniem.

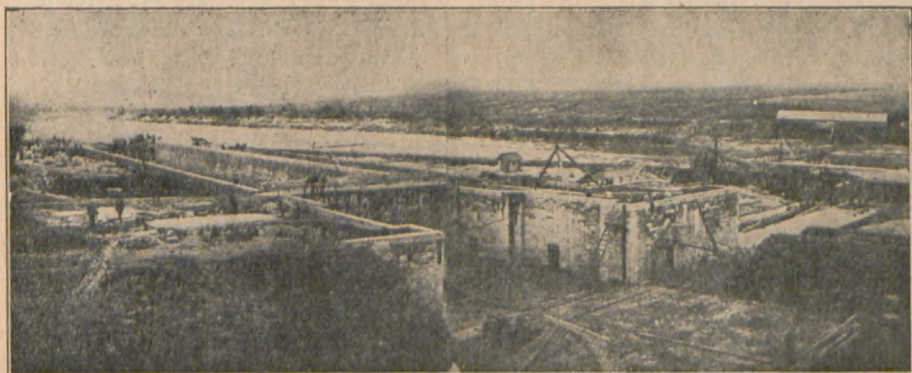
Po trzecie. Rozpoczęte w roku 1919 na Żeraniu koło Pragi roboty przy budowie kanału Obwodowego mogłyby być zakończone w związku z kanałem do Bugu pod Małkinią.

Na tym kanale istnieje spadek 18 mtr., ześrodkowany w trzech miejscach, gdzie możnaby wykorzystać wodę z Bugu. Stacje hydroelektryczne tego kanału mogą dać do 10.000 HP, to jest energię dostateczną dla potrzeb miasta Warszawy (tramwaje, oświetlenie, pompy).

Dotychczasowe stacje służyłyby jako rezerwy dla pokrycia większego zapotrzebowania. Dochód ze sprzedaży tej energii zapewniłby oprocentowanie, choć nie wysokie, kapitału budowy kanału Praga — Małkinia, koszt którego oblicza się na 33 miliony złotych, a wraz z budową stacji hydroelektrycznych na 40 milionów złotych.

Wiemy teraz, że kanały możemy prędzej czy później wybudować własnymi środkami. Ale i dla nas i dla całej Europy będzie lepiej, ażeby to nastąpiło prędzej. Z tego powodu można mieć nadzieję, że gdy przystąpimy do pracy własnymi środkami, otrzymamy pomoc kapitałów obcych dla przyspieszenia dzieła ¹⁾.

Wobec powyższego mamy dostawy do pewnego w kwestji naszych zamierzeń kanałowych optymizmu i możemy mieć nadzieję, że jeżeli społeczeństwo i Rząd zechcą mieć kanały i w tym kierunku swe usiłowania wyteżą, Polska — upośledzona w swym dostępie do morza — zajmie pod względem żeglugi wewnętrznej należne jej miejsce ²⁾.

Budowa śluzy i jazu.

¹⁾ Sprawą propagandy i uzyskania kapitałów zagranicznych dla budowy w Polsce kanałów zajmuje się specjalnie „Syndykat Bałtyk — M. Czarne” — i można już mieć nadzieję, że jego akcja w tej sprawie nie została bezowocną.

²⁾ Przy wygłoszeniu niniejszego referatu na Zjeździe w sprawie Budowy Dróg Wodnych w Bydgoszczy d. 14.IX.24. niektóre ustępy, z braku czasu, były skrócone lub opuszczone.

Inż. CZESŁAW ŚWIERCZEWSKI.

„O Zakładach Gazowych Warszawskich w związku z organizacją przemysłu chemicznego na tle obrony Państwa“.

Z końcem 1918 roku, natychmiast po zdobyciu niepodległości Polski, pewna grupa chemików, wśród których znaleźli się najwybitniejsi gazownicy polscy, złożona z osób pracujących na polu naukowym, w ministerstwach i przemyśle, nakreśliła sobie krótki program zorganizowania przemysłu chemicznego dla celów gospodarczych i obrony Państwa. Na pierwszy plan wysunęła się potrzeba organizacji przemysłu przetwórczo - węglowego i przetwórczo - smołowego, opartego głównie na surowcu w postaci węgla gazowniczego. Powiedziano sobie, że jak żołnierz w sposób sobie właściwy idzie spełnić obowiązek obrony Ojczyzny, tak chemik, świadom wielkiego znaczenia przemysłu chemicznego dla utrzymania i obrony Państwa, winien spełnić również ciężące na nim zadania.

I przystąpiono do roboty: na pierwszy plan wysunęła się sprawa zorganizowania placówki chemicznej dla wytwarzania produktów w postaci barwników syntetycznych, środków leczniczych i materiałów wybuchowych. Założono w roku 1920 przy współdziałaniu Ministerstwa Przemysłu i Handlu i Ministerstwa Spraw Wojskowych, przy pomocy kapitału polskiego i sił zawodowych, wyłącznie polskich, spółkę akcyjną pod nazwą „Przemysł Chemiczny w Polsce S. A. w Zgierzu“, która, zatrudniając dziś trzydziestu inżynierów chemików, produkuje (miesięcznie):

barwników 6 wagonów;

kwasów: siarkowego, solnego, azotowego i salicylowego do 25 wagonów, sporą ilość półproduktów i środków leczniczych.

Naturalnie, że cyfry powyższe nie czynią wrażenia imponującego, jeżeli chcielibyśmy je porównać z odnośniami cyframi przemysłu niemieckiego.

kiego; pamiętajmy jednak, że przemysł ten w tych rozmiarach w Polsce istnieje dopiero 4 lata, jest więc bardzo jeszcze młody i w stosunku do swego wieku, jak również w stosunku do rozporządzalnych sił, rozwój jego uwa ać należy w naszych stosunkach za wielki.

Wspomniana powyżej grupa chemików zaczęła swą robotę od stworzenia wzmiankowanej spółki chemicznej w Zgierzu, a więc od końca swych zamierzeń, z tego jedynie względu, że robota ta była w danym momencie najłatwiejsza i usuwała odrazu zakusy czynników niepożądanych do stworzenia podobnych placówek, według właściwego sobie sposobu widzenia.

Równocześnie z powyższą akcją rozpoczęto kroki w kierunku uruchomienia największej destylarni drzewa w Europie w Hajnówce, w Puszczy Białowieskiej. Fabryka ta opuszczona przez Niemców, z chwilą ich odwrotu z Polski w r. 1918, zniszczona i obrabowana, — wymagała dużych trudów i nakładów po puszczeniu jej w ruch. I tu znowu przy pomocy owej grupy chemików, o której wyżej wspomniano, skłoniono władze państwowe do oddania w krótkoterminową dzierżawę owej destylarni, która uzupełniona brakującymi maszynami i aparatami została uruchomiona na miesiąc przed wejściem bolszewików do puszczy Białowieskiej w r. 1920. Uratowana od zagłady destylarnia, wskutek przewiezienia najcenniejszych jej części do Pruszkowa, przed wkroczeniem bolszewików do Hajnówki — w 37 wagonach i zmontowana powtórnie po ustąpieniu bolszewików z Polski już w postaci spółki akcyjnej „Hajnówka — leśny przemysł chemiczny” została powtórnie uruchomiona w październiku 1921 roku, wytwarzając dla przemysłu pokojowego i obrony Państwa cały szereg takich produktów, jak alkohol metylowy, aceton, octan wapnia, węgiel drzewny i inne. O wielkości produkcji niech zaświadczy ilość dzienna przez połowę fabryki przerabianego obecnie drewna, a mianowicie około 400 m³.

W obu powyższych wypadkach bardzo ważną rolę pomocniczą odegrało polskie Towarzystwo Gazownicze, założone w roku 1919 przy współudziale grupy gazowników polskich.

Trzecią rzeczą, od której należało właściwie zacząć, a zdobycie której zaraz z początkiem naszej niepodległości nie leżało w naszej mocy, było przyłączenie części Górnego Śląska do Państwa Polskiego. Stało się to dopiero z końcem 1922 roku. Państwo Polskie otrzymało w ten sposób węgiel gazowniczy i koksowniczy, szereg wielkich koksowni z benzolowniami do wymywania benzoli, o produkcji rocznej (dane przypuszczalne z r. 1921) około 70.000 t. smoły i około 10.000 t. benzoli, a co najważniejsza, i to nie bez pewnego wpływu pomienionej grupy chemików polskich, otrzymaliśmy na samej granicy Polski i niemieckiego Górnego Ślą-

ska największą w Europie destylarnię smoły węglowej w Świętochłowicach. Destylarnia ta w związku z gazowniami i koksowniami dostarcza nam całkowitą ilość węglowodorów aromatycznych potrzebną do wytwarzania produktów przejściowych i w następstwie końcowych produktów wyrabianych w Zgierzu, Pabjanicach, Grodzisku, Woli Krzysztoporskiej i t. d. W ten sposób łańcuch ogniw zaczynający się od węgla gazowniczego i kończący się produktami końcowymi w postaci barwników syntetycznych i t. d. został przy pewnych lukach, szczególnie z dziedziny kwasów nieorganicznych, zamknięty.

Zdawałoby się, że z chwilą przyłączenia Górnego Śląska do Polski i zapewnienia sobie olbrzymich źródeł smoły i wody amoniakowej, rola nasza jako organizatorów przemysłu chemicznego dla celów państwowych w czasie pokoju i obrony kraju—skończyła się. Tymczasem tak nie jest. Dobry gospodarz powinien urządzić swe gospodarstwo tak, ażeby przez zabezpieczenie sobie odpowiedniej rezerwy, być przygotowanym na wszelkie niebezpieczeństwa i w razie strat mieć odpowiednie źródła do ich pokrycia. Dobry gospodarz zabezpiecza się od takich klęsk, jak pożar, grabobicie, kradzież, zabezpiecza sobie starość przy pomocy towarzystw ubezpieczeń na życie i t. d. Państwo, jako dobry gospodarz, nie może sobie powiedzieć, że przez uzyskanie części Górnego Śląska a wraz z nim tego wszystkiego, czego mu brakowało do wytwarzania węglowodorów aromatycznych, ma już wszystko, czego potrzeba w tym kierunku dla celów gospodarczych i obrony kraju; może więc na tem poprzestać i spokojnie patrzeć w przyszłość. Nie! Tak nie jest!

Państwo, jako wzór najlepszego gospodarza powinno tak się urządzić, ażeby na wypadek klęsk żywiołowych, mieć rezerwę, z której mogłoby korzystać. Rezerwę tę w danym wypadku tworzy gazownictwo, w którym Gazownie Warszawskie wraz ze swą fabryką chemiczną wybijają się na pierwszy plan; produkują bowiem przeszło 50% gazu w stosunku do wszystkich gazowni w Polsce i wraz z gazem odpowiednio dużą ilość smoły, benzoli i t. d. Fabryka Chemiczna Gazowni Warszawskich jest dla tych gazowni i dla gazowni znajdujących się w pobliżu Warszawy tem, czem Świętochłowice dla Górnego Śląska. Wszystko to jest mało w stosunku do tego, co nam Górny Śląsk daje ze swych koksowni i destylarni smoły; jako rezerwa jednak dla obrony kraju daje gazownictwo taką już ilość węglowodorów lekkich, że nie są one bez znaczenia. A skoro w jednym z najbardziej bezpośrednio zainteresowanych ministerstw nam powiedziano, że obowiązkiem gazowników polskich jest rozwój gazownictwa po linii interesów państwowych, gdyż znaczenie jego dla Państwa jest niepoślednie, to zdawałoby się, że dyskusja nad tą sprawą powinna być za-

kończona i przystąpić należy bez straty czasu do roboty, to jest dążyć do szybkiego zwiększenia rezerwy w postaci węglowodorów aromatycznych. Tymczasem, aczkolwiek od czasu wojny bolszewickiej, wiele rzeczy w sferach państwowych zmieniło się na lepsze, to jednak i dziś jeszcze niema wszędzie jednakowego zrozumienia dla spraw tak jasnych, jak ta naprzykład, o której mówimy. I gdy z jednej strony mówi się do nas: „rozwijajcie gazownictwo, popularyzujcie gaz, jako środek konsumpcyjny, zakładajcie nowe i rozszerzajcie stare gazownie, ażeby tylko wyprodukować jaknajwiększą ilość benzoli i innych produktów suchej destylacji” — to z innej strony rzuca się organizacjom gazowniczym za ich gorącą działalność kamienie pod nogi, w postaci naprzykład jednakowego podwyższania podatku od świadectw przemysłowych dla wszystkich bez wyjątku gazowni bez względu na ich wielkość. A więc Warszawa, która produkuje 60.000.000 m³ gazu rocznie i zatrudnia 1.300 robotników i 270 urzędników — i Lidzbark lub Szczakowa, które produkują rocznie 50.000 — 100.000 m³ gazu, Margolin — 12.000 m³ i zatrudniają 1 — 3 robotników — mają zapłacić jednakowy podatek. Wynikiem tego rodzaju „polityki ekonomicznej” jest zamknięcie 30 gazowni, a jest nadzieja, że jeżeli popieranie tego „przemysłu” pójdzie dalej przez poszczególne urzędy po tej samej linii, to cyfra zamkniętych gazowni wkrótce się podwoi.

Miejmy nadzieję, że to wszystko wkrótce się jednak jeszcze zmieni i może w tem wszystkim najwięcej jest tylko nieporozumienia.

Jak już wyżej powiedzieliśmy, Gazownie Warszawskie wraz ze swą fabryką chemiczną wybijają się wobec zagadnień poruszonych w mojem przemówieniu na pierwszy plan. Zdajemy sobie sprawę, że pomimo wszystko, nie odpowiadają one jeszcze tym rozmiarom produkcji węglowodorów aromatycznych, o jakie nam chodzi, trzeba zatem je powiększyć, a do tego potrzebne są nam na razie dwie rzeczy: trzeba „chcieć” — i nie należy przeszkadzać.

Otóż co do pierwszego, nie zbywa na silnej woli i potrzebnej energii obecnemu zarządowi Gazowni Warszawskich. Z chwilą, kiedy weszliśmy do zarządu z końcem listopada ub. r. zastaliśmy zmniejszenie się konsumpcji w stosunku 16% do roku poprzedniego. Dziś mamy już pewną nadwyżkę w stosunku do wzmiarkowanego roku. Stało się to w dużej części dzięki przez nas rozwiniętej propagandzie: urządziliśmy cały szereg pokazów gotowania i pieczenia na gazie, zapraszając na nie prasę, prezydent miasta, przedstawiciele rady miejskiej, sfery wojskowe i t. p. Rezultaty tych pokazów przeszły wszelkie oczekiwania, gdyż dziś gaz stał się znowu środkiem popularnym w dziedzinie gospodarstwa domowego i ilość nowo-ustawionych gazomierzy (w ciągu ostatnich paru tygodni ustawiono około

1.000 gazomierzy) rośnie z dnia na dzień, rokując tem samem jaknajlepsze nadzieje na zwiększenie spożycia gazu. Na pokazach tych dowiedliśmy, że gaz i dziś pomimo niższej wartości opałowej, niż przed wojną, jest jednak jeszcze najtańszym w kuchni środkiem opałowym. Dowiedliśmy również, że dzięki wprowadzeniu nowego systemu palników oszczędnościowych w kuchniach i piecykach do pieczenia, uzyskuje się oszczędność w zużyciu gazu przy sporządzaniu potraw przeszło 30⁰/. Poza pokazami projektuje się urządzenie w Warszawie stałej sali pokazów i bezpłatne kursa gotowania dla pań i kucharek. Zwiększająca się konsumpcja pociągnie za sobą zwiększenie produkcji gazu, a wraz z tem naturalnie zwiększenie produkcji węglowodorów aromatycznych.

Że Warszawa ma duże szanse do rozwinięcia konsumpcji gazu, to dowodzi chociażby ta okoliczność, że cyfra stosunkowa konsumpcji gazu, jaka wypada na 1 mieszkańca m. Warszawy jest jeszcze w Warszawie bardzo niska. Przyjawszy, że na obszarze obejmującym sieć przewodów gazowych w Warszawie mieszka około miliona osób, wypada przeciętnie konsumpcja gazu na głowę 60 m³, podczas, gdy w Berlinie dochodzi ona do 250 m³. Dlaczego Warszawa nie miałaby dojść do tej cyfry? Powiadają niektórzy, że stoi temu na przeszkodzie „niska kultura”, że masy nie odczuwają potrzeb kulturalnych u nas w tej mierze, co na przykład w Berlinie. Może być. W każdym razie, jeżeli sobie powiemy, że powinniśmy osiągnąć w Warszawie cyfrę stosunkową conajmniej 120 m³ na 1 mieszkańca, to nie powinno to przedstawiać trudności. Zwiększając podwójnie konsumpcję gazu, zwiększymy równocześnie podwójnie produkcję nie tylko gazu, ale i wszelkich związanych z nim produktów. Ażeby jednak zwiększyć produkcję, należy przystąpić do rozszerzenia warsztatu pracy, to jest powiększyć samą gazownię.

Mając na oku stale cel wytyczny w postaci stworzenia rezerwy węglowodorów, zapytajmy się przedewszystkiem, ile benzoli daje nam w tej chwili fabryka chemiczna Gazowni Warszawskich? Okazuje się, że ilość ta jest znikomo mała, gdyż wynosi ledwie 0,62⁰/% wytwarzanej smoły. Prawie całkowita ilość lekkich węglowodorów, zostaje wchłonięta drogą autokarburyzacji przez gaz wodny, należy zatem je wymyć wraz z temi węglowodorami, które znajdują się w gazie węglowym. Do tego celu posłużą nam dwie benzolownie zaprojektowane w obu gazowniach warszawskich, które dadzą, licząc po 12 gramów benzolu na 1 m³ gazu miejskiego, 60.000.000 × 12 gr. = 720 tonn benzoli w stosunku rocznym.

Dla zapewnienia sobie powyższej ilości benzoli w wypadku niemożności otrzymywania ich z Górnego Śląska, należy zaopatrzyć gazownię w większe ilości węgla, co też i obecnie Zakłady Gazowe Warszawskie

czynią. W umowie koncesyjnej z Magistratem m. st. Warszawy przewidziano obowiązkowy zapas węgla dla Gazowni Warszawskich w ilości 6-cio miesięcznej. Powinniśmy conajmniej taki zapas stworzyć. Pomimo wszystko jednak może się on w danych okolicznościach wyczerpać: powinniśmy zatem być na wszelki wypadek nietylko uniezależnieni od Górnego Śląska, ale i od samego surowca, to jest węgla gazowniczego. Polska może się uniezależnić i w tym kierunku, gdyż posiada swoją własną ropę naftową, która nietylko może zastąpić węgiel, jeżeli chodzi o gaz, ale w odpowiednich warunkach dać nam może znacznie większą ilość lekkich węglowodorów, niż węgiel. I oto w związku z tem położeniem rzeczy Gazownie Warszawskie projektują urządzenie na swoim terytorjum gazowni olejowej, wytwarzającej gaz olejowy, który wymyty z benzoli, przy produkcji rocznej w wysokości około 7.000.000 m³ da nam według prof. Smoleńskiego 860 tonn benzoli i ze smoły olejowej przez przefrakcjonowanie 1.022 tonny, razem około 1.890 tonn benzoli, które po dokonanej rektyfikacji i oczyszczeniu w rezultacie dostarczą 1.512 tonn. Ponieważ gaz olejowy po pozbyciu się benzoli będzie jeszcze wysoko-kaloryczny (około 9.000 górnych kalorii), przeto należy go rozcieńczyć gazem wodnym lub t. zw. gazem podwójnym w takim stopniu, ażeby pod względem kaloryczności i ciężaru gatunkowego zrównać go z gazem węglowo-wodnym, podwyższając równocześnie w pewnej mierze wartość opałów gazu miejskiego.

Razem tedy z gazem węglowym (mieszanym) i gazem olejowym otrzymamy $1.512 + 720 = 2.232$ tonn benzoli.

Cyfra ta nie odpowiada jeszcze całkowicie potrzebom Państwa i dlatego musi wejść w grę pomoc przede wszystkim gazowni innych, jak w Poznaniu, Lwowie, Krakowie i Łodzi, a szczególnie wobec bliskości tej ostatniej od Warszawy, tej ostatniej, na co specjalnie odnośnych czynników państwowych należy zwrócić uwagę.

Trzeciem naszym zadaniem najtrudniejszym, jest przebudowa obecnych gazowni na gazownie typu nowoczesnego, które przez zmniejszenie kosztów produkcji: procentowe zmniejszenie podpału i robocizny, umożliwi szybkie dojście do cyfry 120 m³ spożycia gazu na jednego mieszkańca m. Warszawy, a wraz z tem umożliwi jednocześnie otrzymanie z samych Gazowni Warszawskich takiej ilości węglowodorów, jakiej żądają od nas władze.

Wspomniałem wyżej, że w Gazowniach Warszawskich projektuje się wybudowanie dwóch benzolowni. Otóż nietylko projektuje się, ale i realizuje tę sprawę, bo jeszcze w tym roku zostanie udzielone zamówienie jednej z firm współubiegających się o dostawy.

Sprawa gazowni olejowej w połączeniu z gazownią wodną w związku

z wytwarzaniem najwyższej ilości węglowodorów aromatycznych lekkich, przy wytrzymującej kalkulację cenie gazu, jest przedmiotem studjów praktycznych przez obecny zarząd Gazowni Warszawskich przeprowadzanych. Dużą i cenną usługę odda nam w tym względzie gazownia olejowa we Lwowie, dostarczająca gazu olejowego do oświetlenia wagonów kolejowych. W każdym razie definitywne rozstrzygnięcie tej sprawy projektuje się jeszcze w roku bieżącym, zaś zamówienie odnośnych urządzeń najpóźniej na wiosnę roku przyszłego.

Sprawa przebudowy gazowni, jako rzeczy znacznie trudniejszej od tamtych, będzie wymagała dłuższego kilkoletniego czasu dla ostatecznego jej załatwienia. Wchodzi tu w rachubę dokładne i wszechstronne przestudjowanie przedmiotu, sprawy finansowe, czas dłuższy do opracowania planów i t. d. Wszelkie zmiany jednak, jakie dziś zostają wprowadzone w Gazowniach Warszawskich czynią się w ścisłym związku z ich projektowaną przebudową.

Nakreśliłem ową wyraźną linię, po której gazownictwo polskie obowiązane jest kroczyć i zdawałoby się, że już chyba tu żadnych nieporozumień czy rozdzźwięków w sferach miarodajnych być nie powinno, że nie powinien już żaden mur chiński dzielić przemysł gazowniczy od urzędów czy ministerstw i że, przeciwnie, powinniśmy razem wspólnymi siłami dążyć do osiągnięcia wspólnego celu.

Tymczasem niestety należy skonstatować, że i dziś jeszcze tak nie jest. Gdy w jednym ministerstwie mówią do nas: „jesteście ważnym czynnikiem dla obrony Państwa, żądamy więc od was spełnienia takich i takich postulatów”, to inne ministerstwo w odpowiedzi na pewne podanie powiada: „co się tyczy związku gazownictwa z przemysłem chemicznym i wpływu rozbudowy gazowni na rozwój tego przemysłu, to nie da się to zaprzeczyć, jednakże nie należy tego faktu wyolbrzymiać, tembardziej, jeżeli przyjąć pod uwagę znikomą ilość wytwarzanych przez gazownie surowców dla tego przemysłu w porównaniu z ogromną ilością tych samych surowców, któremi dysponują koksownie górnośląskie i które nawet w małej części nie są obecnie przez nasz przemysł chemiczny zużytkowane”.

Przypadkiem tego samego zdania jest T-wo Dessau, które nie omieszkało wypowiedzieć się pomiędzy innemi, że budowanie benzolowni wobec nadmiaru benzoli na Górnym Śląsku — jest absurdem.

KRONIKA.

Z ŻYCIA MIAST.

Szkolnictwo.

Brześć
n/d Bug.

Rada M. na posiedzeniu w dniu 8/VIII r. b. jednogłośnie uznała konieczność subsydjowania niektórych szkół prywatnych. Postanowiono narażie udzielić jednorazowego subsydjum gimnazjum rosyjskiemu w kwocie 1,676 zł. z funduszków dyspozycyjnych Rady M., co zaś do innych szkół, które w podaniach o subsydjum nie sprecyzowały swych potrzeb, polecono Magistratowi zbadać stan finansowy tych szkół i wystąpić na następne posiedzenie Rady M. z odpowiednim wnioskiem i wskazaniem źródeł pokrycia tych wydatków.

Częstochowa.

Centralnemu [biuru kursów dla dorosłych przyznała Rada M. w dn. 28/VIII r. b. subsydjum roczne w sumie 200 zł.

— Na przyjęcie w dn. 22/IX r. b. delegatów Międzynarodowej Konferencji Studentów Rada M. otworzyła Magistratowi kredyt w sumie 1,000 zł.

— Na budowę gmachu dla szkoły powszechnej postanowiła R. M. na posiedzeniu w dn. 11/IX r. b. przyjąć od Rządu pożyczkę w wysokości 10.000 zł.

Gąbin.

Na posiedzeniu R. M. w dniu 18/X r. b. uchwalono pociągnąć wszystkich właścicieli gruntów, nieruchomości, przedsiębiorstwa handl. i przemysłowego, oraz wolne zawody do obowiązkowego dostarczania środków przewozowych pod zwózkę materiałów dla potrzeb budowy 7-klasowej szkoły powszechnej w Gąbinie. Do komisji rozkładu dostarczania środków przewozowych wybrano: 2 przedstawicieli inteligencji, 2 rolników, 2 rzemieślników i 4 kupców. Na koszt budowy wspomnianej szkoły postanowiono przyjąć od Skarbu Pań. pożyczkę w sumie 30.000 zł.

Na posiedzeniu Rady M. w dn. 16 sierpnia 1924 r. uchwalono wystąpić do władz miarodajnych o utworzenie w Gostyninie niższych klas Szkoły zawodowej, mianowicie państwowej Szkoły handlowej, a to w związku z projektem reorganizacji szkolnictwa średniego (uzgodnienia z programem szkół powszechnych).

Gostynin.

Na posiedzeniu Rady M. w dn. 27/VIII r. b. postanowiono zaciągnąć u Rządu pożyczkę w wysokości 50,000 złotych na dokończenie budowy gmachu szkoły powszechnej żeńskiej.

Kielce.

Na posiedzeniu Rady M. w dn. 1/X r. b. uchwalono na majstrów nieposylających terminatorów na kursy dokształcające nakładać kary pieniężne w wysokości 5 zł. za każdy opuszczony dzień lekcji.

Koło.

Na posiedzeniu w dn. 26/VI r. b. uchwaliła Rada M. otworzyć VIII-ą klasę przy Szkole Wydziałowej i opłacać z funduszków gminy siłę nauczycielską, jak również pokrywać wydatki rzeczowe.

Kołomyja.

— Na posiedzeniu Rady M. w dn. 10/VII r. b. powołano komisję do spraw nowootworzonych szkół: szewckiej, ceramicznej i handlowej. Komisji tej polecono również starania około powołania do życia prywatnego seminarjum nauczycielskiego żeńskiego, potrzebę którego ogromnie miasto odczuwa.

Na budowę gmachów szkolnych postanowiła Rada M. przeznaczyć całkowity wpływ z podatku od lokali.

Kutno.

Na odbytem w czerwcu r. b. posiedzeniu Komitetu budowy szkół powszechnych postanowiono przystąpić w najkrótszym czasie do budowy dalszych 2 gmachów szkolnych. Przy omawianiu spraw finansowych przewodniczący z uznaniem podkreślił, że Magistrat w maju r. b. wyasygnował na budowę szkół 50% ponad kwotę jaką zobowiązał się wypłacić.

Łódź.

— Bogata działalność oświatowa Magistratu m. Łodzi zaznaczyła się w I kwartale r. b. (według sprawozdania Wydz. Oświaty i Kultury) faktem otwarcia I-ej Miejskiej Ochrony Przedszkola; rozpoczęciem działalności Podkomisji Dokształcania Młodocianych, w związku z częściowym wprowadzeniem przymusu szkolnego dla tej kategorii uczących się; powołaniem do życia poradni szkolnej dla abiturjentów miejskich szkół powszechnych.

— W celu postawienia na właściwym poziomie nauki śpiewu w szkołach powszechnych, postanowił Magistrat na własny koszt zorganizować roczny kurs nauki śpiewu dla nauczycieli.

Siedlce. Według sprawozdania przedstawionego przez Prezydenta Miasta na posiedzeniu Rady M. w dniu 4/IX r. b. wykonano już około 27% robót przy przebudowie gmachu na szkołę powszechną. Koszt ogólny przebudowy obliczono na 43,057 zł. 7 gr.

Sosnowiec. Na posiedzeniu Zarządu Miasta w dn. 7/VII r. b. postanowiono przejąć do prowadzenia od 1/IX r. b. zamkniętą przez Akc. Tow. Sosnowieckich Fabryk Rur i Żelaza 4-o oddziałową szkołę powszechną, wydierżawiając od wspomnianego T-wa na okres roczny lokal szkoły wraz z urządzeniem i utensyljami szkolnymi.

— Na posiedzeniu Rady M. w dn. 24/VII r. b. uchwalono nadbudowę II piętra na budynku szkoły powsz., celem powiększenia go o 7 sal. Na koszt budowy przeznaczono z budżetu dodatkowego 20 tys. zł. i polecono Magistratowi wykonanie nadbudowy.

Zgierz. Na posiedzeniu Rady M. w dn. 16/IX r. b. postanowiono przyjąć od Skarbu Państwa pożyczkę w sumie Zł. 40.000 na dokończenie robót przy budowie 4-klasowej szkoły powszechnej.

Żnin. Rada M. na posiedzeniu w dniu 3/VII r. b. postanowiła przejąć na budżet miasta 50% kwoty płaconej tytułem uposażenia dla sił nauczycielskich szkoły wydziałowej.

Kultura i sztuka.

Białystok. 30 września r. b. Rada M. zaakceptowała umowę Magistratu z Dyrektorem teatru w Grodnie, mocą której założony zostaje w Białymstoku stały teatr miejski. W umowie zastrzeżono 12 przedstawień miesięcznie, w czym conajmniej 2 dla młodzieży i jedno dla żołnierzy po cenach ulgowych.

Częstochowa. Na posiedzeniu Rady M. w dniu 28/VIII r. b. uchwalono pokrywać z funduszków miejskich do końca r. b. pensję bibliotekarza i opłaty za lokal Biblioteki im. Dr. Biegańskiego, oraz zwrócić się do Zarządu Biblioteki z propozycją przekazania tejże z początkiem r. 1925 na własność miasta.

Łódź. Na odbytem w dn. 20 września r. b. pod przewodnictwem Prezydenta Miasta posiedzeniu Komitetu Budowy Domu Ludowego, postanowiono przyjąć program budowy tego Domu, z wykorzystaniem krytego podwórza, przeznaczonego na rozmaite sporty. Na opracowanie planu uchwalono ogłosić otwarty konkurs z terminem do 15 stycznia 1925 r.

Na wniosek Koła Pracy uchwaliła Rada M. na posiedzeniu w dn. 5/VI r. b. wezwać Magistrat do obmyślenia środków na utworzenie, ewent. subwencionowanie teatru popularnego, ku udostępnieniu przedstawień teatralnych szerokim masom pracującym. Warszawa.

Sprawy sanitarne, higiena, wychowanie fizyczne.

Na posiedzeniu w dn. 25/VIII r. b. Rada M. wyraziła opinię, że Magistrat winien zająć się opracowaniem projektu objęcia w przyszłości przez Zarząd Miasta akcji utrzymywania w czystości miasta. Częstochowa.

Z początkiem sierpnia r. b. rozpoczęto prace około urządzenia: Gostynin.

- 1) normalnego boiska sportowego o powierzchni 15.000 mtr. dla młodzieży;
- 2) placu do gier i zabaw o pow. około 25.000 mtr. dla dzieci.

Na posiedzeniu w dn. 2/VIII r. b. postanowiła Rada M. wyznaczyć plac na pastwiskach miejskich na urządzenie ćwiczeń zrzeszeń sportowych. Koło.

Na wniosek Wydziału Zdrowotności Publicznej polecił Magistrat Wydziałowi Budownictwa utrzymanie w stałej ewidencji, przy wykonywaniu polityki gruntowej, placów pod budowę następujących urządzeń: Łódź

1) miejskiego szpitala powszechnego . . .	obszar placu	75 ha
2) sanatorium dla gruźliczych o 100 łózkach	" "	20 "
3) 11 łaźni ludowych	" "	4,8 "
4) 2 basenów - pływalni	" "	1,- "
5) szpitala położniczego	" "	1,- "
6) ambulatorjum dla zwierząt	" "	1,- "
7) zakładu utylizacyjno-sterylizacyjnego . .	" "	1,- "
8) „ dla spalania odpadków	" "	1,- "

— Na posiedzeniu Mag. w dniu 3 października r. b. zatwierdzony został statut Sekcji do walki z alkoholizmem. Zadaniem Sekcji będzie zakładanie bezalkoholowych jadłodziń, moralna i materialna pomoc dla alkoholików i ich rodzin, propaganda walki z alkoholizmem, organizacja w zakładach leczniczych specjalnych oddziałów dla alkoholików i t. p. Na czele Sekcji stać będzie Rada, złożona z 15 osób: 5 reprezentantów administracji samorządowej i 10 działaczy społecznych, powołanych przez Magistrat.

— Z dniem 1-go listopada r. b. otwarte zostało specjalne ambulatorjum miejskie dla chorych na jaglicę.

— W celu postawienia na odpowiednim poziomie wychowania fizycznego młodzieży szkolnej, Wydział Oświaty i Kultury Mag. m. Łodzi zaangaż

zował na bieżący rok szkolny instruktora-specjalistę dla udzielania fachowych wskazówek nauczycielstwu, organizowania lekcji wzorowych, oraz przygotowania zastępu nauczycieli wychowania fizycznego z pośród czynnych nauczycieli miejskich szkół powszechnych, przez zorganizowanie kilkumiesięcznych kursów.

Ozorków.

Rada M. na posiedzeniu w dniu 14/V r. b. uchwaliła oddać do użytku zrzeszeń sportowych na przeciąg 5 lat plac miejski i zawiesić na przeciąg jednego roku pobór podatku od zawodów piłki nożnej i zabaw na wspomnianym placu, a to na pokrycie kosztów urządzenia tegoż.

Siedlec.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 1/VII r. b. powzięto uchwałę utworzenia związku specjalnego dla wspólnego utrzymania, przez reprezentację miejską i powiatową, szpitala i zakładów opieki społecznej na terenie miasta Siedlec. Odpowiedni statut jednocześnie uchwalono.

Sosnowiec.

Rada M. na posiedzeniu w dn. 9/X r. b. uchwaliła utworzenie Komisji Fund. Olimpijskiego. Skład Komisji: 1 przedst. Rady M. i 1 Magistratu z prawem kooptacji.

Warszawa.

Rada M. na posiedzeniu w dn. 23/VI r. b. postanowiła wprowadzić mechaniczne oczyszczanie przez Tabor Miejski ulic o gładkiej powierzchni jezdni. Na pokrycie wydatków uchwalono pobierać opłatę od właścicieli nieruchomości i placów w stosunku 1 mtr.² powierzchni jezdni i chodników, przyległych do nieruchomości i placów.

Opieka Społeczna.

Brześć
n/d Bug.

Utrzymywana przez Magistrat, przy minimalnej pomocy Wydziału Hygieniczno-Lekarskiego, Stacja Opieki nad matką i dzieckiem, według sprawozdania zam. w „Życiu Samorządowem” № 2—3, w m. czerwcu r. b. udzieliła 203 porady chorym dzieciom, 43—matkom ciężarnym i 48—matkom po porodzie—za opłatą po 30 gr. od porady (porady ubogim bezpłatne).

Mleka krowiego wydano 435 litrów, skondensowanego 675 litrów, cukru 26,5 klg. Po cenach minimalnych sprzedano 25 wyprawek i 40 ubrań.

Opiekowała się stacja w omawianym okresie 630 dziećmi do lat 2-ch, a w wypadku słabego zdrowia dziecka opieka przedłużana była do lat 3-ch.

Poza tą wyżej wspomnianą pomocą praktyczną, Stacja prowadzi ożywioną działalność w kierunku propagowania wśród matek zasad higieny, przez urządzenie pogadarek i pokazów, jak również drogą wizytacji mieszkań przez specjalne pielęgniarki.

Prowadzi również Stacja wielostronna i dokładną statystykę.

Według zdania wizytatorów Wydziału Hygieniczno-Lekarskiego, brzeska opieka nad matką i dzieckiem należy do najbardziej wzorowych w całej Polsce.

— Na posiedzeniu Rady M. w dniu 8/VIII r. b. uchwalono udzielić Tow. Opieki nad Sierotami Żydowskiemu w Brześciu, opiekującemu się 104 dziećmi-sierotami, comiesięcznego subsydjum bezzwrotnego w wysokości 520 zł.

Dążeniem Zarządu Miasta na przyszłość jest przejęcie wszystkich instytucji dobroczynnych, subsydjowanych przez miasto.

Na posiedzeniu Rady M. w dn. 31 lipca r. b., przy omawianiu akcji pomocy bezrobotnym, powzięto rezolucje:

1) przeciwko próbom zmierzającym do przedłużenia 8-godzinnego dnia pracy, co zwiększyłoby bezrobocie;

2) w sprawie rozszerzenia ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia na warsztaty pracy zatrudniające mniej niż 5 robotników i na pracowników biurowych i umysłowych;

3) w sprawie poczynienia kroków, by Rząd zawarł umowę handlową z Państwami ościennymi.

Na posiedzeniu Rady M. w dn. 2/VII r. b. uchwalono celem zatrudnienia bezrobotnych przyspieszyć roboty inwestycyjne przewidziane w budżecie na rok bieżący, zaciągając u Rządu krótkoterminową pożyczkę w sumie zł. 100.000—spłacalną przez potrącenie należnych miastu od Państwa dodatków do pod. i opłat państwowych.

We wrześniu r. b. z miejskiej Stacji Opieki nad Matką i Dzieckiem korzystało 350 dzieci.

Rada M. na pos. 8/VII r. b. postanowiła zaciągnąć pożyczkę od Państwa, w sumie zł. 500.000 na wykonanie robót ziemnych i drogowych, w celu zatrudnienia bezrobotnych.

Z dniem 1 lipca r. b., Rada M. postanowiła przyjąć pod zarząd miasta od Łódzkiego Chrześcijańskiego Towarz. Dobroczynności Dom starców i kalek. Budżet tego Domu na czas od 1/VII do 31/XII r. b. Rada M. uchwaliła we wpływach zł. 4.140, w wydatkach zł. 73.624.

— Według sprawozdania Wydziału Opieki Społecznej w kwartale I r. b. dokonano następujących świadczeń:

1) w dziale opieki otwartej nad dziećmi—z pomocy lekarskiej korzystało 25 dzieci; obiadów dla dzieci wydano 308.200, z czego 70% bez-

płatnie, pozostałe po cenie 30.000 mk. za obiad. W porównaniu z kwartałem IV/1923 r. ilość wydanych obiadów wzrosła o 115.022, ku czemu głównie przyczyniło się bezrobocie w przemyśle łódzkim.

2) w dziale opieki zamkniętej — umieszczono w miejskich zakładach wychowawczych 68 dzieci (15 sierot, 43 półsierot, 10 posiadających rodziców, nie mogących dać dzieciom koniecznych warunków utrzymania). Przeciętnie przebywało w domach wychowawczych 576 dzieci dziennie. W Zakopanem przebywało przeciętnie dziennie 19 dzieci, za opłatą po zł. 2,2; w Witkowicach 32 dzieci, za opłatą po zł. 2 dziennie.

3) w dziale opieki otwartej nad dorosłymi — obiadów wydano 95.362, w tej liczbie dla bezrobotnych 74.510 (bezpłatnie), dla inteligencji 5.385 (po mk. 500.000); na akcję pomocy bezrobotnym wydawkowano w okresie sprawozdawczym przeszło 25 miliardów mk.; zapomóg na podróże do gmin przynależności wydano w 39 wypadkach na sumę około 270 milionów mk.; z pomocy prawnej korzystało 1.146 osób (w kwartale IV/1921 r. — 189 osób); na koszt miasta pochowano 309 osób (104 chrześcijan i 205 żydów).

4) w dziale opieki zamkniętej i półotwartej nad dorosłymi — z Domów Noclegowych korzystało przeciętnie 153 osoby dziennie; w Chrześcijańskim Domu Starców i Kalek przebywało na rachunek miasta 100 starców, w Żydowskim — 15; w Domu Pracy w Łągiwnikach pod Krakowem umieszczono 9 dziewcząt zajmujących się nierządem.

Pozatem 11 instytucjom prywatnym opiekującym się dziećmi udzielono subsydjów na rok 1924 na ogólną sumę 41.045 złotych, oraz wydano prywatnym ochronom żywności dla 902 dzieci, na sumę przeszło 2 miljarde marek.

Działalność Wydziału Opieki Społecznej w kwartale II r. b. charakteryzuje wzrost, w porównaniu z kwartałem I, dzieci umieszczonych w Miejskich zakładach. Wielka ilość zgłoszeń przy braku dalszych miejsc w tych zakładach, zmusiła Delegację Wydziału do umieszczania niemowląt za odpowiednią opłatą u osób prywatnych. Dzieci starsze postanowiła Delegacja umieszczać w prywatnych instytucjach opiekuńczych.

Z nowych działów opieki społecznej, podkreślić należy zapoczątkowanie ochrony macierzyństwa. Dział ten nie został jeszcze zorganizowany ostatecznie, pomoc jednak jest udzielana za pośrednictwem T-wa „Kropla Mleka“, które wydaje na rachunek Magistratu mleko matkom karmiącym i niemowlętom. Niezależnie od tego Magistrat przyznał T-wu „Kropla Mleka“ od 1 maja r. b. subsydjum w kwocie 300 zł. miesięcznie na działalność profilaktyczną Towarzystwa.

— Wydział Opieki Społecznej za przykładem roku ubiegłego postanowił prowadzić w bieżącym roku szkolnym akcję dożywiania dzieci szkolnych.

W projekcie jest wydawanie 4.000 obiadów dziennie.

— Biuro wypłaty zapomóg bezrobotnym, prowadzone przez Magistrat, w czasie od 26/VII r. b. wypłaciło ogółem sumę zł. 188.726,24 dla 30.067 bezrobotnych.

Rada M. na posiedzeniu w dn. 9/X r. b. postanowiła udzielić pracownikom związkom zawodowym — za pośrednictwem Międzyzwiązkowej Komisji Pracowniczej — pożyczki zwrotnej bezprocentowej i bezterminowej w kwocie 50.000 zł., celem podziału pomiędzy bezrobotnych pracowników intelektualnych. Na posiedzeniu zaś w dniu 16/X r. b. postanowiła Rada M. sumę pożyczki podwyższyć o 15.000 zł., celem udzielenia tej sumy Związkom Zawodowym na zorganizowanie pomocy dla bezrobotnych pracowników intelektualnych—ekspedjentów.

Na tymże posiedzeniu (w dniu 16/X r. b.) uchwaliła Rada M. przystąpić niezwłocznie do budowy kosztem około 55.000 złotych miejskiego domu noclegowego, według projektu opracowanego przez Biuro Budowy Gmachów Miejskich.

Na dalsze prowadzenie robót regulacyjnych koryta rzeki Bzury, celem zatrudnienia bezrobotnych uchwalono, na posiedzeniu Rady M. w dn. 12/VII r. b. zaciągnąć pożyczkę u Skarbu Państwa w sumie zł. 15.000.

Ozorków.

Wobec dużej nędzy, panującej wśród klasy robotniczej w związku z bezrobociem, Rada M. na posiedzeniu w dniu 9/X r. b. postanowiła podwyższyć subsydjum dla „Kropki Mleka“ i Stacji Zdrowia dla dzieci z 100 do 600 zł. miesięcznie.

Sosnowiec.

Na posiedzeniu Mag. w dniu 27/X r. b. polecono Wydziałowi budownictwa opracowanie kosztorysu domu noclegowego dla bezdomnych.

W dniu 19/IX r. b. z inicjatywy Wydziału Opieki Społecznej Magistratu m. Torunia zorganizowano „T-wo Opieki nad Żebrakami“. Akcję Tow. uchwalono rozpocząć z dniem 1 listopada r. b. przez sprzedaż tabliczek z napisem „Żebrakom wstęp wzbroniony“, sprzedawanych w cenie po 5 zł. miesięcznie dla kupców, rzemieślników, adwokatów, lekarzy i po 1 zł. miesięcznie dla osób prywatnych.

Toruń.

Wsparcia uchwalono wypłacać tylko bonami, ważnymi na artykuły pierwszej potrzeby.

Rozbudowa miast i kwestja mieszkaniowa.

W czasie od 6--16/VIII r. b. Magistrat zatwierdził 12 planów na budowę domów oraz 7 na przebudowy domów i zabudowań gospodarczych.

Brześć n/B. Magistrat na posiedzeniu w dniu 28/VIII r. b. uchwalił wydać rozporządzenie doprowadzenia do porządku i stanu sanitarnego posesji prywatnych sposobem gospodarczym na rachunek właścicieli, lub też—w wypadku niemożności ustalenia właścicieli—na rachunek posesji.

Gąbin. Na posiedzeniu Rady M. w dn. 5/VII r. b. uchwalono utworzyć Urząd Rozjemczy do Spraw najmu.

Końskie. Rada M. na posiedzeniu w dn. 16 czerwca r. b. postanowiła dokończyć budowy domu magistrackiego, który po wykończeniu oddać na mieszkania dla nauczycieli gimnazjum państwowego w Końskich.

Na tymże posiedzeniu postanowiono zwrócić się do Władz Państwowych o utworzenie dla m. Końskich Urzędu Rozjemczego do spraw najmu, zgodnie z art. 14 Ustawy z dn. 14/IV 24 r. o ochronie lokatorów.

Krasnostaw. Rada M. na posiedzeniu w dn. 10 września r. b. postanowiła powołać do życia Urząd Rozjemczy do spraw najmu.

Lublin. Zezwolen na budowę udzielił Magistrat od dn. 21/VI — 9/VIII r. b.:
12 na budowę domów mieszkalnych i zabudowań gospodarczych,
5 na nadbudowę piętér i oficyn,
8 na inne budowle i przebudowy.

Łódź. Według danych Wydziału Statystycznego Mag. m. Łodzi, wyniki ruchu budowlanego w 1923 r. przedstawiają się następująco: wzniesiono 207 nowych budynków, w tem 55 mieszkalnych, 68 przemysłowych i handlowych, 84 innego rodzaju; przebudowano 48 budynków, w tem 18 mieszkalnych, 16 przemysłowych i 14 innych; nadbudów dokonano 27, w tem 19 w budynkach mieszkalnych, 7 w budynkach przemysłowych i handlowych, 1 w budynkach innego rodzaju. Ogółem ruch budowlany w omawianym okresie przysporzył 716 nowych izb mieszkalnych, dla zaspokojenia zaś głodu mieszkaniowego potrzeba 120.000 nowych izb.

W związku z powyższym należy zanotować, że Magistrat w lipcu r. b. wystąpił do władz rządowych i posłów łódzkich z memorjałem w sprawie budowy gmachów państwowych w Łodzi, uważając za jedną z najważniejszych przyczyn braku mieszkań zajmowanie prywatnych lokali mieszkalnych przez liczne urzędy państwowe, wojskowe i cywilne.

W memorjale tym zwraca Magistrat uwagę, że rozpoczęcie budowy gmachów państwowych na terenie Łodzi dałoby również możność zatrudnienia dużej ilości bezrobotnych, oraz przyczyniłoby się do wzmożenia ruchu w przemyśle budowlanym.

— Inspekcja budowlana Mag. m. Łodzi w kwartale I r. b. rozpatrzyła i zatwierdziła ogółem 179 planów, mianowicie:

- 60 planów na budynki nowe mieszkalne,
- 34 „ „ „ przemysłowe,
- 19 „ „ „ różne (warsz. pracy, szopy, komórki, ustępy),
- 3 plany na przebudowę budynków mieszkalnych,
- 48 planów „ „ przemysłowych,
- 5 „ „ „ różnych.

W porównaniu z kwartałem I r. 1923 ilość przedstawionych i zatwierdzonych planów zmalała o 50⁰/₀.

Do Urzędu Mieszkaniowego Magistratu m. Łodzi w I kwartale wpłynęło 1.550 spraw (513 — od gospodarzy, 1034 — od lokatorów, 3—z sądów), rozpatrzono zaś 1.577 spraw.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 16/X r. b. postanowiono, w celu zaopatrzenia w mieszkania ludności nieurzędniczej, zwrócić się do Min. Spraw Wewn. o zezwolenie na stosowanie w Łodzi p. b. art. 28 Dekretu o zapobieganiu brakowi mieszkań (Dz. Pr. 8/1919), nakazującego właścicielom lub dzierżawcom domów podział czteropokojowych i większych lokali niezajętych na mieszkania mniejsze, oraz o przyznanie Magistratowi m. Łodzi prawa zajmowania lokali dłużej niż kwartał próżno stojących, dla odnajęcia ich na rachunek właścicieli domów, jak również prawa nakazania właścicielom domów zniszczonych i niezamieszkanymi, by uczynili je przydatnymi do użytku.

Magistrat zatwierdził w czasie od 27/VI—3/X r. b.:

- 11 planów na budowę domów i zabudowań gospodarczych,
- 1 na przebudowę domu,
- 5 na inne budowle i przebudowy.

Radom.

Miejska Komisja Budowlana udzieliła w czasie od 20/V—5/VIII r. b. Sandomierz.

- 7 zezwoleń na budowy domów i zabudowań gospodarczych,
- 2 na przebudowy i remont domów.

W czasie od 4/VII do 31/X r. b. udzielił Magistrat zezwoleń budowlanych, jak następuje: Sosnowiec.

- 1 na budowę domu mieszkalnego,
- 16 na przebudowy domów i zabudowań gospodarczych.

Rada M. na posiedzeniu w dn. 1/VII r. b. uchwaliła wszcząć starania u odpowiednich władz celem uzyskania drogą wywłaszczenia części gruntów prywatnych dla przedłużenia ulicy Szkolnej do terenów nowopowsta-

Siedlce.

jącej kolonii urzędników państwowych i komunalnych. W związku z powyższym Rada M. zatwierdziła plan zabudowy kolonii urzędniczych na parcelach wydzielonych z państwowego majątku Starawieś, przedstawiony przez Spółdzielnię Mieszkaniową Urzędników Państwowych i Komunalnych.

Staszów.

Rada M. na posiedzeniu 3/IX r. b. postanowiła upoważnić Magistrat do wydzierżawienia działek nieużytków przylegających do miasta pod budowę domów mieszkalnych, z zastrzeżeniem, żeby domy te zostały zbudowane i zamieszkałe najpóźniej do 2-ch lat po podpisaniu dzierżawy.

Suwałki

Na posiedzeniu Rady M. w dn. 24/VIII r. b. uchwalono określić sferę interesów mieszkaniowych miasta w granicach obecnych pól miejskich z dodaniem części państwowego folwarku Papiernia, wydzierżawionego władzom wojskowym dla ćwiczeń wojska.

Toruń.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 20 sierpnia r. b. postanowiono przystąpić do budowy 2-ch baraków dla eksmitowanych lokatorów.

— W dniu 10 września r. b. uchwaliła Rada M. zwolnienie od opłat tych adjacentów, którzy do końca r. 1925 rozpoczną budowę domu. Ponadto powzięto rezolucję, upoważniającą Magistrat do sprzedaży gruntów miejskich na cele budowy po przystępnej cenie z zahipotekowaniem należności na drugim miejscu.

Włocławek.

Rada M. na posiedzeniu w dniu 7/VIII r. b. uchwaliła zatwierdzić tymczasowo plan regulacyjny miasta. Jednocześnie uchwalono polecić Magistratowi wyjaśnienie obywatelom, jakie skutki będzie miał plan regulacyjny na wolny obrót nieruchomościami, jak również opracowanie przepisów zabezpieczających obywateli od nadużyć na tle spekulacji nieruchomościami w związku z regulacją miasta.

Zgorzeł.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 7/VIII r. b. uchwalono otwarcie kredytu w sumie zł. 1.450 na wydatki związane z powołaniem do życia Urzędu Rozjemczego do spraw najmu.

— (Posiedzenie Rady M. 8/X r. b.) uchwalono przeprowadzać kosztem Magistratu remont domów wskazanych przed Urząd Rozjemczy do spraw najmu, w razie stwierdzenia złej woli ze strony gospodarza. Wyłożone przez Magistrat koszty uchwalono ściągać przymusowo z właściciela domu, a w razie niemożności zapłacenia — z lokatorów, przez pobieranie należnego gospodarzowi komornego.

Na cel powyższy przyznano Magistratowi kredyt w sumie 10.000 zł.

— Na tymże posiedzeniu uchwalono:

1) odnajmować na rachunek właściciela domu lokale próżne, stojące dłużej niż kwartał to samo zastosować do lokali wynajętych, ale dłużej niż kwartał niezamieszkałych;

2) nakazać właścicielom lub dzierżawcom domów zniszczonych i niezamieszkałych lecz do mieszkania zdalnych, naprawę i doprowadzenie ich do stanu mieszkalnego.

Inwestycje i przedsiębiorstwa miejskie.

W sezonie letnim r. b. Magistrat prowadził następujące roboty:

1) wykończenie parteru gmachu, w którym w przyszłości mają znaleźć pomieszczenie wszystkie szkoły miejskie;

2) porządkowanie ogrodu miejskiego, skweru ratuszowego i 3 bulwarów — ustawianie nowych ławek;

3) roboty kanalizacyjne — oczyszczanie kolektora i głównego kanału, zakładanie rur i budowa oraz naprawa mostków na kanałach;

4) roboty brukarskie — naprawa i założenie nowych bruków;

5) roboty wodociągowe — remont studzien, budowa i remont budek wodociągowych,

6) rzeźnia miejska — ogrodzenie, budowa bramy, gruntowny remont budynków oraz założenie nowych dźwigów (w projekcie jest kanaliz. rzeźni);

7) oświetlenie miasta — ustawianie nowych latarni naftowo-żarowych i elektrycznych;

8) budowa własnych gmachów — przystąpienie do budowy składów oraz pomieszczeń dla miejskich warsztatów: stolarskich, ślusarskich, kowalskich i mechanicznych na własnym placu.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 18/VIII r. b. zaakceptowano uchwałę Magistratu oddającą budowę sieci elektrycznej w mieście firmie „Danziger Siemensgesellschaft, Oddz. w Grudziądzu”, zastrzegając jednocześnie, aby przy pracach tych zatrudnić robotników miejscowych.

Rada M. w dniu 16/IX r. b. uchwaliła zgodzić się na uruchomienie elektrowni przez właścicieli młyna motorowego, z tem, że miasto oddaje do dyspozycji tychże na lat 12 sieć powietrzną ulic miasta z instalacją, udziela pożyczki z Kasy Miejskiej w sumie zł. 1.500 na kupno maszyny i instalacji, wzamian za co zobowiązuje właścicieli młyna do uruchomienia najdalej do 1/XII r. b. elektrowni i oświetlenia miasta 21 lampami o sile 50 świec za cenę $\frac{2}{3}$ części opłaty pobieranej od postronnych abonentów za 1 kw. godz. światła.

Brześć
n/d Bug.

Chełmno.

Garwolin.

Gąbin.

Celem uruchomienia w mieście oświetlenia elektrycznego, Rada M. na posiedzeniu w dniu 21 sierpnia 1924 r. uchwaliła zakupić motor „Diesla” —sieć elektryczna na głównych ulicach miasta jest zaprowadzona, posiada również miasto dynamo-maszyną z tablicą rozdzielczą i budynek na elektrownię. Koszta kupna motoru postanowiono pokryć częściowo z funduszków przewidzianych w budżecie r. 1924 na ten cel, częściowo zaś przez zaciągnięcie pożyczki lub też przez oddanie na pewien okres eksploatacji elektrowni prywatnemu przedsiębiorcy.

Gostynin.

Na posiedzeniu Magistratu i komisji Leśnej w dniu 10/IX r. b. postanowiono założyć tartak miejski, w celu korzystniejszego eksploataowania lasów miejskich.

— W dniu 13 października r. b. przystąpił Mag. do budowy jatek miejskich.

Kielce.

W dniu 28 czerwca r. b. uchwaliła Rada M. wystąpić do Min. Robót Publ. o nadanie miastu koncesji na budowę nowej elektrowni w Kielcach we własnym zarządzie.

Rada M. z dnia 2/VII r. b. uchwaliła zakupić na własność miasta plac pod rozszerzenie nieruchomości miejskiej zajętej przez Straż Ogniową.

Kołomyja.

Na uruchomienie elektrowni postanowiła Rada M. na posiedzeniu 26 czerwca zaciągnąć pożyczkę w Kasie Oszczędności.

Kutno.

Inwestycje miejskie wykonane od początku roku bieżącego do mies. września:

- 1) ułożono 5.000 mtr.³ bruku,
- 2) zbudowano kanał kryty betonowy przy Warszawskim Przedmieściu,
- 3) ukończono budowę zakładu kąpielowego,
- 4) wykonano 50% robót pomiarowych miasta.

— We wrześniu r. b. postanowiono przystąpić do częściowej kanalizacji miasta.

Lublin.

Na posiedzeniu Rady M. 6/VI r. b. uchwalono wznowić czynności lombardu miejskiego.

Łomża.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 20 września r. b. uchwalono wystąpić do władz państwowych z memorjałem w sprawie przekazania miastu gmachu starego więzienia wraz z placem i ogrodem—nieruchomość ta bowiem jest najodpowiedniejszą na budowę szkół.

Na posiedzeniu w dniu 18 lipca r. b. Mag. ostatecznie zaakceptował plan kanalizacji i wodociągów i upoważnił Oddz. Kanalizacji i Wodociągów do uzyskania od odnośnych władz państwowych zezwolenia na rozpoczęcie robót budowl. i do uzyskania dekretów dla wywłaszczenia potrzebnych gruntów. Łódź.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 4/IX r. b. uchwalono, celem zasilenia funduszu obrot. elektr. miejskiej, pobrać od abonentów korzystających z prądu miejskiego zaliczki w sumie 3-ch miesięcznych opłat w/g rachunku z marca r. b. Zwrot zaliczki następuje w chwili ustania stosunku prawnego abonenta prądu do Magistratu. Siedlce

W sezonie letnim r. b. wykonane zostały następujące roboty:

- 1) odremontowano gmachy szkolne,
- 2) wykonano 14 ławek na skwery i odremontowano 12,
- 3) pokryto nowymi dachami gmach Klubu Miejskiego i pawilon w parku,
- 4) zamieniono 2 mostki drewniane na cementowe,
- 5) odremontowano łaźnię,
- 6) odremontowano miejski samochód ciężarowy,
- 7) poreperowano dachy i rynny spustowe na budynkach miejskich,
- 8) przebrukowano 5 ulic — razem 1.300 mtr.²,
- 9) uporządkowano Aleję 3-go maja,
- 10) pogłębiono kilka studzien artezyjskich.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 3/IX r. b. postanowiono zakupić nową dynamo-maszynę, aby przez powiększenie oświetlenia w mieście wpłynąć na bezpieczeństwo ogółu i podniesienie ruchu handlowego. Staszów.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 5/VI r. b. postanowiono wystąpić do Min. Robót Publicznych z wnioskiem o przekazanie miastu gruntów państwowych w ilości około 850 hektarów w różnych dzielnicach Warszawy na urządzenie parków, zieleńców i t. p., jak również gruntów pod budowę cegielni miejskiej i rzeźni centralnej. Warszawa.

Według komunikatów Komisji Specjalnej Zakupu Nieruchomości i Komisji Specjalnej Rozszerzenia Sieci Szkolnej, przedstawionych na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 18/IX r. b., postanowiono nabyć:

1) część gruntu o powierzchni 407 mtr.² za sumę 4.048 zł. z kredytu na budowę nowych bruków i szos.

2) część nieruchomości około 7,740 mtr.² | za sumę 14.000 zł. z kredytu

3) plac kościelny „ 2,260 „ | na budowę gmachów szkoln.

4) części nieruchomości „ 8,880 „ po zł. 11 za mtr. z kredytu na bud. gmachów szkolnych.

5) nieruchomość za sumę 27.468 zł.

Komunikacja.

Kielce. Na posiedzeniu Rady M. w dniu 2 lipca r. b. postanowiono przejąć pod zarząd miasta kilka odcinków dróg państwowych w granicach miasta.

Kołomyja. Na posiedzeniu Rady M. w dniu 23 lipca r. b. uchwalono wnieść do Min. Kolei memoriał w sprawie budowy kolei Kołomyja—Kosów, a również powołać komisję, któraby zajęła się propagowaniem w prasie budowy tej kolei.

Polityka aprowizacyjna.

Kielce. Na posiedzeniu Rady M. w dn. 21/VIII r. b. jednogłośnie uchwalono zwrócić się za pośrednictwem Województwa kieleckiego do Rządu z prośbą o jaknajrychlejsze wstrzymanie wywozu zagranicę zboża, bydła i nierogaczyny. Uchwałę tę postanowiono zakomunikować wszystkim miastom.

Łódź. Wydział Handlowy Mag. m. Łodzi, prowadzący politykę cen najniższych w II kw. r. b. powiększył swe operacje w stosunku do I kw. r. b. o 63%, pomimo niebywałego zastoju w okresie przedsięwziętym Wielkiejnocy. Jednocześnie zmniejszyły się koszty handlowe, wynoszące w omawianym okresie 45%, podczas gdy w kwartale I r. b. wyniosły 5,32%. Działalność Wydziału w okresie sprawozdawczym polegała na kontynuowaniu rozszerzania akcji zakupowej, to też duże rezerwy znajdujące się w składach, przedstawiające wartość 350—450 tys. złotych, wpływają decydująco na regulację cen rynkowych i zmniejszenie drogiego pośrednictwa prywatnych hurtowników.

W celu wypieku dobrego i taniego pieczywa, Wydział projektuje wydzierżawienie odpowiedniej piekarni do użytku miasta.

Zaznaczyć należy, że Wydział—wobec ustania pomocy rządu—zmuśniony jest prowadzić gospodarkę finansową na zasadzie samowystarczalności.

Zgierz. Na posiedzeniu Rady M. w dniu 8/X r. b. na wniosek Frakcji P. P. S. powzięto jednogłośnie następującą uchwałę:

„Rada Miejska zwraca się do Rządu Państwa o wszczęcie energicznej, z zastosowaniem jaknajstrzejszych środków, akcji walki z drożyzną i o wydanie bezwzględneho zakazu wywozu żywności z kraju.“

Odpis uchwały postanowiono przesłać Zarządowi Związku Miast i robotniczym klubom poselskim.

Skarbowość.

(Stawki podatków i opłat).

Ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych z dnia 11 sierpnia 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 747) dała miastom szereg

uprawnień podatkowych, które zostały przez miasta wyzyskane częściowo już w r. 1923, w r. 1924 zaś prawie zupełnie.

Dla zobrazowania zakresu, w jakim ustawa znalazła zastosowanie, a również celem stworzenia materiału, na którym mogłyby opierać się miasta przy wprowadzaniu niewyzyskanych jeszcze źródeł podatkowych, biuro Związku miast polskich przystąpiło w roku bieżącym do prowadzenia statystyki stawek podatkowych uchwalonych w miastach.

Materiał ten jest obecnie niekompletny, brak bowiem danych z wielu miast, które dotychczas nie nadesłały jeszcze swych uchwał podatkowych, w miarę jednak napływu do biura Związku tych uchwał — wartość statystyki wzrośnie.

Poniżej podajemy ogólne dane, dotyczące się formy uchwalonych podatków i wysokości stawek, zainteresowane zaś miasta będą mogły otrzymywać w biurze Związku szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych stawek podatkowych w poszczególnych miastach.

I. Podatki uchwalone na podstawie art. 1 — 19 ustawy.

1) Podatek od gruntów:

a) w formie dodatku do państwowego podatku gruntowego:

1 miasto	(Częstochowa)	—	w wysokości	10 ⁰ / ₀
1 „	(Wołkowysk)	—	„	40 ⁰ / ₀
1 „	(Łódź)	—	„	50 ⁰ / ₀
7 miast	(Brodnica, Krasnystaw, Opoczno, Słomniki, Stanisławów, Zgierz, Żnin)	—	„	70 ⁰ / ₀
9 „	(Białystok, Brześć n/Bug, Bydgoszcz, Płock, Sosnowiec, Siedlce, Toruń, Włocławek)	—	„	90 ⁰ / ₀
1 miasto	(Kraków)	—	„	135 ⁰ / ₀ (z tem, że dodatek 45 ⁰ / ₀ ponad normę 90% pobierany będzie od stawki podatku państwowego bez dodatku progresywnego).

b) w formie samoistnego podatku od gruntów:

1 miasto	(Brześć Kuj.)	—	w wysokości	10 ⁰ / ₀ przeciętnego dochodu netto z gruntów.
1 „	(Łódź)	—	„	5-krotnej podatku pobieranego przez Skarb Państwa od grupy V klasy majątkowej tego samego obszaru — od gruntów ornych;
„			„	10-krotnej — od ogrodów i sadów.

- 1 miasto (Płock) — w wysokości 2 zł. od morgi ziemi ornej i łąk;
 „ 3 „ „ „ ogrodów owocowych.
 1 „ (Warszawa) — „ 90⁰/₀ łącznej kwoty państwowego podatku gruntowego i dod. pañ. do tego pod.—
 od gruntów wolnych od państwowego podatku gruntowego.

2) *Podatek od placów budowlanych i gruntów o charakterze budowlanym:*

- 2 miasta (Dąbrowa Górna, Łomża) — 1¹/₂ ⁰/₀ od wartości placu
 3 „ (Będzin, Kalisz, Włocławek) — 1¹/₂ — 1⁰/₀ „ „ „ *)
 2 „ (Stanisławów, Warszawa) — 1,5⁰/₀ „ „ „
 2 „ (Łódź, Sosnowiec) — 1 — 2⁰/₀ „ „ „ *)
 1 miasto (Toruń) — 1 — 15 groszy za 1 mtr.² placu*)
 1 „ (Baranowicze) — { 0,50 — 10 złotych (zależnie od prze-
 strzeni placu i dzielnicy miasta);
 2 zł. od dziesięciny gruntów prywat-
 nych o charakterze bud.;
 0,12 zł. od dziesięciny gruntów pañ-
 stwowych o charakterze bud.

3) *Podatek od budynków:*

- 5 miast (Baranowicze, Brześć Kuj., — 30⁰/₀ przeciętnego podatkowego dochodu
 Sandomierz, Wołkowysk, netto z budynków.
 Wołomin)
 1 miasto (Brześć n/Bugiem) — 10⁰/₀ od czynszu najmu obliczonego na
 podstawie art. 2 i 3 ust. o ochronie
 lokat. (Dz. U. R. P. Nr. 4/1921) zwięk-
 szonego o 4 miliony %.
 1 „ (Słomniki) — { 2⁰/₀ od budynków, których dochód da-
 wał przed wojną 200 rb.
 4⁰/₀ — ponad 200 rb.
 3 miasta (Zgierz, Suwałki, War- — 25⁰/₀ } dodatku do państw. podatku od nie-
 szawa) } ruchomości.
 1 miasto (Będzin) — 50⁰/₀ }
 1 miasto (Łódź) — 1¹/₂ ⁰/₀ } od wartości szacunkowej.
 1 miasto (Dąbrowa Górna) — 1⁰/₀ }
 1 miasto (Łomża) — 0,005 zł. od każdego pełnego lub zaczętego miliona
 marek wartości budynku w/g ostatniego sza-
 cunku asekuracyjnego z r. 1923.

4) *Podatek od kopalń:*

- 2 miasta (Będzin, Sosnowiec) — 1⁰/₀ ceny wzgl. wartości sprzedażnej całego
 wydobytego węgla.

*) UWAGA. Stawki podatkowe różniczkują się zależnie od dzielnicy miasta.

5) Podatek od lokali:

1 miasto (Sambor)	—	2 ⁰ / ₀	komornego z czerwca 1914 r. obliczonego na podstawie art. 2 i 3 ustawy z d. 18/XII—1920 r. o ochronie lokatorów przerach. w/g kursu waluty złotej z d. 1/I—1924 r.
13 miast (Baranowicze, Brześć Kuj., Kołomyja, Końskie, Krasnystaw, Lublin, Łomża, Opoczno, Ostrołęka, Ozorków, Siedlce, Suwałki, Wołkowysk)	—	3 ⁰ / ₀	
2 miasta (Będzin Częstochowa)	—	1—3 ⁰ / ₀ *)	
1 miasto (Brodnica)	—	1 ¹ / ₂ ⁰ / ₀	komornego z czerwca 1914 r., obliczonego w stosunku wartości marki złotej.
2 miasta (Bydgoszcz, Poznań)	—	1—3 ⁰ / ₀ **)	
1 miasto (Łódź)	—	1 ¹ / ₂ —4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ *)	komornego z czerwca 1914 r. (1 rb. = 2,66 zł.)
1 miasto (Warszawa)	—	4—4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ ***)	
1 miasto (Zgierz)	—	1—4 ⁰ / ₀ ***)	
1 miasto (Słonim)	—	6—12 ⁰ / ₀ *)	komornego z czerwca 1914 r. (1 rb. = 2,50 zł.)
1 miasto (Rypin)	—	0,5 zł. od rubla komornego z 1914 r.	
1 miasto (Gąbin)	—	1,5—8 zł. od poszczególnych mieszkań.	
1 miasto (Lublin)	—	2—70 zł. od poszczególnych mieszkań, 2—5 ⁰ / ₀ zł. od lokali handl. i przem.	
1 miasto (Radom)	—	1—3 ⁰ / ₀ *)	rocznej wartości komornego.

6) Podatek od zbytku mieszkaniowego:

1 miasto (Łódź)	—	50—50.000 ⁰ / ₀	rocznej kwoty podatku od lokali.
1 miasto (Łomża)	—	100—800 ⁰ / ₀	
1 miasto (Płock)	—	30—400 ⁰ / ₀	
1 miasto (Brodnica)	—	5 ⁰ / ₀	rocznego czynszu najmu z 1914 r.
1 miasto (Bydgoszcz)	—	10 ⁰ / ₀	
1 miasto (Toruń)	—	3—500 ⁰ / ₀	
1 miasto (Lublin)	—	15 zł. od każdego pokoju ponad 4.	
1 miasto (Ostrołęka)	—	40 „ „ „ „ 3.	
1 miasto (Siedlce)	—	60—420 zł. zależnie od ilości osób w mieszkaniach.	

7) Podatek hotelowy (za wynajem mieszkań w hotelach, pensjonatach i t. p.)

1 miasto (Żnin)	—	10 ⁰ / ₀	od sumy należności za wynajem mieszkania wraz z meblami, usługą, pościelą, oświetleniem i opałem.
5 miast (Baranowicze, Bydgoszcz, Brześć n/Bug., Kołomyja, Sandomierz)	—	20 ⁰ / ₀	
4 miasta (Kalisz, Łódź, Ostrołęka, Siedlce)	—	25 ⁰ / ₀	

*) zależnie od wysokości komornego

**) „ „ wielkości mieszkania

***) „ „ rodzaju lokali (prywatne czy przemysłowe)

2 miasta (Płock, Suwałki)	—30 ⁰ / ₀	} od sumy należności za wynajem mieszkania wraz z meblami, usługą, pościelą, oświetleniem i opałem.
1 miasto (Kraków)	—40 ⁰ / ₀	
2 miasta (Brodnica, Sosnowiec)	—50 ⁰ / ₀	
1 miasto (Krasnystaw)	—10—30 ⁰ / ₀ *)	
1 miasto (Garwolin)	—15—25 ⁰ / ₀ *)	
1 miasto (Warszawa)	—20—80 ⁰ / ₀ *)	
1 miasto (Toruń)	—30—60 ⁰ / ₀ *)	

8) *Dodatek do państw. pod. dochodowego (b. Dzielnica Pruska):*

1 miasto (Żnin)—	4,5 ⁰ / ₀ przy dochodzie ponad 20.674 — 68.913 zł.	
	5 ⁰ / ₀ " " " 68.913 zł.	
	3 ⁰ / ₀ od dochodu z uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, poczynając od 4-go stopnia skali podatkowej.	

9) *Podatek od spożycia, zużycia, wzgl. produkcji:*

(pobierany samoistnie przez miasta do dn. 1 lipca 1924 r.) **)

4 miasta (Baranowicze, Częstochowa, Słomniki, Zgierz)	— 30 ⁰ / ₀ opłaty państwowej od spirytusu, wyrobów wódczanych, win i piwa.
	i 15 ⁰ / ₀ od innych przedmiotów, jak zapalek drożdży, octu i t. p.
3 miasta (Brześć n/Bugiem, Płock, Siedlce)	— 30 ⁰ / ₀ od alkoholu i przetworów wódczanych.
1 miasto (Kraków)	— 30 ⁰ / ₀ od piwa, wina i miodu.

10) *Podatek od patentów na wyrób i sprzedaż trunków:*

16 miast (Baranowicze, Brześć n/B., Bydgoszcz, Częstochowa, Ciechanów, Końskie, Kraków, Opoczno, Ozorków, Poznań, Radom, Stanisławów, Siedlce, Suwałki, Warszawa, Żnin)	—100 ⁰ / ₀ opłaty państwowej na wyrób
	i 200 ⁰ / ₀ " " " sprzedaż
1 miasto (Rypin)	—200 ⁰ / ₀ " " " "
1 " (Brodnica)	—100 ⁰ / ₀ " " " wyrób
1 " (Kołomyja)	—100 ⁰ / ₀ " " " " i sprzedaż.

*) zależnie od kategorii hotelu.

**) podatek ten od 1 lipca 1924 r. pobierany jest przez organa państwowe, miasta zaś otrzymują 60% udziału.

11) Podatek od ładunków kolejowych na kolejach normalno-tor.:

- 4 miasta (Białystok, Go- — maksymalne stawki przewidziane w II Rozporz.
stynin, Suwałki, Min. Spr. Wewn. z dn. 11/III — 1924 r. (Dz. U.
Łódź) R. P. Nr. 31 poz. 317).
- 2 „ (Siedlce, — [jak wyżej (z wyj. opłat od zwierząt domowych, które
Warszawa) te miasta uchwały w stawkach niższych, t. j. 0,10—
0,50 zł.).
- 1 miasto (Końskie) — { 30% sumy kosztów przewozu za 10 klm. od 14 ro-
dzai wymienionych w statucie towarów.
- 1 „ (Wołkowysk) — { 50% sumy kosztów przewozu za 20 klm. od dal-
szych 14 rodzajów towarów.
- 1 „ (Brześć n/B.) — { 0,50—2 zł. za przewóz zwierząt w sztukach pojedyn.
0,10—0,43 zł. za przewóz wymienionych w sta-
tucie 14 rodzajów towarów.
- 1 „ (Brześć n/B.) — { 0,5—2 zł. za przewóz zwierząt w sztukach pojed.
0,02—0,12 zł. za 100 kg., stosownie do taryfowych
klas kolejowych.
- 9 miast (Baranowicze, Częstochowa, — { 0,03—0,50 zł. za 100 kg. przes. pośp.
Dąbrowa Górna, Kalisz, Ozor-
ków, Płock, Radom, Sosno-
wiec, Suwałki) { 0,01—0,20 „ „ „ zwycz.
0,02—1,— „ za przewóz zwierząt
w sztukach pojedynczych.
- 1 miasto (Lublin) — 0,01—0,60 zł. za przewóz wymienionych szczegółowo
w statucie 11 rodzajów artykułów.

12) Podatek od przes. багаж., biletów pasaż. i ładunków na kol. dojazdowych:

- 3 miasta (Gostynin, Ostro- — maksymalne stawki, przewidziane w II rozp.
łęka, Warszawa) Min. Spraw Wewn. z dn. 18/III—24 r.
(Dz. U. R. P. Nr. 31, poz. 317).
- 1 miasto (Płock) — { 5% od ceny biletu pasażerskiego na statkach.
3% „ bil. багажов. i frachtów „
- 1 „ (Ostrołęka) — 0,15 zł. za 1m² ładunku materiału drzewnego, prze-
wożonego drogą wodną.

13) Podatek od energii elektrycznej:

- 3 miasta (Białystok, Łódź, — 25% } od r-ków elektrowni w lokalach z wy-
Radom) } szynkiem alkoholu i w lokalach rozryw-
1 miasto (Będzin) — 50 % } kowych.

- 1 miasto (Sandomierz) — $\begin{cases} 20\% \text{—w lokalach rozrywkowych.} \\ 50\% \text{ „ „ z wyszynkiem alkoholu.} \end{cases}$
- 1 „ (Warszawa) — 10% —od wszystkich abonentów.
- 1 „ (Łódź) — 15% „ „

14) *Podatek od gazu:*

- 1 miasto (Łódź) — 15% od wszystkich abonentów.

15) *Opłaty od umów o przeniesienie własności nieruchomości:*

- 25 miast (Białystok, Brześć n/B., Brodnica, Baranowicze, Bydgoszcz, Częstochowa, Garwolin, Gostynin, Kalisz, Kołomyja, Krasnystaw, Łomża, Łódź, Opoczno, Ostrołęka, Ozorków, Płock, Sandomierz, Siedlce, Sosnowiec, Staszów, Suwałki, Warszawa, Wołkowsk, Żnin). — 4% od sumy, która służy za podstawę wymiaru państwowej opłaty stemplowej od tychże umów.

16) *Podatek od zaprotestowanych weksli:*

- 10 miast (Baranowicze, Częstochowa, Kalisz, Końskie, Kraków, Płock, Sosnowiec, Suwałki, Żnin, Siedlce) — $0,5\%$ sumy wekslowej.

17) *Podatek od spadków i darowizn:*

- 31 miast (Baranowicze, Brześć n/B., Brześć Kujaw., Bydgoszcz, Chełmno, Częstochowa, Dąbrowa Górna, Gostynin, Kalisz, Kołomyja, Końskie, Kraków, Krasnystaw, Łódź, Opoczno, Ostrołęka, Ozorków, Płock, Poznań, Radom, Rypin, Sandomierz, Siedlce, Sosnowiec, Stanisławów, Suwałki, Toruń, Warszawa, Wołkowsk, Żnin, Zgierz). — 10% państwowego podatku od spadków i darowizn.

18) *Podatek od szyldów i reklam:*

- 15 miast*) (Baranowicze, Będzin, Białystok, Brześć n/B., Bydgoszcz, Garwolin, Końskie, Krasnystaw, Ostrołęka, Płock, Radom, Siedlce, Sosnowiec, Toruń, Wołkowsk). $\begin{cases} 0,5\text{—}20 \text{ zł. od szyldów do } 0,5 \text{ mtr.}^2 \text{ wł. pow.} \\ 1\text{—}40 \text{ „ „ „ od } 0,5\text{—}1 \text{ „ „ „} \\ 2\text{—}100 \text{ „ „ „ „ } 1\text{—}2 \text{ „ „ „} \\ 4\text{—}180 \text{ „ „ „ „ } 2\text{—}3 \text{ „ „ „} \\ 8\text{—}45 \text{ „ „ „ „ } 3\text{—}4 \text{ „ „ „} \end{cases}$

*) z tej liczby niektóre miasta różniczkują stawki zależnie do kategorii ulic, piętra na którym umieszczono reklamę, lub też rodzaju szyldów.

- 1 miasto (Dąbrowa Górna.) —50⁰/₀ miejskiego podatku od obrotu, od budynków i niezabudowanych placów, od lokali, od ładunków kolejowych i od węgla.
- 1 „ (Sosnowiec) —50⁰/₀ miejskiego podatku od budynków i niezab. placów i 25⁰/₀ od lokali (na budowę szkół).
- 1 „ (Będzin) —50⁰/₀ pod. mieszkaniowego.
- 1 „ (Gostynin) —50⁰/₀ wszystkich źródeł prawem przewidzianych.
- 1 „ (Koło) —50⁰/₀ podatku od lokali.

2) Podatek od przedmiotów zbytku:

	20—475 zł.	od samochodów osobowych,
	2— 50 „	od motocykli,
	1— 10 „	od rowerów,
	15—175 „	od karet,
21 miasto (Baranowicze, Brodnica, Brześć n/Bug., Bydgoszcz, Koło, Końskie, Krasnystaw, Łomża, Lublin, Łódź, Ostrołęka, Ostrzeszów, Puck, Radom, Sandomierz, Siedlce, Suwałki, Toruń, Warszawa, Zgierz, Żnin)	10—100 „	od powozów,
	2,5—100 „	od wolantów,
	2— 75 „	od innych ekwipaży resorowych,
	15—150 „	od koni wierzchowych lub służących do obsługi ekwipaży osobowych,
	10— 25 „	od pianin i fortepianów,
	5—100 „	od bilardów do prywatn. użytku,
	5— „	od stolików do gry,
	10— „	od gramofonów i harmonji.
1 miasto (Brześć n/Bugiem)—1,50 zł.	dziennie	od bilardów w lokalach publicz.
	50 zł.	rocznie od bilardów w lokalach publicznych,
	50 zł.	rocznie od fortepianów w lokalach publicznych,
1 „ (Ostrzeszów)	20 zł.	rocznie od stolików do gry muzycz. w lokalach publicznych,
	20 zł.	rocznie od gramofonów w lokalach publicznych,
	50 zł.	rocznie od orchestronów w lokalach publicznych.

3) Podatek od licytacji ruchomości:

- 1 miasto (Brześć n/Bugiem)—10⁰/₀ od ceny licytacyjnej.

4) *Podatek od broni palnej:*

16 miast (Białystok, Brześć n/B., Bydgoszcz, Garwolin, Kalisz, Kielce, Końskie, Krasnystaw, Łódź, Łom- ża, Ostrołęka, Płock, Radom, Rypin, Sosno- wiec, Zgierz)	4—60 zł. od dubeltówki lub sztuceru, 1— 5 „ „ rewolweru.
---	---

5) *Podatek od psów:*

31 miasto (Baranowicze, Będzin, Brodnica, Brześć n/B., Bydgoszcz, Ciechanów, Dąbrowa Górna, Gar- wolin, Kalisz, Kielce, Koło, Kołomyja, Koń- skie, Kraków, Krasny- staw, Lublin, Łomża, Łódź, Ostrołęka, Ozor- ków, Płock, Radom, Sie- dlce, Solec Bydgos- ki, Sosnowiec, Toruń, Warszawa, Włocławek, Zgierz, Żnin)	1—60 zł. od psa pokojow. lub myśliwskiego, 0,25—30 zł. od psów podwórzowych.
--	---

6) *Podatek od środków lokomocji (za prawo jazdy po miesiące):*

14 miast (Będzin, Bydgoszcz, Białystok, Ciechanów, Częstochowa, Dąbrowa Górna, Kalisz, Kraków, Łódź, Płock, Siedlce, Sosnowiec, Toruń, War- szawa)	1,23— 80 zł. od dorożek pasażerskich, 4—267 „ od samochod. osob. i autobus., 20—700 „ od samochodów ciężarow., $\frac{1}{2}$ powyż. stawki od wozów przyczepnych do samochodów ciężarowych, 2— 40 zł. od motocykli, 0,41— 5 „ od rowerów, 2,46—100 „ od platform, 10—150 „ od wozów meblowych, 3—100 „ od beczki asenizacyjnej, 0,82—100 „ od wozów ciężarowych, 3— 75 „ od powozów i karet, 1,23— 75 „ od bryczek, 25— 50 „ za każdorazowe przewiezienie koła lub lokomobili, 2— 15 „ od wózków ręcznych, 1— 40 „ od karawanów, 3— 10 „ od konia lub muła, 30 „ od cyklonetek.
--	---

7) *Podatek od składek ubezpieczeniowych:*

- 1 miasto (Warszawa) — 3⁰/₀ od każdej sumy składki ubezpieczeniowej, t. j. od należności przypadającej za ubezpieczenia z polisy bez kosztów dodatkowych, jak pod. stemplowy, dodatek administracyjny, manipulacyjny i t. p.

8) *Podatek od telefonów:*

2 miasta (Dąbrowa Górnicza, Sosnowiec)	{	12 zł. od telefonów prywatnych
		15—30 „ „ „ zbiorowych
		20—21 „ „ „ publicznych
		15—30 „ „ centrali prywatnych
		5—7 „ „ aparatów dodatkowych przy centralach prywatnych.

9) *Podatek od biletów tramwajowych i kolei dojazdowych:*

- 1 miasto (Kraków) — 20⁰/₀ ceny każdego wydanego biletu jazdy lub karty abonamentowej tramwajowej.
- 1 miasto (Łódź) — 10⁰/₀ stawki taryfowej od biletów tramwajowych i kolei dojazdowych.

10) *Podatek od służby domowej:*

1 miasto (Ostrołęka)	{	5 zł. rocznie za 1 osobę służby domowej,
		10 „ „ „ II „ „ „
		15 „ „ „ III „ „ „
		20 „ „ „ IV „ „ „
		25 „ „ „ za następną osobę służby domowej.
1 „ (Lwów)	{	10 zł. rocznie przy 2-ch osobach służby domowej,
		30 „ „ „ 3-ch „ „ „
		60 „ „ „ 4-ch „ „ „
		o 100 zł. rocznie więcej przy każdej następnej osobie służby domowej.

11) *Podatek od spożycia w lokalach gastronomicznych:*

1 miasto (Bydgoszcz)	{	5 ⁰ / ₀ od rachunku w godz. od 8-ej r. do 10-ej wiecz.,
		10 ⁰ / ₀ „ „ „ „ 10-ej w. do 12-ej w nocy,
		30 ⁰ / ₀ „ „ „ „ po 12-ej w nocy.

1. miasto (Będzin)	{	— od gruntów w wysokości państwowego pod. grunt. i od placów niezab. w wysok. podatku od tychże.
		— od budynków w wysokości premji asekurac. za r. 1924.
		— od przeds. I, II, III i IV kat. 100% ceny świadectwa przemysł.; od reszty przeds. przemysł. i handl.—50%.
		— 100% dopłaty dla przeds. handl., handli żelaza, składów materiałów budowl., detalicznej sprzedaży węgla.

1 miasto (Garwolin)	— od gruntów po 1 zł. za ha naturalny. — „ budynków w/g ostatniego szacunku asekurac. (1000 zł. = 1 hekt.) — „ przedsiębiorstw w/g ceny świad. przem. na r. 1924 (11 zł. = 1 hekt.)
1 „ (Kołomyja)	— od gruntów w/g 0,60-krotn. iloczynu pań. pod grunt. — „ budynków w/g ostatniego szac. asekur. — „ przedsiębior. 29⁰/₀ ceny świad. przemysł. — 25⁰/₀ dopłaty od gruntów, budynków i przeds. położonych w śródmieściu.
1 „ (Płock)	— od gruntów podleg. pań. pod. grunt. — 100⁰/₀ państw. podatku gruntowego. — „ gruntów niepodl. pań. pod. grunt. — 200⁰/₀ pań. komunal. pod. gruntow. — „ budynków 1⁰/₀ ostatniego szacunku asekurac. — „ przedsiębiorstw — 50⁰/₀ ceny świad. przem.
1 „ (Radom)	— od gruntów — 100⁰/₀ państw. pod. grunt. — „ budynków — 0,15⁰/₀ ostatniego szac. asekur. — „ przedsiębior. — 30⁰/₀ ceny świad. przem.
1 „ (Suwałki)	— od gruntów podleg. pań. pod. — 200⁰/₀ państwow. podat. grunt. — „ gruntów niepodl. pań. pod. — 400⁰/₀ pod. komun. — „ budynków — 1⁰/₀ ostatniego szacunku asekur. — „ przedsiębiorstw — 50⁰/₀ ceny świad. przem.
1 „ (Wołomin)	— od gruntów — 5 zł. za 1 morgę naturalną. — „ placów niezab. — $\frac{1}{2}$ podatku komunalnego. — „ budynków — $\frac{1}{2}$ podatku komunalnego. — „ przedsiębiorstw — 20⁰/₀ ceny świadectw przem.

2) opłaty za najem podwódt:

1 miasto (Lubartów)	— sumę prelim. na r. 1924 — zł. 6125 rozłożono na wszystkich właścicieli nieruchomości miejskich.
---------------------	---

3) dopłaty adjacjentów:

1 miasto (Sandomierz)	— 30 ⁰ / ₀ pod. od lokali — przy ulicach oświetlonych elektrycznością.
	— 20 ⁰ / ₀ — przy ulicach wyłożonych chodn. betonow.

4) opłaty kancelaryjne:

29 miast (Baranowicze, Będzin, Białystok, Brodnica, Brześć n/B., Brześć Kuj., Chełmno, Ciechanów, Garwolin, Gąbin, Gostynin, Koło, Kołomyja, Końskie, Kraków, Krasnystaw, Lubartów, Lublin, Łódź, Opoczno, Ostrołęka, Ozorków, Sandomierz, Sosnowiec, Suwałki, Toruń, Warszawa, Wołkowysk, Zgierz).

2,5—200 zł.	od podań na prawo otrzymania koncesji handl.-przem.,
20—210 „	od podań na przedłużenie lub zmianę godzin w restaurac.,
10— 50 „	od podań na przedłużenie lub zmianę godzin w handlu,
3— 10 „	od podań o przesiedl. do miasta,
0,20—35 „	od podań wszelkich innych,
0,10— 1 „	od załączników do podań,
0,16—35 „	za karty tożsamości, świadectwa moralności i t. p.,
0,20— 5 „	za wyciąg z ksiąg ludności,
2 — 5 „	zaświadczenie ksiąg — od pierwszych 100 kart,
0,02-0,05 „	zaświadczenie ksiąg — od każdej następnej karty,
1 — 10 „	zaświadczenie ksiąg pieczęcią lakową,
0,10—3,50 „	za wyciąg z biura adresowego,
0,25 — 5 „	„ paszport zwierzęcy dla dorosłego bydła,
0,10 — 3 „	„ paszport zwierzęcy dla małych zwierząt,
0,50—10 „	„ tłumaczenia na język polski—od każdej strony,
0,50—10 „	„ sporządzenie odpisu dokumentu z akt Magistratu I str.
0,26 — 3 „	„ — — — — — każda nast. str.
1—100 „	„ świadectwo akceptacyjne w sprawie przesiedlenia,
1 — 3 „	„ odpis w pełnym wyciągu z aktu urodzenia lub śmierci,
1 — 5 „	„ odpis w pełnym wyciągu z aktu ślubu,
0,50— 5 „	„ poświadczenie zapowiedzi ślubnej,
1 — 20 „	„ spisanie aktu znania,
0,10— 1 „	„ meldunki hotelowe osób przyjezdnych,

- 29 miast (Baranowicze, Będzin, Białystok, Brodnica, Brześć n/Bug., Brześć Kuj., Chełmno, Ciechanów, Garwolin, Gąbin, Gostynin, Koło, Kołomyja, Końskie, Kraków, Krasnystaw, Lubartów, Lublin, Łódź, Opoczno, Ostrołęka, Ozorków, Sandomierz, Sosnowiec, Suwałki, Toruń, Warszawa, Wołkowysk, Żnin) } 0,50— 5 zł. za kartę jednorazowego wstępu do rzeźni,
 1— 5 „ „ zaświadczenia podatkowe,
 3— 5 „ „ świadectwa lekarskie,
 1— 30 „ „ komisje Sanitarno - Policyjno - Budowlane,
 2—6 zł. lub 1—3% sumy kosztorysowej, za zaświadczenia planów,
 0,20—10 zł. za wszelkie inne zaświadczenia.
- 1 miasto (Siedlce) — w wysokości analogicznych opłat państwowych.

5) *Opłaty za czynności Urzędów Rozjemczych do spraw najmu:*

- 1 miasto (Chełmno) — 2—30 zł.
 1 „ (Kołomyja) — 1— 3 „
 1 „ (Łódź) — 0,15—25 „ i 30% jako wpis główny od określonego powództwa.
 1 „ (Zgierz) — 0,35— 4 „ i 30% jako wpis główny od określonego powództwa.

6) *Opłaty za czynności Urzędów Inspekcyjno-Budowlanych.*

- 1 miasto (Gąbin) — 10—30 zł.
 1 „ (Kielce) — 0,20—10 „
 1 „ (Kołomyja) — 1— 4 „
 1 „ (Warszawa) — 0,10—20 „

7) *Opłaty za czynności Miejskiego Patronatu Prawnego:*

- 1 miasto (Łódź) — 1,50—5 zł.

8) *Opłaty za utensylja szkolne w szkołach powszechnych:*

- 1 miasto (Staszów) — 1—2 zł. (zależnie od zamożności).
 1 „ (Końskie) { 6 zł. od miejscowych,
 30 „ „ pozamiejscowych.

9) *Opłaty za analizy wykonywane przez Laboratorium Miejskie:*

- 1 miasto (Sosnowiec) — 1—7,50 zł.
 1 „ (Lublin) — 4—15 „

UWAGA: Od fałszerzy produktów opłaty są o 100% wyższe.

10) *Opłaty za służbę bezpieczeństwa ogniowego w lokalach zabaw:*

1 miasto (Kraków) — 0,70—3 zł. za każdą godzinę dyżuru strażaka lub urzędnika, zaś po godzinie 12-ej w nocy i w dni świąteczne o 100% więcej.

11) *Opłaty za czynności egzekucyjne przy ściąganiu pod. miejsk.:*

1 miasto (Sosnowiec) — 0,10—0,50 zł.

12) *Opłaty za prowadzenie ewidencji dorożek i wozów ciężarowych:*

1 miasto (Brześć n/Bugiem) — 10—15 zł.

13) *Opłaty za czynności Dyrekcji Wodociągów i Kanalizacji:*

1 miasto (Warszawa) — 2—15 zł. (od właścicieli nieruchomości).

14) *Opłaty szpitalne (za leczenie i utrzymanie):*

1 miasto (Bydgoszcz) — 3—7 zł. dziennie (zamiejscowi 3,50—8 zł.)

1 „ (Chełmno) — 1—2 „ „

1 „ (Kielce) — 2—6 „ „

1 „ (Sosnowiec) — 1,70—5,10 zł. dziennie.

1 „ (Zgierz) — 4—5,50 zł. dziennie.

15) *Opłaty za świadczenia Wydz. Zdrowotn. Publ.:*

1 miasto (Łódź) — 0,70—5 zł. (przewóz, chorych, sekcje, analizy).

16) *Opłaty rzeźniane:*

18 miast	(Będzin, Brześć n/B, Brześć Kujaw., Bydgoszcz, Chełmno, Gąbin, Gostynin, Kołomyja, Końskie, Kraków, Lubartów, Lublin, Łódź, Ozorków, Sandomierz, Siedlce, Sosnowiec, Suwałki)	3—17 zł. za ubój konia, osła lub muła — od sztuki,
		2—17 „ za ubój bydła rosłego—od sztuki,
		1—8 „ za ubój jałowizny — od sztuki,
		0,20—3,50 zł. za ubój małych zwierząt — od sztuki,
		0,03—0,27 zł. za ubój drobiu — od sztuki,
		1,80—21 zł. za ubój nierogacizny—od sztuki,
		0,10—1,05 zł. za oględziny weteryn.—od szt.,
		1,05—5 zł. za badanie mięsa bitego poza rzeźnią — od sztuki,
		1—5 zł. stawki ubezpieczeniowe—od szt.

17) *Opłaty targowe:*a) *rogatkowe:*

		0,30—1 zł. od automobilu osobowego,
		0,50—150 zł. „ „ ciężarowego,
		1,— — „ „ przyczepki do automobilu,
11 miast	(Częstochowa, Gąbin, Gostynin, Kraków, Łomża, Ozorków, Płock, Sandomierz, Staszów, Suwałki, Wołkowysk)	0,10—0,30 „ „ pojazdów osobowych,
		0,05—0,60 „ „ wozów,
		0,05—1— „ „ konia,
		0,05—0,80 „ „ krowy lub wołu,
		0,02—0,70 „ „ nierogaczyny,
		0,02—0,25 „ „ małych zwierząt,
		0,02 — — „ „ drobiu.

b) *za używanie targowicy:*

14 miast	(Baranowicze, Brodnica, Brześć n/B., Brześć Kuj., Bydgoszcz, Gąbin, Kołomyja, Końskie, Opoczno, Ozorków, Siedlce, Sosnowiec, Starogard, Zgierz)	0,10—1,50 zł. od konia,
		0,10—1,25 „ „ bydła dorosłego,
		0,25—0,60 „ „ „ nedorosłego,
		0,06—1,— „ „ trzody,
		0,06—0,25 „ „ małych zwierząt.

c) *za postój rynkowy względnie straganowe:*

20 miast	(Baranowicze, Brodnica, Brześć n/B., Brześć Kuj., Bydgoszcz, Częstochowa, Gąbin, Gostynin, Koło, Kołomyja, Kraków, Opoczno, Ozorków, Radom, Starogard, Suwałki, Toruń, Warszawa, Wołkowysk, Żnin).	— 0,02 — 9,16 zł.
----------	--	-------------------

18) *Opłaty kanałowe.*

1 miasto	(Kołomyja)	— 2—20 zł. półrocznie od każdej ubikacji.
1 „	(Radom)	— 0,22—0,25 zł. rocznie od mieszkańca.
1 „	(Włocławek)	— 1—3 „ „ „

19) *Opłaty za wywóz śmieci, nieczystości, pompow, wody i t. p.*

1 miasto	(Kraków)	— 0,30—30 zł. każdorazowo,
1 „	(Lublin)	— 1 108 „ rocznie.
1 „	(Toruń)	— 2—3 ⁰ / ₀ „ rocznego czynszu najmu z czerwca 1914 r.

20) *Opłaty za czyszczenie kominów:*

9 miast	(Bydgoszcz, Ciechanów, Kołomyja, Kraków, Krasnystaw, Ozorków, Radom, Sosnowiec, Toruń)	— 0,05—7,35 zł.
---------	--	-----------------

21) *Opłaty dla czyszciciela miejskiego:*

2 miasta (Gąbin, Gostynin) — 0,30—4 zł.

22) *opłaty pogrzebowe (ekshumacyjne):*

2 miasta (Kraków, Warszawa) — 1—100 zł.

22) *Ceny energii elektrycznej produkowanej w Elektr. Miej.*

1 miasto (Białystok) — 0,37—0,88 zł. za 1 kilowat-godzinę.

1 „ (Brześć Kuj.) — $\begin{cases} 0,50 & \text{„} \\ 2,16-4 \text{ zł.} & \text{za poszczególne lampki miesięcznie.} \end{cases}$

1 miasto (Suwałki) — $\begin{cases} 0,55 & \text{za 1 kilowat-godzinę,} \\ 1,25-5 & \text{za poszczególne lampki miesięcznie.} \end{cases}$

24) *Ceny gazu:*

1 miasto (Chełmno) — 0,31 zł. za 1m.³ gazu.

Stan finansów i gospodarka m. st. Warszawy.

W/g sprawozdania wygłoszonego przez Prezydenta m. Warszawy na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 25/IX — 1924 r. przy przedstawianiu preliminarza budżetowego na rok 1924.

We wstępie sprawozdania podkreśla Prezydent, że rok 1924 w gospodarce miasta jest pierwszym okresem bezdeficytowym, dzięki dwóm czynnikom: 1) stabilizacji waluty oraz 2) rozszerzeniu i ugruntowaniu uprawnień podatkowych miast przez ustawę z dn. 11/VIII — 23 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, (skutecznie przeprowadzoną przez Związek Miast Polskich).

Obydwa jednak te czynniki nie dałyby takich rezultatów, gdyby jednocześnie nie przeprowadzono zmian w organizacji aparatu administracyjnego Magistratu.

Zreorganizowano więc w pierwszym rzędzie Wydział Finansowy przez połączenie go z Wydziałem Podatkowo-Egzekucyjnym, dalej Wydział Administrowania Majątkiem Miejskim, Wydział Budownictwa (obecnie Techniczny); wyodrębniono z wydziałów administracyjnych w oddzielne przedsiębiorstwo autonomiczne wodociągi i kanalizację; połączono Wydział Szpitalnictwa z Wydziałem Opieki Społecznej.

Zarządzenia zaś redukcyjne zmniejszyły liczbę 2.233 urzędników, oficyalistów, lekarzy do 1826 osób (18%), robotników stałych z 4449 do 4050 (9%).

Dla usunięcia zbędnego biurokratyzmu zmieniono system rządzenia Wydziałami, przenosząc czynnik odpowiedzialności z delegacji na naczelnika Wydziału, pozostawiając Zarządowi Wydziału, złożonego wyłącznie z członków Magistratu, decyzję w sprawach charakteru zasadniczego i w sprawach zazębiających się o inną gałąź gospodarki miejskiej.

Opieka Społ.
i Szpitalnictwo

Pierwsze miejsce w pozycji rozchodowej budżetu na rok 1924 zajmuje opieka społeczna i szpitalnictwo.

Preliminuje się na ten cel około 13 milionów złotych, czyli 29% ogólnego preliminarza.

Wydział Opieki Społecznej i Szpitalnictwa utrzymuje 23 szpitale i zakłady lecznicze, skład materiałów aptecznych, 8 zakładów opieki społecznej, 4 stacje miejskie opieki społecznej, dom wychowawczy, dom opuszczonych dzieci żydowskich i biuro miejskie pośrednictwa pracy. Prócz tych zakładów własnych Wydział utrzymuje 170 łóżek w szpitalu dla umysłowo chorych w Drewnicy, 50 w Zofjówce i Otwocku i 70 w szpitalu dziecięcym, wydaje doraźne zapomogi matkom i niemowlętom, urządza półkolonie letnie dla dzieci i niezamożnych (w r. 1924 na 4,000 dzieci), wydaje podarki gwiazdkowe (w r. 1923 — 5,000 dzieci), dożywia dzieci w ochronkach i szkołach ludowych, utrzymuje około 2,000 dzieci w zakładach społecznych i prywatnych.

Niezależnie od tego Wydział daje zapomogi na prowadzenie żłobków dla 1,500 dzieci i dla 300 dzieci zbieranych z ulicy, utrzymuje dom pracy dla dziewcząt i schronisko, oraz wydaje subwencje 65 instytucjom o charakterze społeczno-dobroczynnym.

W dziale tym mieści się również i działalność lombardu miejskiego, jako instytucji niezarobkowej, prowadzonej w celu dawania pomocy niezamożnej ludności miasta przez udzielanie pożyczek pod zastaw ruchomości.

Oświata
i Kultura.

Drugim z kolei działem stanowiącym przedmiot szczególnej troski i wysiłku miasta jest szkolnictwo, na które preliminuje się w r. 1924 przeszło 10 milionów złotych (8,1% ogólnego prelim. wydatków).

Liczba szkół powszechnych prowadzona przez miasto wynosi 175 przy 70,498 uczniów; dalej idą przedszkola w liczbie 57 (2,454 dzieci), szkoły zawodowe—3 (1,499 uczniów), szkoły rękodzielnicze i kształcące — 30 (4,900 osób) a w projekcie jest powiększenie ich do liczby 33; liczba kursów dla dorosłych sięga 180 (5,500 osób). Miasto prowadzi również 5 gimnazjów (972 uczniów) oraz Muzeum Pedagogiczne.

Od września 1922 r. uzyskało szkolnictwo 11 budynków szkolnych, na ukończeniu znajduje się 1 skrzydło szkoły, w budowie zaś są 3 budynki.

W/g danych statystycznych, posiadanych przez Magistrat co do roczników dzieci, na które rozciąga się przymus szkolny, zapotrzebowanie szkół powszechnych na najbliższe lata wyniesie po 5 budynków rocznie, nie licząc w to potrzeby budowania nowych gmachów dla zamiany nieodpowiednich lokali zajętych przez szkoły w domach prywatnych. Zamierzeniem na najbliższe lata musi być również budowa gmachów dla 3 szkół rękodzielniczych, 1-go gmachu dla szkoły zdobniczej oraz nadbudowa gmachu szkoły rzemieślniczej. Zadaniem miasta również jest jaknajszybsze uposażenie szkół w maszyny i pomoce szkolne. Sprawa własnych gmachów szkolnych odnosi się i do gimnazjów, z których jedno tylko posiada lokal własny.

Działalność kulturalną prowadzi miasto przez subsydjowanie bibliotek i towarzystw oświatowych, popieranie wychowania fizycznego, szerzenie kultury muzycznej, (kół śpiewaczych zorganizowano 13), organizowanie odczytów i wycieczek.

Do działu tego należy również prowadzenie teatrów i Muzeum Narodowego.

Do zabezpieczenia spokoju i mienia obywateli przyczynia się miasto przez pokrywanie $\frac{1}{4}$ części wydatków państwa na utrzymanie policji w mieście (około $1\frac{1}{2}$ miliona złotych w r. 1924), utrzymanie straży ogniowej i prowadzenie ubezpieczeń nieruchomości od ognia. Bezpieczeństwo publiczne.

W kierunku dostosowania straży ogniowej do nowych warunków i potrzeb miasta, na pierwszym punkcie postawiono przejście do automobilizacji straży, co częściowo już zostało wykonane, a dalsze prace idą szybkim tempem. Projektuje się budowę nowych oddziałów straży i uposażenie ich w niezbędne narzędzia i maszyny, zaprowadzenie sygnalizacji ulicznej i t. p.

Wydatki na straż ogniową na r. 1924 wynoszą przeszło 2 miliony złotych, wydatki na ubezpieczenia zł. 363.991).

Wydział Techniczny, w którego działalności należy budownictwo naziemne, komunikacja i budowle podziemne, plantacje i oświetlenie, ma w obecnym czasie za najważniejsze zadanie doprowadzenie do stanu zadawalniającego arterji komunikacyjnych (szczególniej bruków), należących już przed wojną, w porównaniu z arterjami komunikacyjnymi innych miast europejskich, do najgorszych, a pogorszonych jeszcze przez długoletnią wojnę. Drugim zadaniem Wydziału Technicznego, wymagającym jednak wielkich nakładów pieniężnych ze strony miasta, jest regulacja i zabrukowanie nowo przyłączonych przedmieść oraz renowacja i zmiana bruków na ulepszone, tudzież zadrzewienie miasta. Komunikacja i zewnętrzny wygląd miasta.

W roku bieżącym przewidziane jest poddanie gruntownemu remonto-

wi 88.795 m² bruku, oraz remontowi częściowemu — 232.645 m² bruków, szos i chodników; roboty terenowe i wał ochronny w parku młocińskim, roboty około ukończenia i oddania najpóźniej w czerwcu 1925 r. do użytku publiczności połowy mostu Poniatowskiego.

Oświetlenie ulic miasta wzmocniono ostatniemi czasy o 50%, (co wynosi 75% oświetlenia przedwojennego), zaprowadzono instalację elektryczną w parku Skaryszewskim.

W komunikacji tramwajowej i autobusowej, zarządzanej przez autonomiczną Dyрекcję Tramwajów Miejskich, przewiduje się z budżetu r. 1924 między innymi wydatkami inwestycyjnymi, budowę nowych linii tramwajowych długości 15 klm. oraz nabycie 60 wozów tramwajowych.

Zwiększenie się liczby ludności miasta do rozmiarów wyższych od przedwojennych wpłynęło w pierwszej linii na wodociągi miejskie i zmusiły Magistrat mimo fatalnego stanu finansów miejskich, do przedsięwzięcia środków zaradczych. Rozpoczęto więc budowę 6-ej grupy (sześciu) filtrów, co pozwoli na powiększenie wydajności do 120.000 m³ na dobę. Uruchomienie tej grupy filtrów przewiduje się w r. 1925. W związku z tem dla zwiększenia wydajności stacji pomp rzecznych, zmontowano w roku bieżącym 3 nowe pompy odśrodkowe oraz przystąpiono do budowy nad brzegiem Wisły osadników wody.

Dochód z majątku miejskiego, składającego się z domów, placów użyteczności publicznej, ulic, placów do zabudowania, parków i skwerów w obrębie granic miasta oraz dóbr rolnych, leśnych i t. p. poza temi granicami—preliminowano w budżecie na r. 1923 w sumie zł. 5.839.869 (w tem „Agril”—administracja gospodarki rolnej i leśnej—zł. 704.145); wydatki na majątek miejski preliminowano w sumie zł. 4.329.826 (w tem, „Agril”—zł. 457.748).

W dziale gospodarki rolnej i leśnej przeprowadzono zmianę systemu uprawy z kierunku warzywniczego na czysto rolny, oraz przystąpiono do urządzenia nowoczesnego młyna mechanicznego i budowy tartaku parowego dwugatrowego.

W dziale przedsiębiorstw prowadzonych przez miasto we własnym zarządzie zasługuje na uwagę fakt przystosowania do obecnych warunków Wydziału Zaopatrywania, przez zamianę tej instytucji—prowadzonej dotychczas systemem biurokratycznym—na czysto handlowe samofinansujące się przedsiębiorstwo. Dążeniem Wydziału Zaopatrywania jest posiadanie wielkiej wzorowej piekarni mechanicznej, któraby pozwoliła na wypiek taniego pieczywa i obniżenie cen prywatnego wypieku.

Usiłowania miasta w kierunku uzyskania należytego wpływu na prowadzenie przedsiębiorstw koncesjonowanych (Elektrownia, Gazownia) uwień-

Wodociąg i kanalizacja.

Majątki i przeds. miejskie.

czony zostały w końcu r. 1923 powierzeniem miastu przez rząd administracji Zakładami Gazowymi, eksploatowanymi do i podczas wojny przez Tow. Dessauskie. Zmiana administracji umożliwiła obniżenie ceny gazu, który jest obecnie tańszy w Warszawie niż w innych miastach.

Plany i zamierzenia Zarządów Miast na r. 1925.

Budżet na r. 1925, uchwalony na posiedzeniu Rady Miejskiej 11/X r. b. uchwalono, jak następuje:

Kole.

Wydatki.

1) Za lata ubiegłe	Zł.	495,—
2) Utrzymanie Zarządu Miejskiego	„	85.569,76
3) Szkolnictwo	„	53.920,—
4) Komunikacja	„	7.500,—
5) Zdrowotność, szpit. i higiena	„	33.572,40
6) Opieka Społeczna i Dobroczynność Publiczna	„	33.295,—
7) Bezpieczeństwo Publiczne	„	14.870,30
8) Sąd, areszt i hipoteka	„	2.297,60
9) Cele kulturalno-oświatowe	„	3.000,—
10) Świadczenia dla władz wojskowych	„	100,—
11) Elektrownia	„	62.717,—
12) % od pożyczek	„	507,05
13) Różne nieprzewidziane	„	28.169,18
Ogółem		<u><u>Zł. 326.013,29</u></u>

Dochody.

1) Za lata ubiegłe	Zł.	574,72
2) Z majątków miejskich i przedsiębiorstw	„	89.052,38
3) Za korzystanie z urządzeń miejskich	„	11.000,—
4) Opłaty miejskie	„	29.172,35
5) Kary	„	570,62
6) Zapomogi, dodatki i zwroty	„	51.655,—
7) Podatki	„	140.222,37
8) Pożyczki	„	5.000,—
9) Różne nieprzewidziane	„	8.765,85
Ogółem		<u><u>Zł. 326.013,29</u></u>

Końskie.

Plan gospodarczy Magistratu na r. 1925, zaakceptowany na posiedzeniu Rady Miejskiej 25/IX—1924 r.:

- 1) dokonanie pomiaru miasta,
- 2) regulacja ulic,
- 3) wybrukowanie dróg wiodących do cmentarzysk,
- 4) wybudowanie schroniska dla starców,
- 5) założenie większego parku miejskiego, wzgl. zakupienie ziemi pod park,
- 6) dokonanie gruntownego remontu ratusza,
- 7) urządzenie rzeźni drobiu,
- 8) dokonanie gruntownego remontu rzeźni miejskiej i budynku szkolnego,
- 9) powiększenie ilości stróżów nocnych i punktów oświetleniowych w mieście,
- 10) przeprowadzenie asenizacji miasta przez Magistrat i zakup większej ilości wapna.

Radom.

Do budżetu na r. 1925 uchwalono na posiedzeniu Magistratu w dniu 27/VI—r. b. zaprojektowanie następujących robót:

- 1) ogrodzenie skweru,
- 2) „ parku,
- 3) ułożenie chodnika wzdłuż parku,
- 4) ustawienie domu (z robót publicznych),
- 5) przebudowanie na mieszkania szopy przy szkole rzemiosł,
- 6) budowę domu pod dach,
- 7) „ szkoły pod dach,
- 8) „ skrzydła łaźni z klozetami,
- 9) przebudowę ustępu na placu,
- 10) zabrukowanie 7 ulic,
- 11) roboty gruntowne przy przeprowadzaniu 2-ch ulic,
- 12) skanalizowanie gmachu Magistratu,
- 13) pokrycie płytami żelaznemi studzienek kanałowych.

Zgierz.

Budżet m. Zgierza na r. 1925 projektuje się, w następujących sumach:

		<i>Przychód.</i>	—	<i>Rozchód.</i>
I.	Wydział Główny	Zł. 10.440,—	—	95.814,74
II.	Nieruchomości	„ 55.918,60	—	37.155,—
III.	Pożyczki i procenty	„ 220.000,—	—	72.725,13
IV.	Zakłady miejskie	„ 50.600,—	—	70.735,71
do przen.		Zł. 336.958,60	—	276.430,58

		z przenies.	Zł. 336.958,60	—	276.430,58
V.	Wydział Budowlany	„	14.400,—	—	331.792,50
VI.	„ Szkolny	„	7.800,—	—	128.211,—
VII.	„ Opieki Społ.	„	—200,—	—	60.213,92
VIII.	„ Podatkowy	„	499.000,—	—	23.954,96
IX.	„ Ogólny	„	—	—	36.755,64
		Ogółem	Zł. 858.358,60		858.358,60

R ó ż n e.

Rada M. na posiedzeniu w d. 5 czerwca r. b. przyznała subwencję na cele Ligi Obrony Powietrznej Państwa w sumie 100 zł. Chełmno.

Na dom techników studentów, jako pomnik ś. p. Prezydenta G. Narutowicza, Rada M. na posiedzeniu w dniu 17/VII r. b. postanowiła wyasygnować 50 zł. Garwolin.

Na posiedzeniu w dn. 11/IX—r. b. Rada M. postanowiła zakupić 10 akcji I-ej emisji S-ki „Drogi Wodne w Polsce“, uznając wielką doniosłość celu S-ki dla kraju. Gąbin.

Na posiedzeniu Rady M. 9 paździer. r. b. uchwalono asygnować 500 zł. Komitetowi sprowadzenia zwłok ś. p. Henryka Sienkiewicza i założenia fundacji Jego imienia, oraz 500 zł. na ofiary powstania w Gruzji. Kielce.

Na posiedzeniu w dn. 30/VIII r. b. Rada M. postanowiła zakupić 50 akcji S-ki „Drogi Wodne w Polsce.“ Koło.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 2 lipca r. b. uchwalono zmianę obowiązujących dotychczas przepisów szarwarkowych, a mianowicie: właściciele posiadający powyżej 10 mórg ziemi obowiązani będą dostarczać podwozy ciężarowe, posiadający zaś poniżej 10 mórg — siły robocze piesze, liczące nie mniej niż 16 lat. Kary za uchylanie się od powinności szarwarkowych ustalono, jak następuje: Krasnystaw.

- 1) od pieszej siły roboczej . . . 4 zł.
- 2) „ furmanki jednokonnej . . . 7 „
- 3) „ „ parokonnej . . . 10 „

Na dom techników studentów im. ś. p. Prezydenta G. Narutowicza Rada M. w dn. 1/VII—r. b. postanowiła asygnować 100 zł. Sandomierz.

Na posiedzeniu Rady M. w dniu 1/VII—r. b. postanowiono asygnować 150 zł. na dom techników studentów, jako pomnik ś. p. Prezydenta Narutowicza. Siedlce.

Sosnowiec.

Rada M. na posiedzeniu dnia 9/X—r. b. uchwaliła zakupić 200 szt. akcji S-ki „Drogi Wodne w Polsce“, oraz asygnować na rzecz Ligi Obrony Powietrznej Państwa 2.000 złotych.

Warszawa.

Rada M. na posiedzeniu w dniu 18/IX—r. b. uchwaliła przesłać na ręce Gruzjińskiego Prezydenta Rządu Narodowego depeszę następującej treści:

„W chwili gdy Naród Gruzjiński powstał jak jeden mąż, aby zerwać pęta sowieckiej niewoli i krwią własną zdobyć swoje prawo do stanowienia o sobie i przywrócenia niepodległości demokratycznej Gruzji, Warszawa śle szlachetnemu Narodowi Gruzjińskiemu bratnie pozdrowienia i życzenia zwycięstwa, wolności, niepodległości, rozwoju.“

Jednocześnie postanowiła Rada M. asygnować na pomoc sanitarną i środki opatrunkowe do dyspozycji Czerwonego Krzyża 20.000 zł.

Kongres międzynarodowy miast w Amsterdamie.

Kongres międzynarodowy miast, zorganizowany przez Związek międzynarodowy miast, którego siedziba znajduje się w Brukseli, odbył się dn. 30 czerwca i 1 lipca b. r. w Amsterdamie. Był to już drugi kongres miast, albowiem pierwszy, nader liczny i wspaniale zorganizowany, miał miejsce w Gandawie w 1913 r. i wraz z wycieczkami i przyjęciami, urządzanymi przez miasta belgijskie, ciągnął się od 27 lipca do 2 sierpnia.

Pierwszy kongres powziął decyzję, aby posiedzenia odbywać periodycznie, oraz, aby powołać do życia instytucję stałą dla ułatwienia stosunków między miastami i dla celów informacyjnych, która przygotowywałaby przyszły kongres i wykonała uchwały powzięte. W programie swoim określił dość szerokie ramy, wyraźnie wskazując na liczne kwestje, związane z rozwojem miast i z życiem municypalnym, dla rozwiązania których wymiana doświadczeń osiągniętych przez różne narody może oddać nieocenione usługi.

Ponieważ drugi kongres już miał program węższy, przeto należy zwrócić uwagę na program pierwszego kongresu, mający charakter więcej ogólny i poruszający zagadnienia, do których bezwątpienia wrócą przyszłe kongresy miast.

Pierwszy kongres dzielił się na dwie części: I Budowa miast, II Organizacja życia municypalnego.

Oto szczegółowy program pierwszej części:

A. Budowa nowych dzielnic miejskich:

1) Powiększanie systematyczne miast. Metody postępowania i zasady. Plan całości.

2) Ulica—rozmiar jej i kierunek. Różne typy—bulwary, aleje, ulice ze schodami...

3) Przestrzeń niezabudowana—place publiczne, parki, skwery...

4) Budowle użyteczności publicznej, gmachy publiczne, ich położenie, dostęp, rozmieszczenie jednych w stosunku do drugih.

5) Domy i fasady—plany narzucone i konkursy fasad. Całości architektoniczne. Przepisy budowlane. Wysokość domów.

6) Środki transportu i lokomocji dla osób i towarów, koleje żelazne, wrzynające się w miasto, urządzenie stacji.

7) Części miasta: a) dzielnica dla instytucji administracyjnych, b) dzielnice handlowe, c) dzielnice mieszkalne, d) dzielnice robotnicze, e) dzielnice przemysłowe i wodne, f) dzielnice przeznaczone dla rekreacji, sportów i przyjemności.

8) Różne rodzaje miast: a) miasta-ogrody, b) miasta i skupienia przemysłowe, c) lotniska położone w miejscach malowniczych, d) miasta kąpielowe — wzdłuż brzegu morskiego i uzdrowiska, e) porty etc.

9) Przyłączanie dzielnic podmiejskich i ich dostosowywanie do całości miasta.

B. Zabezpieczanie i zarządzanie starych dzielnic w środku miasta:

1) Środki komunikacji — umożliwienie wielkiego ruchu, poszerzenie ulic, przeprowadzenie nowych ulic.

2) Budowle monumentalne—położenie nowych budowli monumentalnych, odsłanianie gmachów starych i ich odnawianie.

3) Całości architektoniczne—upiększanie fasad domów.

4) Środki legalne i administracyjne: a) urzędy oficjalne, prywatne i pośrednie, powołane do opieki nad całością planu miasta i jego dzielnic, b) środki w celu przymuszenia osób prywatnych do zabezpieczenia nieruchomości starych, posiadających charakter estetyczny lub archeologiczny, c) przepisy budowlane, d) przepisy o ruchu ulicznym.

Program drugiej części kongresu był następujący:

A. Podstawy prawne istnienia gminy:

1) Gmina, władze centralne i terytorjalne.

2) Zakres samodzielności władzy komunalnej.

3) Związki gmin, połączenia i stosunek miasta do jego przedmieścia.

4) Gmina i jej obywatel.

5) Gmina i jej administracja. Udział w administracji gminy, kontrola i odpowiedzialność urzędników. Metody administracji i ich udoskonalenie.

6) Działy administracji publicznej i ich wzajemny stosunek, oraz ich stosunek do zarządu gminy.

7) Policja municypalna—atrybucja, organizacja, stosunek do władzy centralnej.

B. Podstawy finansowe gminy:

1) Majątek nieruchomy i polityka gruntowa. Powiększenie majątku nieruchomego i ustanowienie specjalnych funduszy, na ten cel przeznaczonych. Polityka gruntowa miasta — kupno i sprzedaż placów budowlanych.

nych. Koncepcja prawna i gospodarcza wyłączenia w celu użyteczności publicznej.

2) Majątek ruchomy i udział gminy w przedsiębiorstwach zarobkowych.

3) Dochód przedsiębiorstw użyteczności publicznej.

4) Podatki i opłaty.

5) Długi i pożyczki gminne. Centralizacja i organizacja kredytu gminnego. Emisje obligacji miejskich.

C. Życie gospodarcze gminy:

1) Koncesje i dzierżawy. Zasady dobrego kontraktu. Czynsz dzierżawny. Udział w zyskach. Warunki wykupu etc.

2) Przedsiębiorstwa miejskie. Zarząd handlowy i rachunkowość handlowa.

3) Udział gminy w różnych przedsiębiorstwach, mających charakter użyteczności publicznej.

4) Przedsiębiorstwa użyteczności publicznej: wodociągi, gazownie, elektrownie, środki lokomocji, mieszkania, aprowizacja, kasy oszczędności i instytucje kredytowe.

D. Hygiena municypalna:

1) Organizacja ogólna higieny miejskiej.

2) Czystość (kanalizacja, oczyszczanie wody, walka z kurzem i dymem).

3) Hygiena miejska w stosunku do środków żywności.

4) Kąpieliska miejskie.

5) Walka z chorobami.

6) Grzebanie zmarłych.

E. Działalność intelektualna i kulturalna gminy. Szkolnictwo powszechne i pomoce szkolne.

F. Działalność społeczna gminy:

1) Gmina i jej personel.

2) Wpływ gminy na rynek pracy. Giełdy pracy, walka z bezrobociem.

3) Działalność dobroczynna gminy.

4) Rola kobiety w administracji municypalnej.

5) Stosunki międzynarodowe między miastami i ich wpływ na zbliżenie narodów.

G. Organizacja pracy biurowej gminy miejskiej:

1) Podział na działy.

2) Archiwum gminne.

3) Biura statystyki miejskiej.

4) Wydawnictwa specjalne gminy.

5) Informacyjne biura miejskie.

H. Miasto w ogólności:

- 1) Powstanie i rozwój miasta,
- 2) Stosunek miasta do życia gospodarczego,
- 3) Sposoby rozwoju życia miejskiego.

I. Urząd międzynarodowy dla informacji municypalnej:

Stworzenie Urzędu stałego, łączącego związki narodowe i koncentrującego materiał informacyjny międzynarodowy życia municypalnego.

Tak się przedstawia program pierwszego kongresu międzynarodowego miast i obejmuje on cały kompleks różnorodnych zagadnień, tyjących się życia municypalnego. W ramach tego programu miały być zbierane doświadczenia poszczególnych miast i narodów, miały być gromadzone fakty praktyczne, dla stworzenia syntezy, ujmującej w jedną całość rezultaty osiągnięte przez gminy miejskie. Z tego zbiornika wiadomości i porównań mogliby czerpać działacze samorządowi, korzystając dla swoich poczynąń z szerokiego działu informacyjnego.

Na pierwszy kongres zgłoszono przeszło 70 raportów i specjaliści różnych krajów poruszyli w nich sprawy objęte programem ogólnym. Kongres postanowił na najbliższym swoim posiedzeniu wrócić do podstawowych zagadnień życia miejskiego, i nie schodzić z raz obranej drogi — wymiany poglądów działaczy i specjalistów miejskich, i dla utrzymania tego stałego kontaktu, dla zbierania materiałów, dla ich opracowania, oraz dla zwołania przyszłego kongresu okazała się, jako rzecz najpilniejsza, powołanie do życia Urzędu stałego międzynarodowego, pod nazwą Związku międzynarodowego miast. Ruch w kierunku zbliżenia miast i ułatwiania im wzajemnego porozumienia otrzymał odpowiednią organizację, od której zależała już dalsza praca w tej dziedzinie.

Następny kongres międzynarodowy miast miał być zwołany w 1915 najdalej w 1916 roku, lecz wielka wojna stanęła temu na przeszkodzie i zamiast łączenia i współpracy narodów pogłębiły się między nimi różnice które do tej pory utrudniają porozumienia w różnych dziedzinach, przez to samo i w dziedzinie nawiązania stosunków między miastami. Nie można było mówić o porównywaniu doświadczeń, kiedy wysiłki szły w kierunku wzmocnienia obrony przed wrogiem, nie można było myśleć o pracy pokojowej, kiedy cały świat oddychał atmosferą wojny.

Wraz z zawieszeniem broni nowe fakty kazały zwrócić uwagę na życie municypalne, podkreślając niebywałe dotąd jego znaczenie i rozrost.

Struktura współczesnego państwa opiera się na daleko idącym samorządzie terytorjalnym, nadając mu kształty często odmienne, dostosowane do warunków życia narodu — i po wojnie, która poczyniła takie spustoszenia, wytworzyła tyle nędzy, tym większe obowiązki spadły na zarządy miast

w zakresie łagodzenia okropnych skutków wojennych i niesienia pomocy najbardziej pokrzywdzonym. W miastach skupili się i ci, co pozostali bez pracy i ci, którym wojna dach nad głową zniszczyła. Trzeba było te nowe rzesze nakarmić i ulokować, chociaż samych miast wojna nie oszczędziła.

Działalność gminy miejskiej musiała się rozszerzyć i szczególną uwagę zwrócić należało na głód mieszkaniowy i na wszechstronną akcję społeczną, w zakresie higieny, walki z epidemjami, dobroczynności, dostarczenia środków żywności, walki z bezrobociem, opieki nad dzieckiem e. t. c.

Rozwinęła się inicjatywa samorządów w ramach prawodawstwa państwowego i w okresie kilku lat pracy pokojowej dała wyniki znaczne, odmienne w każdym kraju, lecz zmierzające do jednego celu — niesienia pomocy swoim mieszkańcom. Ta sama inicjatywa społeczna, która podsycała obronę narodową w chwili niebezpieczeństwa, gdy działania wojenne ustały zabrała się do dzieła, aby szerokim warstwom ludności zapewnić lepsze i spokojniejsze jutro.

Belgia i Francja odbudowały się głównie przy współudziale gmin, Holandia postawiła kwestję tanich mieszkań tak, aby pozwolić najbiedniejszej nawet rodzinie mieć swój domek schludny, powstawały nowe instytucje opiekujące się dzieckiem, rozszerzona została akcja w dziedzinie higieny społecznej, nowe udoskonalenia techniczne pozwalały reorganizować różne zakłady miejskie użyteczności publicznej, tak że po wojnie otwiera się dla samorządów municypalnych okres bogatych doświadczeń i niezmiernie intensywniej pracy.

Otóż nasuwa się konieczność zbierania informacji o nowych kierunkach i sposobach działania gmin miejskich, porównania osiągniętych rezultatów, wyprowadzania ogólnych wniosków, a to w celu spotęgowania jeszcze działalności miejskiej i wskazania właściwych dróg, ochraniających miasta przed krokami błędnymi, lub zbyt kosztownymi. Wytworzenie kontaktu między miastami jest bardzo potrzebne, gdyż gmina miejska, mając na widoku dobro swoich mieszkańców, powinna znać doświadczenia innych miast i być w posiadaniu środków i metod postępowania, które najwłaściwiej prowadzą do celu. I dlatego w tej dziedzinie prędkiej, jak w jakiejś innej, wyczuto potrzebę pójścia po linii pierwszego kongresu międzynarodowego miast i zwołania takiego samego kongresu następnego.

Program tego kongresu został ograniczony do dwóch spraw, posiadających pierwszorzędne znaczenie dla utrwalenia międzynarodowej współpracy w zakresie municypalnym.

A więc obejmował sprawę organizacji stałej, dla wymiany informacji i materiałów, tyjących się działalności municypalnej, aby taką drogą przyczynić się do zgłębienia i rozwiązania problemów, z którymi spotyka się

każde miasto. Organizatorzy kongresu, a mianowicie Związek międzynarodowy miast, mieli na widoku rozszerzenie t. zw. „*Tablettes documentaires municipales*“ — wydawnictwa periodycznego, gdzie powinny być streszczone i klasyfikowane artykuły, książki i wszelkie publikacje, pojawiające się we wszystkich krajach i poruszające zagadnienia miejskie.

Następnie na porządku dziennym kongresu postawiona była sprawa współpracy wielkich instytucji międzynarodowych, jak Biura międz. Pracy. Ligi czerwonego krzyża, Ligi: walki z chorobami wenerycznymi, walki z gruźlicą, walki z bezrobociem, z rakiem, Tow. opieki nad dzieckiem—z zarządami miast dla rozszerzenia akcji społecznej miast oraz akcji w zakresie higieny i dobroczynności.

Na zaproszenie Zarządu m. Amsterdamu kongres odbył się w tym mieście, gdzie przybyli liczni delegaci poszczególnych miast, związków miast narodowych i różnych organizacji międzynarodowych. A więc oprócz licznej delegacji holenderskiej i belgijskiej wzięła udział delegacja francuska z pp. Selliers i Massart na czele, był delegat angielski p. Montoyen Harris, czeski p. Prochazka, byli przedstawiciele Finlandji, Austrii, Niemiec, ogółem około 100 osób, reprezentujących 16 państw europejskich. Z Polski przybył na kongres p. Rottermund, i niżej podpisany. Kongres otworzył burmistrz Amsterdamu p. de Vlugt i powitał zebranych p. von Karnebeck, holenderski min. spr. zagranicznych.

Pierwszy dzień był poświęcony sprawie stworzenia stałej organizacji dla ułatwienia stosunków między municypalnościami, a drugi — akcji wielkich instytucji międzynarodowych na terenie miejskim.

Referentem pierwszej sprawy był obecny dyrektor Związku międzynarodowego miast p. senator Vinck, który całe znaczenie Związku międzynarodowego miast oparł na współpracy i ścisłym kontakcie ze związkami narodowymi tej samej natury.

Już sam fakt, że istnieją związki miast w poszczególnych krajach, wskazuje na potrzebę ciągłego porozumienia między miastami. Gdy chcą one przeprowadzić jakąś akcję wspólną, lub też gdy potrzebują informacji i szukają wzorów, wtedy organizacja centralna może najbardziej być pomocniczą. Jednak wymiana doświadczeń między miastami jednego kraju nie może już wystarczyć, kiedy trzeba posiłkować się najnowszymi zdobyczami techniki i wiedzieć, jakie one wyniki dały.

Nie wystarczy szukać wzorów u siebie, a trzeba ich szukać wszędzie tam, gdzie miasto już wprowadziło podobne udoskonalenia i ma w tym względzie osiągnięte poważne doświadczenie. Przecież, kiedy decyduje się sprawa bruków, oczyszczania miasta, czy sposobu niszczenia śmieci etc., nie wystarczą doświadczenia jednego tylko kraju, przeciwnie

posiłkować się należy doświadczeniami innych państw i w tym względzie doniosłe ma znaczenie nawiązanie stosunków stałych między miastami na terenie międzynarodowym.

Związki miast narodowe mogą tym szerszą akcję przedsięwziąć u siebie, o ile przez ścisły kontakt ze związkiem międzynarodowym, posiadać będą dla swoich członków szerokie informacje, które ułatwią pracę dla dobra mieszkańców. Związek międzynarodowy miast ze swojej strony przyczyni się do rozwoju akcji municypalnej, o ile będzie federacją związków narodowych, koncentrującą i rozpowszechniającą ich materiały i ich doświadczenie dalej na teren międzynarodowy.

Jest to cel, do którego dąży Związek międzynarodowy miast i stara się pozyskać jak najdalej idącą współpracę związków narodowych. Połączyć on chce w jedną całość rezultaty osiągnięte w dziedzinie municypalnej przez wszystkie miasta i rozporządzać szerokim materiałem informacyjnym, który mógłby ułatwić w każdym poszczególnym wypadku wybranie drogi właściwej.

Wobec rozwoju techniki i różnorodności metod i sposobów działania w zakresie municypalnym musi istnieć urząd pomocniczy, skracający wszelkie poszukiwania i badania i dający jasną i ścisłą odpowiedź na zagadnienie, z którym miasto ma do czynienia i szuka najodpowiedniejszej odpowiedzi dla jego rozwiązania.

Postanowienia zarządu miasta muszą być szybkie i prawidłowe i ci co myślą o zaspokojeniu potrzeb publicznych nie mogą się długo zastanawiać i powątpiewać o metodach działania. Jednak tak daleko idąca współpraca między związkami miast narodowymi dotąd jeszcze nie istnieje.

Związek międzynarodowy rozpoczął sam zbieranie i koncentrację informacji, dotyczących się życia miast. Od 1921 r. robi on wyciągi z czasopism i książek, szczególnie w przedmiocie techniki municypalnej, i przystąpił do wydawania „Tablettes Documentaires Municipales.”

Związek miast belgijskich już docenił znaczenie „Tablettes Documentaires Municipales” i do czasopisma przez siebie wydawanego — Życie municypalne — dołącza „tablettes” i przesyła do Związku międzynarodowego miast wszystkie informacje, mające znaczenie nie tylko lokalne. Na tym samym stanowisku stanęła Francja i Związek miast francuskich i współpracuje ze Związkiem międzynarodowym, przysyła informacje z Francji i do swojego organu dołącza „tablettes.” Oprócz tego obydwie powyższe Związki miast wspierają i materialnie Związek międzynarodowy, który bez pomocy miast francuskich, belgijskich i holenderskich nie mógłby istnieć.

W jednym z raportów, złożonych w sprawie współpracy miast francuskich ze Związkiem międzynarodowym miast, tak zostało określone sta-

nowisko francuskie: Wszystkie kraje w chwili obecnej pracują nad odbudową i szukają sposobów spotęgowania swojej akcji. A więc należy z uznaniem odnieść się do wysiłków, które dopomóc chcą zarządom miast przy rozwiązywaniu problemów, dotyczących się dobra ogólnego, gdyż od rozwoju miast i od ugruntowania w nich instytucji humanitarnych zależy utorowanie drogi dla postępu ogólnego. Jeżeli świat posiada tysiące ośrodków życia municypalnego, to Francja liczy ich kilkaset i wszędzie tam wypływa ją i będą w przyszłości wypływać zagadnienia urządzenia miasta, dobrej administracji, wychowania, finansów, przedsiębiorstw miejskich, higieny, opieki społecznej etc. Rozwiązanie tych zagadnień bezwątpienia uzależnia się od warunków lokalnych, lecz nie trzeba negować i punktu widzenia ogólnego, zasadniczego, który przy zastosowaniu praktycznym musi być brany pod uwagę. Otóż dla otrzymania tych informacji ogólnych, dla wymiany doświadczeń między najdalej położonemi krajami i miastami jest pożądane stworzenie Związku międzynarodowego miast, którego współdziałanie z odpowiednim związkiem francuskim tyczyłoby się punktów następujących: 1) dostarczyć municypalnościom francuskim informacje potrzebne pochodzenia zagranicznego, 2) dostarczyć związkowi międzynarodowemu informacje francuskie, przeznaczone dla użytku miast innych krajów.

W podobny sposób ustalił się stosunek ze Związkiem miast belgijskich i holenderskich. Miasta angielskie i amerykańskie chcą jeszcze bliżej określić formę swojej współpracy.

W państwach amerykańskich wszędzie istnieją związki miast i na konferencji Ogólnoamerykańskiej w 1923 r. w marcu w Santiago zastanawiano się nad zaciśnięciem węzłów między municypalnościami Nowego Świata i ustalenia współpracy z miastami Starego Świata. Miasta zaś angielskie przez usta p. Gibbon, Jeneralnego sekretarza Ministerstwa Zdrowia, wyraziły również uznanie dla Związku międzynarodowego miast, który — w rozumieniu Anglików, — winien być ośrodkiem wymiany doświadczeń, zrealizowanych przez miasta różnych krajów, i gdzie każde miasto mogłoby otrzymać informacje o stanie jakiejś sprawy w miastach innych krajów. Kontakty ze związkami miast innych państw są dość luźne i zadaniem kongresu odbytego było tę sprawę postawić na szerokiej płaszczyźnie i w przewidywaniu następnego kongresu ustalić jaknajszerszą łączność między wszystkimi ośrodkami narodowości i Związkiem międzynarodowym.

W tym kierunku potoczyła się dyskusja i mówcy popierali wywody referenta, akcentując potrzebę ześrodkowania w Związku narodowym miast wszystkich informacji i publikacji, interesujących życie municypalne, których analizy, ogłaszane w organie narodowym samorządu miejskiego, mogłyby być w danym egzemplarzu przesyłane do Związku międzynarodowe-

go miast. Dla ustalenia norm współpracy na gruncie narodowym i międzynarodowym, uznano próbę Związku miast holenderskich za najbardziej wskazaną, a polegającą na tym, że specjalne stowarzyszenia i związki holenderskie, jak Stowarzyszenie budowy tanich domów, Stow. inżynierów miejskich, Tow. Hygieny społecznej etc. każde w swoim zakresie zbiera informacje i robi analizy bibliograficzne, które przesyła do Związku miast holenderskich, a ten dopiero tworzy jedną całość z materiału holenderskiego i odsyła w odpisie cały ten materiał do Związku międzynarodowego miast.

W rezultacie zapadły następujące uchwały w sprawie pierwszej objętej porządkiem dziennym:

Kongres uchwala:

1) Zaleca się związkom miast system organizacji, przyjęty przez Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten, co się tyczy zbierania informacji i materiału na gruncie narodowym, jak również co się tyczy współpracy ze Związkiem międzynarodowym.

2) Udziela swojej wysokiej aprobaty wydawnictwu „Tablettes documentaires municipales.”

3) Zwraca się do miast i do związków miast:

a) aby popierały rozpowszechnianie tego wydawnictwa,

b) aby dopomagały mu przez swoje składki i subwencje.

4) Ustanawia komisje, gdzie wszystkie związki miast mogłyby być reprezentowane, dla zbadania jak rozszerzyć dzieło obecne i zapewnić mu współpracę każdego związku, ustalając dla tej współpracy jednolitą metodę. Ta komisja będzie miała za zadanie przygotować program i przedłożyć go na najbliższą sesję kongresu.

Kongres wypowiedział życzenie, aby przyszła sesja miała miejsce w roku przyszłym, aby w niej wzięły udział wszystkie związki miast europejskie i amerykańskie, i w myśl zaproszenia delegacji francuskiej przyszła sesja odbędzie się najprawdopodobniej w Paryżu.

Co się tyczy składek, to wyrażono życzenie, aby związki miast sfederowane w Związku międzynarodowym płaciły $\frac{1}{3}$ centima belg. od każdego mieszkańca w miastach, należących do związku narodowego.

Drugi dzień kongresu poświęcony był sprawie współdziałania wielkich instytucji międzynarodowych i zarządów miast w sprawie higieny publicznej i akcji społecznej. Kongres zastanawiał się nad tym, co mogą skorzystać gminy miejskie, o ile ich działalność, obejmująca walkę z chorobami i z nędzą, oparta na realizacji szeroko pojętej opieki społecznej, zostanie skordynowana z działalnością, idącą w tym samym kierunku, specjalnych instytucji międzynarodowych, z których każda w imię haseł humanitarnych chce złagodzić niedole szerokich mas.

Trzeba nadmienić, że każda z tych instytucji międzynarodowych rozporządza często znacznymi funduszami, oraz niektóre z nich mają całą sieć zorganizowanych komitetów lokalnych, a więc współdziałanie ich z gminami dla obydwóch stron przedstawia się nader korzystnie. Zresztą gminy dla przeprowadzenia swego programu winny korzystać zawsze z inicjatywy społecznej. Więc nie może tu być mowy o rywalizacji, a musi być zastawiana ścisła koordynacja.

Pierwszą organizacją, rozwijającą się na terenie międzynarodowym, jest Czerwony Krzyż. Sekretariat jeneralny Ligi Towarzystwa Czerwonego Krzyża tę współpracę tak sobie przedstawia. Liga Towarzystw Czerwonego Krzyża utworzona jest w 1919 r. i obejmuje obecnie 51 Tow. narodowych. Pozostaje ona w ścisłym kontakcie z Ligą Narodów, z Biurem międzynarodowym Pracy, z Urzędem międzynarodowym higieny publicznej, z fundacją i innymi stow. Rockfeller'a, z Tow. Czerwonego Krzyża. Posiadają program szeroki, a mianowicie: w dziedzinie społecznej — pomoc inwalidom, repartjantom, sierotom; w dziedzinie higieny — wychowanie powszechne, współpraca z instytucjami opiekującymi się dzieckiem, walka z chorobami społecznymi (gruźlicą, chorobami wenerycznymi, rakiem, alkoholizmem, chorobami umysłowymi), organizacja doraźnej pomocy w razie wypadków, szpitali, klinik, domów zdrowia; również Czerwony Krzyż działa wśród młodzieży szkolnej i wszczepia w nią zasady higieny, dobrej woli i solidarności społecznej.

Komitety centralne Czerwonego Krzyża pracują w różnych krajach w porozumieniu z administracją państwową, ale powinny być nawiązane stosunki między sekcjami lokalnymi i wydziałami higieny manicipalnej i wtedy mogłyby one dopomagać gminie przy wykonaniu jej zadań w powyższej dziedzinie. Zamiast działać oddzielnie, komitety lokalne Czerwonego Krzyża mogłyby opracować swój plan akcji w porozumieniu ze zwierzchnością gminy. Przez to osiągnięta zostałaby nie tylko współpraca, lecz pogłębiłaby się praca pod hasłem zdrowia publicznego, dotąd oddzielnie przeprowadzana przez władze publiczne i różne instytucje prywatne.

Wychodząc z tego założenia należy dążyć do stworzenia Komitetów lokalnych Tow. higienicznych, w skład których weszliby przedstawiciele gminy, Czerwonego Krzyża i innych instytucji, o ile takowe działają w obrębie gminy. Te komitety lokalne miałyby za zadanie okazywać pomoc gminie, przy wykonaniu programu higieny publicznej. A więc kiedy chodzi o walkę z epidemjami, czy o stworzenie urzędów sanitarnych, czy to o szerszą akcję sanitarną wśród szkół i starszego społeczeństwa, gmina mogłaby liczyć na pomoc Czerwonego Krzyża, który służyć jej będzie nie tylko swoimi wiadomościami fachowymi, lecz i całym swoim autorytetem, który posiada wśród

społeczeństwa. Przecież do Tow. Czerwonego Krzyża należą ci co higienę publiczną biorą głęboko do serca i rozumieją, że jest ona podstawowym warunkiem dobrobytu społecznego.

W tym samym duchu potraktowane zostały raporty o współdziałaniu gmin: w walce z rakiem, w walce z chorobami wenerycznymi i w walce z bezrobociem przymusowym.

W Belgii istnieje Liga narodowa walki z rakiem i ona ustaliła metodą współdziałania z władzami lokalnymi, która sprowadza się:

- 1) do popierania propagandy pouczającej o tym co to jest choroba raka,
- 2) do ponoszenia przez gminy kosztów leczenia raka u chorych pozbawionych środków,

- 3) do pomagania instytucjom, które zajmują się chorobą raka i leczą chorych uważanych za nieuczalnych. Referent dr. W. Schraenen proponował aby na tych zawodach był opracowany ogólny program akcji walki z chorobą raka i o ile będzie wykonany przez poszczególne zarządy gmin „to w wyniku swoim da rezultaty zadawalniące i zmniejszy cierpienia, które pociąga za sobą ta okropna choroba“.

Liga walki z chorobami wenerycznymi, również bardzo czynna w Belgii, opiera swoją akcję o współdziałanie całego świata lekarskiego. Przez odczyty i wystawy wprowadza zasady zdrowia moralnego, opiekuje się chorymi, starając się o to, aby zaraza dalej się nie rozpowszechniała.

W realizacji swego programu Liga wszędzie spotyka życzliwość zarządów gmin, które udzielają subsydjów, same organizują jej odczyty, zebrania, udzielają na ten cel lokali. Wynik tego współdziałania jest zadawalniący.

Również miasta winny interwenjować w celu złagodzenia skutków bezrobocia przymusowego. Istnieją różnorodne sposoby walki z bezrobociem i jest wskazane ustalić jednolity sposób postępowania, zostawiając jednak gminom znaczny udział w tej akcji, gdyż zarządy miejscowe mogą mieć najlepsze wiadomości o bezrobotnych o ich prawdziwym położeniu.

To samo należy powiedzieć i o udziale gminy w pracy instytucji, opiekujących się dzieckiem. Instytucje takie, jak: Porady dla niemowląt, Żłobki, Krople Mleka, Opieka Matek i dzieci słabych muszą posiadać pomoc gminy, zarówno pomoc państwa i innych samorządów.

W Belgii istnieją komitety lokalne Opieki nad Dzieckiem, w których zawsze bierze udział przedstawiciel gminy.

Gmina oprócz tego może znacznie rozszerzyć swoją opiekę nad dzieckiem i działać za pomocą opiekunek i doktorów, którzyby odwiedzali niemowlęta i matkom ich okazywali pomoc konieczną.

Sprawy współpracy gminy i różnych instytucji specjalnych nie wyczerpuje kilka przykładów i należy ją potraktować z całą powagą, zwracając

uwagę na jej stronę narodową i międzynarodową. W tym sensie przemawiali pp. Enschi i Selliers, i starali się znaleźć w tym względzie konkluzje najwłaściwsze. Można przewidzieć dwa typy interwencji gminy: w jednym wypadku gmina zadawalnia się tylko daniem subsydjów różnym instytucjom o charakterze społecznym i ogranicza się do działalności czysto administracyjnej, rejestracji, załatwienia biurokratycznego każdej kwestji, w drugim wypadku gmina chce być więcej żywotną i pospołu z inicjatywą prywatną sama zakłada i prowadzi instytucje dla potrzeb higieny publicznej dobroczynności, akcji społecznej i t. d.

Otóż tylko w drugim wypadku zjawia się problemat współpracy gminy i instytucji prywatnych. Gmina winna starać się o to, aby inicjatywa prywatna nie marnowała się, ale musi dążyć do tego, aby działała harmonijnie z innymi instytucjami pokrewnymi i nie komplikowała akcji przedsiębranej. Obowiązkiem gminy jest utrzymać kontakt między pokrewnymi instytucjami i zespolić swoją pracę z akcją tych instytucji.

Wychodząc z tego założenia, gmina musi się starać o uzgodnienie organizacji i programu działania instytucji prywatnych i winna udzielać im znaczniejszej pomocy, nawet ważniejsze z nich przejmować na koszt gminy dopiero wtedy, gdy instytucje te godzą się na utrzymywanie najściślejszego kontaktu z władzami lokalnymi.

W każdym państwie, zależnie od charakteru ustawodawstwa, większe lub mniejsze ramy zakreslającego dla interwencji władz publicznych i inicjatywy prywatnej, należy szukać ujednostajnienia sposobów współpracy gminy i instytucji prywatnych i pomocy, jaką zarządy miast okazywać winny tym, którzy rozpoczynają pracę w imię dobra powszechnego. O ile byłyby takie ogólne postanowienia, nie tylko zyskałaby intensywność akcji lecz również nie traciłoby się energii nie wiele drobiazgów, które niejednokrotnie hamują pracę działaczy prywatnych. Przecież gminy mogą zapewnić instytucjom prywatnym cały szereg informacji, materiałów, dokumentów, ułatwiać im ankiety, co znacznie już im uprościć może zadanie. Czy to w dziale higieny, czy opieki społecznej musi być opracowany jednolity program działania, oparty na łączeniu analogicznych instytucji w jedną całość narodową i na kordynacji ich akcji z akcją gminy, w związku z czem musi powstać odpowiednia organizacja lokalna.

Lecz współpraca może się rozwijać i na terenie międzynarodowym, a ponieważ poszczególne organizacje mają swoje centrale międzynarodowe, więc takowe mogą opracować jednakowe zasady tej współpracy dla różnych krajów. Na podstawie tych ogólnych zasad odbywać się może praca na miejscu, mogą być zbierane materiały, przeprowadzane ankiety, wprowadzane techniczne udoskonalenia,—jednym słowem należy dążyć do uogól-

nienia metod administracyjnych i postępowania niezależnie od specyficznych warunków miejscowych.

Takie były w ogólnych zarysach konkluzje drugiego dnia obrad i zostały one zawarte w uchwale następującej:

Kongres postanawia stworzyć komisję specjalną, która przeprowadzi ankietę i zbada stosunki w poszczególnych krajach między gminami i wielkimi instytucjami i Tow. międzynarodowymi, zajmującymi się higieną i akcją społeczną. Ta komisja ustali program, projekty i dezyderaty z jednej strony tych organizacji międzynarodowych i z drugiej strony potrzeby, życzenia i uwagi władz lokalnych, również władz terytorjalnych i centralnych — w tej sprawie komisja przygotowuje konkluzje, zwróci uwagę na stronę praktyczną i przedstawi takowe przyszłemu kongresowi miast.

W skład komisji wejdą przedstawiciele zarządów municypalnych różnych krajów i instytucji i tow. międzynarodowych. Skład osobowy 1-ej komisji ustali Zarząd Związku miast.

Oto dorobek drugiego kongresu międzynarodowego miast.

Dla uwypuklenia całości nadmienić należy, że członkowie przyjezdni goście byli bardzo gościnnie podejmowani przez Zarząd Amsterdamu i odbywali swoje posiedzenie w atmosferze przyjaznej i miłej. Z tego względu przemówienia nacechowane były serdecznością, czemu dali wyraz delegaci francuscy, proponując, aby kongres następny odbył się we Francji, a mianowicie w Paryżu, gdzie w tym czasie będzie otwarta wielka wystawa międzynarodowa sztuki dekoracyjnej. P. Massart, delegat Paryża, zapraszając do Paryża na kongres następny powiedział, że chociaż nadal istnieją różnice między narodami i nie pozwalają im być braćmi, jednak miasta wszystkie czują się siostrami i łączyć się winny w pracy dla dobra ogólnego.

Jeżeli ten kongres nie był zbyt wielką manifestacją działalności municypalnej i łączności między miastami, to jednak po okresie wojny był on koniecznym etapem, aby przyszedł kongres mógł zakreślić program szerszy i aby stał się prawdziwym zjazdem działaczy municypalnych międzynarodowych Starego i Nowego Świata. Bez tego etapu dalsza praca w tym kierunku byłaby prawie niemożliwa.

W stosunku do pierwszego kongresu, drugi miał ramy daleko węższe, ale zawierał zagadnienia podstawowe dla ustalenia porozumienia międzynarodowego między miastami, oraz zwrócił uwagę na współpracę w dziedzinie higieny i akcji społecznej między gminami i instytucjami, działającymi w tym samym kierunku.

Szczególnie druga kwestja, dobrze dostosowana do sytuacji powojennej miast, musi być uważana za szczęśliwe posunięcie, które znacznie wzmocnić może działalność gminy w dziedzinie higieny i akcji społecznej,

o ile tylko nastąpi koordynacja między organizacjami, co pracują dla jednego celu ale dotąd prawie się nie porozumiewają. Znaczenie kongresu wyraża się w tem, że szukał on sposobów dla nawiązania kontaktu międzynarodowego w imię pracy humanitarnej. Organizatorzy nie przejawiali tego założenia żadnymi politycznymi naleciałościami. Wypadki polityczne muszą iść swoją koleją bez potrzeby odruchów manifestacyjnych ze strony miast, ale organizatorzy kongresu zaakcentowali to, co bez kwestji jest rzeczą ważną i osłabić się nie da, a mianowicie, że miasta muszą potęgować swoją akcją w imię dobra ogółu i dla tego trzeba je uzbrajać we wszystkie środki pomocnicze, jak dobre informacje i najszerzą współpracę i koordynację działalności.

Stwierdzić należy, że udział Polski w kongresie miast był nieznaczny, a jednak nie powinniśmy tracić żadnej okazji, gdzie można mówić o przejawach naszego życia państwowego i narodowego. Zamało się o Polsce jeszcze wie zagranicą, a sądzą nas tak, jak nas znają. Rozumieją dobrze tę zasadę czesi, którzy wielkie znaczenie przywiązują do wszystkich występów nazewnych.

Nie tylko chodzić nam powinno o propagandę, lecz i o korzyści, które osiągnąć można dla życia municypalnego ze ścisłego kontaktu z ośrodkiem międzynarodowym. Na przyszłym kongresie miast polski samorząd musi czynnie wystąpić i w Paryżu zmanifestować ciężar naszego życia miejskiego, od którego zależy rozwój całego państwa. Dla tego potrzebne jest rozejrzenie się w pracach obecnego kongresu, przyjęcie do wiadomości jego uchwał i przygotowanie się do wystąpienia na przyszłym kongresie.

Na pierwszym miejscu postawić należy współpracę samorządu miejskiego polskiego w wydawaniu „*Tablettes documentaires municipales*.”

Wydawnictwo to, obejmujące bibliografię analityczną dzieł i informacje w sprawach municypalnych, gdzie każdy naród stara się uwidocznic to co pisze i to co robi w zakresie życia miejskiego, nie może być pozbawione współpracy samorządu miejskiego polskiego.

W obecnej chwili „*Tablettes documentaires municipales*” zawierają działy następujące: I. Urbanizacja, II. Sprawy mieszkaniowe, III. Wodociągi, kanalizacje, śmiecie, IV. Oświecenie, ogrzewanie, siła, V. Transport, VI. Hygiena, VII. Pożarnictwo.

Analizy i informacje tyczą się przeważnie kwestji technicznych i muszą być uzupełnione działem finansów samorządowych, prawodawstwem miejskim, dobroczynnością i opieką społeczną. Uwagi w tym sensie poczynione, Związek miast postanowił w najbliższym czasie uwzględnić i odpowiednio rozszerzyć wydawnictwo, o którym mowa.

Współdział w wydawaniu „Tablettes documentaires municipales“ polegać może na korzystaniu z analiz i informacji, interesujących Polskę i na umieszczaniu ich w „Samorządzie Miejskim“ w tłumaczeniu polskim; również polegać może na wysyłaniu do Związku miast informacji i analiz z Polski, posiadających znaczenie szersze, w celu umieszczenia ich w tym wydawnictwie.

Jedna i druga strona współdziałania powinna znaleźć zastosowanie i otrzymać przychylne załatwienie ze strony naszego Związku miast. Dział informacyjny i bibliograficzny „Samorządu Miejskiego“ zostanie przez to odpowiednio pogłębiony, z korzyścią dla czytelników i działaczy miejskich, zaś posyłanie analiz i informacji do Brukseli, chociaż wymagać będzie pewnego nakładu, jednak sownie się opłaci, gdyż pozwoli informować systematycznie inne państwa o postępach życia miejskiego w Polsce. Praktycznie cała ta sprawa da się rozwiązać bardzo łatwo i wystarczy, aby Związek miast zapewnił sobie współpracę niektórych instytucji i kilku osób. Dobry wynik tej akcji jest najpewniejszy. I inne uchwały kongresu nie pozabawione są znaczenia dla Polski i dla tego powinny być szczerze potraktowane.

Charakter działalności municypalnej w zakresie higieny i akcji społecznej należy się starać ująć w jedne ramy w całej Polsce i opracować zasady współpracy z inicjatywą prywatną.

Już nie tylko w celu przygotowania odpowiednich sprawozdań na następny kongres w zakresie higieny miejskiej i akcji społecznej miast, lecz dla lepszego opanowania tych dziedzin pracy przez nasze zarządy miejskie, należy ustalić typ postępowania, odpowiadający naszemu prawodawstwu, warunkom społecznym i psychice narodowej.

Kwestja nie jest błaha i zapomnieć o niej nie można, kiedy główną uwagę zwraca ustrój gminy miejskiej.

Wynik takiej pracy mógłby być w wyższym stopniu ciekawy i pouczający, ale wnioski wyciągać można dopiero po przeprowadzeniu poważnej ankiety w łonie wszystkich miast i po opanowaniu materiału zebranego przez specjalistów dla każdej dziedziny. Ten materiał mógłby również służyć do przygotowania raportów na kongres międzynarodowy, zgodnie z jego uchwałą.

Polski samorząd miejski musi mieć ambicje wystąpienia poważnie na kongresie miast w Paryżu, musi do tego wystąpienia się przygotować i odegrać tam rolę taką, aby powszechnie zwrócono uwagę na postęp naszego życia municypalnego.

W tym względzie nie wystarczy współpraca z wydawnictwem „Tablettes documentaires municipales“, nie wystarczy opanowanie szeregu rapor-

tów o stanie naszej pracy miejskiej w różnych dziedzinach, ale potrzeba, aby Związek miast, biorąc czynny udział w kongresie, podjął się roli głównego referenta jednej jakiejś sprawy, umieszczonej na porządku dziennym przyszłego kongresu. Otrzymanie niezbędnych materiałów dla ujęcia odpowiedniego referatu i jego przedmiotu można ustalić w porozumieniu ze Związkiem międzynarodowym miast, który godzi się raporty poszczególnych spraw, objętych porządkiem dziennym, powierzyć związkom miast narodowych. Decyzja powzięta w tym sensie przez nasz Związek miast miałyby pierwszorzędne znaczenie.

Współpraca z „*Tablettes documentaires municipales*“, przygotowanie szeregu raportów na przyszły kongres międzynarodowy miast o polskim życiu municypalnym, oraz wystąpienie Związku miast polskich w roli głównego referenta dla jednej sprawy, objętej porządkiem dziennym kongresu — oto są najważniejsze formy współdziałania samorządu miejskiego w Polsce z samorządem miejskim innych państw, pozwalające jednocześnie wykazywać nazewnątrż przejawy naszej narodowej żywotności.

Trzeba tutaj dodać, że będąc zainteresowani w utrzymaniu organizacji międzynarodowej — Związku międzynarodowego miast, powinniśmy materialnie mu pomagać i posyłać składkę, w myśl jednej z uchwał kongresu. Za posyłałą składkę Związek miast polskich otrzymywałby bezpłatnie pewną ilość wydawnictwa „*Tablettes documentaires municipales*“, które już od siebie mogłby odprzedawać czytelnikom polskim. Pewna część składki musiałaby być przeznaczona na cele organizacyjne Związku międzynarodowego miast i na urządzenie przyszłego kongresu.

Kongres obecny poza posiedzeniem odbył szereg wycieczek na miejscu w Amsterdamie i w Belgji, gdzie zwiedzano urzędnia miejskie Antwerpji, Brukselli, do gminy Schaerbeek Saint-Gilles i innych. Imponujące są rezultaty działalności społeczeństwa belgijskiego po wojnie, gdzie znaczną rolę odegrała gmina, będąc zawsze wykonawczynią każdej nowej inicjatywy i konkretyzująca każdy nowy projekt.

Poznanie urzędzeń i działalności miast zachodnio-europejskich daje tym większą podniecię w pracy dla rozwoju miast polskich.

Roman Ślaski.

Skorowidz

Ustaw i rozporządzeń za czas od 1/VII do 1/XII—24 r., sporządzony na podstawie „Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej” (do № 100 włącznie), „Monitora Polskiego” (do № 269 włącznie), „Dz. Urz. Min. Sprawiedliwości” (do № 22 włącznie), „Dz. Urz. Min. W. R. i O. P.” (do № 17 włącznie) i „Dz. Urz. Generalnej Dyrekcji Poczł i Telegrafów” (do № 43 włącznie).

Koleje żelazne.

Ustawa z dn. 12/VI—24 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z d. 15/IV—1921 r. w sprawie powołania Państwowej Rady kolejowej na górnośląską część woj. śląskiego oraz w przedmiocie zmian w statucie Państwowej Rady kolejowej.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 595.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 15/VII—24 r. o tymczasowym przewozie towarów, należących do osób prywatnych na będących w budowie liniach normalnotorowych kolei państwowych Kutno—Płock, Zgierz—Kutno i Nasielsk—Sierpc.

Dz. U. R. P. Nr. 62/24 poz. 615.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 15/VII—24 r. o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 62/24 poz. 616.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 17/VII—24 r. o zmianie „taksy komisowego” pobieranego przez ajencje celne polskich kolei państwowych.

Dz. U. R. P. Nr. 63/24 poz. 624.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 17/VII—24 r. o zmianie „taksy opłat” pobieranych przez ajencje celne polskich kolei państwowych za roboty fizyczne.

Dz. U. R. P. Nr. 63/24 poz. 625.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 1/VII—24 r. o zmianach i uzupełnieniach części I taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 640.

Rozporządzenie Ministra Kolei i Robót Publicznych z d. 2/VII—24 r. w sprawie przepisów o skrzyżowaniu dróg publicznych z kolejami żelaznymi.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 641.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 22/VII—24 r. o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 66/24 poz. 646.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 22/VII—24 o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 66/24 poz. 647.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 25/VII—24 r. o rozciągnięciu na przewozy kolejami wąskotorowymi zmian i uzupełnień taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 66/24 poz. 649.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 26/VII—24 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej na górnośląską część wojew. śląskiego rozporządzenia wykonawczego Ministra Kolei Żelaznych z d. 17/X—21 r. do ustawy w sprawie powołania Państwowej Rady kolejowej.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 668.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 29/VII—24 r. w sprawie rozciągnięcia na Fiume warunków komunikacji towarowej pomiędzy Polską a Tryjestem.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 681.

Zarządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 31/VII—24 r. o wywłaszczeniu gruntów na rzecz Skarbu Państwa dla budowy stacji kolejowej Jędrzejów.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 688.

Ustawa z d. 16/VII—24 r. w przedmiocie zamiany państwowych gruntów kolejowych w Lisich Kątach pod Grudziądem, przy stacji Chodecz w wojew. warszawskim i w gminie Ostrzeszów w wojew. poznańskim.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 711.

Ustawa z d. 16/VII—24 r. w przedmiocie zamiany państwowego gruntu kolejowego na grunt gminy Wąsosz w powiecie szubińskim.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 712.

Ustawa z d. 15/VII—24 r. w przedmiocie pozbycia, względnie zamiany niektórych gruntów kolejowych, położonych w gminach: Kulibki, Jaszcz, Komorowo i Skurcz.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 713.

Ustawa z d. 16/VII—24 r. w przedmiocie zamiany państwowego gruntu kolejowego na grunt prywatny w Sławnie, powiatu czarnkowskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 77/24 poz. 750.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 27/VIII—24 r. o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 77/24 poz. 752.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 27/VIII—24 r. o zmianie taryfy osobowej i bagażowej, obowiązującej na polskich kolejach państwowych.

Dz. U. R. P. Nr. 77/24 poz. 753.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 27/VIII—24 r. o zmianach i uzupełnieniach taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 77/24 poz. 754.

Ustawa z d. 16/VII—24 r. w przedmiocie zamiany części państwowego gruntu kolejowego w gminie Przybychowo, powiatu obornickiego, w woj. poznańskim na grunt należący do tejże gminy Przybychowo.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 762.

Ustawa z d. 16/VII—24 r. w przedmiocie ustąpienia narzecz powiatowego związku komunalnego w Strzelnie 1889 m² państwowego gruntu kolejowego.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 763.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 15/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianach i uzupełnieniach Taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 793.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 15/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianach Taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.
Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 794.

Zarządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 15/IX—24 r. o wywłaszczeniu gruntów na rzecz przebudowy linii kolejowej Lublin—Rozwadów.

Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 795.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 19/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o uzupełnieniu taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.
Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 801.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 19/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianach taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.
Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 802.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 20/IX—24 r. w sprawie listy kolei żelaznych, do których stosuje się Konwencję Międzynarodową o przywozie towarów kolejami żelaznymi.

Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 803.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 15/IX—24 r. o wywłaszczeniu gruntu pod budowę półkoszarki na linii kolejowej Lublin—Rozwadów.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 804.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 24/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o uzupełnieniu taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 815.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 7/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zatwierdzeniu taryf na przewóz bagażu i towarów prywatną koleją Twarda Góra—Nowe.

Dz. U. R. P. Nr. 89/24 poz. 845.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 18/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianach o uzupełnieniach taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 882.

Rozporządzenie Ministra Kolei z dn. 25/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Sprawiedliwości, Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianach tymczasowej bezpośredniej komunikacji osobowej, bagażowej i towarowej między stacjami polskich kolei państwowych a stacjami, położonemi na obszarze w. m. Gdańska, oraz między stacjami polskich kolei państwowych przez obszar w. m. Gdańska.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 888.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 27/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o rozciągnięciu na przywozy kolejami wąskotorowymi zmian i uzupełnień taryfy towarowej polskich kolei państwowych.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 889.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 27/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o wprowadzeniu bezpośredniej taryfy osobowej i bagażowej dla polsko-rumuńskiej komunikacji kolejowej.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 890.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 27/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o dopuszczeniu przewozu bagażu na będącej w budowie kolei Kutno—Płock—Radziwie.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 891.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 28/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianie opłat taryfy osobowej i bagażowej na linii kolejowej Nasielsk—Sierpc.

Dz. U. R. P. Nr. 96/24 poz. 897.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 28/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Pań-

stwowych o zmianach i uzupełnieniach rozporządzenia z d. 15/VII—24 r. o tymczasowym przewozie towarów, należących do osób prywatnych, na będących w budowie liniach normalnotorowych kolei państwowych Kutno—Płock, Zgierz—Kutno i Nasielsk—Sierpc.

Dz. U. R. P. Nr. 96/24 poz. 898.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 30/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianach w bezpośredniej komunikacji towarowej pomiędzy Polską a Tryjestem i Fiume.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 904.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 7/XI—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o uzupełnieniu taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 905.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 30/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o zmianach i uzupełnieniach części I taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt.

Dz. U. R. P. Nr. 98/24 poz. 907.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 30/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o uzupełnieniu taryfy towarowej polskich kolei żelaznych.

Dz. U. R. P. Nr. 98/24 poz. 908.

Rozporządzenie Ministra Kolei z d. 12/XI—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych o rozciągnięciu na przewozy kolejami wąskotorowymi zmian i uzupełnień części I taryfy ogólnej na przewóz towarów, zwłok i zwierząt.

Dz. U. R. P. Nr. 98/24 poz. 909.

Zarządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 12/XI—24 r. w sprawie udzielenia koncesji na budowę i eksploatację kolei elektrycznej użytku publicznego z Warszawy przez Grodzisk do Żyrardowa.

Dz. U. R. P. Nr. 100/24 poz. 924.

Zarządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 12/XI—24 r. w sprawie udzielenia koncesji na budowę i eksploatację wąskotorowej kolei elektrycznej prywatnej użytku publicznego z Łodzi przez Rokiciny do Tomaszowa.

Dz. U. R. P. Nr. 100/24 poz. 925.

Oświecenie Publiczne i Wyznania Religijne.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 4/VII—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie wykonania ustawy z d. 30/X—23 r. o państwowych stypendjach oraz innych formach pomocy dla młodzieży akademickiej.

Dz. U. R. P. Nr. 66/24 poz. 645.

Ustawa z d. 18/VII—24 r. o przedłużeniu dawnego trybu egzaminów w szkołach akademickich.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 678.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 6/VI—24 r. w sprawie legitymacji urzędniczych.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11/24 poz. 104.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 18/VI—24 r. w sprawie podręczników dla uczniów szkół powszechnych.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11/24 poz. 105.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 18/VI—24 r. w sprawie podręczników dla szkół zawodowych.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11/24 poz. 106.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 20/VI—24 r. w sprawie zmiany statutu państwowych kursów nauczycielskich.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11/24 poz. 107.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 5/VII—24 r. w sprawie podręczników szkolnych.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 11/24 poz. 108.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 31/V—24 r. dotyczące zmiany § 19 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z d. 29/I—22 r. w sprawie egzaminów państwowych na nauczycieli szkół średnich

i seminarjów nauczycielskich w brzmieniu ustalonym rozporządzeniem z d. 14/VI—23 r.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12/24 poz. 116.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 28/VI—24 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej Przepisów Tymczasowych o szkołach elementarnych w Królestwie Polskiem na powiaty: grodzieński i wołkowyski oraz gminy: białowieską, miasiewską i suchopolską powiatu bielskiego woj. białostockiego.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12/24 poz. 117.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 14/IV—24 r. w sprawie zmiany częściowej statutu normalnego państwowych średnich szkół technicznych kolejowych.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12/24 poz. 118.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 4/VI—24 r. w sprawie uczniów (enic) prywatnych oraz hospitantek w gimnazjach państwowych na obszarze okręgów szkolnych: krakowskiego i lwowskiego.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 12/24 poz. 119.

Ustawa z d. 16/VII—24 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustawy z d. 26/IX—22 r. dotyczącej kwalifikacji zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólno-kształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 740.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. o środkach prawnych przeciw orzeczeniom i zarządzeniom państwowych władz szkolnych.

Dz. U. R. P. Nr. 76/24 poz. 748.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. zawierająca niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 766.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 9/X—24 r. w sprawie egzaminu państwowego na nauczyciela szkół średnich.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 859.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z d. 15/IX—24 r. w sprawie ogłoszenia ustawy o kwalifika-

cjach zawodowych do nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.

Dz. U. R. P. Nr. 92/24 poz. 864.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 26/VIII—24 r. w sprawie opłat, obowiązujących w szkołach akademickich.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 15/24 poz. 154.

Rozporządzenie Min. W. R. i O. P. z d. 31/V—24 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych do nauczania robót ręcznych w szkołach średnich ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich państwowych i prywatnych.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 16/24 poz. 160.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 25/VIII—24 r. w sprawie zmiany Statutu Komisji Pedagogicznej.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 16/24 poz. 161.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 26/VIII—24 r. w sprawie administrowania szkolnictwem zawodowym.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 16/24 poz. 162.

Rozporządzenie Ministra W. R. i O. P. z d. 17/IX—24 r. w sprawie tytułu magistra praw.

Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 16/24 poz. 163.

Praca i Opieka Społeczna.

Ustawa z d. 10/VI—24 r. o społecznem pośrednictwie pracy.

D. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 585.

Ustawa z d. 12/VI—24 r. w przedmiocie uzupełnienia dekretu Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej z d. 6/VII—1919 r. o organizacji biur pośrednictwa pracy.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 586.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 4/VI—24 r. w sprawie zmiany względnie uzupełnienia niektórych postanowień niemieckich rozporządzeń, dotyczących demobilizacji gospodarczej w górnośląskiej części województwa śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 587.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/VI—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej o przerachowaniu na złote kwot w ubezpieczeniu od wypadków w b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 590.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/VI—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w sprawie przerachowania na złote kwot pieniężnych, wyrażonych w ustawie z d. 19/V 20 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 591.

Rozporządzenie wykonawcze Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 28/VI—24 r. do rozporządzenia Rady Ministrów z d. 4/VI—24 r. w przedmiocie zmiany względnie uzupełnienia niektórych postanowień niemieckich rozporządzeń dotyczących demobilizacji gospodarczej w górnośląskiej części Województwa Śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 593.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 7/VII—24 r. o dodatkach drożyznianych do rent ubezpieczenia od wypadków dla osób, pobierających renty i dodatki do rent z Zakładu ubezpieczenia od wypadków we Lwowie.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 604.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 9/XII—24 r. w sprawie ustanowienia i kompetencji Głównego Urzędu Ubezpieczeń.

Dz. U. R. P. Nr. 63/24 poz. 619.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Skarbu z dn. 10 lipca 24 r. w sprawie przedłużenia terminu zgłaszania przez pracodawców w Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy wolnych miejsc dla inwalidów wojennych ciężko poszkodowanych.

Dz. U. R. P. Nr. 63/24 poz. 620.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 18/VII—24 r. w sprawie przedłużenia czasu pracy w hutach w górnośląskiej części województwa śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 63/24 poz. 621.

Ustawa z d. 2/VII—24 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 636.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 14/VII—24 r. o nadaniu nowego brzmienia rozporządzeniu z d. 8/XI—20 r. o środkach przeciwko zwijaniu i unieruchamianiu zakładów.
Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 642.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 15/VII—24 r. o nadaniu nowego brzmienia rozporządzeniu o przyjmowaniu i wydalaniu robotników i pracowników podczas okresu demobilizacji gospodarczej z dn. 12/II—1920 r.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 643.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 25/VII—24 r. w sprawie ustalenia terminu wejścia w życie ustawy z dnia 19/V—20 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby w powiecie grodzieńskim.

Dz. U. R. P. Nr. 66/24 poz. 648.

Ustawa z d. 18/VII—24 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Dz. U. R. P. Nr. 67/24 poz. 650.

Rozporządzenie wykonawcze Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 25/VII—24 r. do ustawy z d. 10/VII—24 r. o społecznym pośrednictwie pracy.

Dz. U. R. P. Nr. 67/24 poz. 652.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 30/VII—24 r. w sprawie stowarzyszeń o celach opieki społecznej.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 682.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dn. 31/VII—24 r. w sprawie rozstrzygania skarg przeciw zarządzeniom, względnie orzeczeniom organów związków komunalnych na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, warszawskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogrodzkiego, wileńskiego okręgu administracyjnego oraz m. st. Warszawy w sprawach, wynikających z wykonania ustawy z d. 16/VIII—23 r. o opiece społecznej.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 683.

Ustawa z dn. 18/VII—24 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24. poz. 686.

Ustawa z dn. 25/VII—24 r. o zawieszeniu mocy obowiązującej ustawy z dn. 16/VIII—23 r. o opiece społecznej w wojew. poznańskim i pomorskim.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24. poz. 716.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z d. 2/IX—24 r. w sprawie trybu postępowania zarządów odwoławczych funduszu bezrobocia przy powierzaniu swych czynności gminom lub innym instytucjom społecznym o charakterze publiczno-prawnym, w sprawie nadzoru ze strony zarządów obwodowych nad gminami i temi instytucjami oraz w sprawie zwrotu kosztów i wynagrodzenia Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy, gmin i tych instytucji społecznych.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 771.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 2/IX—24 r. w sprawie zawieszenia i zmiany w stosunku do pewnych kategorii robotników niektórych przepisów art. 2 ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 772.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 2/IX—24 r. w sprawie regulaminu zarządu głównego i zarządów obwodowych funduszu bezrobocia.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 774.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 3/IX—24 r. w sprawie rozszerzenia działalności okręgowego urzędu ubezpieczeń z siedzibą we Lwowie na województwo wołyńskie.

Dz. U. R. P. Nr. 80/24 poz. 780.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 25/IX—24 r. w sprawie zabezpieczenia na wypadek bezrobocia robotników obcokrajowców.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 816.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dn. 26/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrem Skarbu, Ministrem Przemysłu i Handlu, Ministrem Spraw Wojskowych, Ministrem Kolei i Ministrem Robót Publicznych o postępowaniu zakładów pracy przy ściąganiu wkładek na rzecz Funduszu Bezrobocia.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 817.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 26/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Ministrem Przemysłu i Handlu, Ministrem Skarbu, Ministrem Spraw Wojskowych, Ministrem Kolei i Ministrem Robót Publicznych o postępowaniu przy przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków dla bezrobotnych.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 818.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 26/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz Prezesem Najwyższej Izby Kontroli o sposobach dysponowania Funduszem Bezrobocia i o lokowaniu sum, wpływających do Funduszu Bezrobocia, o rachunkowości i kasowości, o wykonywaniu kontroli oraz o przedkładaniu sprawozdań z tytułu administrowania Funduszem Bezrobocia.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 819.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 1/X—24 r. w porozumieniu z Ministrem Skarbu, Ministrem Przemysłu i Handlu, Ministrem Spraw Wojskowych, Ministrem Kolei i Ministrem Robót Publicznych o postępowaniu przy ustalaniu przynależności do zakresu osób podlegających obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia.

Dz. U. R. P. Nr. 87/24 poz. 831.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1/X—24 r. o przedłużeniu czasu pracy w cukrowniach.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 837.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1/X—24 r. w sprawie opłat ryczałtowych dla Wyższych Urzędów Ubezpieczeń.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 838.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 30/IX—24 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Rolnictwa i Dóbr Państwowych oraz Przemysłu i Handlu w sprawie ustroju i zakresu dzia-

łania parytetowych komisji doradczych przy biurach pośrednictwa pracy w wojew.: poznańskim i pomorskiem.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 842.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 15/X—24 r. w sprawie przedłużenia czasu pracy w hutach w górnośląskiej części wojew. śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 860.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 15/X—24 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzeń, dotyczących demobilizacji gospodarczej w górnośląskiej części województwa śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 93/24 poz. 866.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 29/VIII—24 r. w sprawie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla ustalenia warunków pracy i płacy sezonowych robotników rolnych na terenie województw: warszawskiego, łódzkiego, lubelskiego, kieleckiego i białostockiego.

Monitor Polski Nr. 201/24 poz. 627.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 17/IX—24 r. w sprawie powołania Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla ustalenia warunków pracy i płacy rzemieślników folwarcznych, stolowników i stałych robotników dniówkowych na terenie powiatów: Wileńskiego, Trockiego, Świąciańskiego, Oszmiańskiego, Wilejskiego i Duniłowickiego Ziemi Wileńskiej.

Monitor Polski Nr. 218/24 poz. 667.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 2/X—24 r. w sprawie nadania mocy obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw rolnych w obrębie województw poznańskiego i pomorskiego kontraktowi taryfowemu dla rolnictwa z d. 11/VII—24 r. i w obrębie województwa poznańskiego kontraktowi dla robotników sezonowych w rolnictwie z d. 11/VII—24 r.

Monitor Polski Nr. 234/24 poz. 724.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 16/X—24 r. w sprawie nadania mocy obowiązującej dla wszystkich przedsiębiorstw rolnych w obrębie województwa pomorskiego kontraktowi dla robotników sezonowych województwa pomorskiego na rok 1924/25, oraz kontraktowi dla szwajcarów województwa pomorskiego na rok 1924/25.

Monitor Polski Nr. 246/24 poz. 779.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 15/X—24 r. w sprawie podwyższenia dodatków drożyznianych do rent, pobieranych na podstawie ustaw o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków w przemyśle i rolnictwie, obowiązujących w b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 872.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 20/X—24 r. w sprawie zakresu działania i organizacji Urzędu Emigracyjnego przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 873.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 14/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych w sprawie praw i obowiązków kobiet, karmiących obce niemowlęta.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 876.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 27/X—24 r. w porozumieniu z Ministrem Skarbu, Ministrem Spraw Wojskowych, Ministrem Przemysłu i Handlu, Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Ministrem Kolei i Ministrem Robót Publicznych w sprawie zabezpieczenia na wypadek bezrobocia robotników sezonowych.

Dz. U. R. P. Nr. 96/24 poz. 896.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 7/XI—24 r. w przedmiocie rozciągnięcia na ziemię wileńską mocy obowiązującej ustawy z d. 19/V—20 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby oraz rozporządzenia z d. 16/V—22 r. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z d. 19/V—20 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby na województwa: nowogrodzkie, poleskie i wołyńskie, powiaty: grodzieński i wołkowyski i gminy: białowieską, masiewską i suchopolską powiatu bielskiego, wojew. białostockiego.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 918.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 11/XI—24 r. w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej art. 22 ustawy z d. 16/XI—23 r. o opiece społecznej na województwa: poznańskie i pomorskie.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 919.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 13/XI—24 r. w sprawie nadania mocy obowiązującej dla przedsiębiorstw rol-

nych w obrębie województwa pomorskiego umowie dla służby włościańskiej na rok 1924/25 dla województwa pomorskiego.

Monitor Polski Nr. 267 poz. 851.

Przemysł i Handel.

Ustawa z d. 3/VI—24 r. o poczcie, telegrafii i telefonii.
Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 584.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 28/VI 24 r. w sprawie przedłużenia mocy obowiązującej rozporządzenia z d. 23/V—24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 589.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 3/VII—24 r. o opłatach probierczych.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 592.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 11/VII—24 r. w sprawie uiszczania cła w monecie złotej.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 598.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 11/VII 24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 599.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 28/VI 24 r. w sprawie zmiany brzmienia punktów 1 i 2 artykułu 10 rozporządzenia z d. 11/VI—1920 r. o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 608.

Rozporządzenie Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 1/VII—24 r. w przedmiocie szacowania przedmiotów majątkowych oraz sposobu księgowania przy sporządzaniu bilansów otwarcia w złotych.

Dz. U. R. P. Nr. 61/24 poz. 612.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 2/VII—24 r. o wysokości opłat za dozór kotłów parowych, należących do właścicieli prywatnych, zlecony przez władze państwowe Stowarzyszenia dozoru kotłów w Warszawie.

Dz. U. R. P. Nr. 62/24 poz. 614.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 28/VI 24 r. w sprawie uzupełnienia art. 2 rozporządzenia z d. 11/VI 20 r. o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 63/24 poz. 618.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 10/VII—24 r. w sprawie zaprowadzenia wzajemnej wymiany przekazów pocztowych między Polską a Kanadą.

Dz. U. R. P. Nr. 63/24 poz. 622.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 12/VII—24 r. o częściowej zmianie rozporządzenia z d. 25/IV—24 r. o opłatach za czynności urzędów miar.

Dz. U. R. P. Nr. 63/24 poz. 623.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 26/VII 24 r. w sprawie zmiany brzmienia punktów 5 i 14 artykułu 10 oraz artykułu 15 rozporządzenia z d. 11/VI—20 r. o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 663.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 28/VII 24 r. w sprawie uzupełnienia i częściowej zmiany rozporządzenia z d. 11/VII—24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 666.

Ustawa z d. 8/VII—24 r. w przedmiocie opłat od uprawnień górniczych.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 671.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z d. 11/VII—24 r. o ustaleniu rodzajów kotłów parowych, podlegających nadzorowi względnie dozorowi Ministra Spraw Wojskowych.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 676.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 30/VII—24 r. o przyznaniu IV Międzynarodowym Targom Wschodnim i Pierwszej Wystawie Polskiego Komitetu Wystaw Rolniczych, mającym się odbyć we Lwowie w czasie od 5 do 15 września 1924 r., ulg w przedmiocie ochrony wynalazków, wzorów i znaków towarowych.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 691.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 30/VII—24 r. o przyznaniu Wystawie Polskiej w Konstantynopolu, mającej się odbyć w czasie od 12/IX do 3/X—24 r., ulg w przedmiocie ochrony wynalazków, wzorów i znaków towarowych.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 692.

Obwieszczenie w sprawie sprostowania rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 2/VII—24 r. o wysokości opłat za dozór nad kotłami parowymi, należącymi do właścicieli prywatnych, zlecony przez władze państwowe Stowarzyszeniu dozoru kotłów w Warszawie.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 696.

Rozporządzenie Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 31/VII 24 r. o uzupełnieniu § 2 rozporządzenia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 31/V—22 r. w przedmiocie spółek akcyjnych, mających znaczenie państwowe lub użyteczności publicznej.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 710.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 6/VIII—24 r. w sprawie częściowej zmiany artykułu 1-go rozporządzenia o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 727.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 6/VIII—24 r. o wysokości opłat za dozór kotłów parowych, należących do właścicieli prywatnych, zlecony przez władze państwowe Stowarzyszeniu dozoru kotłów w Poznaniu.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 728.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 22/VIII—24 r. w sprawie domieszek dopuszczalnych w myśl przepisów probierczych.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 730.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 22/VIII—24 r. o wysokości opłat pobieranych przez Stowarzyszenie dozoru kotłów w Poznaniu za sprawdzanie urządzeń wymagających dozoru.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 729.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych z d. 21/VIII—

24 r. o uzupełnieniu § 4 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości oraz Ministrem Spraw Wewnętrznych z d. 11/VII—23 r. w przedmiocie zakupu ropy brutowej do Państwowej Fabryki Olejów Mineralnych w Drohobyczu.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 744.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 25/VIII—24 r. w sprawie ryczałtowania opłat pocztowych za przesyłki listowe władzom i urzędom państwowym oraz samorządowym.

Dz. U. R. P. Nr. 76/24 poz. 749.

Ustawa z d. 25/VII—24 r. o morskich opłatach portowych.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 764.

Ustawa z d. 25/VII—24 r. w przedmiocie wolnego obrotu handlowego między b. dzielnicą pruską a innemi dzielnicami Rzplitej Polskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 765.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 80/24 poz. 777.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/IX—24 r. w przedmiocie dodatkowego cennika detalicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 80/24 poz. 779.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. o popieraniu przemysłu ludowego

Dz. U. R. P. Nr. 80/24 poz. 778.

Rozporządzenie Rady ministrów z d. 19/VIII—24 r. w sprawie zakazu przywozu i wywozu niektórych towarów.

Dz. U. R. P. Nr. 81/24 poz. 783.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 11/IX—24 r. w sprawie częściowej zmiany i uzupełnienia rozporządzenia z d. 11/VII—24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 787.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Mini-

strem Skarbu z d. 29/VIII—24 r. w sprawie wykonania ustawy z d. 8/VII—24 r. o opłatach od uprawnień górniczych.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 792.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 23/IX—24 w sprawie uzupełnienia artykułu 15 rozporządzenia z d. 11/VI—20 r. o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 811.

Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Przemysłu i Handlu z d. 9/VIII—24 r. w sprawie wstrzymania poboru podatku od węgla na obszarze Rzeczypospolitej.

Dz. U. R. P. Nr. 85/24 poz. 821.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 26/IX—24 r. w sprawie zniżki taryfy telefonicznej za prasowe rozmowy telefoniczne Polskiej Agencji Telegraficznej.

Dz. U. R. P. Nr. 85/24 poz. 823.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 10/X—24 r. w sprawie uzupełnienia i przedłużenia mocy obowiązującej rozporządzeń o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 89/24 poz. 847.

Obwieszczenie Ministrów: Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 8/X 24 r. w sprawie sprostowania rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 31/VII—24 r. o uzupełnieniu § 2 rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 31/V—22 r. w przedmiocie spółek akcyjnych, mających znaczenie państwowe lub użyteczności publicznej.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 861.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 9/X—24 r. w sprawie zleceń pocztowych w obrocie wewnętrznym.

Dz. U. R. P. Nr. 93/24 poz. 868.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 15/X—24 r. w sprawie zmian w rozporządzeniu Rady Ministrów z d. 2/VII—23 r. o utworzeniu Komitetu Technicznego przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu dla normalizacji wytworów przemysłowych oraz ich dostawy.

Monitor Polski Nr. 246/24 poz. 777.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 16/VII — 24 r. L. 2272/III w sprawie wymiaru prowizji prywatnym sprzedawcom znaczków pocztowych.

Dz. Urz. Gen. Dyr. Poczt. i Tel. Nr. 30/24 poz. 137.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 21/VII — 24 r. L. 2430/III w sprawie podwyższenia maksymalnej stawki przekazów czekowych Pocztovej Kasy Oszczędności.

Dz. Urz. Gen. Dyr. Poczt. i Tel. Nr. 30/24 poz. 138.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 26/IX — 24 r. L. 2111/IX G. D. P. i T. o wprowadzeniu w obieg znaczka pocztowego opłaty, wartości 1 złotego z podobizną Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Dz. Urz. Gen. Dyr. Poczt. i Tel. Nr. 39/24 poz. 171.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 15/X — 24 r. w sprawie przerachowania na złote sum pieniężnych, przewidzianych jako kary administracyjne w przepisach i ustawach normujących stosunek służbowy funkcjonariuszów poczt telegrafów i telefonów.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 877.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 18/X — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie częściowej zmiany taryfy, zawierającej podział miejscowości na klasy.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 878.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 25/X — 24 r. o zmianie rozporządzenia z d. 8/XI — 24 r. w przedmiocie przepisów o budowie, ustawianiu i dozorze kotłów parowych, używanych na lądzie.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 por. 892

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 10/X — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych, w sprawie zakładania, utrzymywania i eksploataowania urządzeń radjotechnicznych, oraz w sprawie wyrobu sprzętu radjotechnicznego i handlu tym sprzętem.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 915.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 12/XI — 24 r. o opłatach probierczych.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 916.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 12/XI—24 r. o zmianie rozporządzenia z d. 11/IX—24 r. w sprawie ustanowienia ceł wywozowych na niektóre towary.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 921.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z d. 25/X—24 r. o ustaleniu taksy płac dziennych i akordowych dla mierniczych górniczych (markszajdrów) na obszarze b. Królestwa Kongresowego.

Monitor Polski Nr. 253 poz. 804.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu i Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 12/XI—24 r. w sprawie zniesienia zarządu państwowego nad Elektrownią Warszawską.

Monitor Polski Nr. 251 poz. 828.

Rolnictwo i Dobra Państwowe.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 9/VII—24 r. o wprowadzeniu postanowień artykułów: 1176 (p. 3), 1184, 1185 i 1186 ustawy lekarskiej (Zb. Pr. b. Ces. Ros. tom XIII wyd. 1905 r.) na obszar okręgu administracyjnego wileńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 637.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 9/VII—24 r. o wprowadzeniu postanowień artykułów: 1176 (p. 3), 1184, 1185 i 1186 ustawy lekarskiej (Zb. Pr. b. Ces. Ros. tom XIII wyd. 1905 r.) na obszar województw: nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i części województwa białostockiego.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 638.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 24/VIII—24 r. o ustaleniu prawa własności nieruchomości, stanowiących hipoteczną własność wolnodziedziczną b. arcyksięcia Karola Stefana Habsburga, a położonych w województwie krakowskiem.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 742.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dn. 30/IX—24 r. w sprawie rozpoczęcia czynności przez przedsiębiorstwo „Polskie Lasy Państwowe”.

Monitor Polski Nr. 225/24 poz. 689.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 30/IX—24 r. o organizacji przedsiębiorstwa „Polskie Lasy Państwowe”.

Monitor Polski Nr. 225/24 poz. 690.

Reforma Rolna.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych z dn. 7/VI—24 r. w sprawie uchylecia § 14 austr. ces. rozp. z d. 9/VIII—1915 r. D. p. p. Nr. 234.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 596.

Ustawa z d. 20/VI—24 r. w sprawie uwłaszczenia b. czynszowników b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców w wojew.: nowogródzkim, poleskiem, wołyńskim, okręgu administracyjnym wileńskim, oraz w powiatach: grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim, białostockim i sokólskim województwa białostockiego.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 617.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych oraz Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych z dn. 16/VII—24 r. w sprawie przyjmowania na poczet podatku majątkowego listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 634.

Ustawa z d. 2/VII—24 r. w przedmiocie umów sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości na terenie b. zaboru rosyjskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 669.

Obwieszczenie Ministra Reform Rolnych o sprostowaniu omyłki w rozporządzeniu Ministra Reform Rolnych z d. 2/VI—24 r. o ustalaniu i wznawianiu zewnętrznych granic obszarów, podlegających przebudowie ustroju rolnego na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, białostockiego, kieleckiego, lubelskiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego oraz na obszarze okręgu administracyjnego wileńskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 685.

Ustawa z dn. 31/VII—24 r. w przedmiocie wstrzymania eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie miast, miasteczek, wsi i osad na obszarze ziemi wileńskiej, województw:

nowogrodzkiego, poleskiego i wołyńskiego oraz powiatów: bielskiego, grodzieńskiego, wołkowyskiego, sokólskiego i białostockiego województwa białostockiego.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 722.

Ustawa z dn. 31/VII — 24 r. w przedmiocie ochrony drobnych dzierżawców rolnych a w szczególności zmiany niektórych przepisów ustawy z dn. 2/VII—20 r. oraz ustawy z dn. 18/III—20 r.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 741.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 17/IX—24 r. w sprawie ustalenia siedziby Poleskiego Okręgowego Urzędu Ziemskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 805.

Rozporządzenie Ministra Reform Rolnych z dn. 17/X — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu o państwowej pomocy kredytowej przy scalaniu gruntów.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 881.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 27/X—24 r. w sprawie zmian w statucie organizacyjnym Ministerstwa Reform Rolnych.

Monitor Polski Nr. 265/24 poz. 843.

Roboty Publiczne.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 26/VI—24 r. regulujące używanie i ochronę dróg.

Dz. U. R. P. Nr. 61/24 poz. 611.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych i Ministra Kolei z d. 2/VII—24 r. w sprawie przepisów o skrzyżowaniach dróg publicznych z kolejami żelaznymi.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 641.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych z d. 27/VII—24 r. w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa państwowego „Państwowe Zakłady Wodociągów na Górnym Śląsku”.

Dz. U. R. P. Nr. 67/24 poz. 654.

Rozporządzenie № 2 Ministrów Robót Publicznych i Skarbu z dnia 28/VII—24 w porozumieniu z Ministrami Spraw Wewnętrznych i Sprawiedliwości w sprawie wykonania ustawy z dn. 6/V—24 r. o pomocy

państwowej na odbudowę budynków zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 680.

Ustawa z dn. 18/VII—24 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów budowlanych na obszarach byłego zaboru rosyjskiego (rozporządzenie budowlano-policyjne dla wsi z dn. 20/XI—17 r. Dz. Rozp. dla Gen. Gub. Warsz. № 99 poz. 421, dekret z dn. 7/II—19 r. Dz. P. P. P. № 14 poz. 176 i rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 14/IV—24 r. Dz. U. R. P. № 36 poz. 383).

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 715.

Ustawa z dn. 31/VII—24 r. zmieniająca niektóre postanowienia ustawy z d. 9/VII—19 r. o budowie kanałów żeglownych, tudzież regulacji rzek żeglownych i spławnych.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 768.

Rozporządzenie wykonawcze Ministra Robót Publicznych z d. 12/VIII—24 r. w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych — do rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 14/IV—24 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36 poz. 383) w sprawie przekazania zarządom gmin miejskich i wiejskich zatwierdzania projektów budowli i wydawania pozwoleń na budowę na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, lubelskiego, kieleckiego, białostockiego, nowogrodzkiego, poleskiego, wołyńskiego, wileńskiego okręgu administracyjnego i m. st. Warszawy.

Dz. U. R. P. Nr. 87/24 poz. 829.

Rozporządzenie Ministrów: Robót Publicznych i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z d. 18/X—24 r. o częściowej zmianie rozporządzenia z d. 6/VI—22 r. o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 902.

Sprawy Wewnętrzne.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/VII — 24 r. o uregulowaniu pod względem prawnym granic powiatu warszawskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 601.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/VII — 24 r. o włączeniu gminy wiejskiej Demycze do gminy miejskiej Zabłotowa w pow. śniatyńskim.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 602.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/VII—24 r. o wyłączeniu gminy Rożnów z powiatu politycznego śniatyńskiego, a wcieleniu jej do powiatu politycznego kosowskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 603.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 21/VI — 24 roku o zmianie granic gmin wiejskich Grodzisk i Letnisko—Milanówek w powiecie błońskim.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 605.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 27/VI — 24 roku o utworzeniu samoistnej gminy administracyjnej pod nazwą „Polska Marynka” w powiecie przemyskim.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 606.

Rozporządzenie Ministra Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 26/VI — 24 r. regulujące używanie i ochronę dróg.

Dz. U. R. P. Nr. 61/24 poz. 611.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26/VI—24 r. o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych wystarczających do osiągnięcia stanowiska w państwowej służbie cywilnej.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 629.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26/VI — 24 r. o wykonaniu ustępu 3 art. 116 ustawy o państwowej służbie cywilnej.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 630.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 26/VI — 24 r. o ustanowieniu tabeli stanowisk we władzach i urzędach państwowych.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 631.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 18/VII—24 r. w sprawie ustalenia na miesiąc sierpień 1924 r. mnożnej dla określenia uposażenia funkcjonariuszów państwowych i wojska.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 632.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 16/VII — 24 r. o rozszerzeniu granic gminy miejskiej Dobromil w powiecie dobromilskim.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 639.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 16/VII — 24 roku

w sprawie zmiany granic gmin: Tuczyń, Kostopol i Kustyń w powiecie rówieńskim.

Dz. U. R. P. Nr. 66/24 poz. 644.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/VII — 24 r. o zmianie granic gminy miejskiej Grodzisk w powiecie błońskim.

Dz. U. R. P. Nr. 67/24 poz. 651.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 16/VII — 24 r. w sprawie podziału powiatu rówieńskiego na dwie jednostki administracyjne i kreowania powiatu kostopolskiego, tudzież regulacji granic powiatów: rówieńskiego, dubnowskiego, łuckiego, ostrońskiego, krzemienieckiego i horochowskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 655.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/VII — 24 r. o utworzeniu gminy wiejskiej Łapy w powiecie wysoko-mazowieckim.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 656.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 25/VII — 24 r. o wyłączeniu z powiatu rypińskiego gminy Gójsk i włączeniu jej do powiatu sierpeckiego.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 657.

Ustawa z d. 17/VII — 24 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 672.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 30/VII — 24 r. w sprawie dodatku na mieszkanie.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 673.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 30/VII—24 r. o rozszerzeniu obszaru gminy miejskiej Szydłowiec w powiecie koneckim.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 674.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 30/VII—24 r. o rozszerzeniu granic gminy miejskiej Końskie w powiecie koneckim.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 675.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z d. 1/VIII—24 r. w celu wykonania ustawy z dnia 17/VII—24 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 677.

Rozporządzenie Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do spraw walki z epidemjami z dn. 19/VII—24 roku w przedmiocie utrzymania porządku w domach, na dziedzińcach, chodnikach i jezdniach w gminach miejskich.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 679.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 30/VII—24 r. w sprawie stowarzyszeń o celach opieki społecznej.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 682.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dn. 31/VII—24 r. w sprawie rozstrzygania skarg przeciw zarządzeniom względnie orzeczeniom organów związków komunalnych na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, warszawskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego, wileńskiego okręgu administracyjnego oraz m. st. Warszawy w sprawach, wynikających z wykonania ustawy z dn. 16/VIII—23 r. o opiece społecznej.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 683.

Ustawa z dn. 25/VII—24 r. w przedmiocie zniesienia § 14 rozporządzenia Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dn. 12/VIII—21 roku o zmianie ordynacji miejskiej dla 6 wschodnich prowincji monarchji pruskiej z d. 30/V—1853 r. (Zb. Ust. pruskich str. 261) i o przeprowadzeniu wyborów komunalnych w miastach b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 702.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 724.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 14/VIII—24 roku o urządzeniu i utrzymywaniu zakładów kąpielowych publicznych.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 733.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 30/VII—24 r. w sprawie zamiany gruntów fortecznych na komunalne w m. Poznaniu.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 743.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 4/VIII — 24 roku wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych w sprawie określenia wysokości najwyższych norm podatku od wykonywania prawa polowania.

Dz. U. R. P. Nr. 78/24 poz. 759.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 26/VIII—24 roku w sprawie podwyższenia taryfy opłat dla urzędników stanu cywilnego na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 78/24 poz. 760.

Rozporządzenie III Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 16/VIII—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu celem wykonania ustawy z d. 11/VIII—23 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 790.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 11/IX — 24 roku o taksie aptekarskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 791.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 8/IX — 24 roku o zmianie granic gmin wiejskich Sielec i Bereza-Kartuska w powiecie prużańskim.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 806.

Rozporządzenie wykonawcze Rady Ministrów z d. 24/IX—24 roku do ustawy z d. 31/VII—24 r. o języku państwowym i języku urzędowania rządowych i samorządowych władz administracyjnych.

Dz. U. R. P. Nr. 85/24 poz. 820.

Obwieszczenie z d. 8/IX — 24 r. o sprostowaniu rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 5/XII — 22 r. w przedmiocie zniesienia gmin: Święcice, Zelsin i Słowatycze, utworzenia gminy Szydłowicze oraz zmiany granic pozostałych gmin w powiecie wołkowyskim.

Dz. U. R. P. Nr. 86/24 poz. 827.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1/X — 24 r. o wyłączeniu wsi Mały-Porsk z gminy Szczuryn powiatu łuckiego i włączeniu jej do gminy Hołoby w powiecie Kowelskim.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 839.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1/X — 24 r. o utworzeniu samodzielnej gminy wiejskiej Kaliszanki w powiecie wągrowieckim.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 840.

Obwieszczenie z d. 27/IX — 24 r. w sprawie sprostowania błędu w rozporządzeniu Rady Ministrów z d. 25/VII — 24 r. o utworzeniu gminy miejskiej Łapy w powiecie wysoko-mazowieckim.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 843.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 1/X — 24 r. o ustaleniu granic okręgu ochrony sanitarnej w uzdrowiskach, posiadających charakter użyteczności publicznej, Ciechocinku i Zakopanem.

Dz. U. R. P. Nr. 89/24 poz. 848.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1/X — 24 r. o opłatach za mieszkania zajmowane przez funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych.

Dz. U. R. P. Nr. 90/24 poz. 849.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 4/X — 24 r. o włączeniu folwarku Topornicy do gminy wiejskiej Mokre w powiecie Zamojskim.

Dz. U. R. P. Nr. 92/24 poz. 865.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/VII — 24 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, ich rodzin oraz emerytów.

Monitor Polski Nr. 196/24 poz. 613.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 16/IX — 24 r. uzupełniające rozporządzenie z d. 28/VI — 24 r. (Monitor Polski Nr. 148) o utworzeniu Rady Spożywców.

Monitor Polski Nr. 228/24 poz. 703.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 20/X — 24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie zmiany maksymalnych norm podatku miejskiego od towarów, przywożonych drogami żelaznymi.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 875.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27/X — 24 r. w sprawie zmiany niektórych postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z d. 26/VI — 24 r. o ustanowieniu tabeli stanowisk we władzach i urzędach państwowych.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 885.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 15/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu celem wykonania ustawy z d. 31/VII — 24 r. o wprowadzeniu niektórych zmian w ustawie z d. 11/VIII — 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 886.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z d. 27/X—24 r. w celu wykonania ustawy z d. 17/VII—24 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd za granicę.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 887.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 27/X — 24 r. o rozszerzeniu granic gminy miejskiej Koło w powiecie kolskim.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 899.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 10/X — 24 r. w sprawie taksy aptekarskiej dla ubogich.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 900.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 28/X — 24 r. o utworzeniu gminy wiejskiej Letnisko-Falenica w powiecie warszawskim.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 901.

Rozporządzenie Ministrów: Robót Publicznych i Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych z d. 18/X — 24 r. o częściowej zmianie rozporządzenia z d. 6/VI — 22 r. o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 902.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 10/XI — 24 r. o włączeniu kolonii „Staszówek“ do gminy miejskiej Staszów w powiecie sandomierskim.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 911.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 31/X — 24 r. o zmianie granic gmin wiejskich: Końskowola, Puławy, Kurów i Gołęb w powiecie puławskim.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 917.

Obwieszczenie z d. 10/XI — 24 r. w sprawie sprostowania błędów w wykazie do rozporządzenia Naczelnego Nadzwyczajnego Komisarza do spraw walki z epidemjami z d. 19/VII — 24 r. w przedmiocie utrzymania porządku w domach, na dziedzińcach, chodnikach i jezdniach w gminach miejskich.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 923.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu i Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 12/XI — 24 r. w sprawie zniesienia zarządu państwowego nad Elektrownią Warszawską.

Monitor Polski Nr. 261/24 poz. 828.

Skarbowość.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/V — 24 r. w przedmiocie zmian w rozmieszczeniu ewidencji katastru podatku gruntowego w okręgu izby skarbowej we Lwowie.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 588.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu i Przemysłu i Handlu z d. 28/VI—1924 r. w sprawie przedłużenia mocy obowiązującej rozporządzenia z d. 23/V — 24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 589.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/VI—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej o przerachowaniu na złote kwot w ubezpieczeniu od wypadków w b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 590.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/VI—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w sprawie przerachowania na złote kwot pieniężnych, wyrażonych w ustawie z dnia 19/V—20 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby.

Dz. U. R. P. Nr. 58/24 poz. 591.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych z d. 7/VI—24 r. w sprawie uchylenia § 14 austr. ces. rozp. z d. 9 sierpnia 1915 r. D. p. p. Nr. 234.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 596.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 26/VI—24 r. w przedmiocie zmiany statutu Banku Gospodarstwa Krajowego.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 597.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 11/VII—24 r. w sprawie uiszczania cła w monecie złotej.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 598.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 11/VII—24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 599.

Rozporządzenie VII Ministra Skarbu z d. 24/VI—24 r. w celu wykonania art. art. 33—43 i 45—48 ustawy z d. 11/VIII—23 r. o podatku majątkowym.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 607.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 28/VI—24 r. w sprawie zmiany brzmienia punktów 1 i 2 artykułu w rozporządzeniu z d. 11/VI—20 r. o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 608.

Rozporządzenie Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 1/VII—24 r. w przedmiocie szacowania przedmiotów majątkowych oraz sposobu księgowania przy sporządzaniu bilansów otwarcia w złotych.

Dz. U. R. P. Nr. 61/24 poz. 612.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 2/VII—24 r. w przedmiocie zmiany kompetencji izb skarbowych do zniżania i umarzania kar pieniężnych (grzywien) lub podwyżek w sprawach, dotyczących się opłat stemplowych (należitości stemplowych i bezpośrednich) i podatków: giełdowego oraz od spadków i darowizn.

Dz. U. R. P. Nr. 62/24 poz. 613.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Reform Rolnych oraz Ministrem Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 16/VII—24 r.

w sprawie przyjmowania na poczet podatku majątkowego listów zastawnych Państwowego Banku Rolnego.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 634.

Ustawa z d. 12/VI—24 r. o opodatkowaniu piwa.

Dz. U. R. P. Nr. 65/24 poz. 635.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu z d. 21/VII—24 r. o ustaleniu procentów zwłoki od niespłaconych w terminie kredytów na pobór wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 67/24 poz. 653.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 24/VII—24 r. w sprawie zmiany brzmienia paragrafu 13 rozporządzenia z d. 13/XII—1920 r. o postępowaniu celnem.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 662.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 27/VII 24 r. w sprawie zmiany brzmienia punktów 5 i 14 artykułu 10 oraz artykułu 15 rozporządzenia z d. 11/VI—1920 r. o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 663.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 27/VII—24 r. w sprawie zniesienia inspektoratu skarbowego „Podgórze obszar wiejski w Krakowie.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 664.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 27/VII—24 r. w sprawie utworzenia inspektoratu skarbowego w Makowie.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 665.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 28/VII—24 r. w sprawie uzupełnienia i częściowej zmiany rozporządzenia z dn. 11/VII—24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 666.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/VII—24 r. w sprawie zmian w rozmieszczeniu ewidencji katastru podatku gruntowego w okręgu izby skarbowej w Krakowie.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 667.

Ustawa z d. 9/VII—24 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej: a) ustawy z d. 14/V—23 r. w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego i b) ustawy z d. 16/VII—20 r. o opłacie stem-

plowej od sprzedaży przedmiotów zbytku na górnośląską część województwa śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 670.

Ustawa z d. 8/VII—24 r. w przedmiocie opłat od uprawnień górniczych.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 671.

Ustawa z d. 17/VII—24 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 672.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z d. 1/VIII — 24 r. w celu wykonania ustawy z dnia 17/VII—24 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 677.

Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z dnia 1/VIII—24 r. o lichwie pieniężnej.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 684.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 687.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 31/VII — 24 r. w celu wykonania ustawy z d. 9/VII — 24 r. o rozciągnięciu mocy obowiązującej: a) ustawy z d. 14/V — 23 r. w przedmiocie państwowego podatku przemysłowego i b) ustawy z d. 16/VII — 1920 r. o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku na górnośląską część województwa śląskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 693.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 31/VII — 24 r. w celu wykonania art. 1 ustawy z d. 9/VII — 24 r. w sprawie rozciągnięcia na górnośląską część wojew. śląskiego mocy obowiązującej ustawy z d. 16/VII—20 r. o opłacie stemplowej od sprzedaży przedmiotów zbytku.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 694.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 7/VIII — 24 r. w sprawie uzu-

pełnienia § 12 rozporządzenia z d. 13/XII — 20 r. o postępowaniu celnem.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 695.

Obwieszczenie Ministra Skarbu z d. 9/VII — 24 r. zmieniające obwieszczenie Ministra Skarbu z d. 24/VI — 24 r. w przedmiocie wycofania z obiegu znaczków stemplowych, których wartość nie jest wyrażona w walucie złotowej.

Monitor Polski Nr. 159/24 poz. 493.

Obwieszczenie Ministra Skarbu z d. 8/VII — 24 r. o opłatach wywozowych od drzewa.

Monitor Polski Nr. 161/24 poz. 499.

Obwieszczenie Ministra Skarbu z d. 8/VII — 24 r. o opłatach wywozowych od jęczmienia i słodu.

Monitor Polski Nr. 161/24 poz. 498.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 16/VII — 24 r. o zwinięciu urzędu Nadzwyczajnego Komisarza dla spraw kredytu publicznego i oszczędności społecznych.

Monitor Polski Nr. 168/24 poz. 514.

Obwieszczenie Ministra Skarbu z d. 31/VII — 24 r. o opłatach wywozowych od drzewa liściastego nieobrobionego.

Monitor Polski Nr. 183/24 poz. 555.

Ustawa z dn. 18/VII — 24 r. w przedmiocie niektórych przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 699.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 16/VII—24 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz wojskowych.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 703.

Ustawa z dn. 18/VII—24 r. o sposobie zapłacenia podatku majątkowego w myśl ustawy z d. 11/VIII—23 r. o podatku majątkowym przez płatników, posiadających majątki (nieruchomości) ziemskie, związane ograniczeniami własności, w drodze sprzedaży tych majątków.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 714.

Ustawa z dn. 31/VII — 24 r. o wprowadzeniu niektórych zmian w ustawie z d. 11/VIII—23 r. o tymczasowym uregulowaniu fin. komunalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 719.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. w przedmiocie zmiany niektórych przepisów o opłatach stemplowych i komunalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 720.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. o pobieraniu od zaległości w podatkach bezpośrednich oraz w należnościach stemplowych kar za zwłokę, odsetek za odroczenie, tudzież kosztów egzekucyjnych.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 721.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. o poborze przez Skarb Państwa akcji nowych emisji.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 723.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/VII—24 r. o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów, ich rodzin oraz emerytów.

Dz. U. R. P. Nr. 73/22 poz. 725.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 19/VIII—24 r. w przedmiocie ustalenia na miesiąc wrzesień 1924 r. mnożnej dla określenia uposażenia funkcjonariuszów państwowych i wojska.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 726.

Rozporządzenie Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z d. 6/VIII—24 r. w sprawie częściowej zmiany art. I-go rozporządzenia o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 727.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 9/VIII—24 r. w sprawie określenia ilości, miejsca urzędowania i składu Komisji Szacunkowych dla podatku dochodowego na obszarze m. st. Warszawy.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 731.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 13/VIII—24 r. w sprawie znajdującego się na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, kieleckiego, lubelskiego, białostockiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego i okręgu administracyjnego wileńskiego mienia osób nieobec-

nych, uznanych za zaginione lub za zmarłe; mienia, znajdującego się w zarządzie ustanowionym przez b. okupantów lub przymusowym zarządzie państwowym; mienia należącego do osób prawnych, pozbawionych możliwości wykonywania swych praw, oraz mienia przechodzącego na własność Skarbu Polskiego na zasadzie art. XII Traktatu Pokoju między Polską a Rosją i Ukrainą.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 732.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 20/VIII — 24 r. w przedmiocie zmian w postanowieniach o opodatkowaniu spirytusu na obszarze Rzplitej Polskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 74/24 poz. 738.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 25/VIII—24 r. w celu wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20/VIII —24 r. w przedmiocie zmian w postanowieniach o opodatkowaniu spirytusu na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 745.

Rozporządzenie Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 25/VIII—24 r. o kaucjach, składanych przez biura informacyjne o zdolności kredytowej.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 746.

Ustawa skarbowa na rok 1924 z d. 29/VII—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 76/24 poz. 747.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27/VIII — 24 r. o udzieleniu poręki państwowej na listy zastawne, obligacje i inne zobowiązania.

Dz. U. R. P. Nr. 77/24 poz. 751.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. o monopolu spirytusowym.

Dz. U. R. P. Nr. 78/24 poz. 756.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 1/IX—24 r. o wykonaniu kontroli nad przestrzeganiem przez spółdzielnie kredytowe przepisów rozporządzenia o lichwie pieniężnej.

Dz. U. R. P. Nr. 78/24 poz. 758.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 4/VIII—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Rolnictwa i Dóbr

Państwowych w sprawie określenia wysokości najwyższych norm podatku od wykonywania prawa polowania.

Dz. U. R. P. Nr. 78/24 poz. 759.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 27/VIII—24 r. o wysokości odsetek prawnych.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 769.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 27/VIII—24 r. o zakazie wywozu zagranicę złota i srebra.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 770.

Obwieszczenie z d. 1/IX—24 r. w sprawie sprostowania błędu w rozporządzeniu Ministra Skarbu z d. 7/VI—24 r. w przedmiocie wypuszczenia 5°/_o państwowej pożyczki konwersyjnej.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 776.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. w przedmiocie uregulowania stosunków celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 80/24 poz. 777.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/IX—24 r. w przedmiocie dodatkowego cennika detalicznej sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 80/24 poz. 779.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 17/IX—24 r. o ustaleniu na miesiąc październik 1924 r. mnożnej dla określenia uposażenia funkcjonariuszów państwowych i wojska.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 784.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 1/VIII—24 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Spraw Wojskowych, Sprawiedliwości, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Rolnictwa i Dóbr Państwowych, Przemysłu i Handlu, Kolei, Robót Publicznych, Pracy i Opieki Społecznej oraz Reform Rolnych, o przeliczowaniu kwot pieniężnych, wyrażonych w niektórych przepisach prawnych w rublach rosyjskich, markach niemieckich, złotych reńskich i koronach austriacko-węgierskich i markach polskich.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 785.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 5/VIII—24 r. w porozumieniu

z Ministrem Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie zmiany rozporządzenia z d. 25/VIII—23 r., zawierającego przepisy wykonawcze dla b. dzielnicy austriackiej w przedmiocie należytości od przeniesień majątku pod tytułem darmym.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 786.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 11/IX—24 r. w sprawie częściowej zmiany i uzupełnienia rozporządzenia z d. 11/VII—24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 787.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 11/IX—24 r. w sprawie tabeli towarów, dopuszczonych do odprawy celnej w urzędach celnych klasy II i w sprawie wykazu z oznaczeniem dopuszczalnego braku niektórych bliższych określeń w fakturze przy pisemnem zgłoszeniu przesyłek towarowych.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 788.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 19/IX—24 r. o uchyleniu mocy obowiązującej ustawy z d. 11/III—1919 r. w przedmiocie czasowego zakazu przywozu znaków pieniężnych w walucie austro-węgierskiej, niemieckiej i rosyjskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 789.

Rozporządzenie III Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 16/VIII—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu celem wykonania ustawy z d. 11/VIII—23 r. o tymczasowem uregulowaniu finansów komunalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 82/24 poz. 790.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 11/IX—24 r. w sprawie ustanowienia ceł wywozowych na niektóre towary.

Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 796.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 17/IX—24 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z d. 27/VIII—24 r. o zakazie wywozu z granicę złota i srebra.

Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 797.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Kolei z d. 17/IX—24 r. o zamknięciu sprzedaży obligacji Serji I 10% pożyczki kolejowej w sumie 50.000.000 złotych oraz o ustaleniu planu umorzenia dla tej sumy i sposobu obliczania wypłat z tytułu tej pożyczki.

Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 798.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 19/IX — 24 r. w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Przemysłu i Handlu w sprawie zmiany kompetencji urzędów skarbowych przy wymierzaniu podatku spadkowego na obszarze b. dzielnicy rosyjskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 799.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 19/IX—24 r. o dodatkowym wylosowaniu w d. 1/X—24 r. jednej premji serji I-ej Premjowej Pożyczki Dolarowej.

Dz. U. R. P. Nr. 83/24 poz. 800.

Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z d. 18/IX—24 r. zmieniające §§ 1 i 2 rozporządzenia Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z d. 1/VIII—24 r. o lichwie pieniężnej.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 808.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 22/IX—24 r. w sprawie odstępowania Bankowi Polskiemu waluty obcej, uzyskiwanej z eksportu niektórych artykułów.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 809.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 22/IX—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Pracy i Opieki Społecznej w sprawie przerachowania na złote kwot pieniężnych w ubezpieczeniu od wypadków w rolnictwie, obowiązującym w b. dzielnicy pruskiej.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 810.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 23/IX—24 r. w sprawie uzupełnienia artykułu 15 rozporządzenia z d. 11/VI—20 r. o taryfie celnej.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 811.

Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Przemysłu i Handlu z d. 9/VIII — 24 r. w sprawie wstrzymania poboru podatku od węgla na obszarze Rzeczypospolitej.

Dz. U. R. P. Nr. 85/24 poz. 821.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 24/IX—24 r. w sprawie częściowej zmiany rozporządzenia z d. 11/VII—24 r. o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 85/24 poz. 822.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 22/IX—24 r. o uregulowaniu produkcji spirytusu w okresie przejściowym.

Dz. U. R. P. Nr. 86/24 poz. 826.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 17/IX—24 r. o dodatkach dla personelu technicznego Komisji Granicznej Polsko-Czesko-słowackiej.

Dz. U. R. P. Nr. 87/24 poz. 828.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 6/X—24 r. o zmianie i uzupełnieniu rozporządzenia z d. 11/IX—24 r. w sprawie ustanowienia cel wywozowych na niektóre towary.

Dz. U. R. P. Nr. 87/24 poz. 832.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 3/X—24 r. o wypuszczeniu biletów skarbowych.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 833.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 24/IX—24 r. w sprawie sprzedaży wyrobów tytoniowych.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 841.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 3/X—24 r. o opłatach stemplowych i sądowych, związanych z przerachowaniem wierzytelności prywatno-prawnych.

Dz. U. R. P. Nr. 89/24 poz. 844.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 30/IX—24 r. o ustaleniu cen za spirytus odpędzony w kampanji 1923—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 89/24 poz. 846.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 10/X—24 r. w sprawie uzupełnienia i przedłużenia mocy obowiązującej rozporządzeń o ulgach celnych.

Dz. U. R. P. Nr. 89/24 poz. 847.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 1/X—24 r. o opłatach za mieszkania zajmowane przez funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych.

Dz. U. R. P. Nr. 90/24 poz. 849.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 25/VIII—24 r. przedmiocie wykonania ustawy z d. 12/VI—24 r. o opodatkowaniu piwa.

Dz. U. R. P. Nr. 90/24 poz. 850.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/X—24 r. o wypuszczeniu serji I biletów skarbowych.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 857.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 10/X—24 r. o utworzeniu Tymczasowej Dyrekcji Polskiego Monopolu Spirytusowego i Tymczasowej Państwowej Rady Spirytusowej.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 858.

Obwieszczenie Ministrów: Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 8/X—24 r. w sprawie sprostowania rozporządzenia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 31/VII—24 r. o uzupełnieniu § 2 rozporządzenia Ministrów: Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z d. 31/V—22 r. w przedmiocie spółek akcyjnych, mających znaczenie państwowe lub użyteczności publicznej.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 861.

Rozporządzenie Ministra Skarbu wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 21/IX—24 r. o ustanowieniu komisyj dla dokonywania szacunków przedmiotów majątkowych przy sporządzaniu bilansów otwarcia w złotych.

Dz. U. R. P. Nr. 92/24 poz. 863.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 10/X—24 r. o reorganizacji Polskiej Dyrekcji Ubezpieczeń Wzajemnych.

Dz. U. R. P. Nr. 92/24 poz. 862.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 20/X—24 r. o ustaleniu na miesiąc listopad 1924 r. mnożnej dla określenia uposażenia funkcjonariuszów państwowych i wojska.

Dz. U. R. P. Nr. 93/24 poz. 867.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 15/X—24 r. o przesunięciu na rok podatkowy 1924 terminu doręczenia nakazów płatniczych podatku dochodowego oraz terminu płatności tegoż podatku.

Dz. U. R. P. Nr. 93/24 poz. 869.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 20/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie zmiany maksymalnych norm podatku miejskiego od towarów, przywożonych drogami żelaznymi.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 875.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu z d. 15/X—24 r. w sprawie przerachowania na złote sum pieniężnych, przewidzianych jako kary administracyjne w przepisach i ustawach normujących stosunek służbowy funkcjonariuszów poczt, telegrafów i telefonów.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 877.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 18/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie częściowej zmiany taryfy, zawierającej podział miejscowości na klasy.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 878.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 21/X—24 r. o wymianie biletów w dawkowych poniżej jednego złotego.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 879.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 27/X—24 r. w sprawie uzupełnienia niektórych postanowień rozporządzenia Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 28/III—24 r. w przedmiocie regulowania obrotu dewizami i walutami zagranicznymi oraz obrotu pieniężnego z zagranicą w brzmieniu, nadanem mu rozporządzeniami Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 23/IV—24 r. i z d. 22/IX—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 880.

Obwieszczenie Ministra Skarbu z d. 27/X—24 r. w sprawie sprostowania błędów we wzorach do rozporządzenia Ministra Skarbu z d. 25/VIII—24 r. w przedmiocie wykonania ustawy z d. 12/VI—24 r. o opodatkowaniu piwa.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 883.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 15/X—24 r. wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu celem wykonania ustawy z d. 31/VII—24 r. o wprowadzeniu niektórych zmian w ustawie z d. 11/VIII—23 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 885.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 15/X—24 r. w sprawie wykonania art. 6 — 24 polsko-niemieckiej konwencji Górno-Śląskiej, zawartej w Genewie d. 15/V—22 r. (załącznik do ustawy z d. 24/V—22 r. w przedmiocie ratyfikacji polsko-niemieckiej konwencji, dotyczącej Górnego Śląska, podpisanej w Genewie d. 15/V—22 r.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 886.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z d. 27/X—24 r. w celu wykonania ustawy z d. 17/VII—24 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

Dz. U. R. P. Nr. 95/24 poz. 887.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 31/X—24 r. o uregulowaniu produkcji spirytusu w okresie przejściowym.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 906.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 8/XI—24 r. o udzieleniu poręki państwowej na spłatę kapitału i odsetek obligacji spółek akcyjnych „Tramwaje Elektryczne w Zagłębiu Dąbrowskim S. A.” i „Elektryczne Koleje Dojazdowe S. A.”

Dz. U. R. P. Nr. 98/24 poz. 910.

Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z d. 12/XI—24 r. o opłatach probierczych.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 916.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Dóbr Państwowych z d. 12/XI—24 r. o zmianie rozporządze-

nia z d. 11/IX—24 r. w sprawie ustanowienia ceł wywozowych na niektóre towary.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 921.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu i Sprawiedliwości z d. 14/XI—24 r. o lichwie pieniężnej.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 922.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 14/XI—24 r. o prawie wekslowem.

Dz. U. R. P. Nr. 100/24 poz. 926.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 14/XI—24 r. o prawie czekowem.

Dz. U. R. P. Nr. 100/24 poz. 927.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 14/X—24 r. w sprawie przyznawania nagród za przyczynianie się do wykrycia ukróceń opłat stemplowych (należitości stemplowych i bezpośrednich).

Dz. Urz. Min. Skarbu Nr. 30/24 poz. 600.

Sprawiedliwość.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 19/VII—24 r. o uprawnieniach przewodniczących Urzędów Rozjemczych do spraw najmu.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 633.

Ustawa z dn. 2/VII—24 r. w przedmiocie umów sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości na terenie b. zaboru rosyjskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 69/24 poz. 669.

Rozporządzenie Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości z dnia 1/VIII—24 r. o lichwie pieniężnej.

Dz. U. R. P. Nr. 70/24 poz. 684.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 30/VII—24 r. o taksie dla komorników sądowych.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 689.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 22/VII—24 r. o dyzlokacji sądów pokoju w powiecie lubartowskim w okręgu sądu okręgowego w Lublinie.

Monitor Polski Nr. 175/24 poz. 533.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 24/VII—24 r. o rozmieszczeniu rewirów śledczych w powiecie olkuskim w okręgu sądu okręgowego w Sosnowcu.

Monitor Polski Nr. 177/24 poz. 537.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 14/VII—24 r. o dylokacji sądów pokoju w powiecie łomżyńskim w okręgu sądu okręgowego w Łomży.

Monitor Polski Nr. 180/24 poz. 542.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 24/VII—24 r. o rozmieszczeniu rewirów śledczych w okręgu sądów okręgowych w Kielcach, Lublinie i Radomiu.

Monitor Polski Nr. 181/24 poz. 545.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 24/VII—24 r. o rozmieszczeniu rewirów śledczych w pow. radomskim w okręgu sądu okręgowego w Piotrkowie.

Monitor Polski Nr. 183/24 poz. 556.

Ustawa z d. 17/VII—24 r. w przedmiocie zmiany niektórych postanowień ustaw o sądach przemysłowych i sądach kupieckich.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 697.

Ustawa z d. 31/VII—24 w przedmiocie wstrzymania eksmisji dzierżawców gruntów, zajętych pod budynki i położonych w obrębie miast, miasteczek, wsi i osad na obszarze Ziemi Wileńskiej, wojew. nowogródzkiego, poleskiego i wołyńskiego, oraz powiatów: bielskiego, grodzieńskiego, wołkowyskiego, sokólskiego i białostockiego woj. białostockiego.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 722.

Ustawa z d. 18/VII—24 r. o adwokaturze w okręgach sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz górnośląskiej części okręgu sądu apelacyjnego w Katowicach.

Dz. U. R. P. Nr. 78/24 poz. 755.

Ustawa z d. 31/VII—24 r. o języku urzędowania sądów, urzędów prokuratorskich i notariatu.

Dz. U. R. P. Nr. 78/24 poz. 757.

Rzporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 27/VII—24 r. o wysokości odsetek prawnych.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 769.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 24/IX—24 r. w przedmiocie niektórych zmian w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości o rejestrze handlowym z d. 22/IV—1919 r.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 813.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 24/IX—24 r. o przeniesieniu części ksiąg hipotecznych z Będzina do Sosnowca.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 814.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 30/IX—24 r. o oznaczeniu dnia przywrócenia normalnych warunków, jako początku terminu przewidzianego w art. 12 ustawy z d. 26/VII—19 r. o utraczonych tytułach na okaziciela.

Dz. U. R. P. Nr. 87/24 poz. 830.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 3/X—24 r. o opłatach stemplowych i sądowych w sprawach, związanych z przerachowaniem wierzytelności prywatno-prawnych.

Dz. U. R. P. Nr. 89/24 poz. 844.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 28/VII—24 r. w sprawie podwyższenia opłat za utrzymanie więźniów wojskowych i administracyjnych i za żywienie więźniów sądowych.

Dz. Urz. Min. Sprawiedliwości Nr. 15/24 poz. 23.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 20/IX—24 r. o zmianie art. 1 rozporządzenia z d. 16/I—24 r. w przedmiocie umundurowania i uzbrojenia urzędników i niższych funkcjonariuszów więziennych.

Dz. Urz. Min. Sprawiedliwości Nr. 19/24 poz. 28.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 26/IX—24 r. o zmianie własności terytorjalnej sądów powiatowych w Zabłotowie i Kosowie.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 912.

Rozporządzenie Ministrów: Sprawiedliwości i Skarbu z d. 31/X—24 r. o ulgach w przedmiocie opłat za wpisy do rejestru handlowego.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 913.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 10/XI—24 r. o zmia-

nie właściwości terytorjalnej sądów powiatowych w Strzyżewie i Krośnie.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 914.

Rozporządzenie Ministrów: Skarbu i Sprawiedliwości z d. 14/XI—24 r. o lichwie pieniężnej.

Dz. U. R. P. Nr. 99/24 poz. 922.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 14/XI — 24 r. o prawie wekslowym.

Dz. U. R. P. Nr. 100/24 poz. 926.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dnia 14/XI — 24 r. o prawie czekowym.

Dz. U. R. P. Nr. 100/24 poz. 927.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dn. 11/X—24 r. w sprawie podwyższenia normy żywnościowej dla wychowanków w państwowych zakładach wychowawczo-poprawczych.

Dz. Urz. Min. Sprawiedliwości Nr. 21/24 poz. 32.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z d. 28/X—24 r. o uchyleniu 150 art. Tymczasowej instrukcji ogólnej dla Sądów Królestwa Polskiego.

Dz. Urz. Min. Sprawiedliwości Nr. 22/24 poz. 35.

Sprawy Zagraniczne.

Ustawa z d. 12/VI—24 r. w przedmiocie ratyfikacji protokołu, podpisanego w Genewie dn. 14/VI — 23 r., dotyczącego poprawki art. 393 traktatu pokoju, podpisanego w Wersalu d. 28/VI—1919 r. oraz odpowiednich artykułów innych traktatów pokoju.

Dz. U. R. P. Nr. 59/24 poz. 594.

Ustawa z d. 9/XII—24 r. w przedmiocie ratyfikacji układu polsko-niemieckiego o górnośląskim pasie granicznym, podpisanego w Warszawie d. 23/II—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 60/24 poz. 600.

Ustawa z d. 9/VII—24 r. w sprawie ratyfikacji układu polsko-niemieckiego, dotyczącego praw członków i urzędników

Naczelnego Komitetu kolei górnośląskich, podpisanego w d. 23/II—24 r. w Warszawie.

Dz. U. R. P. Nr. 61/24 poz. 610.

Układ pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką, dotyczący wspólnej administracji wału w dolinie Kwidzyńskiej, podpisany w Poznaniu d. 27/I—1923 r.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 627.

Oświadczenie Rządowe z d. 20/VI—24 r. w przedmiocie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych układu pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką, dotyczącego wspólnej administracji wału w dolinie Kwidzyńskiej, podpisanego w Poznaniu d. 27/I—23 r.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 628.

Oświadczenie Rządowe z d. 23/VII—24 r. w sprawie przystąpienia Irlandji do międzynarodowej konwencji, dotyczącej ruchu automobilowego, podpisanej w Paryżu d. 11/X—1909 r.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 658.

Oświadczenie Rządowe z d. 23/VII—24 r. w sprawie przystąpienia Wysp Falklandzkich do międzynarodowej konwencji, dotyczącej zwalczania handlu kobietami i dziećmi, podpisanej w Paryżu d. 4/V—1910 r.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 659.

Obwieszczenie Rządowe z d. 23/VII—24 r. w sprawie złożenia przez Rząd Włoski dokumentów ratyfikacyjnych Międzynarodowej konwencji, dotyczącej zwalczania handlu kobietami i dziećmi, podpisanej w Paryżu d. 4/V—1910 r.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 660.

Oświadczenie Rządowe z dn. 24/VII—24 r. w sprawie uzyskania mocy obowiązującej przez Konwencję, dotyczącą spraw archiwalnych, podpisaną w Rzymie d. 6/IV—1922 r. pomiędzy Polską, Austrią, Węgrami, Włochami, Rumunją, Królestwem Serbów, Kroatów i Słoweńców, oraz Czechosłowacją.

Dz. U. R. P. Nr. 68/24 poz. 661.

Oświadczenie Rządowe z dn. 2/VII—24 r. w sprawie złożenia przez Rząd Republiki Czeskosłowackiej dokumentu ratyfikacyjnego Konwencji Rzymskiej z dn. 6/IV—22 r., podpisanej przez

Austrję, Włochy, Polskę, Rumunję, Królestwo Serbów, Kroatów i Słoweńców, Czechosłowację i Węgry, a dotyczącej spraw archiwalnych.

Dz. U. R. P. Nr. 71/24 poz. 690.

Ustawa z d. 25/VII—24 r. w przedmiocie ratyfikacji konwencji sanitarnej, podpisanej w Warszawie d. 7/II—24 r. pomiędzy Rządem Rzplitej Polskiej z jednej strony a Rządem Republiki Łotewskiej z drugiej.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 700.

Ustawa z d. 25/VII—24 r. w sprawie ratyfikacji traktatu handlowego i nawigacyjnego między Polską a Islandją, podpisanego w Warszawie d. 27/III—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 701.

Układ polsko-niemiecki w sprawie uprzywilejowanego tranzytu między polskim Górnym Śląskiem a resztą Polski przez niemiecki Górny Śląsk, podpisany we Wrocławiu d. 24/VI—22 r.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 704.

Oświadczenie Rządowe z d. 13/VI—24 r. w przedmiocie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych polsko-niemieckiego układu w sprawie uprzywilejowanego tranzytu między polskim Górnym Śląskiem a resztą Polski przez niemiecki Górny Śląsk, podpisanego we Wrocławiu d. 24/VI—22 r.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 705.

Układ polsko-niemiecki podpisany w Berlinie d. 10/VII—23 r., dotyczący zmiany § 75 Układu polsko-niemieckiego, podpisanego we Wrocławiu d. 24/VI—22 r. o uprzywilejowanym tranzycie między polskim Górnym Śląskiem a resztą Polski przez niemiecki Górny Śląsk.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 706.

Oświadczenie Rządowe z d. 13/VI—24 r. w przedmiocie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych układu polsko-niemieckiego, podpisanego w Berlinie d. 10/VII—23 r. dotyczącego zmiany § 15 Układu polsko-niemieckiego, podpisanego we Wrocławiu dnia 24/VI—22 o uprzywilejowanym tranzycie między polskim Górnym Śląskiem a resztą Polski przez niemiecki Górny Śląsk.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 707.

Polsko-niemiecki układ o górnośląskim pasie pogranicznym.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 708.

Oświadczenie Rządowe z d. 21/VII—24 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Układu polsko-niemieckiego o górnośląskim pasie pogranicznym pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Rzeszą Niemiecką, podpisanego w Warszawie d. 23/II—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 709.

Ustawa z dn. 25/VII—24 r. w przedmiocie uzupełnienia art. 20 konwencji handlowej między Polską a Francją, podpisanej d. 6/VII—22 r.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 717.

Ustawa z d. 25/VII—24 r. w sprawie ratyfikacji traktatu handlowego i nawigacyjnego między Polską a Danją, podpisanego w Warszawie d. 22/III—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 73/24 poz. 718.

Traktat Handlowy i Nawigacyjny pomiędzy Polską a Irlandją podpisany d. 22/III—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 74/24 poz. 734.

Oświadczenie Rządowe z d. 16/VIII—24 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego z Irlandją, podpisanego w Warszawie d. 22/III—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 74/24 poz. 735.

Traktat Handlowy i Nawigacyjny pomiędzy Polską a Danją podpisany d. 22/III—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 74/24 poz. 736.

Oświadczenie Rządowe z d. 16/VIII—24 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego z Danją, podpisanego w Warszawie d. 22/III—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 74/24 poz. 737.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 24/VIII—24 r. o ustaleniu prawa własności nieruchomości, stanowiących hipoteczną własność wolnodziedziczną b. arcyksięcia Karola Stefana Habsburga, a położonych w województwie krakowskiem.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 742.

Oświadczenie Rządowe z d. 24/VIII—24 r. w sprawie złożenia przez Rząd Brazylijski dokumentów ratyfikacyjnych Międzynaro-

dowego Porozumienia, dotyczącego zwalczania obiegu wydawnictw pornograficznych, podpisanego w Paryżu dn. 4/V—1910 r.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 775.

Traktat Handlowy i Nawigacyjny pomiędzy Polską a Finlandją podpisany w Warszawie d. 10/XI—23 r.

Dz. U. R. P. Nr. 81/24 poz. 781.

Oświadczenie Rządowe z d. 18/IX—24 r. w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego pomiędzy Polską a Finlandją, podpisanego w Warszawie.

Dz. U. R. P. Nr. 81/24 poz. 782.

Oświadczenie Rządowe z d. 16/IX—24 r. w sprawie złożenia przez Rząd Królestwa Serbów, Kroatów i Słoweńców dokumentów ratyfikacyjnych dotyczących Międzynarodowych Konwencji i Umów Pocztowych, podpisanych w Madrycie d. 30/XI—20 r.

Dz. U. R. P. Nr. 84/24 poz. 812.

Oświadczenie Rządowe z d. 16/IX—24 r. w sprawie przystąpienia Państw Syrii i Libanu, pozostających pod mandatem francuskim, do Międzynarodowej Konwencji o ochronie własności przemysłowej, podpisanej w Paryżu d. 20/III—1883 r., przejranej w Brukseli d. 14/XII—1900 r. i w Waszyngtonie d. 2/VI—1911 r.

Dz. U. R. P. Nr. 85/24 poz. 824.

Oświadczenie Rządowe z d. 16/IX—24 r. o przystąpieniu Irlandji do Międzynarodowej Konwencji z d. 21/VI—20 r. dotyczącej utworzenia Międzynarodowego Instytutu Chłodniczego w Paryżu.

Dz. U. R. P. Nr. 85/24 poz. 825.

Konwencja dotycząca międzynarodowej wymiany urzędowych wydawnictw i innych publikacji.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 834.

Oświadczenie Rządowe z d. 16/IX—24 r. w sprawie uzupełnienia artykułu 20 Konwencji Handlowej między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Francuską, podpisanej w Paryżu d. 6/II—22 r.

Dz. U. R. P. Nr. 88/24 poz. 836.

Oświadczenie Rządowe z d. 29/IX—24 r. w sprawie przedłuże-

nia terminu dla wnoszenia powództw do Mieszanego Trybunału Rozjemczego polsko-niemieckiego.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 851.

Oświadczenie Rządowe z d. 30/IX—24 r. w sprawie przystąpienia Palestyny do przejrzaney konwencji Berneńskiej o ochronie utworów literackich i artystycznych.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 852.

Oświadczenie Rządowe z dn. 7/X—24 r. w sprawie przystąpienia kolonji Brytyjskiej Złotego Brzegu do międzynarodowej konwencji o zwalczaniu handlu żywym towarem, podpisanej w Paryżu d. 4/V—1919 r.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 853.

Oświadczenie Rządowe z dn. 7/X—24 r. w sprawie złożenia przez Rząd Brazylijski dokumentów ratyfikacyjnych międzynarodowej konwencji o zwalczaniu handlu żywym towarem, podpisanej w Paryżu d. 4/V—1910 r. z odnośnym protokołem z tejże daty.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 854.

Oświadczenie Rządowe z d. 7/X—24 r. w sprawie przystąpienia Grecji do Konwencji Związkowej Paryskiej z d. 20/III—1880 r. o ochronie własności przemysłowej, przejrzaney w Brukseli d. 14/XII—1900 r. i w Waszyngtonie d. 2/VI—1911 r.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 855.

Oświadczenie Rządowe z d. 7/X—24 r. w sprawie przystąpienia Zagłębia Sarry do konwencji międzynarodowej, dotyczącej ruchu samochodowego, podpisanej w Paryżu d. 11/X—1909 r.

Dz. U. R. P. Nr. 91/24 poz. 856.

Protokół w sprawie tymczasowego uregulowania żeglugi powietrznej między Polską a Wielką Brytanią i Północną Irlandją.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 870.

Oświadczenie Rządowe z dn. 18/X—24 r. w sprawie wymiany not pomiędzy Rządem Polskim a Brytyjskim, dotyczących zatwierdzenia protokołu o tymczasowem uregulowaniu żeglugi powietrznej między Polską a Wielką Brytanią i Północną Irlandją, podpisanego w Warszawie dnia 13/VIII—24 r.

Dz. U. R. P. Nr. 94/24 poz. 871.

Oświadczenie Rządowe z dn. 28/X—24 r. w sprawie przystąpienia Państw Syrii i Libanu (pod mandatem francuskim) do Międzynarodowej Konwencji o ochronie utworów literackich i artystycznych, podpisanej w Bernie dn. 9/IX—1886 r. przejranej w Berlinie d. 13/XI—1908 r. i uzupełnionej przez protokół dodatkowy z d. 20/III—1914 r.

Dz. U. R. P. Nr. 97/24 poz. 903.

Sprawy Wojskowe.

Ustawa z d. 23/V—24 r. o powszechnym obowiązku służby wojskowej.

Dz. U. R. P. Nr. 61/24 poz. 609.

Ustawa z d. 20/VI—24 r. o podstawowych obowiązkach i prawach oficerów Polskiej Marynarki Wojennej.

Dz. U. R. P. Nr. 64/24 poz. 626.

Ustawa z d. 18/VII—24 r. o podstawowych obowiązkach i prawach szeregowych Wojska Polskiego.

Dz. U. R. P. Nr. 72/24 poz. 698.

Rozporządzenie wykonawcze Ministra Spraw Wojskowych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości z d. 1/VIII—24 r. w sprawie postępowania o uznanie za zaginione bez własnej winy osób, których zaginięcie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową.

Dz. U. R. P. Nr. 74/24 poz. 739.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 30/VII—24 r. w sprawie zamiany gruntów fortecnych na komunalne w m. Poznaniu.

Dz. U. R. P. Nr. 75/24 poz. 743.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 24/IX—24 r. o sposobie przeprowadzenia wyboru przy awansach oficerów w roku 1924.

Dz. U. R. P. Nr. 96/24 poz. 893.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z d. 24/IX—24 r. zmieniające rozporządzenie z d. 1/IX—23 r. o zasadach, dotyczących starszeństwa przy awansach, oraz sposobu przeprowadzenia wyboru na stopnie generalskie.

Dz. U. R. P. Nr. 96/24 poz. 894.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 20/X — 24 r. w sprawie uzupełnienia rozporządzenia o sposobie użycia wojska dla zabezpieczenia porządku publicznego postanowieniami, dotyczącymi dodatku asystencyjnego.

Dz. U. R. P. Nr. 96/24 poz. 895.

Różne.

Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych w przedmiocie zmiany nazwy miejscowości.

Monitor Polski Nr. 157/24 poz. 488.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 2/VII—24 r. w sprawie Statutu Organizacyjnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Monitor Polski Nr. 158/24 poz. 491.

Rozporządzenie Rady Ministrów z d. 16/VII—24 r. w przedmiocie uzupełnienia statutu organizacyjnego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Monitor Polski Nr. 170/24 poz. 518.

Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z d. 19/VII—24 r. w sprawie zmiany niektórych nazw miejscowości Województwa Kieleckiego.

Monitor Polski Nr. 170/24 poz. 519.

Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20/VII — 24 r. o zmianie nazwy gminy „Małpa“ na „Malinów“.

Monitor Polski Nr. 170/24 poz. 520.

Obwieszczenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 12/VII — 24 r. o zmianie nazw niektórych miejscowości Woj. Warszawskiego.

Monitor Polski Nr. 171/24 poz. 522.

Rozporządzenie Ministra Skarbu z d. 16/VII—24 r. w sprawie oznaczania w skróceniu jednostki monetarnej.

Monitor Polski Nr. 173/24 poz. 527.

Ustawa z d. 16/VII—24 r. w przedmiocie sprzedaży nieruchomości państwowej w Warszawie.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 761.

Ustawa z dn. 31/VII—24 r. w przedmiocie bezpłatnego odstąpienia m. Puławom 33,333 mtr.² gruntu z lasu państwowego „Ruda“ pod cmentarz grzebalny.

Dz. U. R. P. Nr. 79/24 poz. 767.

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej o ustanowieniu statutu orderu „Orła Białego“ z d. 23/X—24 r.

Monitor Polski Nr. 245/24 poz. 775.

Skorowidz rzeczowy druków sejmowych

za czas od 1/VII do 15/XI 24 r.

Koleje Żelazne.

Wniosek posła Widoty i kolegów z klubu P. S. L. „Piast” w przedmiocie przedłużenia Linji kolejowej Lwów — Podhajce przez Wiśniowczyk, Dobropole, Laskowce, Budzanów do Trembowli.

Druk Sejmu Nr. 1353 z d. 1/VII — 24 r.

Wniosek posła Kazimierza Widoty i kolegów z klubu P. S. L. „Piast” w przedmiocie odbudowy linji telegraficznej Trembowla—Janów—Budzanów.

Druk Sejmu Nr. 1358 z d. 2/VII — 24 r.

Wniosek posła K. Widoty i kolegów z klubu P. S. L. w sprawie budowy kolei z Iwania Pustego do Okopów Św. Trójcy.

Druk Sejmu Nr. 1397 z d. 11/VII — 24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie ułatwienia przejazdu na wybrzeże morskie przez terytorjum W. M. Gdańska.

Druk Sejmu Nr. 1400 z d. 14/VII — 24 r.

Wniosek posła T. Jemielewskiego i kol. z P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa” w sprawie przeniesienia stacji Puławy.

Druk Sejmu Nr. 1404 z d. 15/VII — 24 r.

Wniosek posła Chwalińskiego i kolegów z klubu P. S. L. „Piast” w sprawie uregulowania prawa własności gruntów, zabranych pod kolej w gminach: Praszka, Mokrsko, wsi Komorniki gminy Skomlin i gminie Kurów powiatu Wieluń.

Druk Sejmu Nr. 1416 z d. 17/VII — 24 r.

Wniosek posła Bona i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa” w sprawie zniesienia kolejki koło wsi Leplówka, powiatu Brzeskiego.

Druk Sejmu Nr. 1424 z d. 18/VII — 24 r.

Wniosek posła Prystupy z klubu Ukraińskiej Socjalno-Demokratycznej Partji i tow. w sprawie dokończenia budowy linii kolejowej z Łucka do Lwowa przez Stojanów.

Druk Sejmu Nr. 1438 z d. 31/VII — 24 r.

Wniosek posła Pawlaka i kol. z klubu N. P. R. w sprawie budowy połączenia kolejowego Jamielnik--Radomno--Rakówiec.

Druk Sejmu Nr. 1467.

Wniosek posła L. Bieńkowskiego i kol. ze związku Ludowo-Narodowego w sprawie przeniesienia stacji kolejowej ze wsi Raszójki do miasteczka Chorzelski w pow. Przasnyskim.

Druk Sejmu Nr. 1473 z d. 28/X — 24 r.

Wniosek posła Mianowskiego, Dolanowicza i tow. z klubu Chrz. Demokracji w sprawie ustawy o rentach kolejowych.

Druk Sejmu Nr. 1490 z d. 4/XI — 24 r.

Wniosek posła F. Kapelińskiego i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa” w sprawie rozciągnięcia taryfy o przewozie pasażerów za biletami klasy IV na całą sieć polskich kolei.

Druk Sejmu Nr. 1510 z d. 11/XI — 24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie zamiany gruntu kolejowego przy stacji Chełmie na grunt prywatny, wniesiony przez Ministerstwo Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 1526 z d. 12/XI — 24 r.

Wyznania Religijne i Oświecenie Publiczne.

Wniosek posła Schipera i tow. z Koła Żydowskiego w sprawie szkół żydowskich na terenie Małopolski, utrzymywanych z fundacji bar. Hirscha.

Druk Sejmu Nr. 1350 z d. 28/VI — 24 r.

Sprawozdanie Komisji Oświatowej o wniosku p. Wł. Konopczyńskiego ze Z. L. N. w sprawie egzaminów ścisłych w szkołach akademickich. (Druk Nr. 1259).

Druk Sejmu Nr. 1365 z d. 2/VII — 24 r.

Projekt ustawy o stosunkach służbowych nauczycieli, wniesiony przez Min. W. R. i O. P.

Druk Sejmu Nr. 1374 z d. 1/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Konstytucyjnej w sprawie projektu ustawy, zawierającej niektóre postanowienia o organizacji szkolnictwa (Druk 1337).

Druk Sejmu Nr. 1375 z d. 4/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Oświatowej o projekcie ustawy o środkach prawnych od orzeczeń i zarządzeń państwowych władz szkolnych (Druk 1158).

Druk Sejmu Nr. 1380 z d. 8/VII—24 r.

Wniosek posła Grünbauma i innych w sprawie statutu Społeczności Żydowskiej w Polsce.

Druk Sejmu Nr. 1394 z d. 23/VI—24 r.

Wniosek posła Stanisława Łańcuckiego i tow., dotyczący skasowania przymusu należenia ludności żydowskiej do żydowskiej gminy wyznaniowej.

Druk Sejmu Nr. 1415 z d. 17/VII—24 r.

Wniosek posła Utty i innych w sprawie zmiany artykułu 23 § 3 ustawy z d. 27/V—1919 r. o ustaleniu i wynagrodzeniu nauczycieli szkół powszechnych.

Druk Sejmu Nr. 1420 z d. 18/VII—24 r.

Wniosek posła M. Janeczka i kolegów z klubu poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie ustawowego przekazania gruntów pokarczemnych pod budowę i na użytek szkół powszechnych.

Druk Sejmu № 1421 z d. 18/VII—24 r.

Wniosek posła Krempy i kolegów z klubu poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie założenia szkoły tkackiej w Padwi Narodowej, powiecie Mieleckim, przy pomocy 12-tu warsztatów mechanicznych i przędzalni, jaka jest niezbędną w obecnych czasach i na przyszłość z powodu braku odzieży na wsi w Tarnobrzeskim, Niskim, Kolbuszowskim i t. p. powiatach Małopolski.

Druk Sejmu Nr. 1426 z d. 18/VII—24 r.

Wniosek posła rabina Lewina i tow. z Koła Żydowskiego w sprawie nadmiernego podwyższenia opłat uniwersyteckich w bieżącym roku akademickim

Druk Sejmu Nr. 1458 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów z Klubu Ukraińskiego w sprawie uregulowania drogą ustawową kwestji parafji zarówno prawosławnych, jak i katolickich.

Druk Sejmu Nr. 1492 z d. 4/XI—24 r.

Wniosek posłów Klubu Białoruskiego w sprawie przymusowego wysiedlenia z Polski duchownych prawosławnych, arcybiskupa Włodzimierza i archimandryty Tichona.

Druk Sejmu Nr. 1501 z d. 4/XI—24 r.

Wniosek posłów A. Langiera, W. Piotrowskiego i tow. w sprawie nowelizacji ustawy z d. 13/VII—20 r. o szkołach akademickich.

Druk Sejmu № 1522 z d. 14/XI—24 r.

Praca i Opieka Społeczna.

Wniosek posła Pasickiego i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie przyścia z pomocą ludności powiatu samborskiego, dotkniętej klęską elementarną gradobicia.

Druk Sejmu Nr. 1345 z d. 26/VI—24 r.

Wniosek posła Widoty i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie przyścia z natychmiastową pomocą ludności nawiedzionej gradobiciem i powodzią w powiecie Trembowelskim.

Druk Sejmu Nr. 1348 z d. 28/VI—24 r.

Wniosek posła Zwolińskiego i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie klęski gradobicia w powiecie zbaraskim.

Druk Sejmu Nr. 1349 z d. 28/VI—24 r.

Wniosek posła Madejczyka i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie przyścia z pomocą przez Rząd ludności, dotkniętej klęską gradobicia, a to gmin Szerzyny i Zarzecza, w powiecie jasielskim w Małopolsce.

Druk Sejmu Nr. 1351 z d. 28/VI—24 r.

Wniosek posła ks. Mikołaja Ilkowa z klubu Ukraińsko-Włościańskiego i kolegów w sprawie szybkiego udzielenia kredytu dla podniesienia i rozwinięcia kooperatyw gospodarczych włościańskiego stronnictwa, jakoteż celem podniesienia kultury w rolnictwie, przechodzącym ciężki kryzys gospodarczy.

Druk Sejmu Nr. 1352 z d. 30/VI—24 r.

Wniosek posła Józefa Romana z klubu P. S. L. w sprawie przyścia z pomocą rządową ludności powiatu żywickiego, dotkniętej klęską gradobicia.

Druk Sejmu Nr. 1357 z d. 1/VII—24 r.

Wniosek posła Toczka i towarzyszy z klubu poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie zniszczenia przez gradobicie gospodarstw w gminie Szerzynch, powiecie Jasielskim.

Druk Sejmu Nr. 1359 z d. 2/VII—24 r.

Wniosek posła Hryckiewicza i kol. z klubu Chrz. Narodowego w sprawie przyścia z pomocą rządową ludności powiatu sokólskiego i białostockiego, która ucierpiała od burzy i gradobicia w d. 28 VI—24 r.

Druk Sejmu Nr. 1369 z d. 3/VII—24 r.

Wniosek posła Jana Puchałki i kolegów z klubu Chrz. Demokracji w przedmiocie ubezpieczenia na wypadek bezrobocia pracowników biurowych.

Druk Sejmu Nr. 1371 z d. 3/VII—24 r.

Projekt ustawy o pracownikach domowych, wniesiony przez Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

Druk Sejmu Nr. 1381 z d. 8/VII—24 r.

Wniosek posła Ad. Saranieckiego i kol. z klubu P. S. L. w sprawie klęski elementarnej, jaka dotknęła powiat stanisławowski.

Druk Sejmu Nr. 1384 z d. 8/VII—24 r.

Wniosek posłów Zofji Praussowej, Tadeusza Regera i tow. ze Zw. P. P. S. w sprawie niedostatecznej kontroli Urzędu Emigracyjnego nad przewozem emigrantów.

Druk Sejmu Nr. 1388 z d. 30/VI—24 r.

Wniosek posła Targowskiego i kolegów z klubu Poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie przyścia z pomocą przez Rząd gminie Stratyn Niżny, pow. Dolina (Małopolska) zniszczonej klęską gradobicia.

Druk Sejmu Nr. 1391 z d. 10/VII—24 r.

Wniosek posła Łaskudy i kolegów z klubu Poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie przyścia z pomocą przez Rząd gminom, zniszczonym klęską gradobicia i powodzi, to jest gminom: Słupnice Szlacheckie i Słupnice Królewskie oraz części gminy Hyszówek pow. Limanowa (Małopolska).

Druk Sejmu Nr. 1392 z d. 8/VII—24 r.

Wniosek posła Serg. Kozickiego i towarzyszy z klubu Ukraińskiego w sprawie przyścia z natychmiastową pomocą ludności powiatu dubieńskiego na Wołyniu oraz jaworowskiego w b. Galicji, gdzie olbrzymie szkody ma ludność od gradobicia.

Druk Sejmu Nr. 1395 z d. 8/VII—24 r.

Wniosek posłów Józefa Romana i Józefa Bednarczyka i kol. z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie klęsk elementarnych w powiecie Wadowice, Małopolska.

Druk Sejmu Nr. 1402 z d. 16/VII—24 r.

Wniosek posła Semena Melnika z klubu Ukraińsko-Włościańskiego i kolegów w sprawie natychmiastowej pomocy dla gmin: Meducha, Delejów, Międzyhorce, Siemikowce, Tustań, Chorostków, Belszowce i części Halicza, dotkniętych klęską elementarną wskutek oberwania się chmury i gradobicia.

Druk Sejmu Nr. 1405 z d. 15/VII—24 r.

Wniosek posła Sygietowicza i kolegów ze Związku Ludowo-Narodowego w sprawie przyścia z pomocą rolnikom, dotkniętym klęską pożaru, gradobicia oraz innemi nieszczęśliwemi wypadkami.

Druk Sejmu Nr. 1408 z d. 17/VII—24 r.

Wniosek posła Jana Madejczyka i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie przyścia z pomocą ludności rolniczej, dotkniętej klęskami żywiołowemi w powiecie Jasielskim.

Druk Sejmu Nr. 1412 z d. 17/VII—24 r.

Wniosek posła Wojtiuka z klubu Ukraińskiej Socjalno-Demokratycznej Partji i tow. w sprawie udzielenia przez Rząd pomocy gminie Jaworów, w b. Galicji Wschodniej, zniszczonej klęską gradobicia.

Druk Sejmu Nr. 1432 z d. 31/VII—24 r.

Wniosek posłów klubu Pol. Str. Lud. w sprawie katastrofalnego położenia ludności rolniczej, dotkniętej klęskami elementarnemi, i przyścia z pomocą dla przeprowadzenia zasiewów.

Druk Sejmu Nr. 1436 z d. 31/VII—24 r.

Wniosek posła Paszczuka z klubu Ukraińskiej Socjalno-Demokratycznej Partji i tow. w sprawie udzielenia przez Rząd pomocy położonym nad Słuczem i Horynią gminom powiatu Sarneńskiego, zniszczonym klęską powodzi.

Druk Sejmu Nr. 1439 z d. 31/VII—24 r.

Wniosek posłów Gdyka, ks. Kaczyńskiego, Harasza, Marciniaka i Puchałki z Klubu Chrz. Dem. w sprawie ustawy o ubezpieczeniu na starość i na wypadek niezdolności do pracy.

Druk Sejmu Nr. 1456 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Bronisława Ziemięckiego, Kazimierza Czapieńskiego i tow. w sprawie pociągów robotniczych.

Druk Sejmu Nr. 1471 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posła Pawlaka i kol. z klubu N. P. R. w sprawie inwalidów wojskowych przedwojennych i inwalidów urazowych nieobjętych umową zawartą między Polską a Niemcami w myśl art. 312 pokojowego Traktatu Wersalskiego i decyzji Rady Ligi Narodów z d. 17/VII—1922 r.

Druk Sejmu Nr. 1474 z d. 28/X—24 r.

Wniosek posła Błażeja Stolarskiego i kol. z klubu P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie dawnych rent rosyjskich.

Druk Sejmu Nr. 1478 z d. 30/X—24 r.

Wniosek posłów Jana Puchałki, Ludwika Gdyka z klubu Chrześc. Demokracji w przedmiocie ustawy, regulującej stosunki prawne dozorców domowych.

Druk Sejmu Nr. 1480 z d. 29/X—24 r.

Wniosek posła Antoniego Pączka i tow. ze Z. P. P. S. w sprawie ustanowienia przez Rząd przymusowego Zarządu Państwowego nad Zakładami Starachowickimi.

Druk Sejmu Nr. 1483 z d. 30/X—24 r.

Wniosek posła Jana Dziducha (Chł. Str. Rad.) i tow. w sprawie porzuczonych emigrantów polskich ze Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, wskutek przerachowania przez Skarb Państwa ich wkładów oszczędnościowych, złożonych w latach 1919 i 1920 w Pocztowej Kasie Oszczędnościowej za pośrednictwem Konsulatów Rzeczypospolitej Polskiej w Ameryce.

Druk Sejmu Nr. 1484 z d. 22/X—24 r.

Projekt ustawy o zakazie używania białego i żółtego fosforu przy wyrobie przedmiotów zapalnych, wniesiony przez Min. Pracy i Opieki Społecznej.

Druk Sejmu Nr. 1486 z d. 4/XI—24 r.

Projekt ustawy o rozciągnięciu na część górnośląską Woj. Śląskiego mocy obowiązującej ustaw o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i ich rodzin oraz zaopatrzeniu rodzin po poległych i zmarłych lub zaginionych bez własnej winy, których śmierć, względnie zaginięcie, znajduje się w związku ze służbą wojskową, wniesiony przez Min. Pracy i Opieki Społecznej.

Druk Sejmu Nr. 1487 z d. 4/XI—24 r.

Wniosek posła Mianowskiego, Dolanowicza i tow. z klubu Chrz. Demokracji w sprawie ustawy o rentach kolejowych.

Druk Sejmu Nr. 1490 z d. 4/XI—24 r.

Wniosek posłów St. Wojtachy, J. Puchałki, Sosińskiego, Harasza, Gdyka i kolegów z klubu Chrz. Dem. w sprawie doraźnej pomocy dla bezrobotnych pracowników umysłowych.

Druk Sejmu Nr. 1499 z d. 6/XI—24 r.

Wniosek posłów Waszkiewicza, Ziemięckiego i tow. w sprawie doraźnej pomocy dla bezrobotnych pracowników umysłowych.

Druk Sejmu Nr. 1503 z d. 6/XI—24 r.

Wniosek posłów Herza, Faustyniaka, Milczyńskiego i kol. z klubu N. P. R. w sprawie utworzenia sejmowej komisji emigracyjnej.

Druk Sejmu Nr. 1507 z d. 11/XI—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie uzupełnienia art. 70 Regulaminu Sejmowego.

Druk Sejmu Nr. 1508 z d. 11/XI—24 r.

Handel i Przemysł.

Wniosek posła ks. Mikołaja Ilkowa i kolegów z klubu Ukraińsko-Włościańskiego w sprawie natychmiastowej rewizji gruntownej ewentualnie likwidacji wszelkich udzielonych koncesji na hurtownie tytoniowe, trafiki, na wyszynki wódek i piwa protegowanym jednostkom żydowskiemu, rozsia-
nym po wsiach i demoralizującym jakoteż wyzyskującym pod wszelkim względem ukraińsko-włościańskie masy i wydania zakazu pokątnego i wędrownego handlu towarami wszelkimi po wsiach przez żydów uprawianego, pod którego pozorem uprawia się wszelki szmugiel i przedewszystkiem tytoniowy i wyzysk ludności.

Druk Sejmu Nr. 1346 z d. 26/VI—24 r.

Wniosek posła Hellera i tow. z Koła Żydowskiego w sprawie wznowienia ruchu między Polską a Rumunją w punkcie granicznym w Zaleszczykach.

Druk Sejmu Nr. 1362 z d. 2/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Morskiej o projekcie ustawy o morskich opłatach portowych (Druk 1043).

Druk Sejmu Nr. 1364 z d. 2/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Przemysłowo-Handlowej o rządowym projekcie ustawy o zbiornikach używanych pod ciśnieniem (Druk 946).

Druk Sejmu Nr. 1387 z d. 11/VII—24 r.

Wniosek posła Bona i tow. z Klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa” w sprawie zniżenia cen hurtowych na sól.

Druk Sejmu Nr. 1403 z d. 15/VII—24 r.

Projekt ustawy o zmianach opłat, przewidzianych w ustawie z dnia 5/II—24 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych (Dz. U. R. P. Nr. 31 poz. 306), wniesiony przez Minister. Przem. i Handlu.

Druk Sejmu Nr. 1505.

Reforma Rolna.

Wniosek posła ks. Mikołaja Ilkowa i kol. z klubu Ukraińsko-Włościańskiego w sprawie nielegalnego nabywania posiadłości gruntowych przez sprytną część elementu żydowskiego i innych handlarzy ziemią drogą spekulacji w powiatach: turczańskim, stryjskim, kosowskim, kałuskim, skolskim, stanisławowskim i innych wbrew ustawie o wykonaniu reformy rolnej.

Druk Sejmu Nr. 1347 z d. 26/VI—24 r.

Wniosek posła M. Malinowskiego i kol. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa” w sprawie wstrzymania wykonywania Rozporządzenia Wyk. Ministerstwa Reform Rolnych z d. 24/V—24 r. o upoważnieniu do zawodowego wykonywania skalania gruntów (Dz. U. Nr. 55 poz. 550).

Druk Sejmu Nr. 1423 z d. 18/VII—24 r.

Wniosek posła Ostrowskiego i kolegów z klubu P. S. L. w sprawie rozwiązania umów dzierżawnych, dotyczących się domen państwowych w województwie Poznańskim i Pomorskim, oraz przekazania tychże na cele reformy rolnej.

Druk Sejmu Nr. 1457 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posła Franciszka Kapelińskiego i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie przedłożenia ustawy, określającej wynagrodzenie i odpowiedzialność geometrów.

Druk Sejmu Nr. 1489 z d. 4/XI—24 r.

Wniosek posła Franciszka Kapelińskiego i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie parcelacji gruntów pofortecznych.

Druk Sejmu Nr. 1494 z d. 4/XI—24 r.

Wniosek posłów Jana Kwapińskiego, Marjana Malinowskiego, Józefa Niskiego, Józefa Dziegielewskiego i tow. ze Z. P. P. S. w sprawie umożliwienia bezrolnym i małorolnym nabywania parceli z majątków, sprzedawanych na rzecz opłaty podatku majątkowego.

Druk Sejmu Nr. 1500 z d. 7/XI—24 r.

Rolnictwo i Dobra Państwowe.

Wniosek posła Bednarczyka i kolegów z klubu P. S. L. w sprawie zakupywania przez wojskowość koni na rynkach krajowych a nie zagranicą.

Druk Sejmu Nr. 1354 z d. 1/VII—24 r.

Wniosek posła K. Widoty i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w przedmiocie odpowiedniego zorganizowania akcji walki z zarazą płucną bydła rogatego.

Druk Sejmu Nr. 1355 z d. 2/VII—24 r.

Wniosek posłów W. Ostrowskiego i K. Widoty z klubu P. S. L. w sprawie zaopatrzenia ludności wiejskiej w drzewo opałowe.

Druk Sejmu Nr. 1356 z d. 2/VII—24 r.

Wniosek posła Ballina i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie zwolnienia z pod osadnictwa drobnych działek ziemi, od wielu lat własnoręcznie uprawianych przez osoby obdarowane, lub uwłaszczone, jakoteż drobnych właścicieli rolnych.

Druk Sejmu Nr. 1372.

Wniosek posłów klubu Białoruskiego w sprawie przymusu ubezpieczenia od ognia budynków wiejskich na ziemiach białoruskich.

Druk Sejmu Nr. 1389 z d. 5/VII—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo - Narodowego w przedmiocie energicznego tępienia szkodników leśnych, a mianowicie: sówki, hojnówki i t. zw. mniszki.

Druk Sejmu Nr. 1393 z d. 10/VII—24 r.

Wniosek posła Hulaka i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie zakazu pośredniczenia handlu ziemią w Poznańskiej dzielnicy oraz aby uczynić notariuszów odpowiedzialnymi za sporządzenie kontraktów.

Druk Sejmu Nr. 1414 z d. 17/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Rolnej o zaproponowanych przez Senat poprawkach do projektu ustawy o ochronie drobnych dzierżawców rolnych (Druki Nr. 1018, 1020, 1293).

Druk Sejmu Nr. 1428 z d. 30/VII—24 r.

Projekt ustawy o wyjęciu dóbr Włoszakowic i Jezierzyc Kościelnych w woj. Poznańskim z pod działania ustawy z d. 14/VII—20 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62 poz. 400), wniesiony przez Min. Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Druk Sejmu Nr. 1443 z d. 14/VIII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Rolnej w przedmiocie projektu ustawy o środkach ochronnych przeciw zarazie stadniczej u koni, przedłożony przez Rząd (Druk Nr. 20).

Druk Sejmu Nr. 1476 z d. 31/X—24 r.

Wniosek posła Antoniego Pasickiego i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie wszczęcia przez rząd natychmiastowej akcji tępienia myszy na terenie woj. lwowskiego.

Druk Sejmu Nr. 1481 z d. 29/X—24 r.

Wniosek posła J. Poniatowskiego i kolegów z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie reorganizacji Zarządu Lasów Państwowych.

Druk Sejmu Nr. 1485 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posła Krempy i tow. ze Związku Chłopskiego w sprawie przyjęcia z pomocą ludności, zrujnowanej klęskami wojny elementarnymi przez udzielanie kredytu długoterminowego niskoprocentowego dla podniesienia gospodarstwa rolnego.

Druk Sejmu Nr. 1496 z d. 6/XI—24 r.

Sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy w sprawie zmian

w ustawie o rybołóstwie z d. 31/X—1887 r. dla Królestwa, Galicji i Lodomierji w W. Ks. Krakowskim (Druk Nr. 1062).

Druk Sejmu Nr. 1513 z d. 12/X—24 r.

Sprawozdanie Komisji Rolnej w wniosku nagłym posła M. Janeczka i innych z klubu P. Z. L. w sprawie uchylenia rozporządzenia Ministra Rol. i Dóbr Państw. z d. 15 I—24 r. wydanego w porozumieniu z Ministrem Przemysłu i Handlu w przedmiocie norm szacunkowych zwierząt domowych dla wymiaru podatku procentowego (Druk Nr. 1048).

Druk Sejmu Nr. 1514 z d. 13/XI—24 r.

Sprawozdanie Komisji Rolnej o projekcie ustawy o kontroli państwowej nad ogierami i rejestracji klaczy zarodowych (Druk Nr. 1091).

Druk Sejmu Nr. 1517 z d. 14/XI—24 r.

Sprawozdanie Komisji o rządowym projekcie ustawy o Państwowej Radzie Rolniczej (Druk Nr. 906).

Druk Sejmu Nr. 1518 z d. 14/X—24 r.

Roboty Publiczne.

Wniosek posła Michalaka i kol. z klubu N. P. R. w sprawie rozpoczęcia budowy gmachów rządowych w m. Łodzi.

Druk Sejmu Nr. 1413 z d. 17/VII—24 r.

Wniosek posła Gruszki i kolegów z klubu P. S. L. „Piast“ w sprawie odbudowy mostu na Sanie pod Radymnem.

Druk Sejmu Nr. 1425 z d. 18/VII—24 r.

Wniosek posła Józefa Berka i kolegów z klubu Poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie budowy mostu na rzece Wisłoce pod Przeczą, Jasłem i Łabiniem pow. Pilzno, na drodze do Tarnowa, Dębicy i Jasła.

Druk Sejmu Nr. 1437 z d. 31/VII—24 r.

Projekt ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia 26/X—21 r. o popieraniu publicznych przedsiębiorstw meljoracyjnych, wniesiony przez Minister. Robót Publicznych.

Druk Sejmu Nr. 1448 z d. 10/X—24 r.

Wniosek posła Wiewiórskiego i kolegów z klubu Związku Chłopskiego w sprawie wznowienia robót regulacyjnych na rzekach Wisłoce i Jasiołce w pow. Krosno.

Druk Sejmu Nr. 1524 z d. 11/XI—24 r.

Skarbowość.

Sprawozdanie Komisji Skarbowej o rządowym projekcie ustawy w przedmiocie zmiany niektórych przepisów o opodatkowaniu spadków i darowizn (Druk Nr. 1302).

Druk Sejmu Nr. 1366 z d. 3/VII—24 r.

Wniosek posła Kapelińskiego i inn. z klubu P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie przekazania urzędom gminnym egzekwowania wyroków sądowych i zaległych podatków.

Druk Sejmu Nr. 1370 z d. 3/VII—24 r.

Sprawozdanie połączonych Komisji Skarbowej i Budżetowej o projekcie ustawy o ugruntowaniu naprawy Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego (Druk Nr. 1283).

Druk Sejmu Nr. 1378 z d. 12/VII—24 r.

Projekt ustawy o pobieraniu od zaległości w podatkach bezpośrednich oraz w należnościach stemplowych kar za zwłokę, odsetek za odroczenie tudzież kosztów egzekucyjnych, wniesiony przez Ministerstwo Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 1379 z d. 5/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy o Monopolu Spirytusowym (Druk Nr. 1148).

Druk Sejmu Nr. 1396 z d. 11/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Skarbowej o wniosku p. St. Thugutta o specjalnym podatku szkolnym (Druk Nr. 1235).

Druk Sejmu Nr. 1398 z d. 12/VII—24 r.

Wniosek posła Posackiego i kolegów z klubu poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie zmiany dotychczasowego poboru podatku gruntowego w Małopolsce i przeprowadzenia repartycji podatków gruntowych przez ewidencje katastru.

Druk Sejmu Nr. 1411 z d. 17/VII—24 r.

Ustawa o Monopolu Spirytusowym, w brzmieniu przyjętem przez Sejm w III czytaniu w dniu 17/VII—24 r.

Druk Sejmu Nr. 1417.

Wniosek posłów Ziemięckiego, Waszkiewicza i tow. ze Z. P. P. S. i N. P. R. w sprawie noweli do ustawy o monopolu tytoniowym z dnia 1/VI—22 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47 z d. 29/VI—22 r).

Druk Sejmu 1422 z d. 18/VII—24 r.

Wniosek posłów Jedyńaka, Saranieckiego i kolegów z klubu P. S. L. „Piast” w sprawie ściągania drugiej raty podatku majątkowego.

Druk Sejmu Nr. 1431 z d. 31/VII—24 r.

Wniosek posła Józefa Berka i kolegów z klubu Poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie niesprawiedliwego włączenia powiatów Gorlice, Pilzno, Grybów, Nowy Sącz, Brzesko, Tarnów, Jasło, opoczycze do I okręgu ekonomicznego, zamiast III-go.

Druk Sejmu Nr. 1430 z d. 31/VII—24 r.

Wniosek posłów Antoniego Matakiewicza, ks. Jana Czuja i tow. ze Stronnictwa Katolicko-Ludowego w sprawie pokrzywdzenia powiatu grybowskiego w Małopolsce przez zaliczenie do pierwszego okręgu ekonomicznego gruntów, położonych w tym powiecie, przy wymiarze podatku majątkowego.

Druk Sejmu Nr. 1433 z d. 31/VII—24 r.

Projekt ustawy o zmianie statutu Banku Polskiego, wniesiony przez Minister. Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 1444 z d. 15/IX—24 r.

Projekt o zwolnieniu od podatków i opłat publicznych: państwowych i samorządowych, osób korzystających z prawa eksterytorjalności oraz szefów zawodowych przedstawicielstw konsularnych państw obcych w Polsce, wniesiony przez Min. Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 1447 z d. 30/IX—24 r.

Projekt ustawy o pozbywaniu nieruchomości majątków, przejętych na własność Państwa jako dobra bezdziedziczne, wniesiony przez Min. Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 1449 z d. 14/X—24 r.

Projekt ustawy Skarbowej dodatkowej na rok 1924, wniesiony przez Min. Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 1451 z d. 21/X—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie nadużyć skarbowych i szkód wyrządzonych Państwu na Górnym Śląsku.

Druk Sejmu Nr. 1459 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Klubu Chrz. Demokracji w sprawie pogłosek o nadużyciach podatkowych w przemyśle górnośląskim i o działalności antypaństwowej przemysłu górnośląskiego.

Druk Sejmu Nr. 1460.

Wniosek posłów Związku Parlamentarnego Polskich Socjalistów w sprawie nadużyć podatkowych na Górnym Śląsku.

Druk Sejmu Nr. 1461 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Klubu Chrześcijańsko-Narodowego w sprawie nadużyć i działania na szkodę Państwa na Górnym Śląsku.

Druk Sejmu Nr. 1462 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Koła Żydowskiego w sprawie noweli o podatku przemysłowym.

Druk Sejmu Nr. 1463 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie koniecznej reformy podatku przemysłowego (ustawy z d. 14/V—24 r. poz. 412).

Druk Sejmu Nr. 1464 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Henryka Mianowskiego, Karola Holesy, Adama Piotrowskiego, Wojciecha Sosińskiego i kolegów z klubu Chrz. Demokracji w sprawie noweli do ustawy o podatku przemysłowym.

Druk Sejmu Nr. 1479 z d. 29/X—24 r.

Wniosek posła F. Kapelińskiego i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie zmiany opodatkowania przedmiotów zbytku.

Druk Sejmu Nr. 1509 z d. 11/XI—24 r.

Sprawozdanie Komisji Skarbowej o projekcie ustawy w przedmiocie opłat stemplowych, które mają płacić spółdzielnie (Druk 252).

Druk Sejmu Nr. 1512 z d. 11/XI—24 r.

Sprawozdanie Komisji Skarbowej o wniosku p. Posackiego i tow. z klubu Poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie zmiany dotychczasowego poboru podatku gruntowego w Małopolsce i przeprowadzenia reparacji podatków gruntowych przez ewidencję katastru (Druk Nr. 1411).

Druk Sejmu Nr. 1515 z d. 13/XI—24 r.

Sprawozdanie Komisji Skarbowej: 1) o wniosku p. Jedynaka, Saranieckiego i tow. z klubu P. S. L. w sprawie ściągania drugiej raty podatku majątkowego (Druk Nr. 1431). 2) o wniosku p. Janeczka, Toczka i tow. z klubu Poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie bezprawnego pobierania przez urzędy skarbowe drugiej zaliczki na podatek majątkowy od płatników, których majątek nie przenosi 3.000 fr. zł. (Druk 1177). 3) o wnio-

sku nagłym p. Frostiga i tow. z Koła Żydowskiego w sprawie egzekwowania drugiej zaliczki na podatek majątkowy (Druk Nr. 1087).

Druk Sejmu Nr. 1516 z d. 13/XI—24 r.

Wniosek posła M. Czuczmaja i tow. z klubu Ukraińskiego w sprawie nadużyć organów podatkowych I i II instancji względem narodu ukraińskiego, oraz w sprawie pogwałcenia przez te organa przepisów ustawowych (art. 3 § f, art. 8 § 3a ustawy z d. 11/VIII—23 r., art. 12 ustawy z dn. 15/VI—23 r. i rozporządzeń p. Ministra Skarbu z d. 29/II—23 r. i z d. 31/V—24 r. oraz rozporządzenia p. Prezydenta Rzplitej Polskiej z d. 26/VI—1924 r.

Druk Sejmu Nr. 1519 z d. 14/XI—24 r.

Wniosek posła Rzepeckiego i kolegów, dotyczący zmiany Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z d. 14/V—24 r. (Dz. U. R. P. Nr. 42 poz. 441) o przerachowaniu zobowiązań prywatno-prawnych.

Druk Sejmu Nr. 1520 z d. 14/XI—24 r.

Wniosek posła Rzepeckiego i kolegów w sprawie zmiany Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z d. 17/III—24 r. i 7/VI—24 r. o przerachowaniu pożyczek państwowych.

Druk Sejmu Nr. 1521 z d. 14/XI—24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie zmiany niektórych przepisów o państwowym podatku dochodowym, obowiązujących na zasadzie ustawy o państwowym podatku dochodowym, ogłoszonej w rozporządzeniu Ministra Skarbu z d. 14/VII—23 r. (Dz. U. R. P. Nr. 77 poz. 607) oraz na zasadzie ustawy z d. 10/I—24 r. (Dz. U. R. P. Nr. 13 poz. 110), wniesiony przez Ministerstwo Skarbu.

Druk Sejmu Nr. 1527 z d. 14/XI—24 r.

Sprawy Wewnętrzne.

Wniosek posła Toczka i kolegów z klubu poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie nadmiaru wyższych urzędników w starostwach w Małopolsce.

• Druk Sejmu Nr. 1360 z d. 2/VII—24 r.

Wniosek posła Inslera i tow. z Koła Żydowskiego w sprawie postępowania dyscyplinarnego przeciw komisarzowi policji Łabiakowi we Lwowie.

Druk Sejmu Nr. 1363 z d. 2/VII—24 r.

Wniosek posła Kapelińskiego i innych z klubu P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie przekazania urzędom gminnym egzekwowania wyroków sądowych i zaległych podatków.

Druk Sejmu Nr. 1370 z d. 3/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Konstytucyjnej w sprawie projektu ustawy o języku państwowym i języku urzędowania państwowych i samorządowych władz administracyjnych. (Druk 1335).

Druk Sejmu Nr. 1376 z d. 4/VII—24 r.

Sprawozdanie Komisji Konstytucyjnej w sprawie projektu ustawy o języku urzędowania sądów, urzędów prokuratorskich i notariatu. (Druk Nr. 1336).

Druk Sejmu Nr. 1377 z d. 4/VII—24 r.

Projekt ustawy o zaliczeniu gminy Krzeszowice do miejscowości, podlegających galicyjskiej ustawie gminnej z d. 3/VII—1896 r. (Dz. Ustaw Kraj. Nr. 51), wniesiony przez Min. Spraw Wewnętrznych.

Druk Sejmu 1382 z d. 7/VII—24 r.

Wniosek posła Jerzego Barańskiego i tow. z Klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie zmiany rozporządzeń Rady Obro-ny Państwa na miejscowościach granicznych.

Druk Sejmu Nr. 1383 z d. 11/VII—24 r.

Wniosek posła Kapelińskiego i inn. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie opłat, pobieranych przez rejentów.

Druk Sejmu Nr. 1385 z d. 8/VII—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo-Narodowego, klubu Chrześc. Narodowego, Chrześcijańskiej Demokracji, Piasta (P. S. L.) w sprawie wyborów komunalnych w b. Dzielnicy Pruskiej.

Druk Sejmu Nr. 1386 z d. 8/VII—24 r.

Wniosek posłów Klubu Białoruskiego w sprawie gwałtów i rabunków, popełnionych przez 27 p. ułanów w powiecie stołpeckim oraz biernego zachowywania się starosty stołpeckiego.

Druk Sejmu Nr. 1390 z d. 8/VII—24 r.

Projekt ustawy, zmieniającej niektóre postanowienia ustawy z dnia

13/II—1924 r. w przedmiocie stosowania na obszarze województwa śląskiego ustaw, dotyczących państwowej służby cywilnej, wniesiony przez Prezydium Rady Ministrów.

Druk Sejmu Nr. 1399 z d. 12/VII—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie wykonania ustawy emerytalnej.

Druk Sejmu Nr. 1401 z d. 15/VII—24 r.

Wniosek posła Serg. Kozickiego i tow. z Klubu Ukraińskiego w sprawie odmowy przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zatwierdzenia zmiany statutu „Ukraińskiego Pedagogicznego Towarzystwa” we Lwowie.

Druk Sejmu Nr. 1407 z d. 15/VII—24 r.

Wniosek posła Marjana Dąbrowskiego i kolegów w sprawie rozwiązania Rady Miejskiej i Prezydium st. m. Krakowa.

Druk Sejmu Nr. 1409 z d. 17/VII—24 r.

Projekt ustawy o prowizorium budżetowem Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie na czas od 1/I do 30/VI—24 r., wniesiony przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Druk Sejmu Nr. 1419 z d. 17/VII—24 r.

Wniosek posłów Stanisława Rymara, Karola Holeksy i kolegów w sprawie zmiany ustawy z dn. 6/X—1901 r. (Dz. U. Kr. Nr. 108,) nadającej statut miejski stołecznemu miastu Krakowowi.

Druk Sejmu Nr. 1435.

Projekt ustawy o djetach i kosztach podróży lekarzy, jako znawców sądowych, w górnośląskiej części wojew. śląskiego, wniesiony przez Min. Spraw Wewnętrznych.

Druk Sejmu Nr. 1446 z d. 27/IX—24 r.

Wniosek posła T. Zagajewskiego i kolegów w sprawie pragmatyki służbowej dla pracowników poczt, telegrafów i telefonów.

Druk Sejmu Nr. 1465 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posła J. Smulikowskiego i tow. w sprawie noweli do ustawy z d. 9/X—23 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. 116/24 poz. 924.).

Druk Sejmu Nr. 1472 z d. 28/X—24 r.

Wniosek posła R. Sygietowicza i kol. ze Związku Lud.-Narodowego w sprawie oznaczania cen na artykułach monopolowych.

Druk Sejmu Nr. 1482 z d. 30/X—24 r.

Wniosek posłów Kalenkiewicza, Raczkowskiego, Zwierzyńskiego i kol. ze Związku Ludowo-Narodowego w sprawie ogłoszenia stanu wyjątkowego na terenach, na których odbywają się napady bandyckie, celem ostatecznego wytępienia tych zjawisk.

Druk Sejmu Nr. 1493 z d. 4/XI—24 r.

Wniosek posłów Herza, Faustyniaka i kol. z klubu N. P. R. w sprawie pragmatyki służbowej dla pracowników poczt, telegrafów i telefonów.

Druk Sejmu Nr. 1495.

Wniosek posłów klubu Ukraińskiego w sprawie antykonstytucyjnego zaprowadzenia stanu wyjątkowego, zwanego „militaryzacją” na ziemiach ukraińskich i tolerowania działalności polskich prywatnych organizacji bojowych na tychże terenach.

Druk Sejmu Nr. 1497 z d. 6/XI—24 r.

Wniosek posła J. Korneckiego i kolegów w sprawie noweli do ustawy o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska z d. 9/XI—23 r. (Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924).

Druk Sejmu Nr. 1498 z d. 6/XI—24 r.

Wniosek posła Kordowskiego i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie” i „Jedność Ludowa” w sprawie wydzielenia kolonji Ost i Folwarku z gminy stepańskiej w pow. rówieńskim, woj. wołyńskiem i przyłączenia takowych do gminy niemowickiej, w pow. sarneńskim, woj. poleskiem.

Druk Sejmu Nr. 1504 z d. 7/XI—24 r.

Wniosek posłów klubu Ukraińskiego w sprawie niehumanitarnego postępowania policji państwowej nad p. Olgą Werbenec.

Druk Sejmu Nr. 1523 z d. 14/XI—24 r.

Sprawiedliwość.

Wniosek posła Krempy i kolegów z klubu poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie zaprowadzenia sądów gminnych w gminach wiejskich i miejskich w Małopolsce—wedle załączonego tutaj projektu ustawy o sądach gminnych.

Druk Sejmu Nr. 1410 z d. 16/VII—24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie zatwierdzenia podpisanej w Gdańsku d. 14/II—24 r. umowy pomiędzy Polską a Wolnem Miastem Gdańskiem, celem wykonania art. 61 umowy z d. 21/X—21 r. (ust. z d. 17/XII—21 r. poz. 139 Dz. U.), wniesiony przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 1418 z d. 17/VII—24 r.

Wniosek posła Stanisława Łańcuckiego i tow. w sprawie rewizji procesów politycznych, w których oskarżycielem publicznym był p. prokurator Sozański.

Druk Sejmu Nr. 1434 z d. 31/VII—24 r.

Projekt ustawy wprowadzającej zmiany w przepisach o ustroju sądownictwa i w przepisach o postępowaniu karnem, obowiązujących w województwach poznańskim i pomorskim i w górnośląskiej części woj. śląskiego, wniesiony przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 1445 z d. 6/X—24 r.

Projekt ustawy o zmianach w urządzeniu sądownictwa i w ustawie postępowania cywilnego (wyd. 1914 r.) obowiązującej w b. zaborze rosyjskim, wniesiony przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 1450 z d. 18/X—24 r.

Projekt ustawy o zmianie postanowień § 2 ustawy o wyłączeniu nieruchomości z d. 11/VI—1874 r. (Zb. U. pr. str. 221 i nast.), wniesiony przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 1452 z d. 20/X—24 r.

Projekt ustawy w sprawie zmiany przepisów tymczasowych o urządzeniu sądownictwa w b. Królestwie Polskiem oraz w ros. ust. post. karnego, wniesiony przez Min. Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 1453 z d. 22/X—24 r.

Projekt ustawy w przedmiocie przyłączenia miejscowości Bursztych, Janowo, Kramrowo, Nowe Lignowy i Małe Polko do obwodu sądowego Sądu powiatowego w Gniewie, wniesiony przez Min. Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 1455 z d. 23/X—24 r.

Projekt ustawy o zmianie ustawy z d. 31/VII—19 r. w sprawie wydawania Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, wniesiony przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 1475 z d. 25/X—24 r.

Wniosek posła Fr. Kapelińskiego i tow. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie utworzenia sądów gminnych.

Druk Sejmu Nr. 1491 z d. 4/XI—24 r.

Projekt ustawy, dotyczącej zmian w ustawie postępowania karnego, obowiązującej w b. dzielnicy rosyjskiej, wniesiony przez Min. Sprawiedliwości.

Druk Sejmu Nr. 1506 z d. 8/XI—24 r.

Wniosek posła Inslera i tow. z koła Żydowskiego w sprawie ujednostajnienia wykładni przepisów o prawach emerytalnych i uwzględnienia praktyki przy wymiarze emerytur w poszczególnych resortach.

Druk Sejmu Nr. 1525 z d. 14/XI—24 r.

Sprawy Zagraniczne.

Projekt ustawy z uzasadnieniem wniosku w sprawie ratyfikacji Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego polsko-duńskiego, podpisanego d. 22/III—24 r. oraz tekst tego Traktatu.

Druk Sejmu Nr. 1367 z d. 25/VI—24 r.

Projekt ustawy z uzasadnieniem wniosku w sprawie ratyfikacji Traktatu Handlowego i Nawigacyjnego polsko-islandzkiego, podpisanego w dniu 22/III—24 r. oraz tekst tego Traktatu.

Druk Sejmu Nr. 1368 z d. 2/VII—24 r.

Wniosek posłów Silberscheina, Schreibera i tow. z koła Żydowskiego w sprawie przeniesienia majątku fundacji bar. Hirscha i funduszu pensyjnego dla funkcjonariuszy tej fundacji oraz fundacji barona Klary Hirsch z Austrii do Polski.

Druk Sejmu Nr. 1427 z d. 18/VII—24 r.

Projekt ustawy o ratyfikacji układu polsko-niemieckiego w sprawach opiekuńczych, wniesiony przez Min. Spraw Zagranicznych.

Druk Sejmu Nr. 1440 z d. 31/VII—24 r.

Projekt ustawy w sprawie ratyfikacji Konwencji między Rzeczpospolitą a Związkiem Socjalistycznych Republik Rad o bezpośredniej osobowej i towarowej komunikacji kolejowej, podpisanej w Warszawie d. 24/IV—24 r., wniesiony przez Min. Spraw Zagranicznych.

Druk Sejmu Nr. 1441 z d. 31/VII—24 r.

Projekt ustawy w sprawie ratyfikacji układu polsko-niemieckiego w obrocie prawnym, podpisanego w Warszawie d. 5/III—24 r., wniesiony przez Min. Spraw Zagranicznych.

Druk Sejmu Nr. 1442 z d. 31/VII—24 r.

Projekt ustawy w sprawie ratyfikacji Konwencji Arbitrażowej pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austriacką, podpisanej w Warszawie d. 13/XI—23 r., wniesiony przez Min. Spraw Zagranicznych.

Druk Sejmu Nr. 1454 z d. 18/X—24 r.

Projekt ustawy w sprawie przedłużenia terminu ustalonego w art. 20 Konwencji Handlowej między Polską a Francją, wniesiony przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Druk Sejmu Nr. 1511 z d. 8/XI—24 r.

Sprawy Wojskowe.

Wniosek posła Ballina i tow. z kiubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie zniesienia przepisu, zobowiązującego wojskowych do upokarzających prośb o zezwolenie na zawarcie małżeństwa.

Druk Sejmu Nr. 1373 z d. 4/VII—24 r.

Wniosek posła T. Jemielewskiego i kol. z klubu Z. P. S. L. „Wyzwolenie“ i „Jedność Ludowa“ w sprawie wzywania wojska do pracy w prywatnych gospodarstwach.

Druk Sejmu Nr. 1406 z d. 15/VII—24 r.

Różne.

Wniosek posłów z klubu Ukraińskiego w sprawie uzupełnienia Regulaminu Obrad Sejmu Rzplitej Polskiej.

Druk Sejmu Nr. 1361 z d. 2/VII—24 r.

Wniosek posła Targowskiego z klubu Poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie odpisania pożyczki, danej ludności Wolicy Hnizyczowskiej skutkiem klęsk elementarnych, poniesionych w r. 1923.

Druk Sejmu Nr. 1429 z d. 31/VII—24 r.

Wniosek posła Józefa Berka i kolegów z klubu poselskiego Związku Chłopskiego w sprawie niesprawiedliwego włączenia powiatów: Gorlice, Pil-

zno, Grzybów, Nowy Sącz, Brzesko, Tarnów, Jasło, Ropczyce do I okręgu ekonomicznego, zamiast III.

Druk Sejmu Nr. 1430 z d. 31/VII—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo - Narodowego w sprawie wydania przez Rząd przepisów normujących włóczęgostwo cyganów w Rzplitej.

Druk Sejmu Nr. 1446 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posła Jana Korneckiego i kolegów ze Zw. Lud. Narod. w sprawie zapewnienia normalnego rozwoju działalności Państwowego Instytutu Meteorologicznego.

Druk Sejmu Nr. 1468 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie wydania ustawy, interpretującej art. 22 Konstytucji.

Druk Sejmu Nr. 1469 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Związku Ludowo - Narodowego w sprawie wybrania specjalnej komisji dla zbadania gospodarki „Głównego Urzędu Żywnościowego.

Druk Sejmu Nr. 1470 z d. 22/X—24 r.

Wniosek posłów Gdyka, Łabędy, Urbańskiego i tow. z klubu Chrz. Demokracji w sprawie redukcji świąt katolickich.

Druk Sejmu Nr. 1477 z d. 30/X—24 r.

Wniosek posłów klubu Chrz. Narod. i Związku Ludowo - Narodowego w sprawie zmiany Regulaminu Obrad Sejmu w kierunku rozszerzenia prerogatyw Marszałka dla utrzymania porządku — art. 12.

Druk Sejmu Nr. 1488 z d. 4/XI—24 r.

Wniosek posła K. Kotkowskiego i kol. ze Związku Ludowo - Narodowego w sprawie sprzedaży gruntu, tak zwanego stawu, ludności wiosek Witowic i Opoki, w gminie puławskiej, pow. puławskim, woj. lubelskiem.

Druk Sejmu Nr. 1502 z d. 7/XI—24 r.

Przegląd czasopism krajowych.

„*Ekonomista*“ — kwartalnik poświęcony nauce i potrzebom życia. Organ Tow. Ekonomistów i Statystyków Polskich w Warszawie. Wyszedł z druku tom III za kwartał III r. b., poświęcony sprawie Gdańska, o następującej treści:

- I. Dziewulski St.: „Sprawa Gdańska“.
- II. Sławski St.: „Port Gdański, jako autonomiczne przedsiębiorstwo Skarbu Państwa i W. M. Gdańska“.
- III. Nagórski B.: „Rozwój ruchu portowego w Gdańsku“.
- IV. Wieniawski A.: „Stocznia Gdańska“.
- V. Hilchen F.: „Obecny stan włączenia celnego Gdańska do Polski“.
- VI. Dziewulski St.: „Ludność W. M. Gdańska“.
- VII. Siebeneichen A.: „Podstawy Polsko-Gdańskich stosunków gospodarczych“.
- VIII. Tennenbaum H.: „Polityka sportowa Polski“.
- IX. Gruber H.: „Dostęp do morza“.
- X. Kopeć H.: „Ruch robotniczy w W. M. Gdańsku“.
- XI. Materiały do Bibliografji Gdańska.
- XII. Z ostatniej chwili. Zgon prof. St. A. Kempnera.

„*Ruch Prawniczy i Ekonomiczny*“. Wyszedł z druku 3-ci zeszyt za 1924 r. „Ruchu Prawniczego i Ekonomicznego“, organu Wydziału prawno-ekonomicznego Uniwersytetu Poznańskiego. Na treść zeszytu składają się: Rozprawy: „Teorja i praktyka w prawie karnem“ przez prof. Beszowskiego; „Bank Polski“ — przez prof. Schmidta; Przegląd piśmiennictwa: 32 recenzji oraz bibliografja literatury prawniczej i ekonomicznej polskiej i obcej; Przegląd prawodawstwa skarbowego (pierwsze i jedyne systematyczne opracowanie za 1923 i 1924 r.), oraz kronika ustawodawcza; Przegląd orzecznictwa karnego i cywilnego Sądu Najwyższego dla wszystkich ziem

polskich oraz orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego; Kronika Ekonomiczna: rolnictwo, przemysł i górnictwo, handel i komunikacje, stosunki robotnicze, spółdzielczość; Miscellanea.

Prenumeratę w wysokości 10 zł. rocznie przyjmują wszystkie księgarnie w Polsce.

„Przegląd Ubezpieczeniowy” — kwartalnik poświęcony sprawom ubezpieczeniowym i ekonomicznym. Organ Związku Polskich Prywatnych Zakładów Ubezpieczeń.

Zeszyt za kwartał II r. b. zawiera:

1. Sprawa działalności niemieckich towarzystw ubezpieczeń na terenie Górnego Śląska.
2. Ubezpieczenie kredytu.
3. Lotnictwo a ubezpieczenie od wypadków.
4. Kronika krajowa i zagraniczna.
5. Biblijografia.
6. Bilanse.

„Szkoła Powszechna” — kwartalnik pedagogiczny, poświęcony sprawom wychowania i nauczania szkolnego oraz kształcenia nauczycieli, wydawany nakładem Ministerstwa W. R. i O. P.

Treść zeszytu za kwartał II r. b.:

I. Dział artykułów:

- I. Moszczeńska: „Co zawdzięczamy dzieciom”.
- Z. Ziemiński: „Organizacja uczuć”. II.
- M. Mazurowska: „Amerykanizacja”.
- S. Zielonka: „Wychowawcze znaczenie dyscypliny szkolnej”.

II. Dział p. t. „Dziennik Nauczyciela”:

- R. Warszawska: „Samorząd w szkole Nr. 84 w Warszawie”.
- S. Sokołowska: „Czytania w VII oddziale szkoły powszechnej”.
- H. Ryszkowska: „Rok polski”.

III. Dział „Z literatury” omawia wydawnictwa pedagogiczne.

IV. Dział „Ruch Pedagogiczny” zawiera sprawozdania:

- 1) Harcerski zlot narodowy
- 2) Zjazd pedagogiczny w Jędrzejowie.

V. Dział „Wiadomości” przynosi zyciorys ś. p. St. Ułaszynówny, zasłużonej pracowniczki oświatowej z Rusi, oraz wiadomości z Sachalinu i Brazylii.

„Polska Oświata Pozaszkolna” — wydawnictwo Związku Polskiego Nauczycielstwa Szkół Powszechnych. Wyszedł z druku zeszyt 4, na którego treść składa się:

Program wiejskiego Uniwersytetu Ludowego Zw. P. N. S. P. w Szybach.

Artykuły: Dr. J. St. Bystron „Popularyzacja wiedzy i literatura popularna”; Dr K. Sochaniewicz: „Kult przeszłości w wychowaniu narodowym i obywatelskiem dorosłych” (Cz. II). Z praktyki pracy oświatowej wśród dorosłych. (Program kursów początkowych dla dorosłych). Materiały sprawozdawcze. Z ruchu oświatowego w Polsce. Z ruchu oświatowego zagranicą. Przegląd literatury. Przegląd pism.

„Miesięcznik Statystyczny” — wydawnictwo Wydziału Statystycznego Magistratu m. Łodzi, redagowane w 2-ch językach (polskim i francuskim). Za I półrocze 1924 wydane zostały 2 zeszyty: Nr. 1—3 za m. styczeń—marzec i Nr. 4—6 za m. kwiecień—czerwiec. Obydwa zeszyty zawierają następujące działy:

- I. Meteorologia.
- II. Demografia.
- III. Zdrowotność.
- IV. Miejska Opieka Społeczna.
- V. Szkolnictwo powszechne.
- VI. Finanse miejskie.
- VII. Aprowizacja.
- VIII. Ceny.
- IX. Komunikacje.
- X. Pożarnictwo.
- XI. Przestępczość.

W I kwartale r. b., wobec uproszczenia (na wniosek Wydziału Statystycznego Magistratu m. Łodzi) przez Gł. Urząd Statystyczny statystyki cen, punkt ciężkości prac statystycznych Magistratu przeniósł się na inne działy, mianowicie zajęto się przede wszystkim zagadnieniem śmiertelności niemowląt. Badania w tym kierunku wykazały, iż na każde 100 urodzin żywych przypada średnio około 20 zgonów dzieci w 1 roku życia, podczas gdy w szeregu miast europejskich współczynnik analogiczny nie sięga nawet cyfry 10. Przystąpiono następnie do pogłębienia badań z zakresu statystyki gruźlicy, która — mimo pomyślnych dość cyfr charakteryzujących stopniowe zmniejszanie się katastrofalnych rozmiarów z czasu wojny — świadczy o b. poważnem jeszcze natężeniu tej choroby. W trzecim tygodniu stycznia r. b. zebrał Wydział Statystyczny ankietę w sprawie zatrud-

nienia w przemyśle włókienniczym a to w związku ze wzrostem bezrobocia.

Prowadził również Wydział systematyczną statystykę cen, mającą na celu ustalenie stosunku istniejącego poziomu cen do poziomu 1914 roku w złocie.

W dziale II „Miesięcznika Statystycznego“ znajdujemy dane dotyczące się wzrastającej liczby mieszkańców m. Łodzi, a więc:

w I kwartale r. b. ludność powiększyła się drogą przyrostu naturalnego o 782 osoby, drogą zaś przyrostu napływowego o 1.791 osób. Ogółem liczba mieszkańców w końcu I kwartału wynosiła 517.552 osoby; w kwartale II: przyrost naturalny — 1.752, przyrost napływowy — 3.143, ogółem liczba mieszkańców w końcu II kwartału — 519.739 osób.

„Wiadomości Statystyczne m. Poznania“ — wydawnictwo miesięczne Urzędu Statystycznego stoł. m. Poznania. Na treść zeszytu miesięcznego składają się następujące działy:

- I. Naturalny ruch ludności.
- II. Zmiany miejsca zamieszkania.
- III. Stan zaludnienia.
- IV. Zdrowotność.
- V. Nieruchomości.
- VI. Zamożność i ubóstwo.
- VII. Praca.
- VIII. Ceny; aprowizacja mięsna.
- IX. Varia.

W zeszycie za m. czerwiec r. b. oprócz wymienionych powyżej stałych działów — znajduje się przegląd za kwartał II r. b., z którego wynika, iż w stosunku do kwartału I r. b. zmniejszyła się liczba małżeństw o 26, liczba żywo urodzonych spadła o 103, liczba zgonów o 129.

Polepszyła się śmiertelność niemowląt (w kw. I—240, w kw. II—219) oraz dzieci w 2—5 roku życia (w I kw. — 66, w II kw. — 57).

Nadwyżka urodzeń żywych nad zgonami wyniosła w II kw. 641 (w I kw. 615) — przyrost naturalny wzmocniony.

Ubytek naturalny ludności niemieckiej, ewangelickiej i żydowskiej.

Ogólny przyrost ludności w stosunku rocznym 3,77 % — przyrost naturalny 1,28 %.

Ceny prawie stałe.

— Przegląd kwartalny za kwartał III r. b. w zeszycie za m. wrzesień r. b. wykazuje: wzrost liczby małżeństw w stosunku do kw. II o 26, spadek żywo urodzonych o 89, wzrost liczby zgonów o 146, pogorszenie

się śmiertelności niemowląt (338); śmiertelność u dzieci w 2—5 roku życia niezmienną (58).

Nadwyżka urodzeń żywych nad zgónami wyniosła 406 — przyrost naturalny słabszy.

Ubytek naturalny ludności niemieckiej, ewangelickiej i żydowskiej.

Ogólny przyrost ludności w stosunku rocznym 3,20 % — przyrost naturalny 0,81 %.

Ceny zdradzały tendencję wybitnie zwyżkową, poraz pierwszy od stabilizacji pieniądza.

W wydawanym przez Wydział Statystyczny Magistratu m. Sosnowca „Kwartalniku Statystycznym“, w zeszytach za I i II kwartał r. b. znajdujemy ciekawe zestawienie przyrostu i ubytku poszukujących pracy według przyczyn, a mianowicie:

przybyło zarejestrowanych bezrobotnych wskutek:

	w kwart. I	w kwart. II
1) zamknięcia warsztatów pracy	2.039 bezrobotnych	— 3.114
2) powrotu jeńców i wychodźców	15 „	— 20
3) demobilizacji	18 „	— —
razem	2.072 bezrobotnych	— 3.134

ubyło wskutek:

	w kwart. I	w kwart. II
1) uruchomienia warsztatów pracy	997 bezrobotnych	— 932
2) zatrudnienia przy robotach publicznych	172 „	— 362
3) wychodźstwa zagranicę	503 „	— 1.469
4) skierowania do pracy przez clearing	93 „	— 67
5) zdjęcia z ewidencji	76 „	— 222
razem	1.841 bezrobotnych	— 3.052

Ruch ludności w m. Sosnowcu przedstawia się następująco:

Stan ludności z końcem grudnia 1923—	95.296; z końcem marca 1924—	95.801
Urodzeń notowano w I kw. 1924 r. —	733; w II kw. —	735
Małżeństw notowano „ „ —	275; „ —	208
Zgonów „ „ „ —	539; „ —	494
Śmiertelność dzieci do 1 roku życia „ „ —	164; „ —	188
„ „ od 1—5 „ „ —	91; „ —	64

Stałe działy kwartalnika są następujące:

- I. Spostrzeżenia meteorologiczne.
- II. Ruch ludności.
- III. Zdrowotność.
- IV. Szkolnictwo.
- V. Działalność Ochotniczej Straży Ogniowej.
- VI. Działalność Rzeźni Miejskiej.
- VII. Opieka Społeczna.
- VIII. Przegląd cen rynkowych artykułów pierwszej potrzeby.
- IX. Działalność Miejskiego Wydziału Budowlanego.
- X. Działalność Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy.
- XI. Informacje bieżące.

„*Miesięcznik Statystyczny*” — wydawnictwo Magistratu m. stoł. Warszawy, wychodzące w czasokresach miesięcznych, zawiera następującą treść stałą:

Przegląd ważniejszych danych statystycznych oraz uwagi ogólne.

Obszar, ludność, budowlę.

- I. Meteorologia.
- II. Ruch ludności.
- III. Zdrowotność.
- IV. Aproprowizacja, ceny.
- V. Giełda pieniężna.
- VI. Praca.
- VII. Pożary.
- VIII. Ruch budowlany.

Oprócz powyższych działów stałych zawiera miesięcznik jeszcze dodatek, w którym zamieszczane są sprawozdania cyfrowe przedsiębiorstw i instytucji miejskich oraz różne zestawienia.

I tak: w Nr. 3 „*Miesięcznika Statystycznego*” w dziale „Dodatek” znajdujemy dane dotyczące się stanu ludności m. Warszawy w dniu 1 stycznia 1924 r., z których wynika, że w porównaniu z 1 stycznia 1922 r. ludność m. Warszawy wzrosła o 9.150 głów, licząc w dniu 1 stycznia 1924 r. 965.237 mieszkańców (bez wojska i przyjezdnych), przyczem przyrost ludności wykazuje wyłącznie Praga i przedmieścia (11.702), podczas gdy w okręgach śródmiejskich liczba mieszkańców zmniejszyła się o 4.681.

Przyrost rzeczywisty ludności w omawianym okresie dwuletnim był o 8.617 głów mniejszy niż przyrost naturalny. Liczba niechrześcijan (głównie żydów) spadła w tym dwuleciu o 1.523.

Według wyznań ludność m. Warszawy w dniu 1 stycznia 1924 roku wynosiła:

chrześcijan	644.763	czyli	66,8 $\frac{0}{0}$
osób wyznań niechrześcijańskich	320.474	„	33,2 $\frac{0}{0}$

W n-rze tym znajdujemy jeszcze dane dotyczące się przestępczości w I-szym kwartale 1924 r.

Nr. 4 za m. kwiecień — zawiera w „Dodatku“:

- 1) Dochody i wydatki kasy miejskiej w I-szym kwart. 1924 r.
- 2) Analfabetyzm u dzieci 13 i 14-letnich.
- 3) Zima 1923/24 r.

Nr. 5 — za m. maj:

- 1) Przedsiębiorstwa użyteczności publicznej w I kw. 1924 r.
(Wodociągi i kanalizacja. Tramwaje. Elektrownia. Gazownia).
- 2) Ruch ludności w niektórych większych miastach w 1923 r.

Nr. 6 — za m. czerwiec:

- 1) Kary za opuszczanie nauki w szkołach powsz. 1923/24 r.
- 2) Przestępczość w II-gim kwartale 1924 r.

Nr. 7 — za m. lipiec:

- 1) Dochody i wydatki kasy miejskiej w II-gim kwartale 1924 r.
- 2) Ruch budowlany w roku 1923.

Ostatnio wydany zeszyt Nr. 8 za m. sierpień r. b. wykazuje w dziale „Ruchu ludności“:

urodzeń	2.005
małżeństw	550
skonów	1 108
przyrost napływowy . .	979 (minus)
„ rzeczywisty . .	82 (minus)

W dziale „Ruch budowlany” wykazano znajdujących się w budowie:			
nowych budowli . .	563	w tem lokali mieszk.	2.207; izb mieszk. 7.854
przebudów.	71	„ „ „	91; „ „ 264
nadbudów.	130	„ „ „	303; „ „ 986

razem budowli 764 w tem lokali mieszk. 2.601; izb mieszk. 9 104

W „Dodatku” zamieszczono:

- 1) Przedsiębiorstwa użyteczności publicznej w II kwartale 1924 r.
Wodociągi i kanalizacja. Tramwaje. Elektrownia. Gazownia.
- 2) Miejska Opieka Społeczna (otwarta) w roku 1923.

Izba Handlowa w Katowicach przystąpiła do wydawania organu urzędowego p. n. „*Górnosłaskie Wiadomości Gospodarcze*“, mającego na celu ułatwienie zbliżenia gospodarczego Górnego Śląska z innymi dzielnicami Rzeczypospolitej. Pismo to wychodzić będzie od 1 grudnia 1924 r. jako dwutygodnik z przekładem na język niemiecki.

Od redakcji.

Redakcja „Samorządu Miejskiego”, trzymając rękę na pulsie ogólnego ruchu teoretycznego, krajowego i zagranicznego, w dziedzinie gospodarki miejskiej i w pełnym zrozumieniu tej doniosłej i naprawdę niezbędnej roli, jaką dziś we wszystkich ośrodkach, czy to informacyjno-prasowych czy to naukowych, odgrywa przede wszystkim należycie zestawiona *biblijografia*, t. j. systematyczna i możliwie pełna inwentaryzacja książek i czasopism z danej dziedziny wiedzy, poczynając od roku przyszedłego prowadzić będzie stały dział bieżącej biblijografii czasopism krajowych i zagranicznych, poświęconych sprawom administracji miejskiej. Z czasopiśmiennictwa zagranicznego uwzględniać będzie narazie: Francję, Niemcy i Czechy; tytuły artykułów podawane będą w języku oryginału i w tłumaczeniu polskim.

Mamy niepłonną nadzieję, że inowacja wprowadzenia działu „Biblijografii” wychodzi naprzeciw realnym potrzebom intelektualnym naszych czytelników.

„*Tablettes Documentaires Municipales*” są brukselskiem wydawnictwem Międzynarodowego Związku Miast, do którego, w charakterze korespondenta (podobnie jak Związki Miast Francji, Anglii, Belgii, Holandji, Ameryki Północnej, Niemiec, Austrii, Hiszpanji, Włoch, Czechosłowacji, Rumunii, Szwecji, Danii i Finlandii), należy również Związek Miast Polskich. Wychodzą co 2 tygodnie (czwarty rok wydawnictwa) i zawierają rozbłąaną stosowne działy (I — rozbudowa miast; II — mieszkania; III — wody, ścieki, odpadki, oczyszczania dróg; IV — oświetlenie, opał, siły poruszające; V — transporty i środki komunikacji; VI — higiena publiczna) biblijografię analityczną artykułów i informacji, dotyczących spraw miejskich a opierającą się na wyciągach z przeszło dwustu fachowych czasopism w różnych językach. „*Tabl. Documentaires Municipales*” nie ograniczają

się jedynie na wiadomości bibliograficznej (t.j. podaniu nagłówka artykułu, Nr. i str. czasopisma), lecz podają również krótką treść odnośnych artykułów w formie zwięzłych notatek („sous forme de notices succinetes”). Wysoce charakterystyczne są cyfry ilości czasopism, z których „Tablettes” korzystają (owe pisma cytowane nazwane są po francusku „les revues depouillées”, t. j. „pisma ograbione“...), a które zliczyła redakcja „Samorządu Miejskiego”: więc czasopism *niemieckich* — 40, *angielskich* — 30, *belgijskich* — 21, *austrjackich* — 3, *kanadyjskich* — 3, *kubańskich* — 1, *duńskich* — 1, *hiszpańskich* — 6, *amerykańskich* — 37, *finlandzkich* — 37, *francuskich* — 53, *holenderskich* — 24, *włoskich* — 13, *meksykańskich* — 1, *norweskich* — 1, *polskich* 3 („Bull. mensuel de la Municipalité de la ville de Lodz”, „Samorząd Miejski” i „Wiadomości Statystyczne”), *szwedzkich* — 1, *szwajcarskich* — 10 i *czechosłowackich* — 2.

Na życzenie zainteresowanego urzędu, urzędnika czy osoby prywatnej, redakcja „Tablettes Documentaires Municipales” (Bruxelles, 3-bis, rue de la Régence) przesyła wycinek z odnośnym artykułem lub cały Nr. danego czasopisma, a w razie wyczerpania danego egzemplarza lub trudności językowych, może służyć kopją fotograficzną lub daktylograficzną tekstu i ilustracji albo też odpowiedniem tłumaczeniem.

Celom współczesnych badań samorządu miejskiego w różnych krajach „Tablettes Documentaires Municipales” oddają znakomite, bibliograficzno-naukowe usługi, informując, organizując pracę badawczą i redukując do minimum potrzebny do odnośnych badań czas oraz środki finansowe.

Redakcja „Samorządu Miejskiego” będzie podawać pełny wykaz informacji bibliograficznych z każdego Nr. „Tablettes”.

Magistrat miasta Kamiennej pow. Koneckiego

O G Ł A S Z A

K O N K U R S

na posadę Miejskiego Lekarza Weterynarji

PRYWATNA PRAKTYKA NIE WYKLUCZONA

Wynagrodzenie według grupy VIII wzgl. VII, szczebel a pł. urzęd. państwowych.

Oferty wraz z odpisami świadectw i curriculum vitae należy nadsyłać do 1 stycznia 1924 r. do Magistratu miasta Kamiennej, pow. Koneckiego, poczta Skarżysko.

Burmistrz: Dr. T. Możdżyński

Wystawa książek.

Zorganizowana przez Związek Księgarzy Polskich, urządzona w salach Resursy Obywatelskiej bezpłatna wystawa książki polskiej była wybitnem i nieprzemijającym zdarzeniem dnia; trwała od 19 do 23 listopada 1924 r. Była to z kolei już piąta, doroczna wystawa-jarma k książki polskiej, jaką urządzają stołeczni, pospołu z prowincjonalnymi, księgarze nasi w wskrzeszonym Państwie. Wystawa ostatnia była nietylko doroczną rewją naszej produkcji wydawniczej, ale jednocześnie — ostateczną repetycją przed wielkim egzaminem, jaki znowuż czeka książkę polską na Międzynarodowej Wystawie Książki, mającej się odbyć w kwietniu i maju 1925 r. we Florencji. Będzie to *Fiera internazionale del libro* (międzynarodowy targ na książki), jak brzmi urzędowa nazwa. Przypominamy, że na wystawie florenckiej druk i grafika polska zyskały już w maju r. 1922 wielki i poważny sukces. Wystawy-jarmarki książek organizowane są oddawna i na wielką skalę w Niemczech i we Francji. Odnośnie francuskich stosunków należy specjalnie nadmienić i wskazać jako zaiste dla nas godny wzór, że księgarstwo francuskie zużywa obecnie wiele intensywnych a w rezultacie owocnych wysiłków, aby zwiększyć obieg francuskich książek zagranicą: o drogach tych wysiłków wymownie świadczą wystawy francuskich książek, odbyte w ostatnich czasach z powodzeniem w Helsingforsie, Medjolanie, Zagrzebiu, Toronto, Strasburgu, Kairze, Aleksandrji, wreszcie w Pradze. Rząd francuski, w doskonałem zrozumieniu tych wystaw jako walnego środka francuskiej propagandy zagranicznej, wspierał je pod każdym względem.

Wystawa książki jest stosunkowo prostym a znakomitym środkiem propagandy książki, ważnym szczególnie u nas, w czasach dzisiejszych, które cechują ponure, kulturalne prognozy: kryzys książki i przełom w księgarstwie. Omawiana przez nas wystawa wypadła najzupełniej zadawalająco a jako dobrze zorganizowana cieszyła się większym powodzeniem

niż w roku ubiegłym. Wzięło w niej udział 36 największych naszych firm wydawniczych, umiejętnie naogół prezentując dorobek swój z roku ostatniego oraz ciekawsze książki z lat ostatnich. Zwiedzająca publiczność bardzo dużo skorzystała. Poza bezpośrednią orientacją bibliograficzną, doświadczała rozkoszy orientacji bibliofilskiej. Wydawcy nasi coraz częściej praktycznie oswajają się z pojęciem wykwintu szaty zewnętrznej książki, z pojęciem harmonii druku, papieru, ilustracji i okładki z treścią dzieła. Do najwykwintniej wydanych dzieł, spostrzeżonych przez nas na wystawie, należą: „Powieść o udułym Walgierzu” i „Wisła” Żeromskiego, w tłumaczeniu francuskim, ilustrowane przez Zygmunta Kamińskiego, wydane przez J. Mortkowicza; „Legenda” Reymonta z drzeworytami Skoczylasa — wydawnictwo młodej a wspaniale rozwijającej się „Biblioteki Polskiej” Wł. Kościelskiego; „Sylwetki” Tretera — wydawnictwo Ossolineum; luksusowe wydawnictwa Altenberga, jak np. „Klasztor i kobieta” z drzeworytami Skoczylasa, dalej — zawsze dbałe o elegancję, o estetykę szaty książki, choć nie mające pretensji do luksusu, wydawnictwa „Ignisu”, i wiele innych.

Księgarstwo polskie musi się zreorganizować, we własnym interesie musi obmyśleć wszystkie środki, które umożliwią nabywanie książek zawsze najwierniejszemu ich konsumentowi: pracującemu inteligentowi miejskiemu. Wystawa książki polskiej w Resursie Obywatelskiej była doświadczeniem w życiu stolicy.

Firma egzystuje od r. 1900.

Bruki Miejskie z kamieni polnych, drobnokostkowe
i z kostek rzędowych (dużych).

Drogi bite.

Roboty ziemne.

Studja. Projekty. Całkowite wykonywanie robót.
Dostawa materiałów.

A. PRZYBYLSKI

Biuro Techniczne

Warszawa — Marszałkowska 22, tel. 55-15 i 68-30.

ew. 3099/4/10-12.
W. 8151551248

Książnica—Atlas

Lwów, Czarnieckiego 12 — Warszawa, Nowy Świat 59.

Poleca następujące wydawnictwa
prawnicze i społeczno — ekonomiczne.

- Breit i Blumenfeld*: Ustawa o podatku majątkowym. Cena 4 zł.
Gruszecka — Nitschowa M.: Nauka o Polsce współczesnej „ 3 zł.
J. Makarewicz: Prawo karne „ 6 zł.

Wykład porównawczy z uwzględnieniem prawa, obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej. Cz. I.

„Praca, niezmiernie pogłębiona w szczegółach i nadzwyczaj dokładnie obmyślona i napisana. Jest ona niejako koroną myśli, jakie ten znakomity prawnik rzucił w wydanej przed dziesięciu laty, w sferach naukowych cenionej pracy swojej p. t. „Prawo karne ogólne“. W historii prawniczej myśli i kultury polskiej obydwie te prace... jedno z najpoważniejszych zajmują i zajmować będą miejsce. Prawnikiem polskim dzieło to bardzo polecamy“.

J. K. „Dzienniku Bydgoskim“, Nr. 96 z r. 1924.

- J. Makarewicz*: Przebudowa Społeczna. Cena 5.00 zł.

„Jasnym reflektorem bystrego, przenikliwego, a w sądach swoich bezstronnego umysłu oświecone tu zostały zagadnienia, związane z istotą i charakterem przemiany społecznej, która niepostrzeżenie przebudowuje nasze życie od fundamentów... Książka która o tem mówi spokojnie, mądrze, z rozważą, a jednocześnie z miłością dla tego, co nam jest drogie, powinna się stać przyjaciółką każdego myślącego obywatela“.

Z. Dębicki w „Kurjerze Warszawskim“, nr. 100 z r. 1923

- Pawłowski S. Bystron J. i Peretiakowicz A.*:

- Polska współczesna. Cena 2.80 zł.
Petyniak: Zarys nauki skarbowej „ 5.00 zł.
Petyniak i Tomanek: Zasady ekonomji społecznej „ 4.50 zł.
Stanisław Prus Szczepanowski: Myśli

- o odrodzeniu narodowym „ 6.00 zł.

Tom pierwszy pośmiertnego wydania zbiorowego:

Pisma i przemówienia.

„Dobrze, że ta niepospolita książka, jednego z najpromieniejszych duchów Polski pomnik nagrobny, ukazała się w odnowionej szacie na progu nowego żywota ojczyzny“.

A. Choloniewski: w „Rzeczypospolitej“ Nr. 285 z r. 1923.

- E. Hilton Young*: O położeniu finansowem Polski. Cena 4 50 zł.

Sprawozdanie, złożone Prezesowi Rady Ministrów dn. 10 lut. 1924 r.
 Przekład z angielskiego.

Mało książek równać się może z tem dziełem pod względem treściwości, mało jest tamich, któreby... podawały taką masę wiadomości, nazwisk, tytułów i cytata.

„Przegląd Warszawski“, Nr. 26 z r. 1923

BIURO MIERNICZE

INŻYNIER

ALEKSANDER PAWLIKOWSKI

Hoża 8.

WARSZAWA

Telefon 97-47

FIRMA EGZYSTUJE OD ROKU 1914.

WYKONYWA:

TRJANGULACJE, POMIARY MIAST, KOMASACJE, PARCELACJE, REGULACJE SERWITUTÓW.

POMIARY POSIADŁOŚCI ZIEMSKICH, POMIARY PRZESTRZENI LEŚNYCH. (URZĄDZENIA LASÓW).

SPORZĄDZA DOWODY POMIAROWE, PRZEPROWADZA STUDJA KOLEJOWE i HYDROTECHNICZNE.

UDZIELA EKSPERTYZ i KONSULTACJI.

Biuro Inżynieryjno-Budowlane
Władysław Czarnocki

b. przez jedenaście lat kierownik robót żelbetowych i budowlanych biura
 Inż. M. LUTOSŁAWSKIEGO i kierownik robót w spólnem biurze JURKOWSKI
 i CZARNOCKI

Biuro: Złota № 24 m. 7, tel. 64-15

Fabryka wyrobów betonowych posadzki ksyłolitowej „SKAŁODRZEW,”
 stolarnia i skład

Warszawa, Solec № 55 dom własny.

Budowa domów, fabryk w jeneralnej antrepryzie.

ROBOTY ŻELBETOWE:

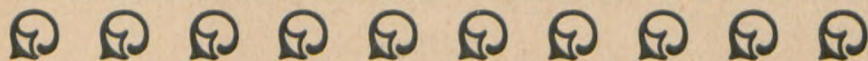
Mosty, wiadukty, ściany oporowe, fundamentowanie, pale żelbetowe różnych systemów stropy mieszkalne i fabryczne, kopuły, schody, składy, zbiorniki, kominy fabryczne, wieże ciśnień.

ROBOTY BETONOWE:

Stopnie, płyty chodnikowe, rury i studnie, wanny, łodzie, dachówka i cegła

Najlepsze podłogi chlormagnezjowe „SKAŁODRZEW.”

PROJEKTY I KOSZTORYSY.

ZJENOCZONE ZAKŁADY WAPIENNE

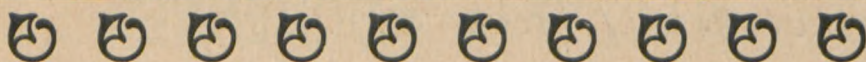
„WAPNORUD”

RUDNIKI POD CZĘSTOCHOWĄ

POLECAJĄ W WYBOROWYM GATUNKU: WAPNO, KAMIEŃ WAPIENNY
I MIAŁ.

BIURO SPRZEDAŻY W WARSZAWIE: TRĘBACKA 15.

TELEFONY: 6-22, 6-23, 6-77.

Warszawskie Biuro Techniczne

„VAPOR”

WARSZAWA, ŻÓRAWIA № 6, TEL. 223-00.

Hurtownia Artykułów Techniczno-Sanitarnych.

Zawsze na składzie, w wielkim wyborze, pierwszorzędných wytwórni
krajowych i zagranicznych:

Fajansowe: umywalki, klozety, pisuary i bidety;

Żeliwne emaljowane: wanny, umywalki, zlewy i pisuary;

Miedziane i żelazne ocynkowane piece kąpielowe do węgla i gazu

Zwykłą i wykwinną armaturę: baterje kąpielowe, krany umywal-
kowe, czerpalne, wentyle i t. p.

Rury: kamionkowe; żeliwne: kanalizacyjne i wodociągowe, gazowe:
czarne i ocynkowane; kotłowe.

TOWARY ŻELAZNE

narzędzia do rzemiosł

WYROBY NOŻOWE

ARTYKUŁY ROLNICZE

OKUCIA do drzwi i okien

NACZYNIA KUCHENNE

MASZYNKI DO SIEKANIA MIĘSA

konserwatory „J. WECKA“

WYŻYMACZKI

POLECAJĄ:

Krzysztof Brun i Syn

WARSZAWA

plac Teatralny, — Marszałkowska 124.

0.6.2